

RAPPORT

Natuurtoets

Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum

Klant: Projectbureau Ooijen-Wanssum

Referentie: WATRC_9Y3672-132-100_R0001_d

Versie: 03/Finale versie

Datum: 31 maart 2016

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Jonkerbosplein 52
6534 AB Nijmegen
Netherlands
Water

Trade register number: 56515154

+31 88 348 70 00 **T**
+31 24 323 93 46 **F**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Natuurtoets

Ondertitel: Natuurtoets Ooijen-Wanssum
Referentie: WATRC_9Y3672-132-100_R0001_d
Versie: 03/Finale versie
Datum: 31 maart 2016
Projectnaam: Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum
Projectnummer: 9Y3672-132-100
Auteur(s): Roel van de Laar, Peter Schils, Patricia Goossens-Stofmeel, Boy Possen

Opgesteld door: Roel van de Laar

Gecontroleerd door: Hans de Mars

Datum/Initialen: 31 maart 2016

Goedgekeurd door: Gert-Jan Meulepas

Datum/Initialen: 31 maart 2016

Classificatie

Projectgerelateerd

Disclaimer

No part of these specifications/printed matter may be reproduced and/or published by print, photocopy, microfilm or by any other means, without the prior written permission of HaskoningDHV Nederland B.V.; nor may they be used, without such permission, for any purposes other than that for which they were produced. HaskoningDHV Nederland B.V. accepts no responsibility or liability for these specifications/printed matter to any party other than the persons by whom it was commissioned and as concluded under that Appointment. The quality management system of HaskoningDHV Nederland B.V. has been certified in accordance with ISO 9001, ISO 14001 and OHSAS 18001.

Inhoud

1	INLEIDING	1
1.1	Achtergrond	1
1.2	Doel van het project	1
1.3	Projectgebied	2
1.4	Doel van dit rapport	2
1.5	Leeswijzer	4
2	NATUURWETGEVING	5
2.1	Flora- en faunawet	5
2.2	Natuurnetwerk Nederland en Beleidsregel natuurcompensatie Limburg	7
2.3	Boswet	8
3	METHODIEK	9
3.1	Herkomst verspreidingsgegevens	9
3.2	Bepaling leefgebied das	10
3.3	Omgang met geluid en broedvogels	11
3.4	Uitwerking in deze rapportage	13
4	OUDE MAASARM	14
4.1	Beschrijving maatregelen	14
4.2	Flora- en faunawet	15
4.2.1	Aanwezige soorten	15
4.2.2	Effecten	17
4.2.3	Resumé	31
4.3	Natuurnetwerken	32
4.4	Boswet	35
5	HOOGWATERGEULEN WANSSUM EN OOIJEN	37
5.1	Beschrijving maatregelen	37
5.2	Flora- en faunawet	39
5.2.1	Aanwezige soorten	39
5.2.2	Effecten	42
5.2.3	Resumé	54
5.3	Natuurnetwerk Nederland	55
5.4	Boswet	58
6	Waterkeringen	61
6.1	Beschrijving maatregelen	61

6.2	Flora- en faunawet	63
6.2.1	Aanwezige soorten	63
6.2.2	Effecten	66
6.2.3	Resumé	81
6.3	Natuurnetwerk Nederland	83
6.3.1	Effecten	83
6.3.2	Nee, tenzij afweging waterkeringen	86
6.4	Boswet	89
7	RONDWEG WANSSUM	93
7.1	Beschrijving maatregelen	93
7.2	Flora- en faunawet	94
7.2.1	Aanwezige beschermde soorten	94
7.2.2	Effecten	96
7.2.3	Resumé	108
7.3	Natuurnetwerk Nederland	108
7.4	Boswet	109
8	HAVEN- EN BEDRIJVENTERREIN WANSSUM	112
8.1	Beschrijving maatregelen	112
8.2	Flora- en faunawet	113
8.2.1	Aanwezige beschermde soorten	113
8.2.2	Effecten	115
8.2.3	Resumé	125
8.3	Natuurnetwerk Nederland	126
8.4	Boswet	128
9	UITBREIDING VAKANTIEPARK HET ROEKENBOSCH	130
9.1	Beschrijving maatregelen	130
9.2	Flora- en faunawet	130
9.2.1	Aanwezige soorten	130
9.2.2	Effecten	132
9.2.3	Resumé	138
9.3	Natuurnetwerk Nederland	138
9.4	Boswet	141
10	CONCLUSIES	143
10.1	Flora- en faunawet	143
10.1.1	Cumulatie	143
10.1.2	Conclusies Flora- en faunawet	143
10.2	Natuurnetwerk Nederland	147
10.3	Boswet	149

Bronnen

151

1 INLEIDING

1.1 Achtergrond

In 1993 en 1995 zorgde de Maas voor grote overstromingen in Limburg. Om herhaling te voorkomen volgden noodmaatregelen, waaronder de aanleg van nooddijken en het afsluiten van de Oude Maasarm tussen Ooijen en Wanssum. Hierbij werd het gebied achter de kades aangemerkt als stroomvoerend- en bergend winterbed van de Maas, waardoor sinds 1996 in het gebied achter de waterkeringen als gevolg van strenge eisen ten aanzien van waterveiligheid ruimtelijke en economische ontwikkelingen zo goed als onmogelijk werden. Dit is ongewenst in een gebied met onder meer veel (agrarische) bedrijvigheid en een florerende haven. Dit vormde een belangrijke aanleiding om onder de noemer van Gebiedsontwikkeling Ooijen Wanssum (hierna gebiedsontwikkeling) een integrale gebiedsontwikkeling te starten waarbij rivierverruiming, bescherming tegen hoogwater en ruimtelijke en economische ontwikkelingen in samenhang worden bekeken. Zo ontstond meer duidelijkheid over welke ruimte nodig is voor water en waar, en onder welke condities, ruimtelijke en economische ontwikkelingen weer kunnen plaatsvinden.

1.2 Doel van het project

Het doel van de integrale gebiedsontwikkeling is het oplossen van de hoogwaterproblematiek en het mogelijk maken van bepaalde ruimtelijke en economische ontwikkelingen in het gebied. Voor de gebiedsontwikkeling zijn vijf subdoelen geformuleerd:

1. Hoogwaterbescherming achter de waterkeringen conform de wettelijke veiligheidsnorm (gemiddelde overschrijdingskans van 1/250 per jaar, uiterlijk in 2020).
2. Waterstanddaling van ten minste 35 centimeter bij rivierkilometer 123 bij een afvoer van 3275 m³/s op de Maas.
3. Ontwikkelen van natuur en landschap.
4. Vergroten van de leefbaarheid in Wanssum.
5. Ruimte voor nieuwe economische ontwikkelingen.

De doelstellingen zijn uitgewerkt tot een plan voor een integrale gebiedsontwikkeling, dat bestaat uit de volgende onderdelen:

- Een gereactiveerde en heringerichte Oude Maasarm;
- Aanleg van de hoogwatergeulen (hoogwatergeul) Ooijen en Wanssum;
- Aanleg van nieuwe waterkeringen;
- Een rondweg rond Wanssum;
- Uitbreiding van het Haven- en Industrierrein Wanssum;

- Een privaat initiatief dat past in de doelstelling van de gebiedsontwikkeling, te weten uitbreiding van vakantiepark Het Roekenbosch;
- Realisatie nieuwe natuur en daarmee gepaard gaande functieverandering van landbouwgrond.

Bij dergelijke ruimtelijke ingrepen kunnen beschermde natuurwaarden negatieve effecten ondervinden. Zo kunnen beschermde bos- of natuurgebieden in oppervlakte verminderen. Ook kunnen beschermde planten en dieren verstoord of onopzettelijk gedood worden, of kunnen hun groeiplaatsen of verblijfplaatsen vernietigd worden. Om inzichtelijk te maken welke effecten als gevolg van de ingrepen kunnen optreden en welke maatregelen er vanuit het belang van de beschermde natuurwaarden nodig zijn in het kader van de vaststelling van het Provinciaal Inpassingsplan Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum is deze natuurtoets geschreven. Uitkomsten van de natuurtoets geven duidelijkheid over de omvang van de compensatieopgave.

1.3 Projectgebied

Het projectgebied voor de gebiedsontwikkeling ligt in het noorden van de provincie Limburg op de westelijke Maasoever tussen Wanssum en Ooijen (zie figuur 1.1). De dorpen Meerlo en Broekhuizen vormen de zuidgrens van het projectgebied en de Maas de noordgrens. Naast genoemde dorpen liggen Geijsteren, Blitterswijck en Broekhuizenvorst ook binnen het projectgebied. Het projectgebied valt binnen de grenzen van de gemeenten Horst aan de Maas en Venray.

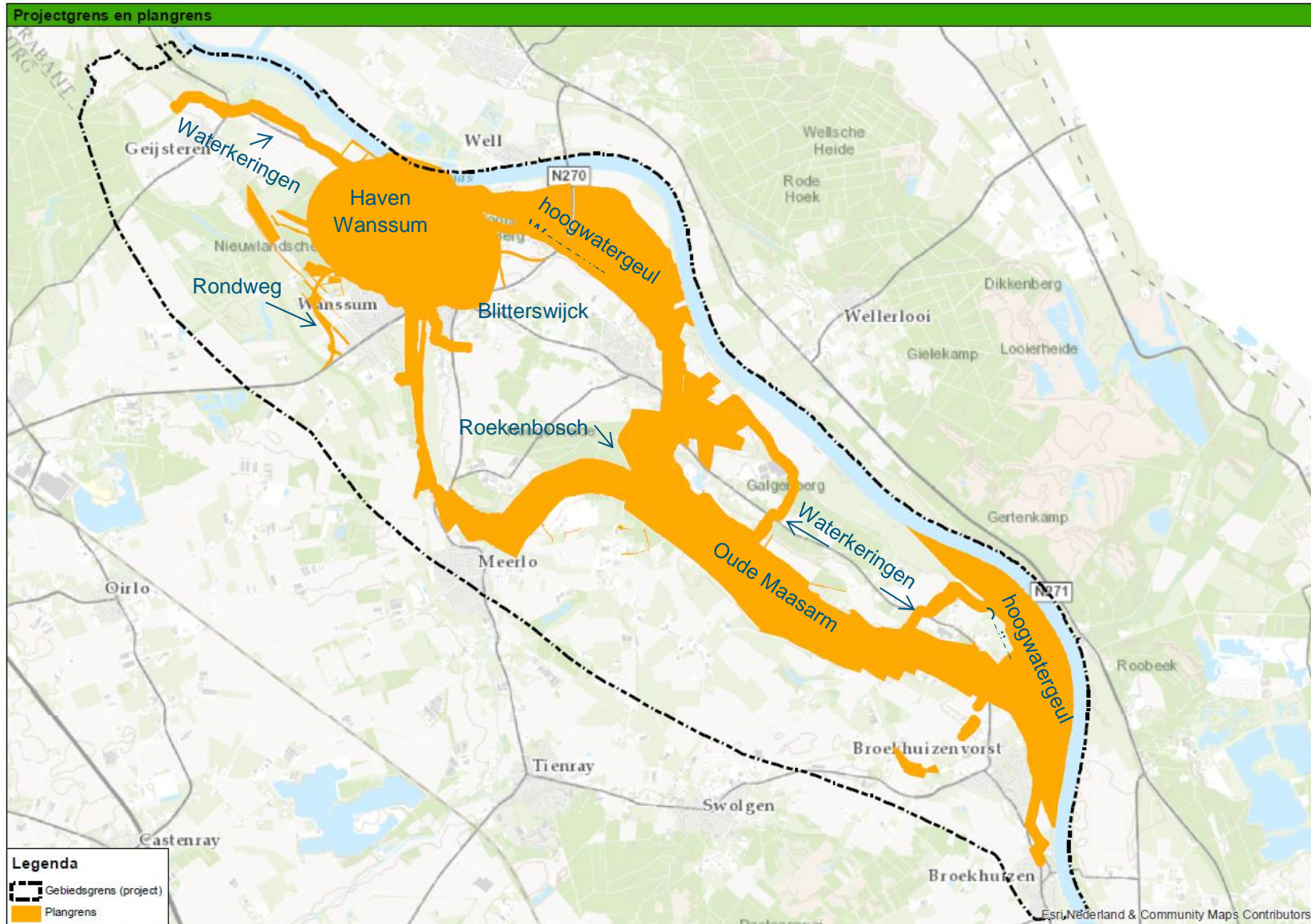
1.4 Doel van dit rapport

Met deze Natuurtoets wordt uitvoering gegeven aan de plantoets voor de vaststelling van het Provinciaal Inpassingsplan (PIP). Daarvoor is de Provincie Limburg bevoegd gezag.

Door de (ruimtelijke) ontwikkelingen die de gebiedsontwikkeling mogelijk maakt, kunnen negatieve effecten ontstaan op (beschermde) natuurwaarden. Deze natuurtoets beschrijft de beschermde natuurwaarden die in het projectgebied voorkomen. Zowel op het gebied van soortbescherming (Flora- en faunawet), als op het gebied van Natuurnetwerk Nederland (NNN, de voormalige Ecologische Hoofdstructuur, EHS) en de Boswet, wordt bepaald wat de effecten zijn. Met betrekking tot de ingrepen in relatie tot de soortenbescherming wordt bepaald of deze ontheffingsplichtig zijn en of deze ontheffing verleend kan worden. Ten aanzien van NNN is beoordeeld of kan worden voldaan aan de eisen die Omgevingsverordening Limburg 2014 (Provincie Limburg 2015a) stelt aan ingrepen in NNN (in Limburg aangeduid als Goudgroene natuurzone). Ten aanzien van de Boswet wordt geïnterpreteerd in hoeverre bos wordt gekapt dat op basis van de Boswet herplant dient te worden. Dit rapport bevat ook de uitkomsten en onderbouwing van de compensatieverplichtingen in het kader van de “Beleidsregel natuurcompensatie”.

In dit rapport wordt niet getoetst aan Natuurbeschermingswet 1998. Daarvoor is een aparte Passende Beoordeling opgesteld, waarin de effecten op de Natura 2000-gebieden zijn beschreven (de Mars et al. 2016).

De Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum heeft geen negatieve effecten op beschermde natuurmonumenten niet-zijnde Natura 2000-gebieden. Om deze reden zijn deze niet in deze Natuurtoets betrokken.

Figuur 1.1: Projectgrens gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum met daarbinnen het plangebied van het PIP (oranje).

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden kort de relevante natuurwetgeving- en beleidssporen uitgewerkt: de Flora- en faunawet), de provinciale Beleidsregel natuurcompensatie van Limburg en de Boswet. Ook NNN (de voormalige Ecologische Hoofdstructuur) van de Omgevingsverordening Limburg 2014 (Provincie Limburg 2015a) waarin regels zijn gesteld ten aanzien van ingrepen in NNN komt aan de orde.

In hoofdstuk 3 worden de gebruikte brongegevens en veldonderzoeken die ten grondslag liggen aan dit onderzoek toegelicht, als ook de methoden die in deze rapportage gebruikt zijn om tot een beoordeling van effecten te komen.

Hoofdstuk 4 behandelt de effecten op de deelmaatregel “reactiveren Oude Maasarm”, zowel de effecten op door de Flora- en faunawet beschermde plant- en diersoorten, het Natuurnetwerk Nederland als de verplichtingen betreffende de Boswet. Dit gebeurt tekstueel, op drie aparte kaarten (Flora- en faunawet, NNN en Boswet) en in tabelvorm. In de hoofdstukken 5, 6, 7, 8 en 9 komen respectievelijk de deelmaatregelen “Aanleg hoogwatergeulen”, “Aanleg en versterking dijken (keringen)”, “Aanleg rondweg bij Wanssum”, “Uitbreiding haven en bedrijventerrein Wanssum” en “Private initiatieven, Het Roekenbosch” op dezelfde manier aan de orde. Hoofdstuk 10 sluit met de conclusies en aanbevelingen.

2 NATUURWETGEVING

2.1 Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. De Flora- en faunawet regelt de bescherming van in het wild levende planten en dieren in Nederland door middel van een aantal verbodsbepalingen (zie bijlage 1). In deze wet zijn de soortbeschermingsbepalingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn opgenomen. De opgenomen soorten zijn vaak op landelijk of Europees niveau zeldzaam of bedreigd, maar ook meer algemene soorten zijn beschermd in de wet. De Flora- en faunawet onderscheidt drie beschermingsniveaus: algemene beschermde soorten (AMvB tabel 1), zwaar beschermde soorten (tabel 3 bijlage 1 AMvB en bijlage IV Habitatrichtlijn) en overige beschermde soorten (tabel 2 AMvB).

De eerste categorie (tabel 1) betreft beschermde soorten die in Nederland algemeen voorkomen. Voor verstoring van deze soorten bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig onderhoud, beheer of gebruik, of bij ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, waaronder de geplande werkzaamheden vallen, geldt een algemene vrijstelling en is geen ontheffing nodig. Voor deze soorten geldt de zorgplicht (zie pag. 6).

Voor de overige beschermde soorten, genoemd in tabel 2 van de Flora- en faunawet, is een “lichte toets” noodzakelijk, tenzij gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode. In de lichte toets moet worden beoordeeld of de gunstige staat van instandhouding van deze soorten wordt gegarandeerd. Er geldt voor soorten uit deze beschermingscategorie dat er geen ontheffing noodzakelijk is, zolang aantoonbaar wordt gewerkt met een goedgekeurde gedragscode.

Voor zwaar beschermde soorten, genoemd in tabel 3 van de Flora- en faunawet, geldt een “uitgebreide toets”. Deze toets moet aantonen dat geen andere bevredigende oplossing bestaat voor de geplande activiteit en dat de gunstige staat van instandhouding wordt gewaarborgd. De gunstige staat van instandhouding van soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn dient lokaal beoordeeld te worden. Voor de overige soorten uit tabel 3 is de landelijke staat van instandhouding van belang. Verder dient sprake te zijn van een bij de wet genoemd belang. Deze verschillen per soortgroep (bijlage 1).

Broedvogels

De bescherming van vogels neemt binnen de Flora- en faunawet een aparte positie in. In de Flora- en faunawet is de bescherming van de meeste vogelsoorten gericht op de nesten van broedende vogels. Dit houdt in dat de nesten van vogels gedurende het broedseizoen zijn beschermd. Het is gedurende het broedseizoen verboden om de nesten van broedvogels te verstoren en/of weg te nemen.

De vogelnesten vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Buiten het broedseizoen zijn nesten van de meeste vogelsoorten niet beschermd. Een ontheffing is niet noodzakelijk als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden en ook niet als er maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels zich vestigen in een gebied waar ontwikkelingen zijn voorzien. De Flora- en faunawet kent echter geen standaardperiode voor het broedseizoen (zie kader).

Broedseizoen

Voor een begrip als 'broedseizoen' is geen standaardperiode te hanteren. Afhankelijk van de soort en weersomstandigheden in een bepaald jaar kunnen soorten veel eerder of juist later broeden dan normaal het geval zou zijn. Dit kan zelfs per regio verschillen. De vaak geciteerde periode 15 maart t/m 15 juli is dus slechts een indicatie. Voor de wet is van belang of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Voor aanvang van de werkzaamheden dient daarom altijd op broedgevallen gecontroleerd te worden.

Naast de bescherming van algemeen voorkomende broedvogels geldt voor een aantal vogelsoorten een uitzonderingspositie. Deze vogelsoorten, waarvan het nest jaarrond beschermd is als vaste verblijfplaats, zijn wederom ingedeeld in een aantal categorieën (1 t/m 4).

Nesten van vogelsoorten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van soorten in categorie 5 zijn beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil (*Athene noctua*));
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek (*Corvus frugilegus*), gierzwaluw (*Apus apus*) en huismus (*Passer domesticus*));
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaatsen zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar (*Ciconia ciconia*), kerkuil (*Tyto alba*) en slechtvalk (*Falco peregrinus*));
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (bijvoorbeeld: boomvalk (*Falco subbuteo*), buizerd (*Buteo buteo*) en ransuil (*Asio otus*));
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Zorgplicht

Naast bovenstaande verplichtingen voor beschermde soorten geldt bovendien voor alle soorten de zorgplicht. De zorgplicht bestaat uit de volgende onderdelen:

- Alle planten en dieren hebben een intrinsieke waarde en zijn onvervangbaar.
- Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
- De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover dat in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

2.2 Omgevingsverordening Limburg 2014, Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014 en Beleidsregel Natuurcompensatie Limburg.

De ruimtelijke regelgeving en het ruimtelijk beleid voor Natuurnetwerk Nederland (voorheen: de ecologische hoofdstructuur en in Limburg aangeduid als Goudgroene natuurzone) is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN-natuurgebied. De bescherming van deze waarden vindt plaats door toepassing van een specifiek afwegingskader: het zogenaamde “nee, tenzij”-regime. Dat betekent dat nieuwe plannen en projecten in het NNN-gebied niet zijn toegestaan, als het betreffende plan of project de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN-gebied aantasten, tenzij daarmee een groot openbaar belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn (zie artikel 2.6.2 en 2.6.3 van Omgevingsverordening Limburg 2014; Provincie Limburg 2015a). In dat geval moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden.

De wezenlijke kenmerken en waarden van Natuurnetwerk Nederland zijn gekoppeld aan de natuurdoelen voor een gebied. Voor Provincie Limburg zijn deze vastgelegd in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014 (Provincie Limburg 2014) en de Omgevingsverordening Limburg 2014 en op kaart uitgewerkt in het Provinciaal Natuurbeheerplan Limburg 2016 (Provincie Limburg 2015b).

De vraag wanneer sprake is van een aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden kan in het kader van NNN niet in algemene zin beantwoord worden. In ieder geval worden alle plannen of projecten gesitueerd in het NNN-gebied, die ertoe leiden dat een deel van het netwerk een andere bestemming moet krijgen en daardoor uit de begrenzing moet worden gehaald als een aantasting worden aangemerkt. In Limburg zijn compensatieverplichtingen neergelegd in Beleidsregel natuurcompensatie (Provincie Limburg 2015c), een beleidsregel in de zin van artikel 4.81 van de Algemene Wet Bestuursrecht. Deze beleidsregel is gebaseerd op artikel 2.6.7 van de Omgevingsverordening Limburg 2014 (Provincie Limburg 2015a). Via deze beleidsregel wordt nader uitwerking gegeven aan het natuurcompensatiebeleid zoals beschreven in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014 (Provincie Limburg 2014), de provinciale nota Natuurbeleid: ‘Natuurlijk Eenvoudig’ en in voornoemde Omgevingsverordening (Provincie Limburg 2015a). In het ruimtelijk beleid zijn de afspraken voor landschap, cultuurhistorie en natuur in één overkoepelende aanpak vastgelegd. Binnen het landelijk gebied worden vier zones onderscheiden:

- in de Goudgroene natuurzone staat beschermen en versterken van de natuur centraal. Aantasting van wezenlijke waarden en kenmerken dient gemitigeerd dan wel gecompenseerd te worden. Afhankelijk van de bestaande waarden (vertaald in vervangingstijd) is de verplichte compensatie 100% tot 200% van het aangetaste oppervlak.
- de Zilvergroene natuurzone omvat landbouwgebieden met kansen voor natuurontwikkeling en natuurbeheertaken. Hier is geen compensatieplicht op van toepassing.
- de Bronsgroene landschapszone bestaat uit landschappelijk aantrekkelijke gebieden met een veelheid aan functies. In deze gebieden is de inzet landschappelijke kernkwaliteiten en monumentaal erfgoed te koesteren en optimaal te gebruiken. Voor deze categorie geldt alleen een compensatieplicht als de kernkwaliteiten worden aangetast en of elementen met natuurwaarden.
- het (overige) buitengebied, tot slot, biedt de meeste ruimte voor land- en tuinbouw en vrijetijdseconomie. Ook hier is geen sprake van compensatieplicht.

De Beleidsregel natuurcompensatie (Provincie Limburg 2015c) is van toepassing indien door een activiteit of bestemmingswijziging in een nieuw ruimtelijk plan de natuur- en landschapswaarden in de Goudgroene natuurzone, de Bronsgroene landschapszone of in het Nationaal Landschap Zuid-Limburg worden aangetast. In dat geval ontstaat er een compensatieplicht en moet er, wil de activiteit doorgang kunnen vinden, financiële compensatie, dan wel compensatie in natura worden geboden. De voorwaarden die gelden bij een dergelijke compensatieplicht zijn nader uitgewerkt in de Beleidsregel natuurcompensatie, zie bijlage 2.

2.3 Boswet

Een bijzondere vorm van gebiedsbescherming verankerd in de Boswet. De Boswet geldt voor bos, maar ook voor andere “houtopstanden” zoals houtwallen, heester- en struikhagen, struwelen of beplantingen van bosplantsoenen wanneer deze buiten de bebouwde kom¹ liggen, de opstand groter is dan 0.01 hectare (1 are), een kroonsluiting van meer dan 30% heeft of het een laanbeplanting betreft van 20 bomen of meer. De Boswet geldt, onder andere, niet binnen de bebouwde kom¹, voor het periodiek kappen van hak- of griendhout, voor het kappen van houtopstanden in de uitvoering van een goedgekeurd bestemmingsplan, voor wegbeplantingen en eenrijige beplantingen op of langs landbouwgronden die bestaan uit populieren of wilgen betreft, kerstdennen en enkele boomsoorten als Italiaanse populier (*Populus nigra var. italica*). Veelal moet minimaal het gekapte areaal binnen drie jaar herplant worden. In bijzondere gevallen kan de herplant op een ander perceel plaatsvinden of kan een ontheffing van de herplantplicht worden aangevraagd. Vernietiging van bosoppervlak dient 1 op 1 gecompenseerd te worden.

Veel bosopstanden worden ook beschermd door de werking van de Natuurbeschermingswet en /of genieten planologische bescherming vanuit Natuurnetwerk Nederland (NNN). Zie verder bijlage 3.

---

¹ Het betreft de “bebouwde kom Boswet”. Deze is niet noodzakelijkerwijs gelijk aan de bebouwde kom Verkeerswet.

3 METHODIEK

Ten aanzien van de soorten die krachtens de Flora- en faunawet beschermd zijn, geldt dat hiermee in de planvorming rekening dient te worden gehouden. Met het oog op deze uitvoerbaarheidstoets is in deze Natuurtoets per aanwezige soort onderzocht in hoeverre de verschillende planonderdelen tot een verstoring/verontrusting van (vaste rust- en verblijfplaatsen van) de betreffende soort kan leiden en of een ontheffing nodig is en zo ja, of deze ontheffing naar verwachting kan worden verleend.

3.1 Herkomst verspreidingsgegevens

Het actuele verspreidingsbeeld van beschermde soorten over de periode 2009 - 2015 is opgebouwd aan de hand van beschikbare gegevens uit de Nationale databank flora en fauna (NDFF)/Natuurbank Limburg (april 2009 - najaar 2015) en de Provinciale Broedvogelkartering voor 2014. Deze gegevens zijn aangevuld met veldwaarnemingen uit 2013 en 2014 (Veldverkenningen door RHDHV 2013, 2014). Deze Veldverkenningen (1-5) betreffen een serie gerichte en/of oriënterende veldbezoeken/onderzoeken in specifieke delen van het gebied waar gedurende de loop van het nadere planproces bleek dat er mogelijk ingrepen zouden gaan plaatsvinden (bijv. aanleg dijkvakken). De verkenningen 1-5 zijn opgenomen in bijlage 4. Verder heeft specifiek onderzoek plaatsgevonden naar de functie van de boomgaard aan de Veerweg voor onder de Flora- en faunawet beschermde soorten (RHDV 2015a). Ook tijdens de gebiedsconsultaties in 2014 en 2015 zijn nog enkele betrouwbare broedgevallen gemeld van uilensoorten (o.a. kerkuil) uit Blitterswijck en in de nabijheid van de Galgenberg (oostelijk van Blitterswijck). Deze zijn eveneens aan het databestand toegevoegd. Ten slotte heeft in 2016 nog een veldbezoek plaatsgevonden gericht op het indicatief bepalen van de waarde van te amoveren gebouwen voor (gebouwbewonende) vleermuizen (RHDV 2016). Hierbij is ook het gebruik van door andere onder de Flora- en faunawet beschermde soorten van stedelijke omgeving (bijvoorbeeld huismus (*Passer domesticus*)) meegenomen.

Het verspreidingsbeeld van de das (*Meles meles*), dassenburchten en dassenslachtoffers kon worden aangevuld dankzij informatie van de plaatselijke Dassenwerkgroep en Das en Boom (Das & Boom 2012, Dassenwerkgroep 2013) en het gebiedsgericht onderzoek naar dassen bij het Roekenbosch (RHDHV, 2015b). Het aldus verkregen (geactualiseerde) beeld blijkt sterk overeen te komen met de informatie uit de voorgaande periode (2003 - 2008: Ecologica 2008), maar is op voor het project relevante delen nu gedetailleerder.

Samengenomen geven bovengenoemde bronnen een gebiedsdekkend, actueel overzicht van (onder Flora- en faunawet beschermde) natuurwaarden in het plangebied. Op basis hiervan kan een effectbeoordeling in het kader van de Flora- en faunawet voldoende worden onderbouwd en kan antwoord gegeven worden op de vraag of een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk is en zo ja, of hier zicht op is in het kader van het Provinciaal Inpassingsplan.

Er zijn tal van vaatplanten, grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, vogels, amfibieën, reptielen en vissen aangetroffen. De ruimtelijke verspreiding van de wettelijk beschermde soorten krachtens de Flora- en faunawet (tabel 2 en 3, soorten van Bijlage IV Habitatrictlijn en jaarrond beschermde nesten), waargenomen in de periode 2009-2015 zijn weergegeven in de verspreidingskaarten in de navolgende hoofdstukken. Ook de ligging van dassenburchten is op deze kaarten terug te vinden. Voor de das en steenuil zijn bufferzones rondom vaste verblijfplaatsen aangegeven, omdat reeds uit eerdere toetsingen (Ecologica 2008) is gebleken dat negatieve effecten op deze soorten zijn te verwachten. Om het effect op foerageergebieden te verduidelijken zijn deze reeds op kaart weergegeven.

3.2 Bepaling leefgebied das

Voor het bepalen van de leefgebieden van de das wordt uitgegaan van de Methodiek Natuurcompensatie Limburg (Hoogerwerf & Heijkers 2007) en de soortenstandaard voor de das (RVO 2014a). De werkwijze in Hoogerwerf & Heijkers (2007) wordt met succes en als erkende methode toegepast ten behoeve van grote (infrastructurele) projecten en heeft er niet toe geleid dat de gunstige staat van instandhouding van de das in gevaar is gekomen. Ze wordt ook als kennisbron gebruikt en genoemd in de literatuurverwijzing in de soortenstandaard das (RVO 2014a).

Zowel de soortenstandaard das als de Methodiek natuurcompensatie Limburg geven een richtlijn voor de manier waarop natuurcompensatie moet worden uitgewerkt. Het is toegestaan hier van af te wijken en maatwerk te leveren. In geval van Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum is gekozen voor een maatwerkoplossing, gebaseerd op zowel de soortenstandaard das (RVO 2014a) en Methodiek Natuurcompensatie Limburg (Hoogerwerf & Heijkers 2007). Op basis van de gebiedskenmerken van de lokale dassenpopulatie en gelet op de wijze waarop in het kader van de Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum de compensatie (ook door middel van kwaliteitsverbetering) in het oorspronkelijke leefgebied van de das kan worden vormgegeven, is een maatwerkplan uitgewerkt. De compensatieaanpak voor de gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum bestaat uit compensatie in, of kwaliteitsverbetering van het oorspronkelijke leefgebied van de das. Deze compensatie en/of kwaliteitsverbetering wordt zo dicht mogelijk bij de locatie waar leefgebied verloren gaat of zo dicht mogelijk bij de burchtlocatie gerealiseerd. Daarom is - in aansluiting op de Methodiek Natuurcompensatie Limburg (Hoogerwerf & Heijkers 2007)- een compensatiefactor van 100% van het verlies aan waardevol foerageergebied² voldoende om te voorkomen dat de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de das zal verminderen en de gunstige staat van instandhouding in gevaar komt. Voor verlies van marginaal foerageergebied³ geldt -in aansluiting bij de soortenstandaard das (RVO 2014a)- een compensatiefactor van 50%. Zo is geborgd dat zowel vaste rust- en verblijfplaatsen van de das functioneel blijven als de gunstige staat van instandhouding van de das niet in gevaar komt. Daarbij zij nog opgemerkt, dat als het bij een bepaalde ingreep louter gaat om verlies van marginaal/niet essentieel foerageer- of leefgebied, dat niet samenvalt met de vaste rust- en verblijfplaats, van overtreding van de verbodsbepaling van artikel 11 Flora- en faunawet geen sprake is en er geen compensatieplicht noodzakelijk is.

Door het huidig gebruik (akkers, grasland, bebouwing, etc.) te koppelen aan de definitie van waardevol en marginaal foerageergebied, zijn de oppervlaktes aan waardevol of marginaal foerageergebied rondom de burchtlocaties bepaald. Vervolgens zijn de ingrepen vanuit het plan over deze foerageergebieden geprojecteerd om de exacte impact op de foerageergebieden te bepalen.

---

² Onder waardevol foerageergebied worden gronden verstaan bestaande uit vochtig grasland, begraasde weilanden, boomgaarden, hagen, houtwallen, struweel, bosjes, oeverzones en gazon.

³ Onder marginaal foerageergebied vallen maisakkers, plas-dras natuur en schrale natuur. Sloten, verhard oppervlak, stedelijk gebied, intensief bouwland en intensief grasland worden geheel buiten beschouwing gelaten als foerageergebied.

3.3 Omgang met geluid en broedvogels

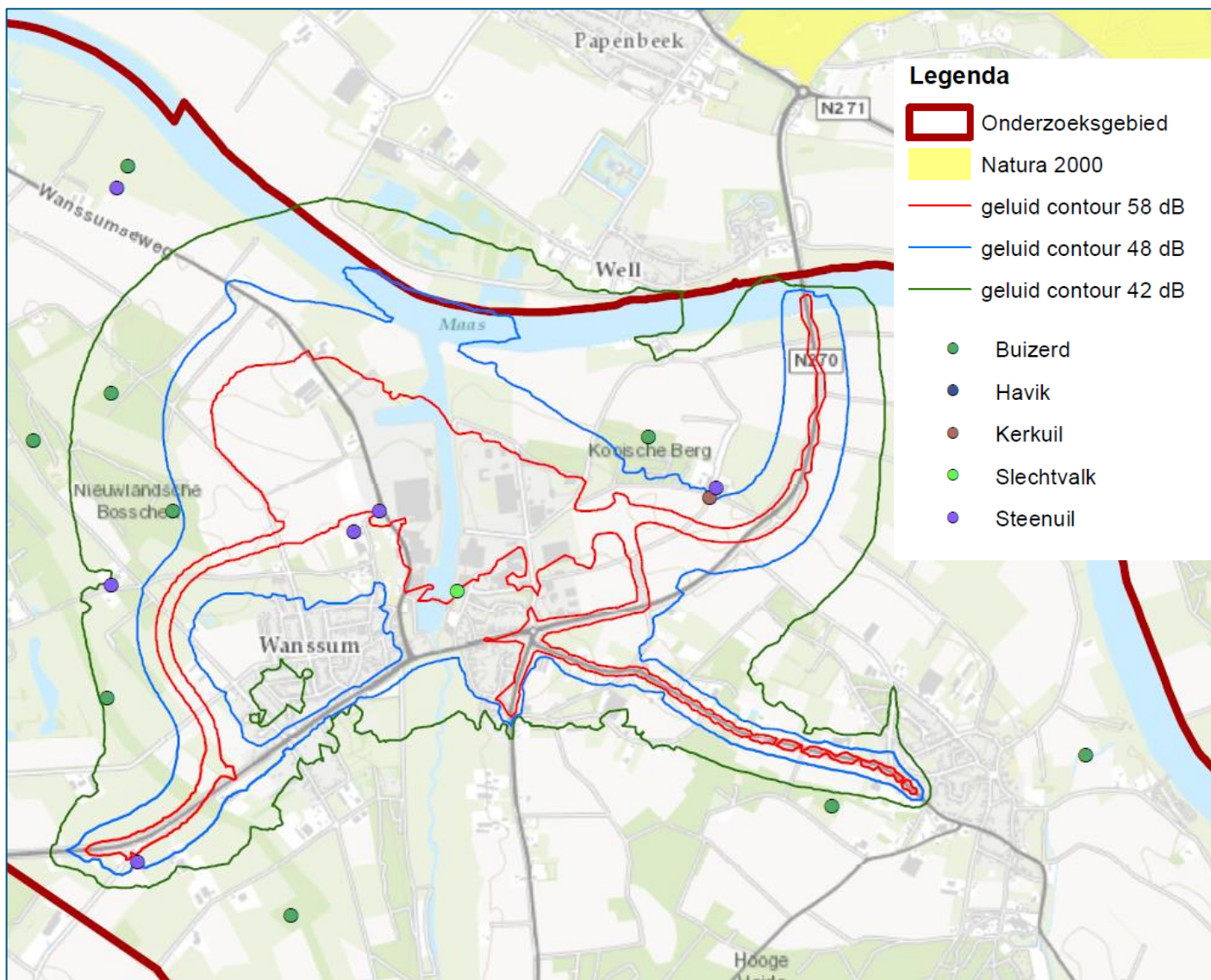
Een toename van de geluidbelasting kan leiden tot verstoring (Klein 2008). De aan verschillende planonderdelen verbonden ontwikkelingen (bijvoorbeeld realisatie van de rondweg en het industrieterrein bij Wanssum) leiden mogelijk tot een (al dan niet tijdelijke) toename van de geluidsbelasting. Dit is relevant in het kader van de Flora- en faunawet (directe verstoring van nesten of een afname van de kwaliteit van de functionele omgeving van jaarrond beschermde nesten). Omdat met name vogels gevoelig zijn voor geluid, is in de literatuur veel onderzoek beschikbaar over de gevoeligheid voor geluid van bos- en weidevogels.

Voor wat betreft nesten van vogels die onder de Flora- en faunawet niet jaarrond zijn beschermd geldt, zoals eerder beschreven in hoofdstuk 2, dat verstoring (en daarmee overtreding van verbodsbepalingen) eenvoudig voorkomen kan worden door óf buiten het broedseizoen te werken óf door vóór het broedseizoen te beginnen met werkzaamheden en deze vervolgens continu door te zetten. Deze standaardmaatregel voorkomt overtreding van verbodsbepalingen zoals deze onder de Flora- en faunawet zijn geformuleerd en zorgt er daarmee ten aanzien van vogels (zonder jaarrond beschermd nest) voor dat geluid in het licht van de Flora- en faunawet de uitvoerbaarheid van gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum niet in de weg staat.

Ten aanzien van soorten waarvan het nest wél jaarrond beschermd is, zal moeten worden gewogen of ten gevolge van een verhoogde geluidbelasting sprake is van effecten op de functionele omgeving van deze nestplaatsen. Figuur 3-1 laat zien dat geen sprake is van een verhoogde geluidbelasting in de functionele omgeving van bedoelde nesten. Daar waar dit wel het geval is, is de reikwijdte niet groter dan het ruimtebeslag dat fysiek plaatsvindt (ruimtebeslag leidt automatisch tot 100% verlies van areaal en is daarmee bepalend). Uitzondering vormen een nest van de slechtvalk (*Falco peregrinus*) in de haven en een nest van de kerkuil (*Tyto alba*) nabij de Kooische berg. Deze worden apart besproken in respectievelijk hoofdstuk 8 en 7.

Samenvattend geldt dat in het licht van de Flora- en faunawet effecten van geluid eenvoudig kunnen worden voorkomen, dan wel niet aan de orde zijn, dan wel overlappen met andere effecten zoals ruimtebeslag. Voor zover het broedvogels zonder vast nest betreft geldt voorgaande voor alle mogelijke vormen van verstoring. Voorbeeld hiervan is de ijsvogel nabij kasteelruïne Blitterswijck. De gebiedsdekkende inventarisatie gegevens laten zien dat de ijsvogel (*Alcedo atthis*) een nest heeft (gehad) nabij de kasteelruïne, in de onmiddellijke omgeving van de Wolterskamp. Omdat nesten van de ijsvogel alleen in de broedtijd beschermd zijn (i.e. niet jaarrond beschermd zijn), kan eventuele verstoring van broedplaatsen worden voorkomen door de versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Overigens geldt in dit specifieke geval dat de werkzaamheden geen invloed hebben op betreffend nest, maar het voorbeeld laat zien dat door het nemen van generieke maatregelen mogelijk is om effecten op broedende vogels te allen tijde te voorkomen. Hierdoor is uitgesloten dat broedende vogels waarvan het nest niet jaarrond beschermd is zoals bedoeld onder de Flora- en faunawet, uitvoering van gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum in de weg staan. Bij gevolg wordt in onderstaande paragrafen geluid niet meer apart behandeld (slechtvalk en kerkuil uitgezonderd).

Figuur 3.1: Overzicht van nesten van vogels binnen de geluidcontouren zoals deze ontstaan in de gebruiksfase

In het licht van Natuurnetwerk Nederland, specifiek de Goudgroene natuurzone, geldt dat Omgevingsverordening Limburg 2014 (Provincie Limburg 2015b) niet verplicht tot compensatie als louter sprake is van externe werking (bijvoorbeeld door verhoogde geluidbelasting), zonder dat er een ingreep in de Goudgroene Natuurzone zelf plaatsvindt. Compensatie van geluidverstooring is alleen aan de orde als het betreffende perceel ruimtelijk door de maatregel wordt aangetast én onderdeel uitmaakt van de Goudgroene natuurzone.

In voorkomende gevallen is in deze rapportage aangesloten bij de methode zoals deze is uitgewerkt in de Methodiek Natuurcompensatie Limburg (Hoogerwerf & Heijkers 2007). Deze methode kent twee belastingszones met daaraan gekoppelde afname van de geschiktheid van het biotoop:

- laagste geluidbelastingzone (48-58dB): minimaal 20% afname biotoop geschiktheid;
- hoogste geluidbelastingzone (>58dB): minimaal 50% afname biotoop geschiktheid.

Compensatie wordt dan als volgt berekend:

- laagste geluidbelastingzone (48-58dB): belast areaal * 0,2;
- hoogste geluidbelastingzone (>58dB): belast areaal * 0,5.

3.4 Uitwerking in deze rapportage

In deze rapportage wordt voor de verschillende planonderdelen telkens aan de hand van een overzichtskaart duidelijk welke onder de Flora- en faunawet beschermde soorten binnen de reikwijdte van het betreffende onderdeel voorkomen. Voor deze soorten wordt een effectbeoordeling uitgevoerd. Hierbij geldt dat broedvogels waarvan het nest niet jaarrond beschermd is, buiten beschouwing blijven. Dit omdat effecten met standaardmaatregelen eenvoudig te mitigeren zijn (zie paragraaf 3.3). Deze rapportage volgt als het ware de per planonderdeel relevante soorten.

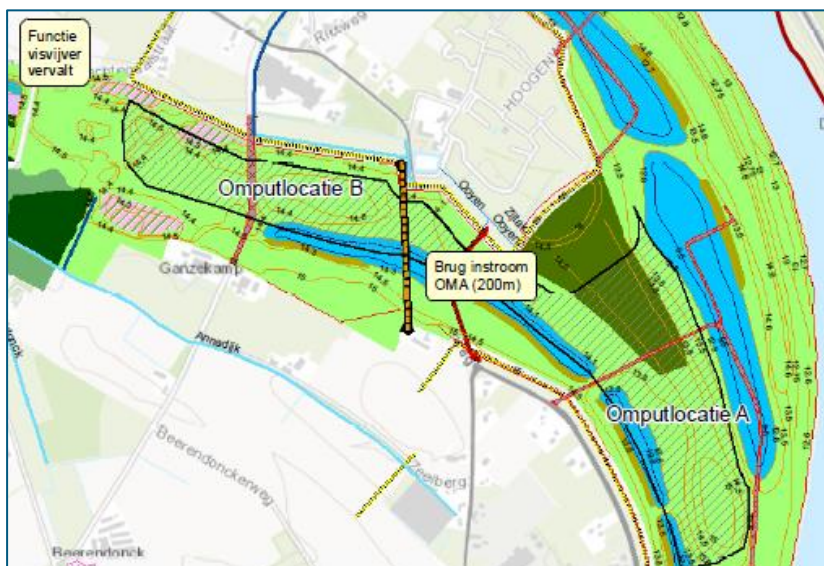
Van bovenstaande insteek is op punten afgeweken, als ingediende zienswijzen in het kader van het Ontwerp Provinciaal Inpassingsplan hier aanleiding toe geven. Het gaat dan met name om de boomgaard aan de Veerweg die beïnvloedt wordt door de aanleg van de benodigde waterkeringen of de relatie van de IJsvogel (een soort waarvan het nest alleen in de broedtijd bescherming geniet) met het reactiveren van de Oude Maasarm. Waar relevant, komen deze aspecten in de hoofdstukken 3 tot en met 9 terug.

4 OUDE MAASARM

4.1 Beschrijving maatregelen

Het plan Ooijen–Wanssum voorziet in het weer laten meestromen van de Oude Maasarm, het zogenaamde reactiveren. Daartoe dienen meerdere delen van de Oude Maasarm te worden heringericht. Na realisatie van de werkzaamheden zal deze jaarlijks gedeeltelijk volstromen (waterberging) vanuit Ooijen, Wanssum en Blitterswijk. Gemiddeld zal de Oude Maasarm één keer per 10 jaar daadwerkelijk vanuit de Maas gaan meestromen. In de Oude Maasarm (samen met de creatie van de hoogwatergeulen bij Wanssum en Ooijen) wordt een groot oppervlak aan nieuwe natuur ontwikkeld. In deze planonderdelen samen is dat circa 340 hectare.

Bij de instroom van de Oude Maasarm wordt de bestaande kade verwijderd en aanvullend graafwerk verricht om de Oude Maasarm effectiever te laten functioneren bij het afvoeren van hoogwater. Na het graafwerk ontstaat hier een kwel gevoede, ondiepe laagte met daarin vier (kwel)plassen met een hoger waterpeil dan in de hoogwatergeul (oppervlaktewaterpeilen van west naar oost respectievelijk 14,3 meter, 14,1 meter, 13,8 meter en 13,5 meter +NAP). Ze kunnen bij hogere standen in oostelijke richting afwateren naar de Maas. Deze plassen zijn ondiep (bodemhoogte tussen 13 en 12,5 meter +NAP), bezitten gevarieerde flauwe oevertaluds ($\pm 1:7$) en zijn van elkaar gescheiden door drempels. Deze drempels houden grondwater vast en beperken daarmee ook de grondwaterstandsdalingen in de omgeving.

Figuur 4.1: Detail van de voorkeursvariant voor de instroom Oude Maasarm.

De bestaande diepe visvijver Gubbelsvijver (waarvan de functie komt te vervallen) wordt gedeeltelijk opgevuld waardoor deze ecohydrologisch wordt hersteld en landschappelijk veel beter wordt ingepast (een bestaand deel met goed ontwikkeld broekbos blijft behouden). Ze wordt daarmee onderdeel van een stroombaan voor hoogwater.

Binnen dit deelgebied is daarnaast ruimte voor oemputten, met een totale capaciteit van ten hoogste 3 miljoen m³. Daarvoor zijn twee plaatsen aangewezen. Na het oemputten worden de betreffende delen morfologisch en eco(hydro)logisch weer passend ingericht als natuurgebied.

Naast het verwijderen van de kades en verruiming bij de instroom worden, aansluitend op al eerder gerealiseerde geulsegmenten (klimaatbuffers; opgeleverd in 2012) in de Oude Maasarm, ook verder richting Blitterswijck, diverse geulsegmenten gegraven. Deze geulsegmenten – die met name kwel gevoed zijn en maximaal 1,5 m diep worden - kennen ieder hun eigen (grond)waterpeil doordat ze van elkaar zijn gescheiden door drempels (veelal in de vorm van wegen). De geulsegmenten in de instroom van Oude Maasarm zorgen er daardoor voor dat, in combinatie met de compartimentering van de hoogwatergeul Ooijen (zie hs 5.1), verdroging wordt voorkomen c.q. wordt verzacht in de omliggende, bestaande beschermde natuurgebieden (Sohr- en Legeterbos met klimaatbuffers, het Broekhuizerbroek (even ten zuiden van het plangebied) en het Maasduinengebied, aan de andere kant van de Maas).

Vrijwel alle sloten in de Oude Maasarm worden gedempt. Daar waar gebiedsdelen te nat en daarmee niet te beheren dreigen te worden, wordt het terrein lokaal iets opgehoogd. De ophogingen blijven beperkt om de functie van de Oude Maasarm voor de afvoer van Maaswater bij hoogwater te behouden. Het toekomstige landschapsbeeld in dit deelgebied is vrij open en bestaat uit een afwisseling van kwelgeulen, graslanden en lokaal zeggemoerassen. Aan de randen van de Maasarm is ook ruimte voor zachthoutoibos.

De voorgenomen maatregelen leiden ook tot het amoveren van een schuur aan de Kortenbos en twee gebouwen, één aan de Broekstraat 3 en één aan de Ooijenseweg 15 (RHDHV 2016).

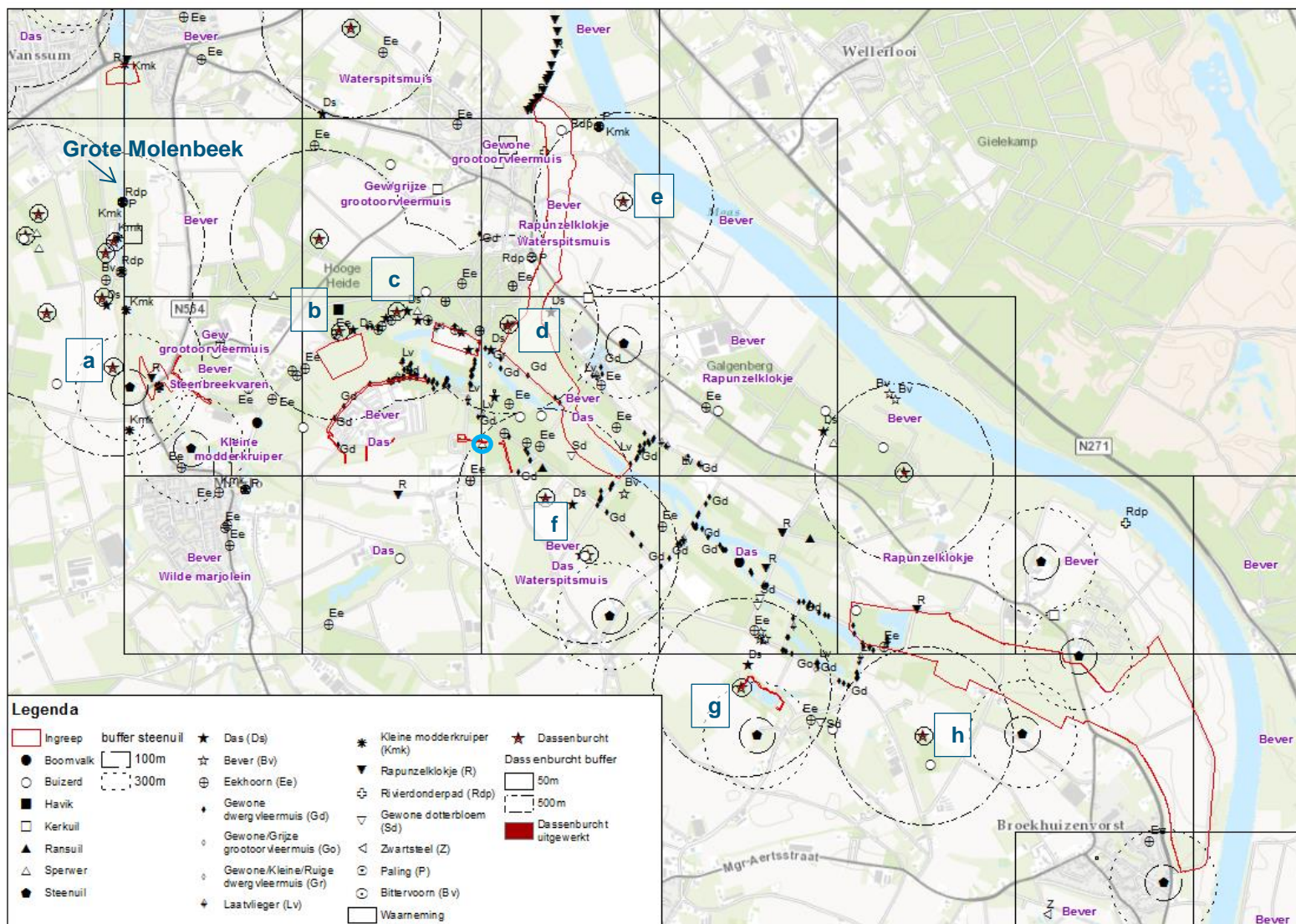
4.2 Flora- en faunawet

4.2.1 Aanwezige soorten

Figuur 4.2 op de navolgende pagina maakt inzichtelijk waar door de Flora- en faunawet beschermde planten en dieren voorkomen in relatie tot de geplande maatregelen (rood omlijnd in figuur 4.2). Binnen de Oude Maasarm komen de volgende beschermde planten en dieren voor:

- (groeiplaatsen van) het rapunzelklokje (*Campanula rapunculus*) en de steenbreekvaren (*Asplenium trichomanes*);
- (leefgebied van) de kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*) en de rivierdonderpad (*Cottus gobio*);
- (leefgebied van) de rode eekhoorn (*Sciurus vulgaris*), bever (*Castor fiber*), waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) en das;
- (leefgebied en mogelijke vliegroute of vaste verblijfplaats van) de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*);
- (deel van het leefgebied en) vaste nestplaats van de huismus, buizerd, steenuil en sperwer (*Accipiter nisus*).

Verder laat figuur 4.2 zien dat in de nabijheid van de geplande werkzaamheden vaste nesten van havik (*Accipiter gentilis*) en ransuil (*Asio otus*) voorkomen. Deze soorten worden onderstaand ook besproken.

Figuur 4.2: Oude Maasarm en aanwezige beschermde soorten (paarse aanduidingen = waarnemingen per kilometerhok: Letters a – h; beschreven dassenburchten in de tekst: blauwe cirkel: sperwernest)

4.2.2 Effecten

Onderstaand wordt binnen de invloedssfeer van dit planonderdeel, per aangetroffen beschermde soort beschreven welke habitateisen deze aan zijn omgeving stelt, hoe deze zich verhouden tot het plangebied en wat de staat van instandhouding is en of er sprake is van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen en zo ja, of er zicht is op ontheffing.

Rapunzelklokje en steenbreekvaren (tabel 2 FFW)

Voorkomen: Rapunzelklokjes komen van nature voor op vochtige, kalkhoudende, grazige grond op dijken, in bermen en aan bosranden (Soortenbank 2016). Zoals figuur 4.2 laat zien komt het rapunzelklokje wijdverspreid langs de Oude Maasarm voor. Steenbreekvaren is een soort die van nature op oude muren, zowel in de schaduw als in de volle zon; soms aan bosgreppels of in struikgewas voorkomt. Zoals figuur 4.2 laat zien wordt de steenbreekvaren in het kilometerhok ten noorden van Meerlo aangetroffen.

Ingreep: Bij de aanleg van de Oude Maasarm (reactivering) worden graafwerkzaamheden verricht, sloten gedempt en bestaande kades verwijderd. Deze werkzaamheden beïnvloeden plaatselijk de huidige standplaatsen van het rapunzelklokje (o.a. bij de monding van de Grote Molenbeek, Moleneind, Gubbelsvijver en de uitstroom van de Oude Maasarm bij Blitterswijck, figuur 4.2).

Effect: Beschikbare gegevens wijzen uit dat de waarneming van steenbreekvaren één individu betreft welke is aangetroffen in de nabijheid van de bebouwing ten westen van Moleneind. Deze locatie ligt buiten de begrenzing van de te treffen maatregelen. Overtreding van de geformuleerde verbodsbepalingen in het kader van de Flora- en faunawet ten aanzien van steenbreekvaren zijn uit te sluiten. Een ontheffing voor de steenbreekvaren ten gevolge van de aanleg van de Oude Maasarm is dan ook niet aan de orde.

Zes groeiplaatsen van het rapunzelklokje zullen verdwijnen ten gevolge van de realisatie en aanleg van de Oude Maasarm. Zowel landelijk (Floron 2016) als provinciaal (Provincie Limburg 2016a) laat de soort een positieve trend zien; tussen 1980-1997 en 1998-2003 is het aantal kilometerhokken waarin de soort in Noord- en Midden Limburg is toegenomen met ruim 83%, waarbij ook het aantal waarnemingen per hok is toegenomen met ruim 23% (Provincie Limburg 2016a). Samenvattend laat de soort een positieve trend zien, zeker in Noord- en Midden Limburg. Dit betekent dat het verdwijnen van zes groeiplaatsen in vier kilometerhokken (figuur 4.2) niet leidt tot negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van het rapunzelklokje.

Het verdwijnen van groeiplaatsen van het rapunzelklokje is onlosmakelijk verbonden met het reactiveren van de Oude Maasarm en betekent overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 8). Ook maatregelen die leiden tot behoud van betreffende individuen, bijvoorbeeld verplanten, houden overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 8) in. Hiervoor is in beginsel een ontheffing nodig. Bevoegd Gezag kan deze ontheffing verlenen wanneer duidelijk is dat de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar komt. In het voorgaande is gemotiveerd duidelijk gemaakt dat het rapunzelklokje in een gunstige staat van instandhouding verkeert en dat het verdwijnen van zes groeiplaatsen niet leidt tot negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding. Daarmee is zicht op een ontheffing voor overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 8 Flora- en faunawet ten aanzien van het rapunzelklokje.

Echter, een ontheffingsaanvraag voor overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 8 Flora- en faunawet ten aanzien van het rapunzelklokje kan worden voorkomen door aantoonbaar te werken volgens een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode⁴. Afhankelijk van de gebruikte gedragscode betekent dit concreet:

- Verplaatsen planten van vaste groeiplaatsen voorafgaand aan de werkzaamheden naar een geschikt habitat in de directe omgeving;
- Uitstellen van werkzaamheden ter plaatse van vaste groeiplaatsen tot buiten het groeiseizoen⁵. Verplaatsen planten van vaste groeiplaatsen voorafgaand aan de werkzaamheden naar een geschikt habitat in de directe omgeving;
- Planten worden opgenomen, eventueel in depot gezet en (naderhand) op adequate wijze uitgezet. Tijdens de uitvoering kan deze maatregel geborgd worden door bijvoorbeeld de toplaag met daarin de zaden in depot te zetten en na afronding van de werkzaamheden weer in de directe nabijheid als toplaag terug te brengen.

Samenvattend geldt dat de Flora- en faunawet in geval van het rapunzelklokje reactivering van de Oude Maasarm niet in de weg staat.

Kleine modderkruiper en rivierdonderpad (tabel 2 FFW)

Voorkomen: De kleine modderkruiper heeft een voorkeur voor stilstaand tot langzaam stromende ondiepe wateren met een rijke plantenbegroeiing en een zandige of met dunne sliblaag bedekte bodem. Het leefgebied van de rivierdonderpad bestaat uit rivieren, beken, meren, kanalen, vaarten en sloten. In stagnante watertypen zoekt de rivierdonderpad plaatsen met hogere zuurstofgehalten op zoals oevers met windwerking of onder stuwtejes waar water overheen valt (Ravon 2016). Figuur 4.2 laat zien dat de aanleg van de Oude Maasarm een relatie heeft met het voorkomen van kleine modderkruiper bij de monding van de Grote Molenbeek en de rivierdonderpad ten oosten van Blitterswijk.

Ingreep: Bij de herinrichting van de Oude Maasarm worden enkele lokale waterlopen in het plangebied gedempt of aangepast, het leefgebied van deze vissen wordt hierbij aangetast. Ook zullen een aantal waterlopen welke hun functie verliezen niet meer worden onderhouden en geleidelijk aan verlanden. Bij de herinrichting worden ook nieuwe waterpartijen gegraven die geschikt zijn als leefgebied voor deze vissoorten.

Effect: De Grote Molenbeek wordt bij de monding in de jachthaven verbreed. Deze verbreding beïnvloedt het leefgebied van de kleine modderkruiper, waarbij mogelijk individuen worden gedood of vaste rust- en verblijfplaatsen van de soort worden beschadigd. Dit betekent overtreding van verbodsbepalingen geformuleerd in respectievelijk artikel 9 en 11 van de Flora- en faunawet. De kleine modderkruiper heeft een ruime verspreiding binnen Nederland en is binnen het verspreidingsgebied vrij algemeen (LNV 2008) en verkeert in een gunstige staat van instandhoudings (Crombaghs et al. 2000, LNV 2008, Ottenburg en van Swaay 2015).

⁴ Een initiatiefnemer mag gebruik maken van elke door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode, mits deze toeziet op de voorgenomen activiteit en alle in de betreffende gedragscode opgenomen maatregelen die betrekking hebben op de soort waarvoor deze gebruikt wordt aantoonbaar worden nageleefd. Aantoonbaar betekent dat de maatregelen worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol dat wordt toegelicht aan het uitvoerend personeel en altijd op het werk aanwezig is. Een overzicht van goedgekeurde gedragscode is te vinden op <https://mijn.rvo.nl/gedragscodes-overige-organisaties>. Wordt afgeweken van de gedragscode of wordt ervoor gekozen geen gedragscode te volgen, dient ontheffing te worden aangevraagd.

⁵ In geval van rapunzelklokje betekent dit werken in de periode september-april.

De graafwerkzaamheden in de Oude Maasarm ten oosten van Blitterswijk beïnvloedden het leefgebied van de rivierdonderpad, waarbij mogelijk individuen worden gedood of vaste rust- en verblijfplaatsen van de soort worden beschadigd. Dit betekent overtreding van verbodsbepalingen geformuleerd in respectievelijk artikel 9 en 11 van de Flora- en faunawet. De rivierdonderpad heeft zich, na een achteruitgang in het midden van de vorige eeuw, sinds de jaren '80 flink uitgebreid in Nederland. Het lijkt erop dat deze soort zich prima thuis voelt, niet alleen in het merengebied, maar ook in het huidige rivierenlandschap. Als gevolg van de rivierkanalisaties en dijkenaanleg, waarbij veel stortsteen werd gebruikt en waterkwaliteitsverbetering heeft deze soort zich in de 2de helft van de 20ste flink kunnen uitbreiden (Peters 2009, Ottenburg en van Swaay 2015) en verkeerd nu in een gunstige staat van instandhouding.

Verder geldt voor beide soorten dat het oppervlak aan open water in de toekomstige situatie toe neemt, waardoor geen sprake is van permanente afname van geschikt leefgebied. Vanwege het feit dat beide soorten in een gunstige staat van instandhouding verkeren is uitgesloten dat het doden van enkele individuen en het beschadigen van enkele vaste rust- en verblijfplaatsen van zowel de kleine modderkruiper als de rivierdonderpad negatieve effecten heeft op de gunstige staat van instandhouding van beide soorten.

Het verbreden en vergraven van de watergang betekent echter wel overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 9 en 11). Hiervoor is in beginsel een ontheffing nodig. Bevoegd Gezag kan deze ontheffing verlenen wanneer duidelijk is dat de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar komt. In het voorgaande is gemotiveerd duidelijk gemaakt dat zowel de kleine modderkruiper als de rivierdonderpad in een gunstige staat van instandhouding verkeren en dat het reactiveren van de Oude Maasarm niet leidt tot negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van beide soorten. Daarmee is zicht op een ontheffing voor overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 9 en artikel 11 Flora- en faunawet ten aanzien van kleine modderkruiper en rivierdonderpad.

Echter, een ontheffingsaanvraag voor overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 9 en 11 Flora- en faunawet ten aanzien van kleine modderkruiper en rivierdonderpad kan worden voorkomen door aantoonbaar te werken volgens een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode⁶. Afhankelijk van de gebruikte gedragscode betekent dit concreet:

- Het afdammen, dempen, vergraven of leegpompen van watergangen wordt op plaatsen waar juridisch zwaarder beschermde soorten worden verwacht in beginsel uitgevoerd in de periode tussen 15 juli en 1 november, dat wil zeggen na de voortplantingsperiode en vóór de winterrust van vissen, amfibieën en reptielen;
- Voorafgaand aan het dempen of vergraven van de watergang wordt deze zoveel mogelijk vrij gemaakt van juridisch zwaarder beschermde dieren en planten;

---

⁶ Een initiatiefnemer mag gebruik maken van elke door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode, mits deze toeziet op de voorgenomen activiteit en alle in de betreffende gedragscode opgenomen maatregelen die betrekking hebben op de soort waarvoor deze gebruikt wordt aantoonbaar worden nageleefd. Aantoonbaar betekent dat de maatregelen worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol dat wordt toegelicht aan het uitvoerend personeel en altijd op het werk aanwezig is. Een overzicht van goedgekeurde gedragscode is te vinden op <https://mijn.rvo.nl/gedragscodes-overige-organisaties>. Wordt afgeweken van de gedragscode of wordt ervoor gekozen geen gedragscode te volgen, dient ontheffing te worden aangevraagd.

- Bij het dempen van een watergang wordt het water één richting uitgedreven naar een naastliggende sloot, opdat aanwezige vissen en amfibieën kunnen ontsnappen;
- Bij leegpompen van een watergang worden overige vissen en amfibieën tijdig weggevangen en elders uitgezet.

Samenvattend geldt dat de Flora- en faunawet in geval van kleine modderkruiper en rivierdonderpad reactivering van de Oude Maasarm niet in de weg staat.

Rode eekhoorn (tabel 2 FFW)

Voorkomen: Eekhoorns komen voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos maar ook in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Mits er voldoende voedsel beschikbaar is, komen ze ook in bebouwd gebied. Hun voorkeur gaat uit naar ouder bos (naaldbomen ouder dan 20 jaar en loofbomen ouder dan 40-80 jaar) omdat daar meer voedsel en nestgelegenheid is (Zoogdiervereniging, 2016). Figuur 4.2 laat zien dat naast de directe omgeving van Roekenbosch ook in de rest van het gebied (Gubbelsvijver, omgeving Boltweg) vaste rust- en verblijfplaatsen van de eekhoorn aanwezig zijn.

Ingreep: In het kader van de werkzaamheden worden bomen gekapt waarvan bekend is dat deze onderdeel uitmaken van het leefgebied van de eekhoorn, onder andere nabij de Gubbelsvijver (zie ook figuur 4.2).

Effect: Figuur 4.2 laat zien dat meerdere vaste rust- en verblijfplaatsen een overlap hebben met de uit te voeren werkzaamheden. Bij het kappen van bomen kunnen vaste rust- of verblijfplaatsen van de eekhoorn verloren gaan. Dit betekent dat overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 11) optreedt. Hoewel de populatie van de eekhoorn van nature fluctueert als gevolg van jaarlijks wisselend voedselaanbod (mast; Zoogdiervereniging 2016), laat de soort toch een positieve trend zien (CBS 2015), waardoor sprake is van een gunstige staat van instandhouding. Bovendien gebruikt de eekhoorn een netwerk van tot zes vaste rust- en verblijfplaatsen. Hierdoor kan de eekhoorn eenvoudig uitwijken naar een ander nest binnen zijn territorium. Op grond van voorgaande én omdat buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden voldoende voor de eekhoorn geschikt habitat voor handen blijft is geen sprake van negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van de eekhoorn als gevolg van het reactiveren van de Oude Maasarm.

Kap van bomen met vaste rust- en verblijfplaatsen van de eekhoorn betekent echter overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 11). Hiervoor is in beginsel een ontheffing nodig. Bevoegd Gezag kan deze ontheffing verlenen wanneer duidelijk is dat de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar komt. In het voorgaande is gemotiveerd duidelijk gemaakt dat de eekhoorn in een gunstige staat van instandhouding verkeert en dat het reactiveren van de Oude Maasarm niet leidt tot negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding. Daarmee is zicht op een ontheffing voor overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 11 Flora- en faunawet ten aanzien van de eekhoorn.

Echter, een ontheffingsaanvraag kan worden voorkomen door aantoonbaar te werken volgens een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode⁷. Afhankelijk van de gebruikte gedragscode betekent dit concreet:

- De bomen in het plangebied dienen voorafgaand aan de kapwerkzaamheden in het vroege voorjaar (februari/maart) te worden geïnspecteerd op het voorkomen van eekhoornnesten;
- Zolang deze nesten in gebruik zijn mag de betreffende boom niet worden geveld;
- Bomen die direct naast een bijzondere nestboom staan worden gespaard om te voorkomen dat een bijzondere nestboom vrij komt te staan;
- In de periode 15 maart tot 15 juli) worden geen vellingswerkzaamheden uitgevoerd binnen een afstand van 50 meter vanaf een bijzondere nestboom;
- Bij vellingen in de nabije omgeving van een bijzondere nestboom is de velrichting altijd van deze boom afgewend.

Samenvattend geldt dat de Flora- en faunawet in geval van de eekhoorn reactivering van de Oude Maasarm niet in de weg staat.

Waterspitsmuis (tabel 3 FFW, bijlage I AMvB)

Voorkomen: De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Poelen, natuurlijke vijvers, kleine rivieren, beken, moerassen en moerasbossen, rietlanden, elzenbroekbossen en kruidenrijke oevervegetaties vormen vaak geschikte biotopen (Overman et al. 2008). Hoewel tijdens gerichte inventarisaties in 2007 geen waterspitsmuizen zijn aangetroffen in Midden- en Noord Limburg (Overman et al. 2008), laat figuur 4.2 toch waarnemingen van waterspitsmuis zien op kilometerhokniveau. Hierbij moet worden opgemerkt dat de soort moeilijk te inventariseren is. Mogelijk betreft het waarnemingen gebaseerd op braakbalonderzoek; dergelijke waarnemingen kunnen leiden tot het opduiken van soorten in voor de soort volstrekt ongeschikte habitats. Ze geven uitsluitend aan dat de soort voorkomt binnen het jachtgebied van de betreffende (kerk)uil, dat vele vierkante kilometers kan omvatten.

Ingreep: Als gevolg van de gebiedsontwikkeling zullen delen van enkele watergangen in de Oude Maasarm worden gedempt dan wel niet meer worden onderhouden waardoor ze geleidelijk gaan verlanden. Dit betreft onder meer de Beerendonck in Ooijen nabij de instroom van de Oude Maasarm, de Peschbemden en Wolterskamp bij Blitterswijck (Waterhuishoudkundig plan Ooijen-Wanssum, 10 juni 2015). Daar staat tegenover dat nieuwe waterpartijen worden gegraven in de vorm van geulsegmenten bij de instroom van de Oude Maasarm, nieuwe aansluitingen bij Annadijk en de Bolt en een waterloop bij de uitstroom van de Oude Maasarm bij Blitterswijck.

---

⁷ Een initiatiefnemer mag gebruik maken van elke door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode, mits deze toeziet op de voorgenomen activiteit en alle in de betreffende gedragscode opgenomen maatregelen die betrekking hebben op de soort waarvoor deze gebruikt wordt aantoonbaar worden nageleefd. Aantoonbaar betekent dat de maatregelen worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol dat wordt toegelicht aan het uitvoerend personeel en altijd op het werk aanwezig is. Een overzicht van goedgekeurde gedragscode is te vinden op <https://mijn.rvo.nl/gedragscodes-overige-organisaties>. Wordt afgeweken van de gedragscode of wordt ervoor gekozen geen gedragscode te volgen, dient ontheffing te worden aangevraagd.

Effect: In het meest zuidelijke kilometerhok bestaat geen relatie met de voorgenomen werkzaamheden. In het noordelijke kilometerhok, nabij Blitterswijk, is deze relatie er mogelijk wel; er is een uitstroom voorzien. In de huidige situatie is hier echter geen voor de waterspitsmuis geschikt habitat aanwezig: het kilometerhok bestaat uit gronden in intensief agrarisch gebruik, droog bos, sloten met steile oevers en bebouwing. De soort is hier niet te verwachten (Overman et al. 2008). De soort vindt mogelijk wel geschikt habitat ten zuiden van het plangebied, namelijk in de recent ingerichte klimaatbuffers en de waterberging Linksstraat.

Op basis van de beschikbare gegevens is echter niet volledig uit te sluiten dat het reactiveren van de Oude Maasarm leidt tot het verstoren van vaste rust- en verblijfplaatsen van de waterspitsmuis (overtreding verbodsbepalingen artikel 11 Flora- en faunawet), met name nabij de aansluiting op de bestaande hoogwatergeulen westelijk van de Broekstraat. Hiervoor is in beginsel ontheffing nodig. Bevoegd Gezag kan deze ontheffing verlenen wanneer geen sprake is van reële alternatieven, voldaan wordt aan een wettelijk belang en wanneer de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar komt.

Wettelijk belang

Voor soorten via AMvB bijlage 1 opgenomen in tabel 3 van de Flora- en faunawet kan in geval van ruimtelijke ingrepen, zoals hier het geval, ontheffing verleend worden wanneer wordt voldaan aan een van onderstaande belangen:

- a. de bepalingen inzake de gemeenschappelijke markt en een vrij verkeer van goederen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap;
- b. de bescherming van flora en fauna;
- c. de veiligheid van het luchtverkeer;
- d. de volksgezondheid of openbare veiligheid;
- e. dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- f. het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, anders dan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren;
- g. belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort;
- h. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en in de bosbouw;
- i. bestendig gebruik;
- j. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Het reactiveren van de Oude Maasarm kan gerekend worden tot wettelijk belang d (de volksgezondheid of openbare veiligheid), e (dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten) en j (de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling). Immers, het reactiveren van de Oude Maasarm voorziet in een verhoging van de hoogwaterveiligheid (d), heeft voor het milieu gunstige effecten (e; extensivering van het landgebruik) en kan worden gezien als ruimtelijke inrichting (j).

Alternatieven

Om optimaal te voldoen aan zowel voornoemde als de overige doelstellingen van Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum zijn verschillende varianten afgewogen in het kader van het Milieueffectrapport (MER; RHDHV 2015c). De Oude Maasarm is uiteindelijk zo ontworpen dat optimaal rekening wordt gehouden met natuurwaarden (onder meer Nationaal Natuurnetwerk). Het reactiveren van de Oude Maasarm is een essentieel onderdeel van Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum, waarbij geldt dat zonder het uitvoeren van deze maatregel niet voldaan kan worden aan de eisen vanuit hoogwaterveiligheid. Hiervoor bestaan geen reële alternatieven.

Gunstige staat van instandhouding

Zoals hierboven onderbouwd heeft het reactiveren van de Oude Maasarm voor het overgrote deel betrekking op gebieden die voor de waterspitsmuis in de huidige situatie volstrekt ongeschikt zijn, uitgezonderd een klein deel van de al gerealiseerde klimaatbuffers. Het grootste deel van het in potentie voor deze soort geschikte gebied bevindt zich buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Uit gegevens van de Zoogdierverseniging (2007) blijkt dat de waterspitsmuis matig afgenomen lijkt. Zekerheid hierover is niet te geven, vanwege het ontbreken van gegevens. Verder geldt dat de aanleg van de uitstroom en de daaruit volgende verbinding met de al aanwezige waterberging zorgt voor een substantiële toename van het areaal voor de waterspitsmuis geschikt leefgebied. Om te voorkomen dat de staat van instandhouding van de waterspitsmuis in gevaar komt, is het noodzakelijk om enkele maatregelen in acht te nemen, namelijk:

- graafwerkzaamheden aan bestaande waterlopen in de periode september t/m maart (buiten de voortplantingsperiode) uitvoeren;
- vegetatie rondom de watergangen voorafgaand aan graafwerkzaamheden kort te maaien.

Met inachtneming van bovenstaande is zeker dat de staat van instandhouding van niet in gevaar komt als gevolg van het reactiveren van de Oude Maasarm.

Samenvattend geldt dat een ontheffing kan worden verkregen en de Flora- en faunawet, met nachtneming van enkele maatregelen, in geval van de waterspitsmuis reactivering van de Oude Maasarm niet in de weg staat.

Bever (tabel 3 FFW, bijlage IV Habitatrichtlijn)

Voorkomen: Bevers komen voor in het overgangsgebied tussen land en water zoals moerassen, langs beken, rivieren en meren. De bever heeft een voorkeur voor rustige rivieren en meren omzoomd door broekbossen met bomen als wilg en es. De aanwezigheid van bossen op de oevers is een vereiste; (open of rotsige oevers worden gemedend). Er is geen voorkeur voor stromend of stilstaand water, maar een waterdiepte van minimaal 50 cm is een vereiste. In ondiep stromend water worden dammen gebouwd om de gewenste waterstand te krijgen (RVO 2014b). Figuur 4.2 laat zien dat naast waarnemingen op kilometerhokniveau ook individuele waarnemingen zijn gedaan o.a. in de Groote Molenbeek en verspreid in de Oude Maasarm ten zuiden van Het Roekenbosch (figuur 4.2). Uit de beschikbare gegevens blijkt dat binnen het plangebied geen burchten van de bever aanwezig zijn.

Ingrep: Bij de reactivering van de Oude Maasarm worden graafwerkzaamheden verricht, sloten gedempt, bomen gekapt en bestaande kades verwijderd.

Effect: Omdat er geen burchten in het plangebied aanwezig zijn beperken de effecten op deze soort zich tot de beïnvloeding van het foerageergebied. De locaties waar de individuele waarnemingen zijn gedaan bevinden zich langs waterlopen (Groote Molenbeek) en in de Oude Maasarm. Deze locaties voldoen aan de habitateisen van de bever. Hoewel plaatselijk bomen worden verwijderd en graafwerkzaamheden plaatsvinden binnen het foerageergebied van de bever, gaat het niet om essentiële onderdelen van het foerageergebied. Verder geldt dat in de directe omgeving voldoende foerageergebied beschikbaar blijft, ook tijdens de werkzaamheden, bijvoorbeeld in en om de klimaatbuffers. Daarmee heeft het reactiveren van de Oude Maasarm geen negatieve gevolgen voor het functioneren van vaste rust- en verblijfplaatsen van de bever en is geen sprake van verstoring van essentieel foerageergebied. Daarmee is geen sprake van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen. Een ontheffing voor de bever ten gevolge van het reactiveren van de Oude Maasarm is dan ook niet aan de orde.

Verder zullen na de herinrichting grote oppervlaktes aan nieuw open water ontstaan met randen van zachthoutoibos. Deze gebieden zijn uitermate geschikt als leef- en foerageergebied voor de bever. Geconcludeerd wordt dat er enkel positieve effecten zijn op de gunstige staat van instandhouding van de bever.

Das (tabel 3 FFW, bijlage I AMvB)

Voorkomen: De das leeft in allerlei soorten biotopen, met een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. Maar ook andere open terreinen, zoals vochtige heiden en rivierdalen zijn geschikte gebieden (RVO 2014a). Figuur 4.2 laat zien dat de aanleg van de Oude Maasarm een relatie heeft met een achttal dassenburchten, te weten (van west naar oost in figuur 4.2):

- a; tussen Postbaan en Moleneind;
- b, c; twee burchten langs de Asbroekerweg;
- d; Roekenbosch;
- e; ten zuiden van de Veerweg;
- f; ten zuiden van de Lichtendaalseweg;
- g; ten westen van de Lissevenweg;
- h; ten oosten van de Krienestraat.

Ingrep: Bij de aanleg van de Oude Maasarm (reactivering) worden graafwerkzaamheden verricht, sloten gedempt, bomen gekapt en bestaande kades verwijderd. Door de werkzaamheden en de looptijd van het project ontstaat een mogelijke impact op de leef- en foerageergebieden rondom de burchten bij de Veerweg, Hooge heide en het Roekenbosch.

Effect: Als gevolg van het reactiveren van de Oude Maasarm worden geen burchten direct aangetast door de werkzaamheden; vaste rust- en verblijfplaatsen van de das blijven intact en behouden. Het gaat uitsluitend om ingrepen in potentieel foerageergebied. In geval van het reactiveren van de Oude Maasarm is geen sprake van effecten of essentieel foerageergebied. Zo wordt ter hoogte van de burcht Hooge heide, het maaiveld verlaagd op de gronden die als foerageergebied gebruikt kunnen worden, maar slechts een klein onderdeel van het totale potentiële foerageergebied vormen. Dassen hebben doorgaans een territorium van 30 tot wel 600 hectare en foerageren op een afstand van 1,5 tot 12 kilometer van de burcht (RVO 2014a). Verder geldt dat het gebied na maaiveldverlaging weer door de das gebruikt kan worden en meer geschikt (vochtig grasland) zal zijn. Ter plaatse van de burcht bij de Veerweg worden de bestaande (mais)akkers en een deel van de aanwezige boomgaard (in de huidige situatie afgezet met een raster) vervangen door natuurlijk vochtig grasland dat voor de das optimaal geschikt foerageergebied vormt. In de huidige situatie vormt ook dit gebied geen essentieel onderdeel van het foerageergebied van de das (RHDHV 2015a). Voor de overige burchtlocaties langs het dal van de Grootte Molenbeek en bij de instroom van de Oude Maasarm geldt dat er geen sprake is van een relatie van de ingreep met het foerageergebied van de das.

Daarmee heeft het reactiveren van de Oude Maasarm geen negatieve gevolgen voor het functioneren van vaste rust- en verblijfplaatsen van de das en is geen sprake van verstoring van essentieel foerageergebied. Daarmee is geen sprake van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen. Een ontheffing voor de das ten gevolge van het reactiveren van de Oude Maasarm is dan ook niet aan de orde.

Gewone dwerg- en grootoorvleermuis (tabel 3 FFW, bijlage IV Habitatrichtlijn)

Voorkomen: Gewone dwergvleermuizen jagen in de beschutting van opgaande elementen in een groene bebouwde omgeving, langs kanalen, vaarten, in tuinen en parken met vijvers, in lanen, tussen boomkruinen, boven open plekken in bos, langs de bosrand (vooral oude voedselrijke loofbossen), straatlantaarns, in en langs lanen, bomenrijen, singels, houtwallen en holle wegen. Waterpartijen en beschutte oevers zijn favoriet als jachtgebied. Gewone grootoorvleermuizen jagen op beschutte plekken in bos en kleinschalig parkachtig landschap, boven bospaden, in lanen en open plekken, langs bosranden en laag boven (bloeiende) kruidenvegetaties of langs en door de kroon van (bloeiende) bomen. Als wendbare vlieger jagen ze ook veel in gebouwen, bijvoorbeeld op zolders, in schuren en in stallen met vee (Vleermuisnet 2016). In het plangebied zijn waarnemingen van beide soorten bekend in de nabijheid van opgaande struwelen (Roekenbosch) en laanbeplantingen (figuur 4.2).

Ingreep: In het kader van de gebiedsontwikkeling met reactivering van de Oude Maasarm moeten bomen een schuur en twee gebouwen worden verwijderd.

Effect: Voor de schuur en de twee gebouwen staat vast dat deze voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen bevat (RHDHV 2016). Van de te kappen bomen is niet duidelijk hoe deze door vleermuizen gebruikt worden, maar de beschikbare gegevens maken aannemelijk dat ook deze voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen kennen. Ten behoeve van het te zijner tijd aanvragen van een ontheffing is aanvullend onderzoek conform de daarvoor geldende standaarden (het vleermuisprotocol van het netwerk Groene Bureaus) noodzakelijk. Dit onderzoek zal in 2016 worden uitgevoerd. Op basis van het thans verrichte ecologische onderzoek kan worden aangenomen dat sprake is van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 11) ten aanzien van Gewone dwergvleermuis en Gewone grootvleermuis.

Hiervoor is in beginsel een ontheffing noodzakelijk. Bevoegd Gezag kan deze ontheffing verlenen wanneer:

- sprake is van een bij wet genoemd belang;
- een alternatievenoverweging laat zien dat het gekozen alternatief een voor vleermuizen zo optimaal mogelijke oplossing biedt;
- de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd is.

Wettelijk belang

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn beschermd onder Habitatrichtlijn. Dat betekent dat de volgende wettelijke belangen van toepassing zijn:

- de bescherming van flora en fauna;
- de veiligheid van het luchtverkeer;
- de volksgezondheid of openbare veiligheid;
- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Het reactiveren van de Oude Maasarm kan gerekend worden tot wettelijk belang d (de volksgezondheid of openbare veiligheid) en e (dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten) Immers, het reactiveren van de Oude Maasarm voorziet in een verhoging van de hoogwaterveiligheid (d) en heeft voor het milieu gunstige effecten (e; extensivering van het landgebruik).

Alternatieven

Om optimaal te voldoen aan zowel voornoemde als de overige doelstellingen van Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum zijn verschillende varianten afgewogen in het kader van het Milieueffectrapport (MER; RHDHV 2015c). De Oude Maasarm is uiteindelijk zo ontworpen dat optimaal rekening wordt gehouden met natuurwaarden (onder meer Nationaal Natuurnetwerk). Het reactiveren van de Oude Maasarm is een essentieel onderdeel van

Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum, waarbij geldt dat zonder het uitvoeren van deze maatregel niet voldaan kan worden aan de eisen vanuit hoogwaterveiligheid. Hiervoor bestaan geen reële alternatieven.

Gunstige staat van instandhouding

De Gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuissoort in Nederland en komt zeer algemeen en wijd verbreid voor, ook in Limburg. Er zijn geen aanwijzingen dat de soort achteruitgaat (RVO 2014e). De Gewone grootoorvleermuis komt verspreid over het hele land voor, maar door zijn voorkeur voor kleinschalig landschap en bosgebieden nergens in grote aantallen. De soort laat een zeer positieve trend zien (RVO 2014f). Het verloren gaan van verblijfplaatsen van de Gewone dwergvleermuis en/of Gewone grootoorvleermuis zal dan ook niet leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding van deze soorten, zeker niet omdat in de directe omgeving voldoende alternatieven voor handen zijn. Bovendien wordt het landschap met reactivering van de Oude Maasarm extensiever; een kwaliteitsimpuls.

Samenvattend geldt dat een ontheffing kan worden verkregen en de Flora- en faunawet, met inachtneming van enkele maatregelen, ingeval van de vleermuizen reactivering van de Oude Maasarm niet in de weg staat.

Buizerd (jaarrond beschermd, cat. 4)

Voorkomen: De buizerd komt in allerlei landschappen voor, van landbouwgebieden met verspreide bomen, bossen en bergstreken tot rotskusten. De nesten van de buizerd zijn het gehele jaar beschermd en vallen onder categorie 4 van vogelnesten (“*Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen*”). Echter, buizerds blijken prima in staat om zelf een nest te bouwen, hoewel de buizerd een voorkeur heeft om in het territorium fundamenten van oude nesten te benutten van andere vogels die herbouwd worden (RVO 2014c). Het nest wordt van februari tot en met augustus gebruikt. In de periode maart tot en met juli zijn er eieren of jongen in het nest aanwezig. Vaak keert de buizerd jaarlijks terug naar het nest van het voorafgaand jaar, zeker als dat succesvol was geweest.

Ingreep: In het kader van de gebiedsontwikkeling met reactivering van de Oude Maasarm moeten bomen worden verwijderd. De bomen met daarin een nest van de buizerd (een vaste rust- en verblijfplaats van de buizerd) blijven echter gehandhaafd. Daarmee is uitsluitend sprake van verstoring van potentieel geschikt foerageergebied of de (functionele) omgeving van deze vaste rust- en verblijfplaatsen.

Effect: Ten aanzien van de buizerd geldt een verstoringsafstand van 75 meter (RVO 2014c). Figuur 4.2 laat zien dat de nestplaatsen van de buizerd niet beïnvloed worden door de werkzaamheden in het kader van de Oude Maasarm. Wel is sprake van enig ruimtebeslag in gebied dat matig geschikt is als foerageergebied voor de buizerd (intensief agrarisch gebied). Het voedselaanbod is hier relatief laag waardoor geen sprake is van essentieel foerageergebied. Bovendien heeft de buizerd een jachtgebied van meerdere vierkante kilometers, waarin (ook binnen het plangebied) meer geschikt foerageergebied gevonden wordt.

Daarmee heeft het reactiveren van de Oude Maasarm geen negatieve gevolgen voor het functioneren van vaste rust- en verblijfplaatsen van de buizerd en is geen sprake van verstoring van essentieel foerageergebied of de functionele omgeving van vaste rust- en verblijfplaatsen van de

buizerd. Daarmee is geen sprake van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen. Een ontheffing voor de buizerd ten gevolge van het reactiveren van de Oude Maasarm is dan ook niet aan de orde.

Steenuil (jaarrond beschermd, cat. 1)

Voorkomen: Steenuilen zijn sterk gebonden aan kleinschalig agrarisch cultuurlandschap; een open tot halfopen landschap met een afwisselend korte en verruigde vegetatie en op erven van boerderijen (RVO 2014d). Steenuilen zijn uitgesproken standvogels. Ze verblijven het hele jaar in hun territorium. De vogels hebben relatief kleine territoria. Het activiteitsgebied rond de nestplaats (vooral boomholten, nestkasten) bedraagt maximaal 300 meter. De voortplantingsperiode begint met de baltperiode. In zachte winters is dit vanaf januari en in andere gevallen vanaf begin februari. De voortplantingsperiode duurt tot in het najaar, als de jongen het ouderlijke territorium verlaten. Binnen de Oude Maasarm zijn verspreid waarnemingen van steenuilen gedaan. Figuur 4.2 laat zien dat het foerageergebied van vijf territoria van de steenuil een overlap vertonen met de werkzaamheden.

Ingreep: In het kader van de gebiedsontwikkeling met reactivering van de Oude Maasarm vinden graafwerkzaamheden plaats en moeten bomen worden verwijderd.

Effect: Voornoemde ingrepen leiden niet tot het verdwijnen van vaste rust- en verblijfplaatsen (nesten) van de steenuil. Daarmee is uitsluitend sprake van mogelijk effecten op potentieel geschikt foerageergebied. Zo vindt ter plaatse van de instroom van de Oude Maasarm (Ooijen / Broekhuizenvorst) en bij de Molenbeek (Moleneind) beïnvloeding plaats van het territorium (figuur 4.2). Hier worden agrarische percelen omgezet naar natuurlijk grasland met enige verruiging.

Voor de drie territoria rond Broekhuizenvorst (figuur 4.2) geldt dat het reactiveren van de Oude Maasarm effect heeft op delen van het hierbij behorend foerageergebied. Echter, in de huidige situatie is dit gebied vooral in intensief agrarisch gebruik (bouwland met maïs en graan). Dergelijk landgebruik levert voor de steenuil geen geschikt foerageergebied op, waardoor geen sprake is van ruimtebeslag in essentieel foerageergebied. Voor de overige territoria geldt dat het ruimtebeslag dermate beperkt is dat dit voor de steenuil geen merkbaar effect zal opleveren.

Daarmee heeft het reactiveren van de Oude Maasarm geen negatieve gevolgen voor het functioneren van vaste rust- en verblijfplaatsen van de steenuil en is geen sprake van verstoring van essentieel foerageergebied. Daarmee is geen sprake van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen. Een ontheffing voor de steenuil ten gevolge van het reactiveren van de Oude Maasarm is dan ook niet aan de orde.

Verder geldt dat de natuurlijke en verruigde graslanden die na afronding van de werkzaamheden zijn voorzien gelden als voor de steenuil optimaal geschikt leefgebied, in ieder geval beter passend dan het huidige landgebruik.

Huismus (jaarrond beschermd, cat. 2)

Voorkomen: De huismus -een uitgesproken standvogel- is vrijwel uitsluitend gebonden aan bebouwing in de buurt van mensen, zoals steden en dorpen. Voor zijn voedsel, dat continue aanwezig moet zijn, is de huismus afhankelijk van wat de mens hem al dan niet bewust biedt. Huismussen zijn uitgesproken standvogels, die zich meestal niet meer dan enkele honderden meters van de broedplaats verwijderen (SOVON 2016).

Ingreep: Het gebouw aan Broekstraat 3 wordt gesloopt.

Effect: Het gebouw aan Broekstraat 3 kent voor de huismus geschikte verblijfplaatsen en de individuen van de huismus zijn waargenomen in de tuin van het gebouw en de tuinen van omliggende gebouwen. Hiermee is aannemelijk dat Broekstraat 3 functioneert als vaste rust- en verblijfplaats van de Huismus (RHDHV 2016). Ten behoeve van het te zijner tijd aanvragen van een ontheffing is aanvullend onderzoek conform de daarvoor geldende standaarden (Soortenstandaard huismus (RVO 2014f)) noodzakelijk. Dit onderzoek zal in 2016 worden uitgevoerd. Op basis van het thans verrichte ecologische onderzoek kan worden aangenomen dat sprake is van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 11) ten aanzien van de huismus. Hiervoor is in beginsel een ontheffing noodzakelijk. Bevoegd Gezag kan deze ontheffing verlenen wanneer:

- sprake is van een bij wet genoemd belang;
- een alternatievenoverweging laat zien dat het gekozen alternatief een voor de buizerd zo optimaal mogelijke oplossing biedt;
- de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd is.

Wettelijk belang

In geval van vogels kan Bevoegd Gezag alleen ontheffing verlenen wanneer voldaan wordt aan een belang omschreven in de vogelrichtlijn, namelijk:

- de bescherming van flora en fauna;
- de veiligheid van het luchtverkeer;
- de volksgezondheid of openbare veiligheid.

Het reactiveren van de Oude Maasarm kan gerekend worden tot wettelijk belang “volksgezondheid of openbare veiligheid”. Immers, het reactiveren van de Oude Maasarm voorziet in een verhoging van de hoogwaterveiligheid.

Alternatieven

Om optimaal te voldoen aan zowel voornoemde als de overige doelstellingen van Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum zijn verschillende varianten afgewogen in het kader van het Milieueffectrapport (MER; RHDHV 2015c). De Oude Maasarm is uiteindelijk zo ontworpen dat optimaal rekening wordt gehouden met natuurwaarden (onder meer Nationaal Natuurnetwerk). Het reactiveren van de Oude Maasarm is een essentieel onderdeel van Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum, waarbij geldt dat zonder het uitvoeren van deze maatregel niet voldaan kan worden aan de eisen vanuit hoogwaterveiligheid. Hiervoor bestaan geen reële alternatieven.

Gunstige staat van instandhouding

De aantallen van de huismus zijn sinds de jaren tachtig sterk afgenomen, maar sinds 2000 gestabiliseerd, ook in Limburg (SOVON 2016). Tussen 2007 en 2014 is sprake van een zeer lichte toename (SOVON 2016). Zo laat provincie Limburg (2016b) zien dat het aantal kilometerhokken waarin de huismus aanwezig is in het rond het plangebied stabiel blijft. De soort verkeert desondanks in een matig ongunstige staat van instandhouding (RVO 2014f). Het is daarom noodzakelijk om vóór sloop van het gebouw maatregelen te treffen om de gunstige staat van instandhouding van de huismus te waarborgen. Concreet gaat het om (RVO 2014f):

- Voor elke verblijfplaats die aangetast of verwijderd worden minimaal twee nieuwe verblijfplaatsen aangeboden. Dit in de vorm van bijvoorbeeld vogeldakpannen, nestkasten, neststenen, mussenpotten, dakvoetsystemen of vergelijkbare voorzieningen;
- Het verbeteren van de kwaliteit van bestaand of het realiseren van nieuw geschikt habitat voor huismussen. Dit moet tijdig gerealiseerd zijn en moet buiten de invloedssfeer van de activiteiten plaatsvinden.

Deze maatregelen zullen worden getroffen.

Samenvattend geldt dat een ontheffing kan worden verkregen en de Flora- en faunawet, met inachtneming van enkele maatregelen, ingeval van de huismus reactivering van de Oude Maasarm niet in de weg staat.

Havik, sperwer en ransuil (jaarrond beschermd, cat. 4)

Figuur 4.2 laat zien dat waarnemingen van havik (ten noorden van Asbroekerweg), ransuil (ten zuiden van Lichtendaalseweg) en sperwer (in bos ten oosten van de weg Megelsum; blauwe cirkel in figuur 4.2) bekend zijn uit de omgeving. De havik vindt zijn habitat in dichte bossen. Hier achtervolgt de havik vogels in een pijlsnelle verrassingsaanval, tussen bomen door navigerend als een doelzoekend projectiel. In meer open gebieden overrompelt de havik konijnen en vogels, vanuit een hinderlaag aanvallend. Het grote nest wordt meestal gemaakt in een naaldboom en wordt meerdere jaren achtereen bewoond. De ransuil jaagt in open gebieden met voldoende landschapselementen als bosjes, houtwallen en dichte hagen. Zijn voedsel bestaat hoofdzakelijk uit (veld)muizen (Vogelbescherming 2016). De sperwer heeft zijn habitat in bos, hoogveen, park en tuin en stedelijk gebied. Sperwers broeden van april tot juli. Precies dé periode dat er veel jonge zangvogels zijn uitgevlogen. Er is dus veel voedsel voorhanden. Sperwers komen tegenwoordig steeds vaker voor in dorpen en steden. Ze broeden het liefst in monotone naaldbossen of in loofbossen met een florerende ondergroei van struiken (Vogelbescherming 2016).

De vaste nesten liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden en blijven behouden. Het uitvoeren van de werkzaamheden waaronder onder andere het verlagen van het maaiveld en het vergraven van sloten hebben alleen een tijdelijke invloed op niet essentieel foerageergebied (namelijk intensief gebruikt agrarisch gebied). Verder geldt dat in de directe omgeving voldoende (meer) geschikt foerageergebied voor handen blijft.

Daarmee heeft het reactiveren van de Oude Maasarm geen negatieve gevolgen voor het functioneren van vaste rust- en verblijfplaatsen van havik, ransuil en sperwer en is geen sprake van verstoring van essentieel foerageergebied of de functionele omgeving van vaste rust- en verblijfplaatsen

van beide soorten. Daarmee is geen sprake van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen. Een ontheffing voor havik, ransuil en sperwer ten gevolge van het reactiveren van de Oude Maasarm is dan ook niet aan de orde.

4.2.3 Resumé

De maatregelen voor het planonderdeel Oude Maasarm leiden overwegend tot positieve effecten op beschermde soorten. In het kader van de Flora- en faunawet. In tabel 4.1 zijn de te verwachten effecten uit bovenstaande beschrijvingen samengevat.

Tabel 4.1: Samenvatting effecten op soorten Oude Maasarm.

Soort	Overtreding verbodsbepaling(en) artikelen 8-12 Ffw?	Ontheffing benodigd (na treffen van maatregelen)?
Rapunzelklokje	Ja	Ja, tenzij gewerkt wordt met gedragscode. Dan: Nee
Steenbreekvaren	Nee	Nee
Kleine modderkruiper	Ja	Ja, tenzij gewerkt wordt met gedragscode. Dan: Nee
Rivierdonderpad	Ja	Ja, tenzij gewerkt wordt met gedragscode. Dan: Nee
Rode Eekhoorn	Ja	Ja, tenzij gewerkt wordt met gedragscode. Dan: Nee
Waterspitsmuis	Ja	Ja
Bever	Nee	Nee
Das	Nee	Nee
Vleermuizen	Ja	Ja
Buizerd	Nee	Nee
Steenuil	Nee	Nee
Huismus	Ja	Ja
Sperwer	Nee	Nee
Havik	Nee	Nee
Ransuil	Nee	Nee

4.3 Natuurnetwerken

In de Oude Maasarm is sprake van ruimtebeslag in de goudgroene natuurzone en bronsgroene landschapszone (figuren 4.3 en 4.4).

Het realiseren van de maatwerkeringen ter bescherming van de woningen te Megelsum en de camping 't Karrewiel inclusief de aanwezige woningen maakt deel uit van de Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum, waarmee een groot openbaar belang wordt gediend zoals bedoeld in de Omgevingsverordening Limburg 2014 (Provincie Limburg 2015a). Het gaat om het bieden van ruimte voor economische ontwikkeling van het gehele gebied en een verbeterde hoogwaterbeschermingssituatie. Reële alternatieven in zoals bedoeld in Omgevingsverordening Limburg 2014 (Provincie Limburg 2015a), zijn er niet; de maatregel is plaatsgebonden. Bij de tracékeuze is zo veel mogelijk bestaande infrastructuur gevolgd om het ruimtebeslag zo minimaal mogelijk te houden. Het zeer lokaal aantasten van de goudgroene landschapszone is echter noodzakelijk, om tot een effectieve maatwerkering te kunnen komen.

Het beperkte verlies wordt ruimschoots gecompenseerd door de realisatie van nieuwe natuur in de Oude Maasarm en elders in het plangebied van Ooijen-Wanssum. Gezien het vorenstaande wordt dus voldaan aan de voorwaarden van artikel 2.6.3. van de Omgevingsverordening Limburg 2014 (Provincie Limburg 2015a).

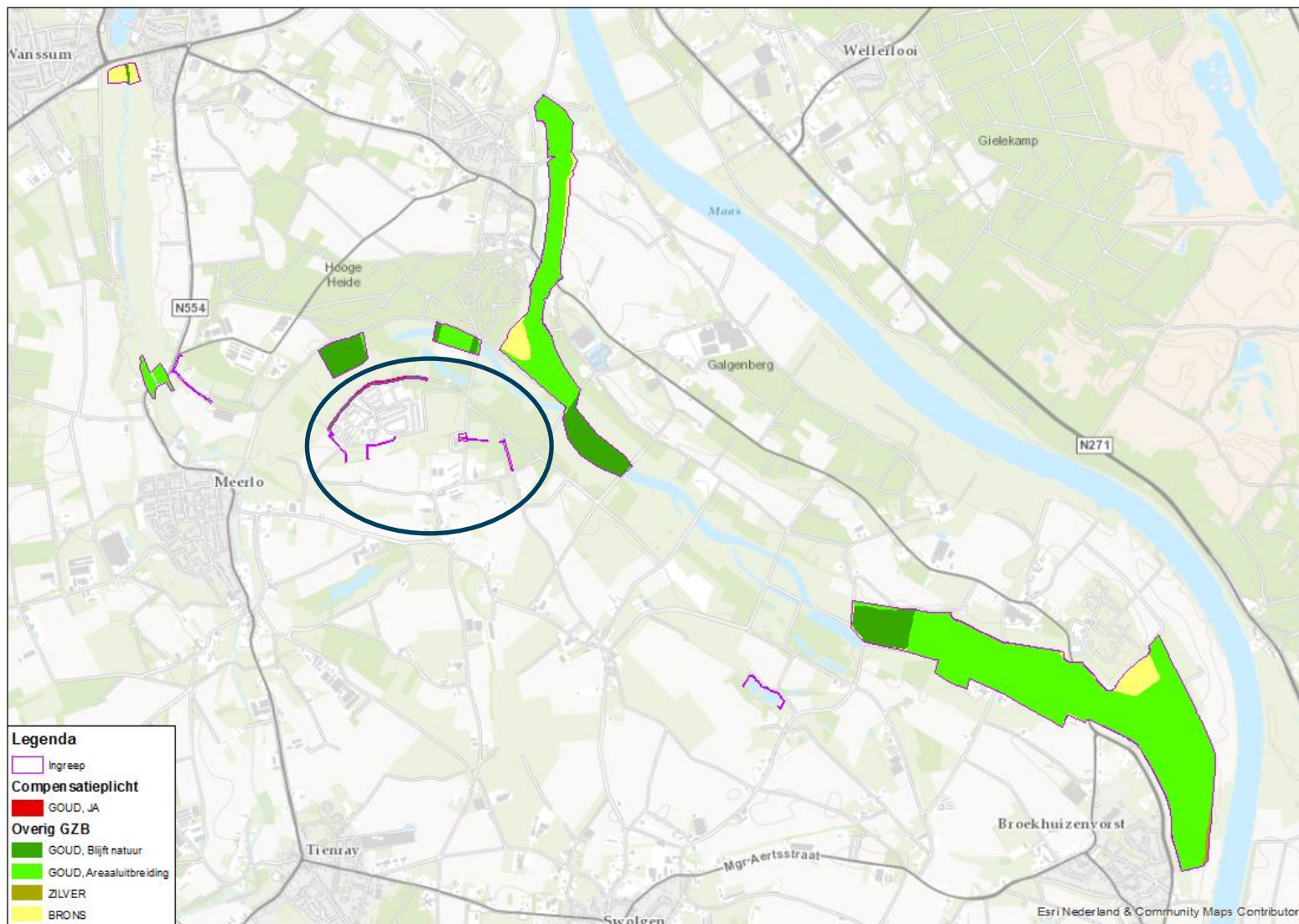
Met de gebiedsontwikkeling wordt tegelijkertijd een groot oppervlak aan nieuwe natuur in de Oude Maasarm en de hoogwatergeulen ontwikkeld. Als gevolg van de aanleg van maatwerkades bij Megelsum en de camping 't Karrewiel dient er 0,16 ha goudgroene natuur gecompenseerd te worden (tabel 4.2). De compensatie moet, conform de beleidsregel, landen in nog niet gerealiseerde goudgroene zone. In geval van gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum past de compensatieopgave eenvoudig in de ten gevolge van het reactiveren van de Oude Maasarm gerealiseerde Goudgroene natuurzone. Het reactiveren van de Oude Maasarm past ook binnen de doelstellingen zoals die in de Bronsgroene natuurzone worden nagestreefd, waardoor deze arealen niet compensatieplichtig zijn.

Tabel 4.2: Te compenseren oppervlaktes natuurnetwerk Oude Maasarm.

Deelgebied	Oppervlakte te compenseren natuur		
	Goud (ha)	Brons (ha)	Totaal (ha)
Oude Maasarm	0,16	0	0,16

Figuur 4.3: Aantasting goudgroene natuur Oude Maasarm (rood = aantasting)

Figuur 4.4: Beïnvloeding goudgroene natuur en bronsgroene landschapszone. Omcirkeld gebied betreft de locatie Megelsum waar maatwerkkades worden aangelegd (zie fig. 4.3)

4.4 Boswet

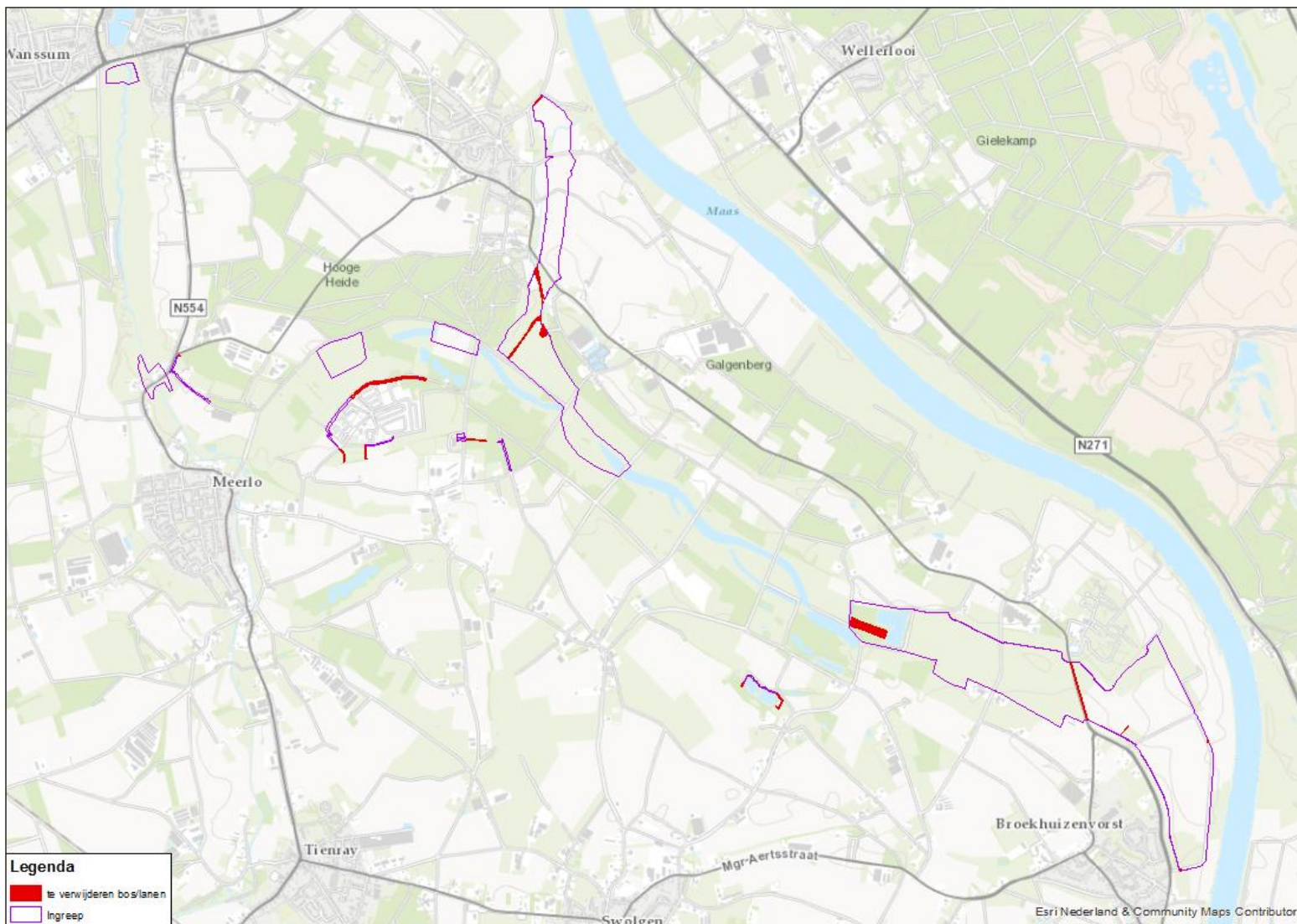
Als er bomen of bos gekapt wordt die vallen onder de werking van de Boswet, dient herplant plaats te vinden (zie bijlage 3). Binnen de begrenzing van de verschillende deelgebieden van het deelproject Reactivering de Oude Maasarm blijken enkele bomenlanen / bomenrijen of houtwallen en enkele bospercelen gekapt te moeten worden. Deze zijn locaties zijn in figuur 4.5 in rood aangegeven. Uit GIS-berekeningen blijkt dit ruim 2,4 hectare te zijn, zie tabel 4.3.

Als dit wegbeplantingen of eenrijige beplantingen van populier of wilg, linde of paardenkastanje betreft, dan hoeven ze conform de Boswet niet herplant te worden. Zijn het boombeplantingen met eiken of een andere houtsoort, dan moet een kapmelding verricht worden en dienen de bomen binnen drie jaar te zijn herplant.

Tabel 4.3: Oppervlaktes bos en (laan)bomen die voor de reactivering van de Oude Maasarm gekapt worden.

BOS EN LAAN	Te verwijderen oppervlakte		
Deelgebied	Bos (ha)	Laan (ha)	Totaal (ha)
Oude Maasarm	1,7	0,7	2,4

Figuur 4.5: Te kappen bomen (bos en lanen) Oude Maasarm

5 HOOGWATERGEULEN WANSSUM EN OOIJEN

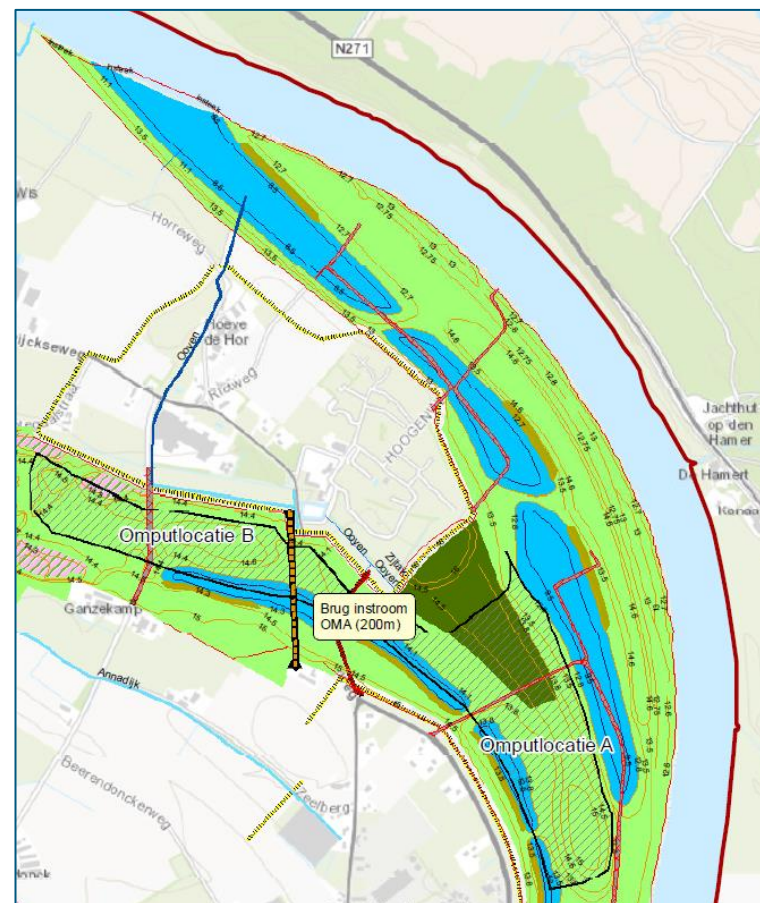
5.1 Beschrijving maatregelen

Hoogwatergeul Ooijen

De hoogwatergeul Ooijen (verder hoogwatergeul Ooijen) heeft een lengte van ca. 1,5 kilometer en een breedte die varieert van 80 tot 150 meter. De geul bestaat uit verschillende delen die van elkaar zijn gescheiden door drempels. Het waterpeil in de zuidelijke geuldelen is daardoor hoger dan het waterpeil van het meest benedenstroomse deel van de geul dat op de Maas is aangetakt.

De drempels hebben, in samenhang met de compartimentering van de geulen in de instroom van de Oude Maasarm (zie hs 4.1), tot doel de grondwatereffecten in de Oude Maasarm, de Natte natuurparel Broekhuizerbroek (even ten zuiden van het plangebied) en het Maasduinengebied, aan de andere kant van de Maas, te beperken of te voorkomen. De geulen zijn 2,5 tot 3 meter diep en hebben flauwe oevers. De weerden rondom de geul worden reliëfvolgend ontgraven (0,5 - 2 meter) en krijgen een grazig karakter. De drempels tussen de verschillende delen van de hoogwatergeul kunnen tevens door wandelaars worden gebruikt als wandelroute om de hogere rug tussen de hoogwatergeul en de Maas te bereiken.

Op de kop van Ooijen is ruimte voor zachthoutoobos. Dit is een hoger gelegen stromingsluw gebied waar ook de hoogwatervluchtplaats is gesitueerd. Tijdens hoogwater kunnen de grote grazers, die ingezet worden voor het beheer en onderhoud, hier hun toevlucht zoeken.

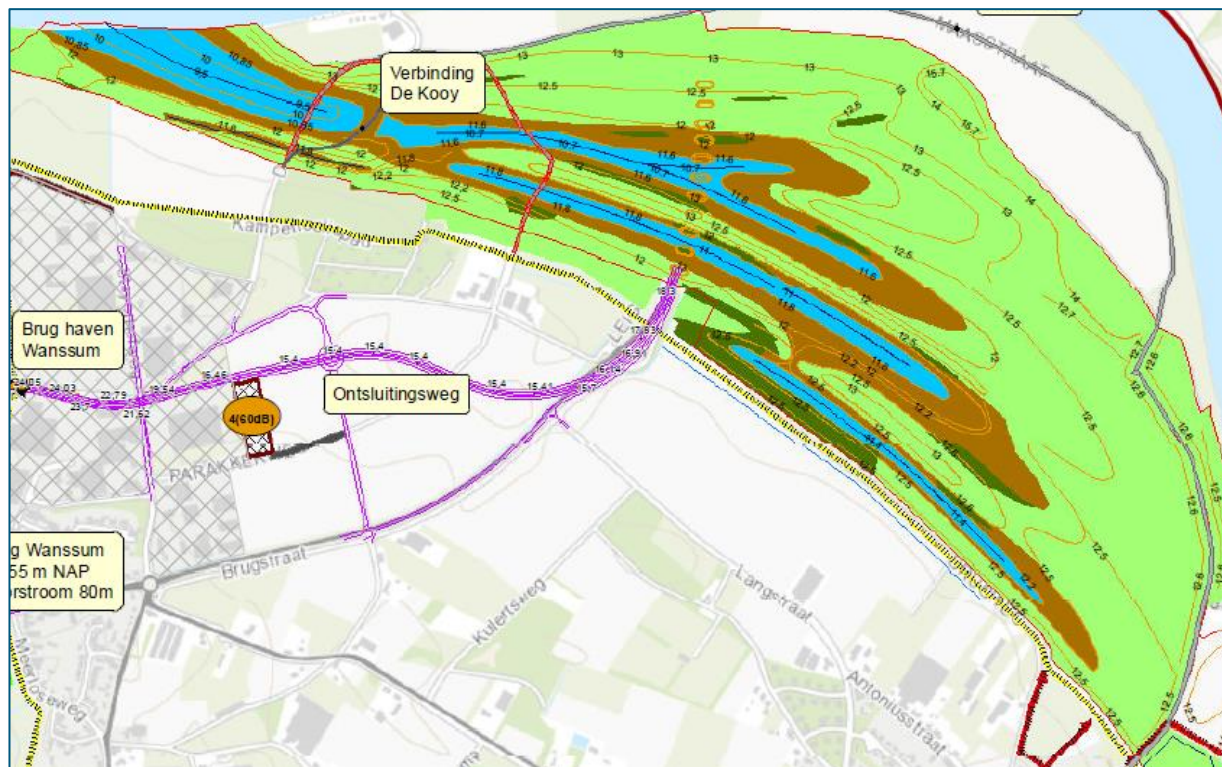

Figuur 5.1: Detail van de voorkeursvariant voor de Hoogwatergeul Ooijen

Hoogwatergeul Wanssum

Voor de hoogwatergeul Wanssum (verder hoogwatergeul Wanssum) zal een meer ruwe vegetatie ontstaan dan bij hoogwatergeul Ooijen. Rondom de geulen is ruimte voor moerassen en wat wilgenbegroeiing, omdat deze hoogwatergeul (in vergelijking met de hoogwatergeul Ooijen) een beperktere bijdrage levert aan de waterstandsdaling. Door middel van reliëfvolgend ontgraven ontstaat een stelsel van ondiepe kwelgeulen die uitmonden in de monding van de hoogwatergeul.

Gemiddeld wordt er 1 tot 2 meter diep ontgraven met uitzondering van de monding van de hoogwatergeul waar tot 4 meter beneden maaiveld wordt ontgraven. De maximale waterdiepte bij de monding is 2,5 meter. Aan de noordoostzijde van de hoogwatergeul blijft een landbouwstrook intact evenals camping de Kooij, die voor autoverkeer bereikbaar is via de weg de Kooij en (in het geval de Kooij vanwege hogere maaswaterstanden niet begaanbaar is) via de Maasweg/Maasstraat.

Figuur 5.2: Detail van de voorkeursvariant voor de Hoogwatergeul Wanssum

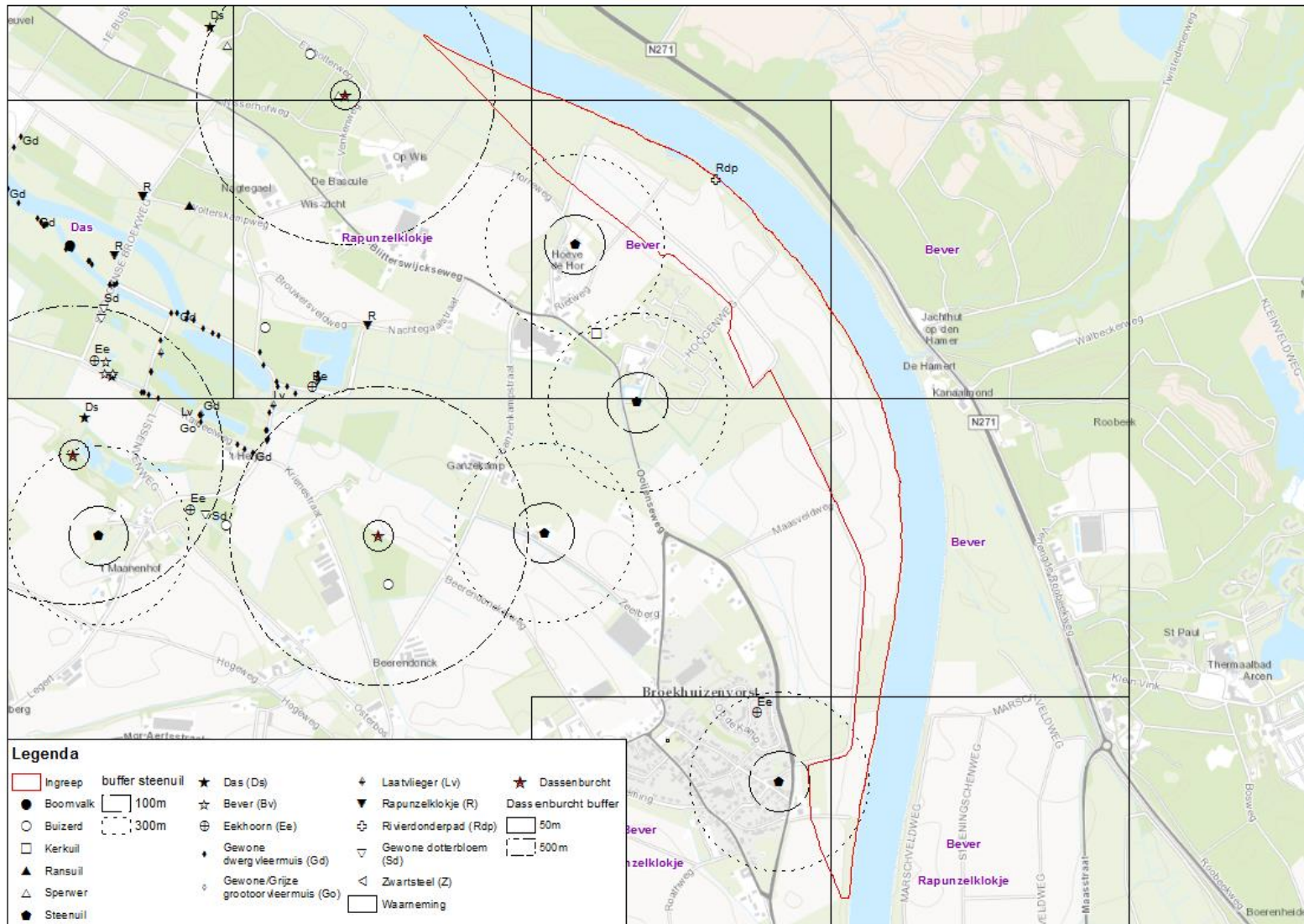
5.2 Flora- en faunawet

5.2.1 Aanwezige soorten

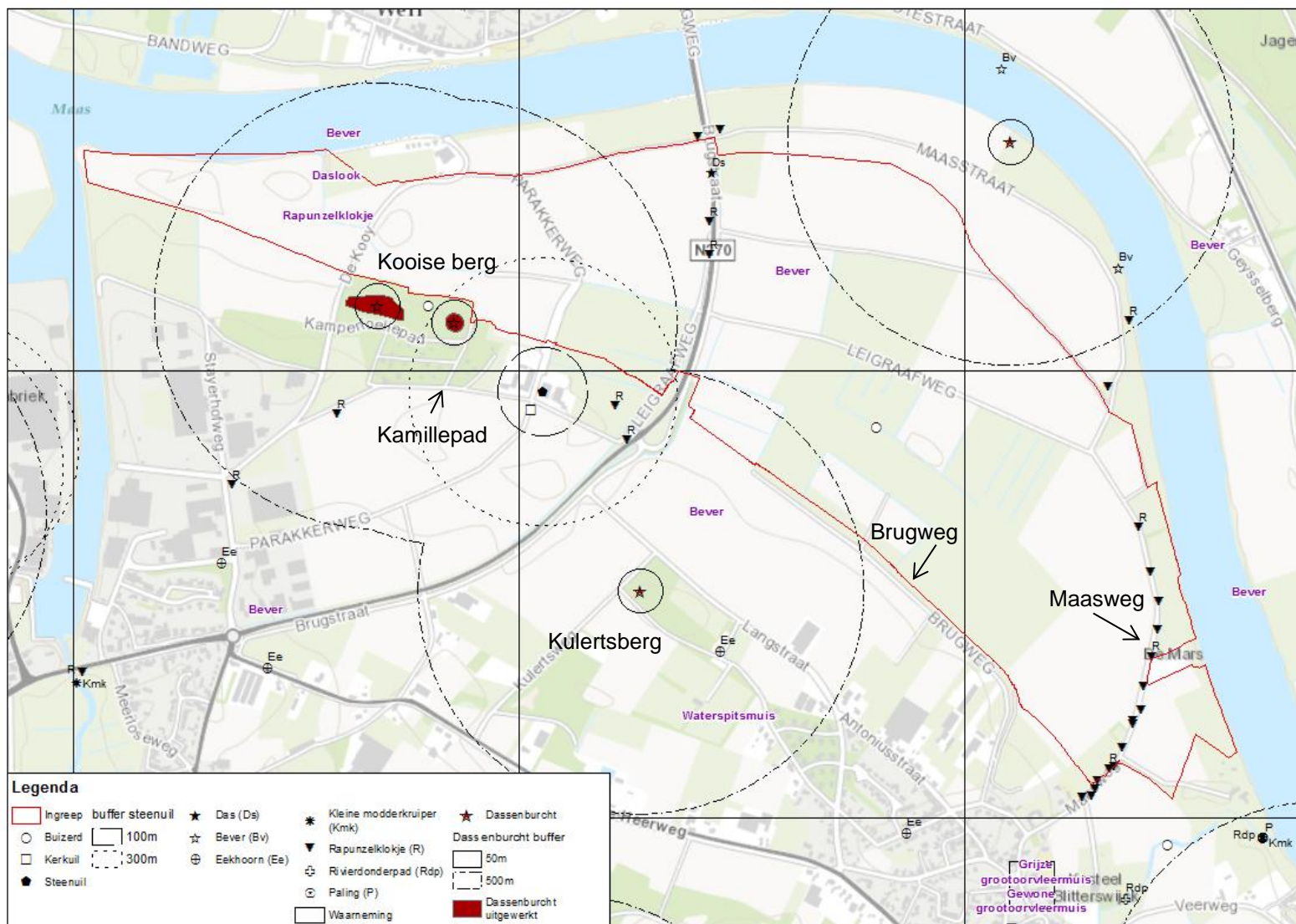
Figuur 5.3 en 5.4 op de navolgende pagina's maken inzichtelijk waar door de Flora- en faunawet beschermde planten en dieren voorkomen in relatie tot de geplande maatregelen (rood omlijnd in de figuren). Er blijken binnen de hoogwatergeulen de volgende beschermde planten en dieren voor te komen, die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden:

- (groeiplaatsen van) het rapunzelklokje;
- (leefgebied van) rivierdonderpad;
- (leefgebied van) de das;
- (deel van het leefgebied en mogelijk een vaste nestplaats van) de buizerd;
- (deel van het leefgebied van) de steenuil en de kerkuil.

Verder laten de figuren 5.3 en 5.4 waarnemingen van bever, waterspitsmuis en daslook (*Allium ursinum*) op kilometerhok-niveau (paars) zien. Ook deze soorten zijn hieronder meegenomen.

Figuur 5.3: Hoogwatergeul bij Ooijen en aanwezige beschermde soorten (paarse aanduidingen betreffen waarnemingen per kilometerhok)

Figuur 5.4: Hoogwatergeul bij Wanssum en aanwezige beschermde soorten (gele aanduidingen betreffen waarnemingen per kilometerhok)

5.2.2 Effecten

Onderstaand wordt binnen de invloedssfeer van dit planonderdeel aangetroffen per beschermde soort beschreven welke habitateisen deze aan zijn omgeving stelt, hoe deze zich verhouden tot het plangebied en wat de staat van instandhouding is en of er sprake is van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen en zo ja, of er zicht is op ontheffing.

Rapunzelklokje en daslook (tabel 2 FFW)

Voorkomen: Het rapunzelklokje komt van nature voor op vochtige, kalkhoudende, grazige grond op dijken, in bermen en aan bosranden (Soortenbank 2016). Zoals van figuur 5.4 valt af te lezen komt het rapunzelklokje wijdverspreid in de hoogwatergeul Wanssum voor. Uit figuur 5.3 blijkt dat op kilometerhokniveau een waarneming is gedaan van rapunzelklokje, deze waarneming heeft een kleine overlap met het meest noordelijke puntje van de hoogwatergeul Ooijen. Daslook prefereert beschaduwde, voedsel- en humusrijke, losse, basenrijke, uitgesproken stikstofrijke, vochtige tot natte, kalkhoudende zand-, leem- en mergelgrond. Ze staat graag op plaatsen met drangwater of afstromend water op geringe diepte. Ze groeit in loofbossen en struwelen, onder heggen en op (jonge) kapvlakten. (Floron 2016). De daslook is waargenomen op kilometerhokniveau nabij de uitstroom van de hoogwatergeul Wanssum (figuur 5.4).

Ingreep: De graafwerkzaamheden beïnvloeden plaatselijk de huidige standplaatsen van het rapunzelklokje en de daslook. Aangetroffen rapunzelklokjes langs de Maasweg (figuur 5.4) worden niet aangetast.

Effect: Twee groeiplaatsen van rapunzelklokje langs de N270 zullen verdwijnen ten gevolge van de aanleg van hoogwatergeul Wanssum. Zowel landelijk (Floron 2016) als provinciaal (Provincie Limburg 2016) laat de soort een positieve trend zien; tussen 1980-1997 en 1998-2013 is het aantal kilometerhokken waarin de soort in Noord- en Midden Limburg aanwezig is toegenomen met ruim 83%, waarbij ook het aantal waarnemingen per hok is toegenomen met ruim 23% (Provincie Limburg 2016). Samenvattend laat de soort een positieve trend zien, zeker in Noord- en Midden Limburg. Dit betekent dat het verdwijnen van twee groeiplaatsen in 1 kilometerhok (figuur 5.4) niet leidt tot negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van het rapunzelklokje.

De waarneming van daslook is op kilometerhokniveau weergegeven. Mogelijk bevindt de groeiplaats zich langs de voedselrijke oever van de (kalkrijke) Maas en wordt deze bij de graafwerkzaamheden beïnvloedt. Deze plant laat landelijk sinds 1950 een stijging zien in het aantal atlasblokken waarin de soort voorkomt per jaar (Floron 2016). Ook in Limburg breidt de soort zich uit: tussen 1980-1997 en 1998-2013 is het aantal kilometerhokken waarin de soort in Noord- en Midden Limburg aanwezig is toegenomen met ruim 100%, waarbij de presentie per kilometerhok licht is afgenomen (Provincie Limburg 2016). Samenvattend laat de soort een positieve trend zien, zeker in Noord- en Midden Limburg. Dit betekent dat het verdwijnen van één groeiplaats in één kilometerhok (figuur 5.4) niet leidt tot negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van daslook.

Het verdwijnen van groeiplaatsen van het rapunzelklokje en daslook is onlosmakelijk verbonden met het de aanleg van de hoogwatergeulen en betekent overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 8). Ook maatregelen die leiden tot behoud van betreffende individuen, bijvoorbeeld verplanten, houden overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 8) in. Hiervoor is in beginsel een ontheffing nodig. Bevoegd Gezag kan deze ontheffing verlenen wanneer duidelijk is dat de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar komt. In het voorgaande is gemotiveerd duidelijk gemaakt dat het rapunzelklokje en daslook in een gunstige staat van instandhouding verkeren en dat het verdwijnen van respectievelijk twee en één groeiplaats(en) niet leidt tot negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding. Daarmee is zicht op een ontheffing voor overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 8 Flora- en faunawet ten aanzien van het rapunzelklokje en daslook.

Echter, een ontheffingsaanvraag voor overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 8 Flora- en faunawet ten aanzien van rapunzelklokje en daslook kan worden voorkomen door aantoonbaar te werken volgens een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode⁸. Afhankelijk van de gebruikte gedragscode betekent dit concreet:

- Verplaatsen planten van vaste groeiplaatsen voorafgaand aan de werkzaamheden naar een geschikt habitat in de directe omgeving;
- Uitstellen van werkzaamheden ter plaatse van vaste groeiplaatsen tot buiten het groeiseizoen. Verplaatsen planten van vaste groeiplaatsen voorafgaand aan de werkzaamheden naar een geschikt habitat in de directe omgeving;
- Planten worden opgenomen, eventueel in depot gezet en (naderhand) op adequate wijze uitgezet. Tijdens de uitvoering kan deze maatregel geborgd worden door bijvoorbeeld de toplaag met daarin de zaden in depot te zetten en na afronding van de werkzaamheden weer in de directe nabijheid als toplaag terug te brengen.

Samenvattend geldt dat de Flora- en faunawet in geval van rapunzelklokje en daslook realisatie van de hoogwatergeulen niet in de weg staat.

Rivierdonderpad (tabel 2 FFW)

Voorkomen: Het leefgebied van de rivierdonderpad bestaat uit rivieren, beken, meren, kanalen, vaarten en sloten. In stagnante watertypen zoekt de rivierdonderpad plaatsen met hogere zuurstofgehalten op zoals oevers met windwerking of onder stuwtejes waar water overheen valt. Figuur 5.3 laat zien dat de soort op 1 locatie (ten noorden van Ooijen) langs de oever van de Maas is aangetroffen.

---

⁸ Een initiatiefnemer mag gebruik maken van elke door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode, mits deze toeziet op de voorgenomen activiteit en alle in de betreffende gedragscode opgenomen maatregelen die betrekking hebben op de soort waarvoor deze gebruikt wordt aantoonbaar worden nageleefd. Aantoonbaar betekent dat de maatregelen worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol dat wordt toelicht aan het uitvoerend personeel en altijd op het werk aanwezig is. Een overzicht van goedgekeurde gedragscode is te vinden op <https://mijn.rvo.nl/gedragscodes-overige-organisaties>. Wordt afgeweken van de gedragscode of wordt ervoor gekozen geen gedragscode te volgen, dient ontheffing te worden aangevraagd.

Ingreep: Bij de aanleg van de hoogwatergeulen worden lokale waterlopen in het plangebied vervangen door een stelsel met geulen en open water. In de hoogwatergeul Ooijen worden de Rietgraaf en Maasbroek aangepast en in de hoogwatergeul Wanssum betreft dit de Tiendschuur en Marschweiden. Na herinrichting ontstaan nieuwe waterlopen in de hoogwatergeul Wanssum en Ooijen, die geschikt zijn als leefgebied voor deze vissoort.

Effect: De oevers van de Maas worden bij de herinrichting van hoogwatergeul Ooijen (grotendeels) en hoogwatergeul Wanssum (in- en uitstroom) op natuurlijke wijze ingericht. Hierbij wordt het bestaande stortsteen boven de waterlijn verwijderd, onder water blijft de oeververdediging behouden (uitgezonderd van de in- en uitstroom). Hierdoor is -uitsluitend ter hoogte van de in- en uitstroom- niet op voorhand uit te sluiten dat leefgebied van de rivierdonderpad beïnvloed wordt, waarbij mogelijk individuen worden gedood of vaste rust- en verblijfplaatsen van de soort worden beschadigd. Dit betekent overtreding van verbodsbepalingen geformuleerd in respectievelijk artikel 9 en 11 van de Flora- en faunawet. De rivierdonderpad heeft zich, na een achteruitgang in het midden van de vorige eeuw, sinds de jaren '80 flink uitgebreid in Nederland. Het lijkt erop dat deze soort zich prima thuis voelt, niet alleen in het merengebied, maar ook in het huidige rivierenlandschap. Als gevolg van de rivierkanalisaties en dijkenaanleg, waarbij veel stortsteen werd gebruikt en vervolgens als gevolg een waterkwaliteitsverbetering in de 2de helft van de 20ste heeft deze soort zich flink kunnen uitbreiden (Peters 2009, Ottenburg en van Swaay 2015). Verder geldt voor dat het oppervlak aan open water in de toekomstige situatie toe neemt, waardoor geen sprake is van permanente afname van geschikt leefgebied. Omdat de rivierdonderpad in een gunstige staat van instandhouding verkeert, is uitgesloten dat het doden van enkele individuen en het beschadigen van enkele vaste rust- en verblijfplaatsen negatieve effecten heeft op de gunstige staat van instandhouding.

Het verwijderen van de oeververdediging ter hoogte van de in- en uitstroom betekent echter wel overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 9 en 11). Hiervoor is in beginsel een ontheffing nodig. Bevoegd Gezag kan deze ontheffing verlenen wanneer duidelijk is dat de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar komt. In het voorgaande is gemotiveerd duidelijk gemaakt dat de rivierdonderpad in een gunstige staat van instandhouding verkeert en dat het realiseren van de hoogwatergeulen niet leidt tot negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding. Daarmee is zicht op een ontheffing voor overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 9 en artikel 11 Flora- en faunawet ten aanzien van rivierdonderpad.

Echter, een ontheffingsaanvraag voor overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 9 en 11 Flora- en faunawet ten aanzien van rivierdonderpad kan worden voorkomen door aantoonbaar te werken volgens een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode⁹.

---

⁹ Een initiatiefnemer mag gebruik maken van elke door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode, mits deze toeziet op de voorgenomen activiteit en alle in de betreffende gedragscode opgenomen maatregelen die betrekking hebben op de soort waarvoor deze gebruikt wordt aantoonbaar worden nageleefd. Aantoonbaar betekent dat de maatregelen worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol dat wordt toegelicht aan het uitvoerend personeel en altijd op het werk aanwezig is. Een overzicht van goedgekeurde gedragscode is te vinden op <https://mijn.rvo.nl/gedragscodes-overige-organisaties>. Wordt afgeweken van de gedragscode of wordt ervoor gekozen geen gedragscode te volgen, dient ontheffing te worden aangevraagd.

Afhankelijk van de gebruikte gedragscode betekent dit concreet:

- Het afdammen, dempen, vergraven of leegpompen van watergangen wordt op plaatsen waar juridisch zwaarder beschermde soorten worden verwacht in beginsel uitgevoerd in de periode tussen 15 juli en 1 november, dat wil zeggen na de voortplantingsperiode en vóór de winterrust van vissen, amfibieën en reptielen;
- Voorafgaand aan het dempen of vergraven van de watergang wordt deze zoveel mogelijk vrij gemaakt van juridisch zwaarder beschermde dieren en planten;
- Bij het dempen van een watergang wordt het water één richting uitgedreven naar een naastliggende sloot, opdat aanwezige vissen en amfibieën kunnen ontsnappen;
- Bij leegpompen van een watergang worden overige vissen en amfibieën tijdig weggevangen en elders uitgezet.

Samenvattend geldt dat de Flora- en faunawet in geval van rivieronderpad realisatie van de hoogwatergeulen niet in de weg staat.

Waterspitsmuis (tabel 3 FFW, bijlage I AMvB)

Voorkomen: De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Poelen, natuurlijke vijvers, kleine rivieren, beken, moerassen en moerasbossen, rietlanden, elzenbroekbossen en kruidenrijke oevervegetaties vormen vaak geschikte biotopen (Overman et al. 2008). Hoewel tijdens gerichte inventarisaties in 2007 geen waterspitsmuizen zijn aangetroffen in Midden- en Noord Limburg (Overman et al. 2008), laat figuur 5.3 toch waarnemingen van waterspitsmuis zien op kilometerhokniveau (ten zuidoosten van de Koninginnenbrug bij Wanssum). Hierbij moet worden opgemerkt dat de soort moeilijk te inventariseren is. Mogelijk betreft het waarnemingen gebaseerd op braakbalonderzoek; dergelijke waarnemingen kunnen leiden tot het opduiken van soorten in voor de soort volstrekt ongeschikte habitats. Ze geven uitsluitend aan dat de soort voorkomt binnen het jachtgebied van de betreffende (kerk)uil, dat vele vierkante kilometers kan omvatten.

Ingrep: Als gevolg van de gebiedsontwikkeling worden lokale waterlopen in het plangebied vervangen door een stelsel met geulen en open water, Na herinrichting ontstaan nieuwe waterlopen in de hoogwatergeul Wanssum.

Effect: In de huidige situatie is in het gebied waar hoogwatergeul Ooijen is voorzien geen geschikt habitat voor de waterspitsmuis aanwezig. Het kilometerhok bestaat uit gronden in intensief agrarisch gebruik, droog bos en bebouwing. De soort is hier niet te verwachten (zie ook Overman et al. 2008). Het is waarschijnlijker dat de soort elders in het plangebied (rond de al gerealiseerde klimaatbuffers en Linksstraat) voorkomt. Daar is geschikt habitat aanwezig.

Voorkomen van de waterspitsmuis binnen het gebied waar hoogwatergeul Ooijen betrekking op heeft wordt op grond van de daar aanwezige habitats uitgesloten. Bijgevolg kan geen sprake zijn van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen. Een ontheffing voor de waterspitsmuis ten gevolge van het realiseren van de hoogwatergeulen is dan ook niet aan de orde.

Bever (tabel 3 FFW, bijlage IV Habitatrichtlijn)

Voorkomen: Bevers komen voor in het overgangsgebied tussen land en water zoals moerassen, langs beken, rivieren en meren. De bever heeft een voorkeur voor rustige rivieren en meren omzoomd door broekbossen met bomen als wilg en es. De aanwezigheid van bossen op de oevers is een vereiste; (open of rotsige oevers worden gemedend). Er is geen voorkeur voor stromend of stilstaand water, maar een waterdiepte van minimaal 50 cm is een vereiste. In ondiep stromend water worden dammen gebouwd om de gewenste waterstand te krijgen (RVO 2014b). Binnen het plangebied zijn enkele waarnemingen van de bever op kilometerhokniveau bekend (figuur 5.3 en 5.4), maar burchten zijn niet aanwezig. De waarnemingen hebben vrijwel zeker betrekking op individuen die de Maas als migratieroute gebruiken tussen verschillende leefgebieden. Ten zuiden van het plangebied, westelijk van Broekhuizen ligt het Broekhuizerbroek. Deze van oude Maasarm bestaat uit bos met verschillende wateren en biedt het ideale leefgebied voor bevers. Uit beschikbare gegevens blijkt dat hier meerdere waarnemingen van bevers gedaan zijn.

Ingrep: Als gevolg van de gebiedsontwikkeling worden lokale waterlopen in het plangebied vervangen door een stelsel met geulen en open water, Na herinrichting ontstaan nieuwe waterlopen in de hoogwatergeul Wanssum. Verder wordt het gebied reliëfvolgend ontgraven.

Effect: Omdat er geen burchten in het plangebied aanwezig zijn beperken de effecten op deze soort zich tot de beïnvloeding van het foerageergebied. Hoewel plaatselijk bomen worden verwijderd en graafwerkzaamheden plaatsvinden binnen het potentiële foerageergebied van de bever, gaat het niet om essentiële onderdelen van het foerageergebied. Die bevinden zich elders langs de Maas, bijvoorbeeld ten zuiden van Broekhuizen. Verder geldt dat in de directe omgeving voldoende foerageergebied beschikbaar blijft, ook tijdens de werkzaamheden. Daarmee heeft het realiseren van de hoogwatergeulen geen negatieve gevolgen voor het functioneren van vaste rust- en verblijfplaatsen van de bever en is geen sprake van verstoring van essentieel foerageergebied. Daarmee is geen sprake van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen. Een ontheffing voor de bever ten gevolge van het realiseren van de hoogwatergeulen is dan ook niet aan de orde.

Verder zullen na de herinrichting grote oppervlaktes aan nieuw open water ontstaan met randen van zachthoutoibos. Deze gebieden zijn uitermate geschikt als leef- en foerageergebied voor de bever. Geconcludeerd wordt dat er enkel positieve effecten zijn op de gunstige staat van instandhouding van de bever.

Das (tabel 3 FFW, bijlage I AMvB)

Voorkomen: De das leeft in allerlei soorten biotopen, met een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. Maar ook andere open terreinen, zoals vochtige heiden en rivierdalen zijn geschikte gebieden (RVO 2014a). De figuren 5.3 en 5.4 laten zien dat de aanleg van de hoogwatergeulen een relatie heeft met vijf burchten, namelijk;

- langs de Elsholterweg ten noordwesten van Ooijen;
- 2 x Kooische berg;
- Kulertsberg;
- Maasstraat.

Ingrep: Als gevolg van de gebiedsontwikkeling worden lokale waterlopen in het plangebied vervangen door een stelsel met geulen en open water, Na herinrichting ontstaan nieuwe waterlopen in de hoogwatergeul Wanssum. Verder wordt het gebied reliëfvolgend ontgraven.

Effect: Als gevolg van het realiseren van de hoogwatergeulen worden geen burchten direct aangetast; vaste rust- en verblijfplaatsen van de das blijven intact en behouden. Het gaat uitsluitend om ingrepen in potentieel foerageergebied. Hierdoor is alleen sprake van effecten op het foerageergebied van de das, als onderdeel van de functionele leefomgeving van bedoelde vaste rust- en verblijfplaatsen.

Ten westen van de uitstroom van de hoogwatergeul Ooijen ligt een bewoonde dassenburcht (figuur 5.3; Das & Boom 2015). In geval van het realiseren van hoogwatergeul Ooijen is geen sprake van effecten op essentieel foerageergebied. Het gaat om een tijdelijk effect op een klein deel van het totale potentiële foerageergebied rondom deze burcht. Dassen hebben doorgaans een territorium van 30 tot wel 600 hectare en foerageren op een afstand van 1,5 tot 12 kilometer van de burcht (RVO 2014a). Ter plaatse wordt het bestaand agrarisch gebruik omgezet in vochtige graslanden, waardoor er enkel sprake is van positieve effecten op het foerageergebied van de das. Daarmee heeft het realiseren van hoogwatergeul Ooijen geen negatieve gevolgen voor het functioneren van vaste rust- en verblijfplaatsen van de das en is geen sprake van verstoring van essentieel foerageergebied. Daarmee is geen sprake van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen. Een ontheffing voor de das ten gevolge van het realiseren van hoogwatergeul Ooijen is dan ook niet aan de orde.

Nabij de hoogwatergeul Wanssum zijn in totaal vier burchten gelegen (2x Kooische berg, Kulertsberg, Maasstraat). Ter plaatse van deze burchten is wel sprake van effecten op essentieel foerageergebied. Zo is het aandeel betrokken foerageergebied groter en is naast marginaal geschikt ook optimaal geschikt foerageergebied betrokken. Verwacht mag worden dat optimaal geschikt foerageergebied van groter belang is voor het functioneren van de vaste rust- en verblijfplaatsen (burchten) dan marginaal geschikt foerageergebied.

Hoogwatergeul Wanssum is in een niet-hoogwatersituatie vanuit de dassenburcht Kooische berg passeerbaar doordat ter plaatse een hoger gelegen drempel wordt gerealiseerd. Hierdoor is er geen sprake van versnippering. De Maasstraat zal worden verhard in verband met de bereikbaarheid van achterliggende bebouwing. Deze weg is in de tegenwoordige situatie al de hoofdontsluiting voor dit gebied. Dit zal in de toekomstige situatie niet veranderen. Omdat de planologische situatie niet wijzigt, is er ook geen sprake van een verkeerstoename in het gebied ten gevolge van het aanbrengen van verharding. Desalniettemin zijn in het kader van Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum afspraken gemaakt over het gebruik van de weg. Zo zal deze delen van het jaar afgesloten worden voor doorgaand autoverkeer en zal het autoverkeer in het winterseizoen worden ontmoedigd door de weg qua breedte en materiaalgebruik voor fietsers en wandelaars in te richten. Bij gevolg heeft het verharden van de Maasstraat dan ook geen versnippering van het leefgebied van de das tot gevolg. Er vindt geen permanente aantasting plaats bij de burchtlocatie van de Maasstraat. Er is uitsluitend sprake van verstoring van essentieel foerageergebied.

Het verstoren van essentieel foerageergebied als gevolg van het realiseren van hoogwatergeul Wanssum betekent daarmee overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 11). Hiervoor is in beginsel ontheffing nodig. Bevoegd Gezag kan deze ontheffing verlenen wanneer:

- sprake is van een bij wet genoemd belang;
- een alternatievenoverweging laat zien dat het gekozen alternatief een voor de das zo optimaal mogelijke oplossing biedt;
- de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd is.

Wettelijk belang

Voor soorten via AMvB bijlage 1 opgenomen in tabel 3 van de Flora- en faunawet kan in geval van ruimtelijke ingrepen, zoals hier het geval, ontheffing verleend worden wanneer wordt voldaan aan een van onderstaande belangen:

- a. de bepalingen inzake de gemeenschappelijke markt en een vrij verkeer van goederen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap;
- b. de bescherming van flora en fauna;
- c. de veiligheid van het luchtverkeer;
- d. de volksgezondheid of openbare veiligheid;
- e. dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- f. het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, anders dan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren;
- g. belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort;
- h. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en in de bosbouw;
- i. bestendig gebruik;
- j. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Het realiseren van hoogwatergeul Wanssum kan gerekend worden tot wettelijk belang d (de volksgezondheid of openbare veiligheid), e (dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten) en j (de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling). Immers, het realiseren van hoogwatergeul Wanssum voorziet in een verhoging van de hoogwaterveiligheid (d), heeft voor het milieu gunstige effecten (e; extensivering van het landgebruik) en kan worden gezien als ruimtelijke inrichting (j).

Alternatieven

Om optimaal te voldoen aan zowel voornoemde als de overige doelstellingen van Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum zijn verschillende varianten afgewogen in het kader van het Milieueffectrapport (MER; RHDHV 2015c). Hoogwatergeul Wanssum is uiteindelijk zo ontworpen dat optimaal rekening wordt gehouden met natuurwaarden (onder meer Nationaal Natuurnetwerk). Voor de aanleg van hoogwatergeul Wanssum zijn geen alternatieven beschikbaar. Zo is de hoogwatergeul plaatsgebonden: Aan de overzijde van de Maas ligt Natura 2000-gebied Maasduinen. Dit deels hoger gelegen gebied bestaande uit vochtige heidevelden en vennen biedt geen ruimte aan rivier verruimende projecten. Daarnaast sluit hoogwatergeul Ooijen via de gereactiveerde Oude Maasarm aan op de al eerder gerealiseerde klimaatbuffers en de instroom nabij Ooijen. Daarmee is deze hoogwatergeul een essentiële schakel in het bereiken van de hoogwaterveiligheidseisen. Verder geldt dat ten aanzien van de das geen optimale periode van uitvoering te geven is als het gaat om aantasting van foerageergebied (RVO 2014a).

Gunstige staat van instandhouding

Het voorkomen van de das in Limburg is goed onderzocht (Achterberg & Bekker 2010); 94% procent van het potentieel leefgebied was eind 2009 al geïventariseerd op het voorkomen van de das. Uit de inventarisaties blijkt dat de populatie van de das zéér sterk gegroeid is, namelijk met globaal 25% per 5 jaar (Hollander & La Haye 2013). Zo is alle geschikt leefgebied in Zuid-Limburg al bezet. Kortom: het gaat goed met de das, hetgeen voornamelijk het gevolg is van veranderende beeldvorming en beschermingsmaatregelen (Runhaar et al. 2015); zo goed zelfs dat de das ook een veel bredere ecologische niche laat zien dan verwacht (Zekhuis & Gerrits 2015). Het tijdelijk verloren gaan van foerageergebied verbonden aan een viertal burchten heeft daarom geen negatief effect op de staat van instandhouding van de das.

Samenvattend geldt dat de Flora- en faunawet in geval van de das realisatie van hoogwatergeul Wanssum niet in de weg staat.

Wel is het noodzakelijk om de betrokken arealen optimaal en marginaal foerageergebied te compenseren. Betrokken leef- en foerageergebieden zijn weergegeven in figuur 5.5 (conform de methode beschreven in hoofdstuk 3). Daar waar bestaand foerageergebied wordt omgezet in open water / geul (gearceerd gebied, figuur 5.5) vindt permanente aantasting van het foerageergebied plaats. De bijbehorende arealen te compenseren gebied zijn in tabel 5.1 opgenomen.

Tabel 5.1: Oppervlaktes te compenseren foerageergebied.

Type	Oppervlak aangetast gebied (ha)	Compensatiefactor	Oppervlak te verbeteren habitat in bestaand leefgebied (ha)
Marginaal foerageergebied	3,0	50%	1,5
Waardevol foerageergebied	4,7	100%	4,7

Aan deze compensatieopgave wordt voldaan. Daartoe wordt (door natuurontwikkeling) een groot deel marginaal foerageergebied omgevormd tot optimaal foerageergebied, waardoor het algehele foerageergebied een verbetering vormt ten opzichte van de huidige situatie.

Figuur 5.5: Beïnvloeding foerageergebied das bij de hoogwatergeul Wanssum

Buizerd (jaarrond beschermd, cat. 4)

Voorkomen: De buizerd komt in allerlei landschappen voor, van landbouwgebieden met verspreide bomen, bossen en bergstreken tot rotskusten. De nesten van de buizerd zijn het gehele jaar beschermd en vallen onder categorie 4 van vogelnesten “*Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen*”. Echter, buizerds blijken prima in staat om zelf een nest te bouwen, hoewel de buizerd een voorkeur heeft om in het territorium fundamenten van oude nesten te benutten van andere vogels die herbouwd worden (RVO 2014c). Het nest wordt van februari tot en met augustus gebruikt. In de periode maart tot en met juli zijn er eieren of jongen in het nest aanwezig. Vaak keert de buizerd jaarlijks terug naar het nest van het voorafgaand jaar, zeker als dat succesvol was geweest. Een jaarrond beschermd nest van de buizerd is waargenomen in de hoogwatergeul Wanssum (zie figuur 5.4), namelijk in een solitaire boom ten noorden van de Brugweg. Figuur 5.4 laat ook een buizerdnest zien buiten de invloedssfeer van de ingreep.

Ingreep: De bomen binnen de contouren van hoogwatergeul Wanssum worden verwijderd.

Effect: Realiseren van hoogwatergeul Wanssum leidt tot het verdwijnen van een nestplaats van de buizerd (Brugweg) en het verstoren van foerageergebied dat hoort bij de functionele leefomgeving van een nest.

Ten aanzien van dit laatste nest is uitsluitend sprake van verstoring van potentieel geschikt foerageergebied of de (functionele) omgeving van deze vaste rust- en verblijfplaats; het nest zelf blijft behouden. Er is sprake van enig ruimtebeslag in gebied dat matig geschikt is als foerageergebied voor de buizerd (intensief agrarisch gebied). Het voedselaanbod is hier relatief laag waardoor geen sprake is van essentieel foerageergebied. Bovendien heeft de buizerd een jachtgebied van meerdere vierkante kilometers, waarin (ook binnen het plangebied) meer geschikt foerageergebied gevonden wordt. Daarmee heeft het realiseren van hoogwatergeul Wanssum geen negatieve gevolgen voor het functioneren van deze vaste rust- en verblijfplaats en is geen sprake van verstoring van essentieel foerageergebied. Daarmee is geen sprake van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen ten aanzien van dit nest. Een ontheffing ten gevolge van het realiseren van hoogwatergeul Wanssum is voor dit nest dan ook niet aan de orde.

Het verloren gaan van een vaste rust- en verblijfplaats van de buizerd betekent overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 11). Hiervoor is in beginsel ontheffing noodzakelijk. Bevoegd Gezag kan deze ontheffing verlenen wanneer:

- sprake is van een bij wet genoemd belang;
- een alternatievenoverweging laat zien dat het gekozen alternatief een voor de buizerd zo optimaal mogelijke oplossing biedt;
- de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd is.

Wettelijk belang

In geval van vogels kan Bevoegd Gezag alleen ontheffing verlenen wanneer voldaan wordt aan een belang omschreven in de vogelrichtlijn, namelijk:

- de bescherming van flora en fauna;
- de veiligheid van het luchtverkeer;
- de volksgezondheid of openbare veiligheid.

Het realiseren van hoogwatergeul Wanssum kan gerekend worden tot wettelijk belang “de volksgezondheid of openbare veiligheid”. Immers, het reactiveren van hoogwatergeul Wanssum voorziet in een verhoging van de hoogwaterveiligheid (ofwel het verhogen van de openbare veiligheid).

Alternatieven

Om optimaal te voldoen aan zowel voornoemde als de overige doelstellingen van Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum zijn verschillende varianten afgewogen in het kader van het Milieueffectrapport (MER; RHDHV 2015c). Hoogwatergeul Wanssum is uiteindelijk zo ontworpen dat optimaal rekening wordt gehouden met natuurwaarden (onder meer Nationaal Natuurnetwerk). Voor de aanleg van hoogwatergeul Wanssum zijn geen alternatieven beschikbaar. Zo is de hoogwatergeul plaatsgebonden: Aan de overzijde van de Maas ligt Natura 2000-gebied Maasduinen. Dit deels hoger gelegen gebied bestaande uit vochtige heidevelden en vennen biedt geen ruimte aan rivier verruimende projecten. Daarnaast sluit hoogwatergeul Ooijen via de gereactiveerde Oude Maasarm aan op de reeds gerealiseerde hoogwatergeulen en de instroom nabij Ooijen. Daarmee is deze hoogwatergeul een essentiële schakel in het bereiken van de hoogwaterveiligheidseisen.

Gunstige staat van instandhouding

De buizerd is de meest voorkomende roofvogel van Nederland (RVO 2014c). De buizerd is in de periode 1980-2000 met een opmerkelijke opmars bezig geweest en laat zowel landelijk als in Limburg een positieve trend zien (SOVON 2016). De buizerd verkeert in een gunstige staat van instandhouding. Verder geldt dat de buizerd ongeveer 3 nesten binnen het territorium heeft, waarbij de nesten afwisselend gebruikt worden (RVO 2014c). Het is daarom niet uit te sluiten dat beide nesten in figuur 5.3 afwisselend worden gebruikt door hetzelfde buizerdpaar. De beschikbare gegevens geven hier geen uitsluitsel over. Wel kan op grond van bovenstaande worden uitgesloten dat het verloren gaan van de vaste rust- en verblijfplaats aan de Brugweg een negatief effect heeft op de gunstige staat van instandhouding van de buizerd. Het is immers aannemelijk dat het betreffende paar over andere nesten binnen hetzelfde territorium kan beschikken. Bovendien blijven voldoende plekken in de directe omgeving aanwezig waar dit paar een nieuw nest kan bouwen.

Samenvattend geldt dat een ontheffing kan worden verkregen van de Flora- en faunawet, ingeval van de buizerd realisatie van hoogwatergeul Wanssum niet in de weg staat.

Steenuil (jaarrond beschermd, cat. 1)

Voorkomen: Steenuilen zijn sterk verbonden aan het kleinschalige agrarische cultuurlandschap, een open tot halfopen landschap met een afwisselend korte en verruigde vegetatie en op erven van boerderijen (RVO 2014d). Steenuilen zijn uitgesproken standvogels. Ze verblijven het hele jaar in hun territorium. De vogels hebben relatief kleine territoria. Het activiteitgebied rond de nestplaats (vooral boomholten, nestkasten) bedraagt maximaal 300 meter. De voortplantingsperiode begint met de baltsperiode. In zachte winters is dit vanaf januari en in andere gevallen vanaf begin februari. De voortplantingsperiode duurt tot in het najaar, als de jongen het ouderlijk territorium verlaten.

Figuur 5.3 en 5.4 laten zien dat drie territoria van de steenuil beïnvloedt worden door de aanleg van de hoogwatergeulen, namelijk bij:

- de Horreweg ten noorden van Ooijen (figuur 5.3);
- de Broekstraat te Broekhuizenvorst (figuur 5.3);
- het Kamillepad ten oosten van Wanssum (figuur 5.4).

Ingreep: Bij de aanleg van de hoogwatergeulen vinden graafwerkzaamheden plaats en worden agrarische percelen omgezet naar natuurlijk grasland met enige verruiging.

Effect: Voornoemde ingrepen leiden niet tot het verdwijnen van vaste rust- en verblijfplaatsen (nesten) van de steenuil. Daarmee is uitsluitend sprake van mogelijk effecten op potentieel geschikt foerageergebied. Dit is onder meer het geval ter plaatse van het Kamillepad (figuur 5.4, Wanssum) en bij de in- en uitstroom van de hoogwatergeul Ooijen (figuur 5.3).

Voor de drie voornoemde territoria geldt dat het realiseren van de hoogwatergeulen effect heeft op delen van het hierbij behorend foerageergebied. Echter, in de huidige situatie is dit gebied vooral in intensief agrarisch gebruik (bouwland met maïs en graan). Dergelijk landgebruik levert voor de steenuil geen geschikt foerageergebied op, waardoor geen sprake is van ruimtebeslag in essentieel foerageergebied. Het gegeven dat een deel van dit gebied permanent onder water zal komen te staan brengt hier geen verandering in. Hiervan is immers pas sprake na realisatie, waarbij verder geldt dat het omliggende gebied zal worden ingericht met voor de steenuil vele malen geschikter foerageergebied, namelijk natuurlijke en verruigde graslanden. Dergelijk landgebruik past de steenuil in ieder geval beter dan het huidig gebruik als bouwland.

Daarmee heeft het realiseren van de hoogwatergeulen geen negatieve gevolgen voor het functioneren van vaste rust- en verblijfplaatsen van de steenuil en is geen sprake van verstoring van essentieel foerageergebied. Daarmee is geen sprake van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen. Een ontheffing voor de steenuil ten gevolge van het realiseren van de hoogwatergeulen is dan ook niet aan de orde.

Kerkuil (jaarrond beschermd, cat. 3)

Figuur 5.3 en 5.4 laten zien dat waarnemingen van kerkuil (Blitterwijkseweg te Ooijen en Kamillepad te Wanssum) bekend zijn uit de omgeving. De kerkuil heeft zijn habitat in het laagland, meestal bij boerderijen en dorpen. Een afwisselend landschap met lage vegetatie, struiken en heggen verdient de voorkeur. Beide nesten liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden en blijven behouden. Daarmee is uitsluitend sprake van verstoring van potentieel geschikt foerageergebied of de (functionele) omgeving van deze vaste rust- en verblijfplaatsen.

Het uitvoeren van de werkzaamheden waaronder onder andere het graven van nevengeulen en het verlagen van het maaiveld hebben alleen een tijdelijke invloed op niet essentieel foerageergebied. Immers grote delen zijn in intensief agrarisch gebruik en worden gebruikt als bouwland of bemest grasland. Hier zijn weinig geschikte prooien -(veld)muizen- voor handen. Daarmee heeft het realiseren van de hoogwatergeulen geen negatieve gevolgen voor het functioneren van vaste rust- en verblijfplaatsen van de kerkuil en is geen sprake van verstoring van essentieel foerageergebied. Daarmee is geen sprake van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen. Een ontheffing voor de kerkuil ten gevolge van het realiseren van de hoogwatergeulen is dan ook niet aan de orde.

5.2.3 Resumé

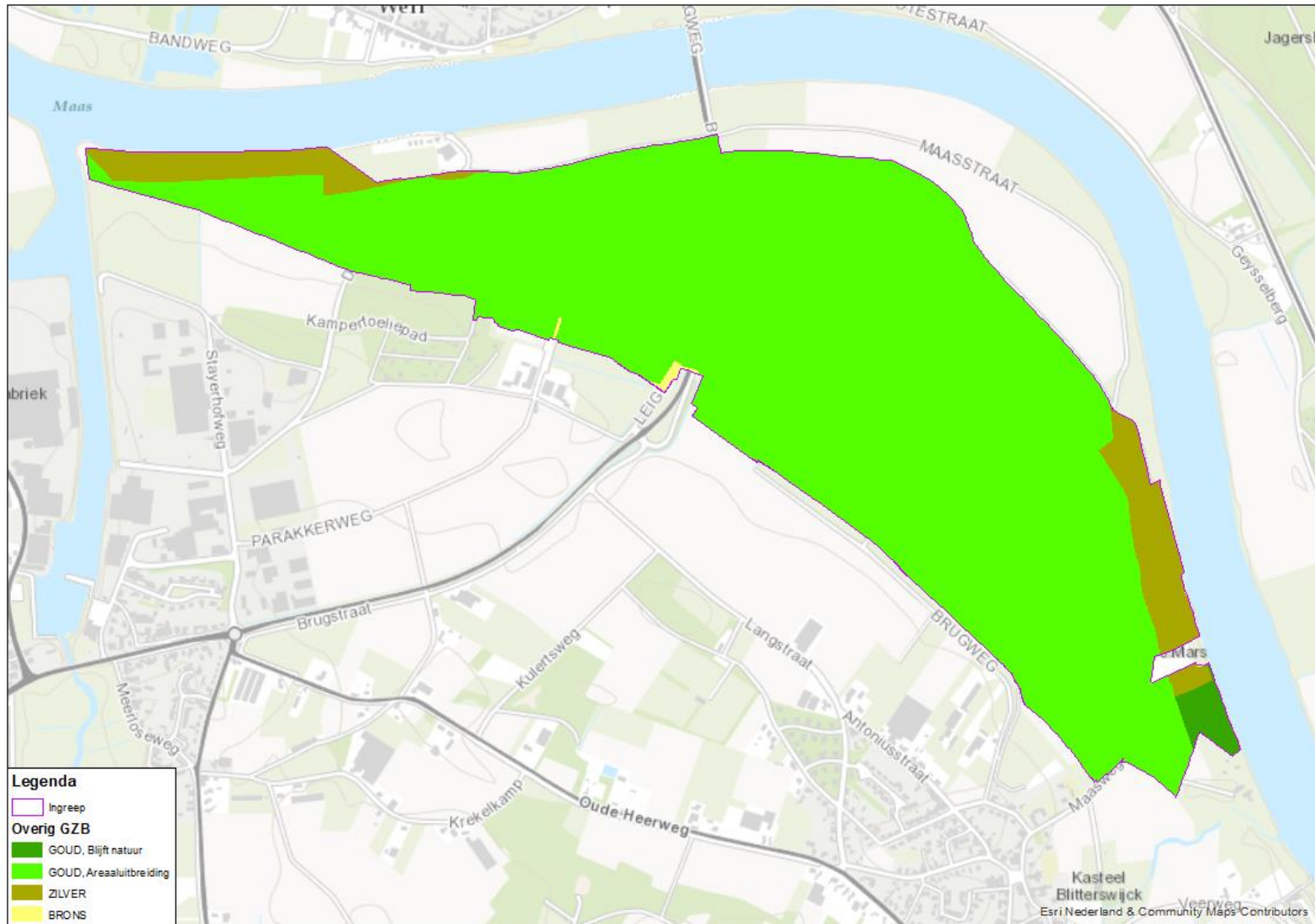
De maatregelen voor de hoogwatergeulen Ooijen en Wanssum leiden overwegend tot positieve effecten op beschermde soorten. Voor de verstoring van het foerageergebied van de Steenuil en een potentiële nestlocatie van de Buizerd dient een ontheffing te worden aangevraagd in het kader van de Flora en faunawet. In tabel 5.2 zijn de te verwachten effecten uit bovenstaande beschrijvingen samengevat.

Tabel 5.2: Samenvatting effecten op soorten Hoogwatergeulen.

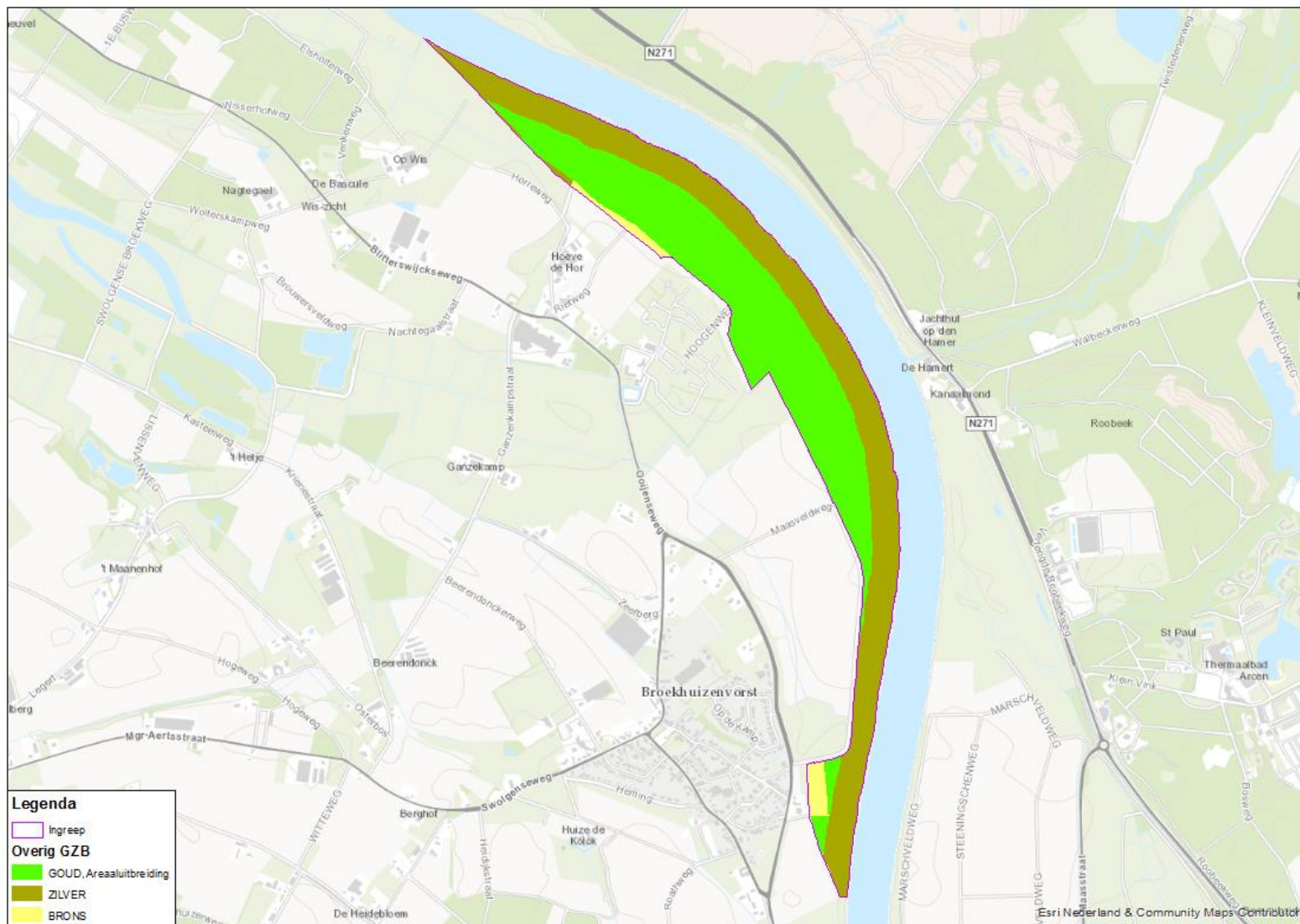
Soort	Overtreding verbodsbepaling(en) artikelen 8-12 Ffw?	Ontheffing benodigd (na treffen van maatregelen)?
Rapunzelklokje	Ja	Ja, tenzij gewerkt wordt met gedragscode. Dan: Nee
Daslook	Ja	Ja, tenzij gewerkt wordt met gedragscode. Dan: Nee
Rivierdonderpad	Ja	Ja, tenzij gewerkt wordt met gedragscode. Dan: Nee
Waterspitsmuis	Nee	Nee
Bever	Nee	Nee
Das	Ja	Ja
Buizerd	Ja	Ja
Steenuil	Nee	Nee
Kerkuil	Nee	Nee

5.3 Natuurnetwerk Nederland

In de figuren 5.6 (hoogwatergeul Wanssum) en 5.7 (hoogwatergeul Ooijen) is te zien waar in de beide hoogwatergeulen raakvlakken hebben met Natuurnetwerk Nederland. Omdat in de huidige situatie in de betreffende gebieden geen sprake is van natuur en het realiseren van de beide hoogwatergeulen bijdraagt aan -noodzakelijk is voor- het realiseren van de doelen die hier in de goudgroene en bronsgroene natuurzone worden nagestreefd is geen sprake van aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van betreffende gebieden. Compensatie is dan ook niet aan de orde.

Figuur 5.6: Beïnvloeding goudgroene natuur (groen) en bronsgroene landschapszone (geel) in de hoogwatergeul Wanssum

Figuur 5.7: Beïnvloeding goudgroene natuur (groen) en brongroene landschapszone (geel) in de hoogwatergeul Ooijen

5.4 Boswet

Als er bomen of bos gekapt wordt die vallen onder de werking van de Boswet, dient herplant plaats te vinden (zie bijlage 3).

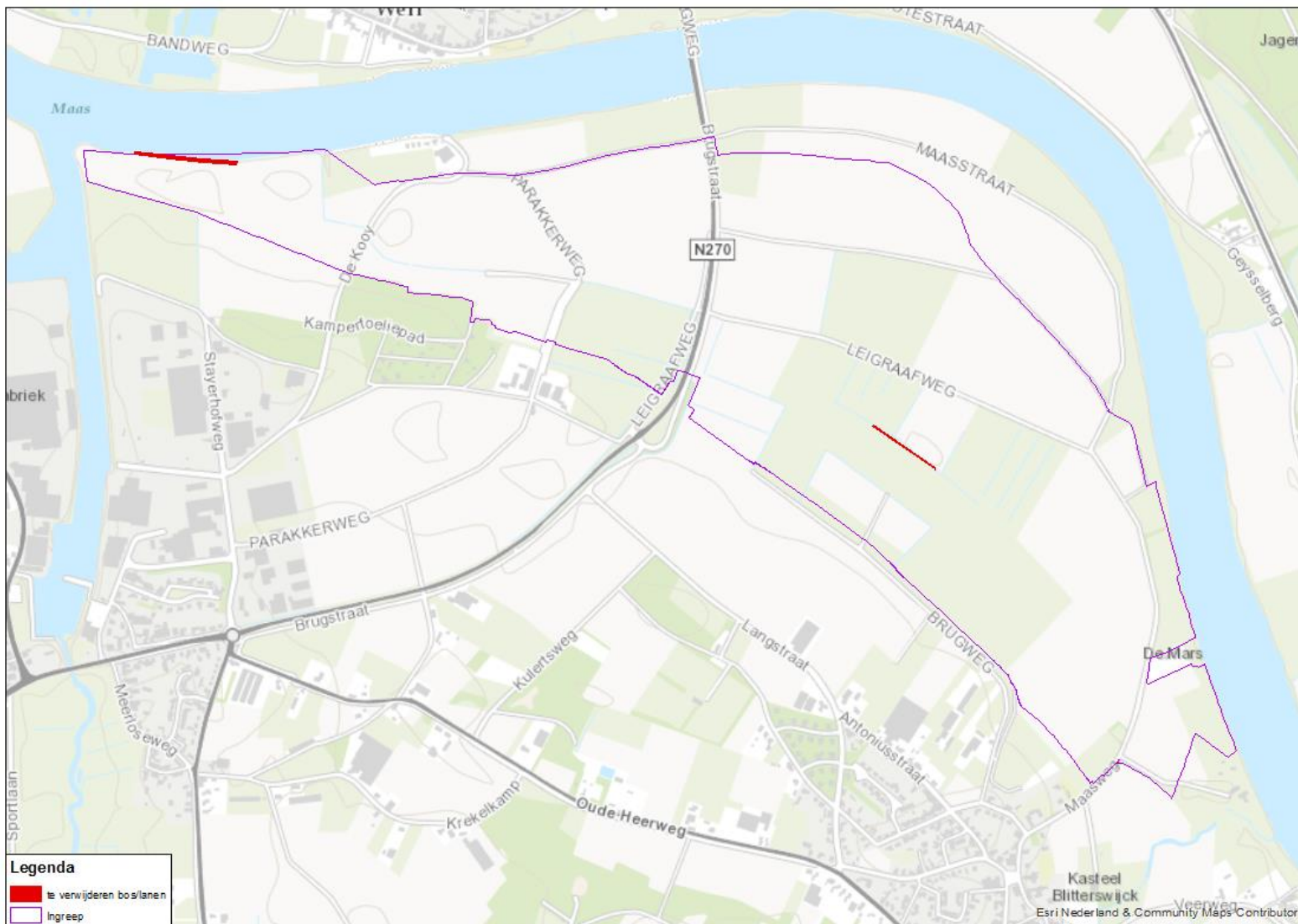
Op de kaarten van de figuren 5.8 en 5.9 is te zien welke bomenrijen of houtwallen voor de aanleg van de hoogwatergeulen bij Ooijen en Wanssum gekapt worden. Binnen de contouren van de hoogwatergeulen blijken dat meerdere bomenlanen / bomenrijen of houtwallen te zijn.

Als dit wegbeplantingen of eenrijige beplantingen van populier of wilg, linde of paardenkastanje zijn, dan hoeven ze niet herplant te worden. Zijn het boombeplantingen met eiken of een andere houtsoort, of houtwallen dan moet een kapmelding gedaan worden en dit binnen drie jaar succesvol worden herplant.

Voor de realisatie van beide hoogwatergeulen worden de volgende oppervlaktes aan bos, bomen, houtwallen en / of lanen gekapt, zie tabel 5.3.

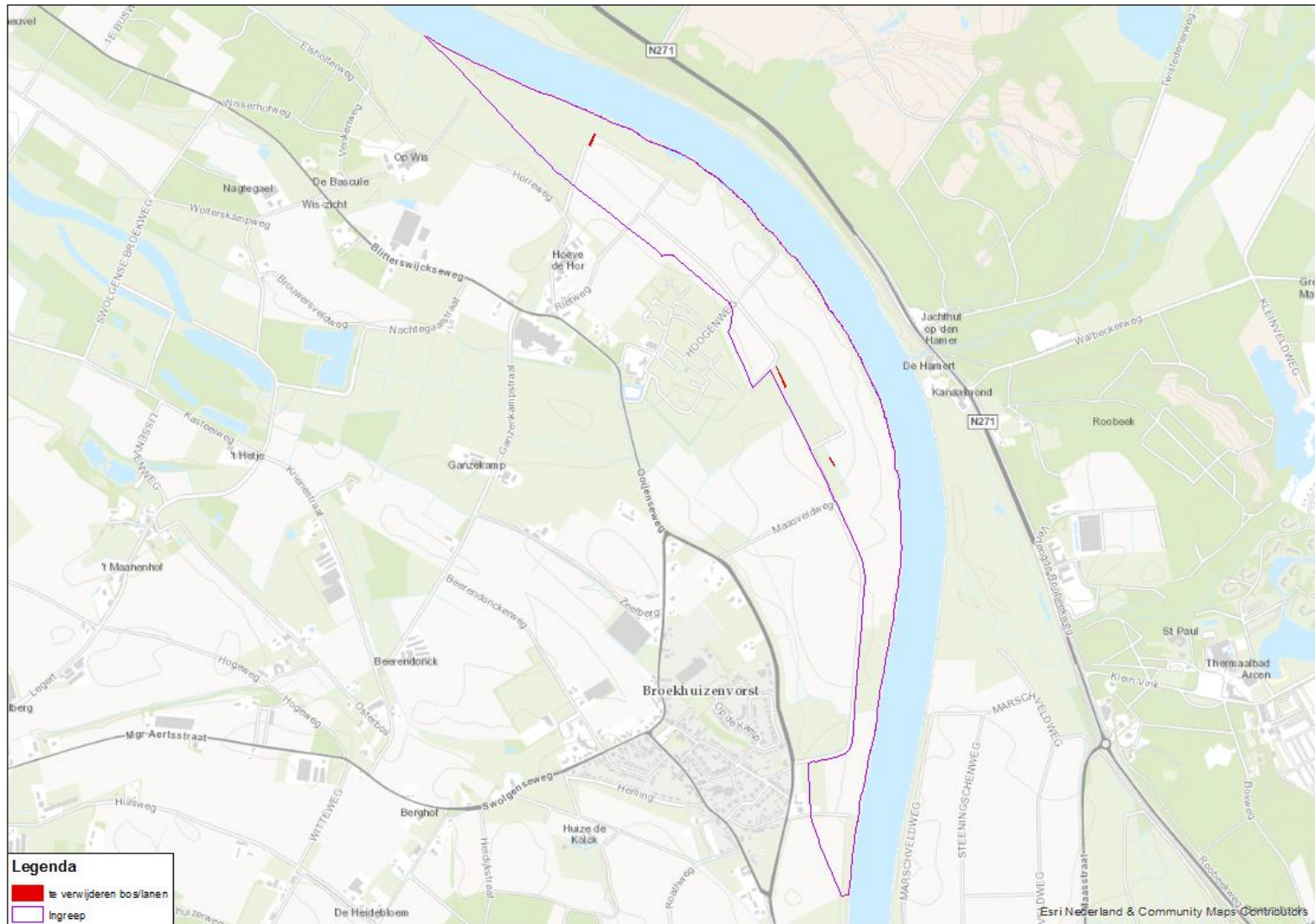
Tabel 5.3: Oppervlaktes te verwijderen en te compenseren bomen door aanleg hoogwatergeulen

BOS EN LAAN	Te verwijderen oppervlakte		
Deelgebied	Bos (ha)	Laan (ha)	Totaal (ha)
Hoogwatergeul Ooijen	0	0,06	0,06
Hoogwatergeul Wanssum	0	0,24	0,24

Figuur 5.8: Te kappen bomen (bos en lanen) hoogwatergeul bij Wanssum

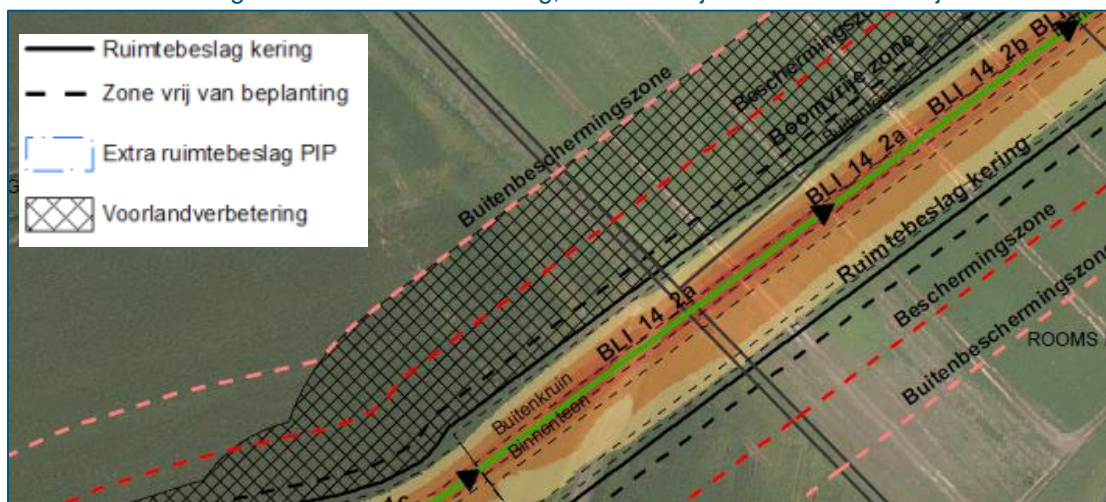
Figuur 5.9: Te kappen bomen (bos en lanen) hoogwatergeul Ooijen

6 Waterkeringen

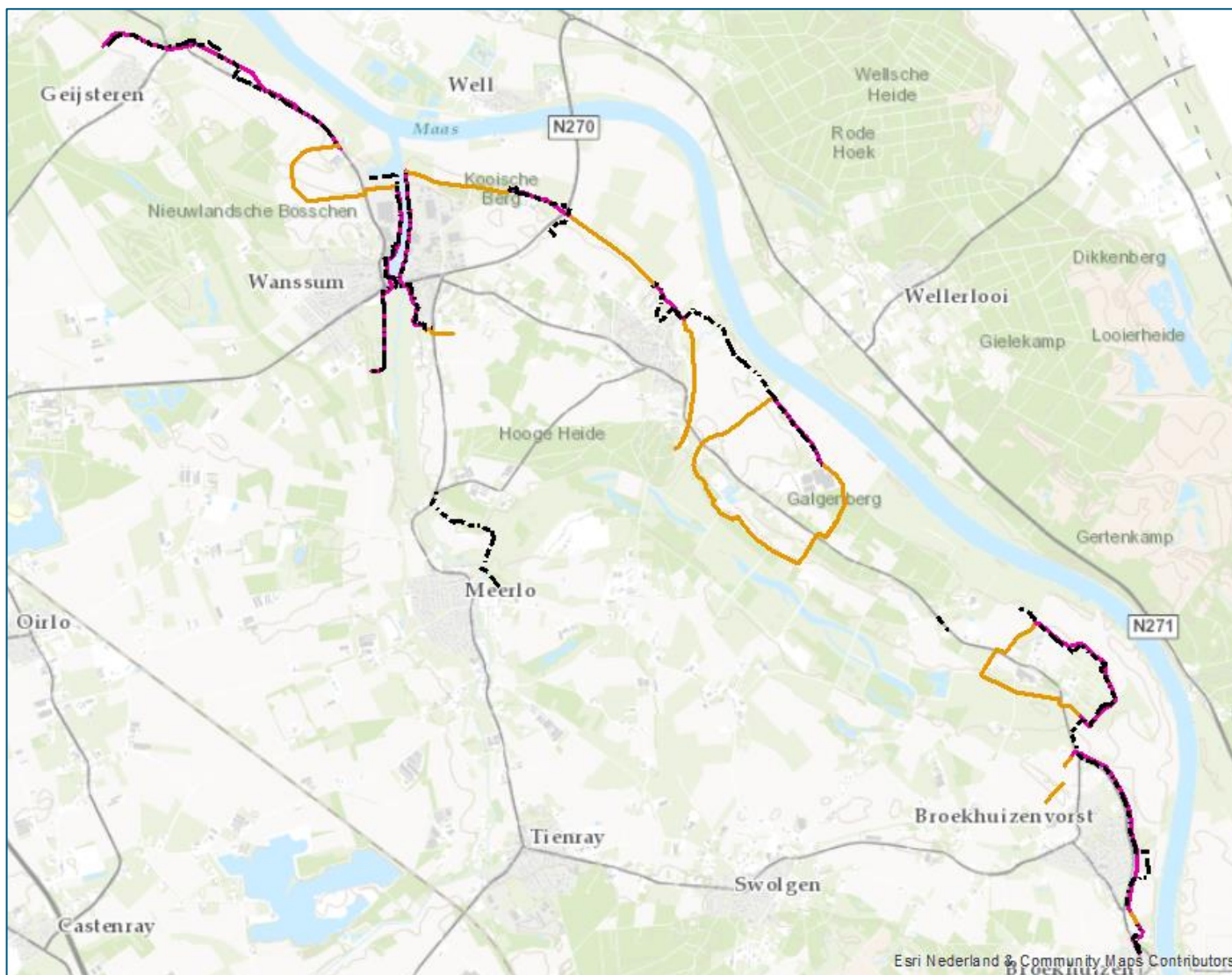
6.1 Beschrijving maatregelen

In kader van de gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum worden nieuwe dijken / 'keringen' aangelegd en bestaande dijken versterkt. De veiligheidsopgave voor de gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum bestaat uit het realiseren van hoogwaterbescherming tegen waterstanden op de Maas die gemiddeld eens per 250 jaar optreden. Hiertoe worden als onderdeel van het project 20,1 km waterkeringen versterkt of nieuw aangelegd, waarvan circa 18 km groene waterkeringen (kering met een grondlichaam) en 2 km harde waterkeringen (kering met constructie, zoals een damwand). Over een lengte van zo'n 10,3 km worden bestaande waterkeringen / bestaand dijkkringgebied opgehoogd en versterkt, waarvoor het bestaande profiel en ruimtebeslag wordt verbreed. Daarnaast wordt ca. 9,8 km nieuwe waterkering aangelegd (zie figuur 6.2 op de navolgende pagina), vooral nabij de kernen van Blitterswijk, de Boltweg en Ooijen.

Bij de dijkversterking en nieuwe dijk aanleg geldt niet alleen een ruimtebeslag dat door de dijk zelf wordt ingenomen, maar in bepaalde gevallen ook een extra ruimtebeslag buiten de dijkvoet: de voorlandverbetering. Bij een voorlandverbetering wordt de bestaande slappe ondergrond vervangen door een dichte kleilaag om grondwaterstroming onder de dijk door te beperken (piping). Ter plekke van de voorlandverbetering (die in breedte varieert van 5 tot maximaal 40 meter) moet de bestaande vegetatie worden weggehaald. Aan weerszijden van de waterkering is na afronding van de werkzaamheden altijd sprake van een boomvrije zone van 5 meter breed, gerekend uit de teen van de dijk. In figuur 6.1 is een voorbeeld opgenomen van het ruimtebeslag van zowel de waterkering, de boomvrije zones ter weerszijden en een voorlandverbetering.

Figuur 6.1: Voorlandverbetering bij dijkversterking en dijk aanleg

Figuur 6.2: Waterkeringen in projectgebied: oranje = nieuwe tracé waterkeringen. Paars = bestaand te versterken tracé waterkeringen. Zwart = bestaande waterkeringen die komen te vervallen

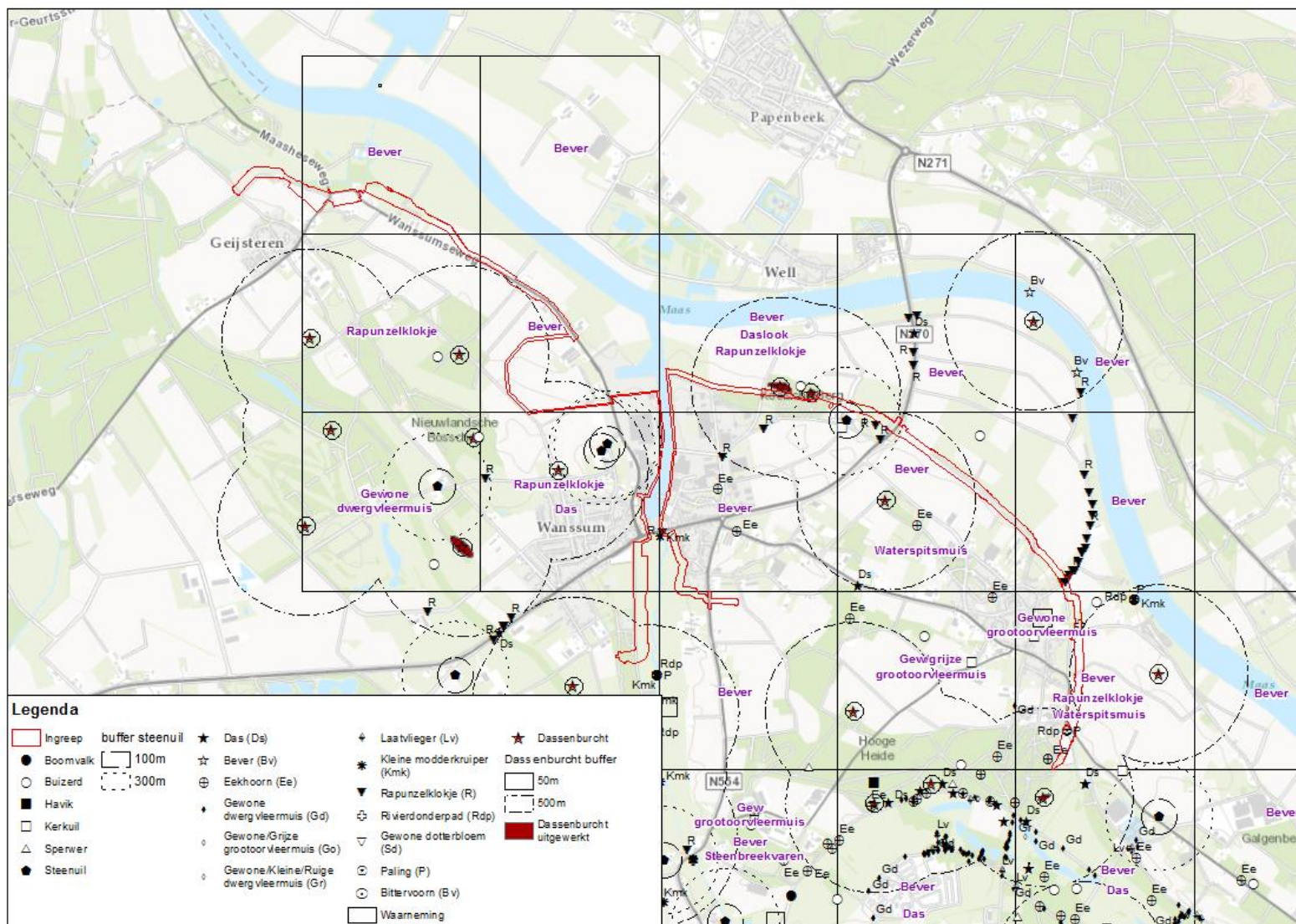
Realisatie van de waterkeringen betekenen in beperkte mate ook ruimtebeslag. Dit ruimtebeslag, bijvoorbeeld ter plaatse van de hoogstam-boomgaard aan de Veerweg, is in deze rapportage onderzocht en effecten hiervan zijn bepaald (maar zie ook RHDHV (2015b) waarin specifiek voor dit gebied is gekeken naar de functie van dit gebied voor onder de Flora- en faunawet beschermde soorten). Een ander voorbeeld was reeds opgenomen in paragraaf 3.3.

6.2 Flora- en faunawet

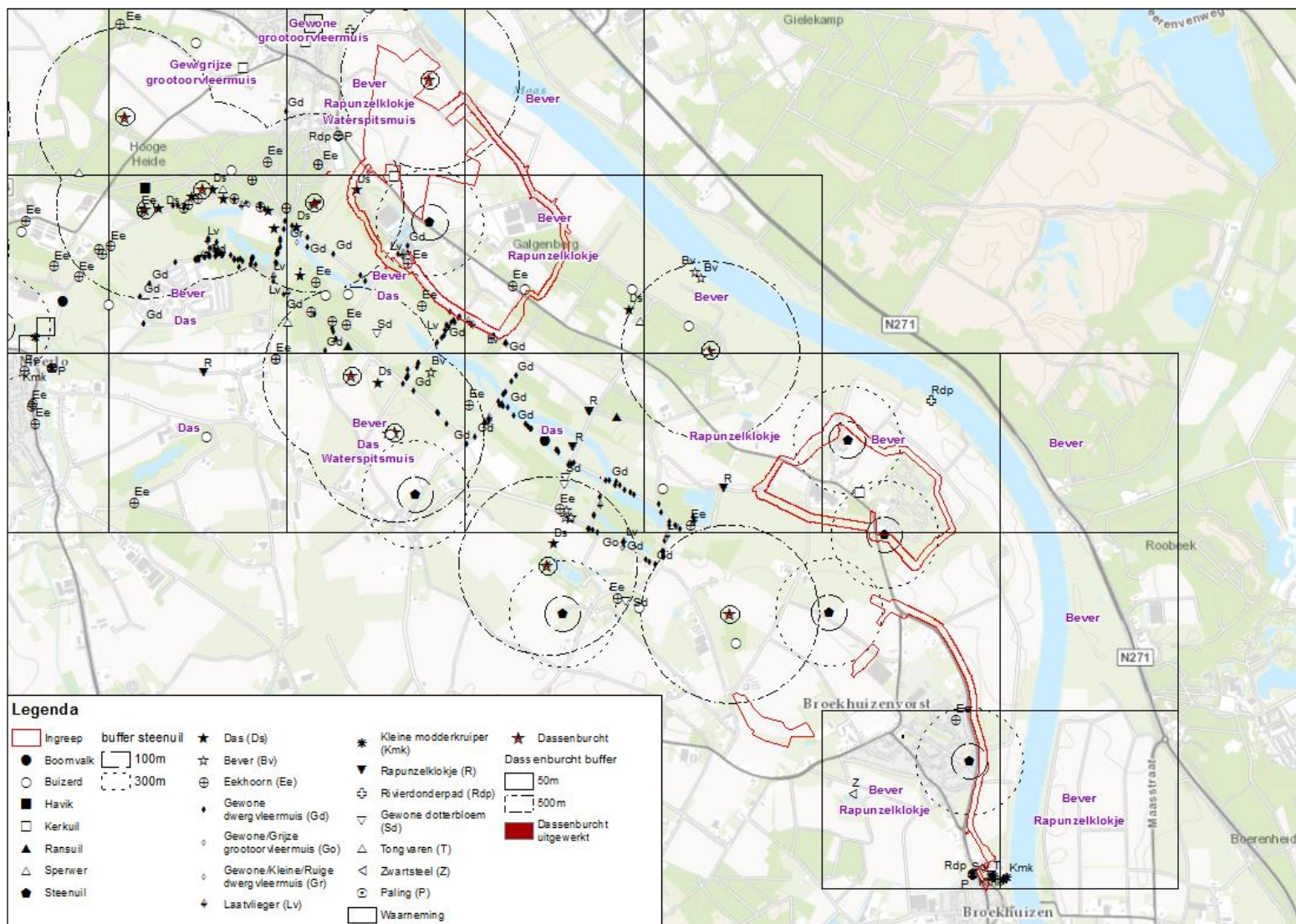
6.2.1 Aanwezige soorten

De figuren 6.3 en 6.4 op de navolgende pagina's maken inzichtelijk waar door de Flora- en faunawet beschermde planten en dieren voorkomen in relatie tot de geplande maatregelen (rood omlijnd in de figuur). Binnen de waterkeringen komen de volgende beschermde planten en dieren voor:

- (groeiplaatsen van) rapunzelklokje en daslook;
- (leefgebied van) de kleine modderkruiper en rivierdonderpad;
- (leefgebied van) de eekhoorn, de waterspitsmuis en de bever;
- (leefgebied en burcht van) de das;
- (jachtgebied en mogelijke vliegroute van) de gewone dwergvleermuis, gewone en grijze grootoorvleermuis en laatvlieger. Voor wat betreft te amoveren gebouwen zijn effecten reeds in het vierde hoofdstuk besproken en blijven hier achterwegen;
- (deel van het jachtgebied en/of vaste nestplaats van) de buizerd;
- (deel van het jachtgebied van) de steenuil en kerkuil.

Figuur 6.3: Waterkeringen westelijk deel en aanwezige beschermde soorten (paarse aanduidingen betreffen waarnemingen per kilometerhok)

Figuur 6.4: Waterkeringen oostelijk deel en aanwezige beschermde soorten (paarse aanduidingen betreffen waarnemingen per kilometerhok)

6.2.2 Effecten

Onderstaand wordt binnen de invloedssfeer van dit planonderdeel per aangetroffen beschermde soort beschreven welke habitateisen deze aan zijn omgeving stelt, hoe deze zich verhouden tot het plangebied en wat de staat van instandhouding is en of er sprake is van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen en zo ja, of er zicht is op ontheffing.

Rapunzelklokje en daslook (tabel 2 FFW)

Voorkomen: Rapunzelklokjes komen van nature voor op vochtige, kalkhoudende, grazige grond op dijken, in bermen en aan bosranden (Soortenbank 2016). Zoals van figuur 6.3 en 6.4 valt af te lezen komt het rapunzelklokje wijdverspreid langs de versterkingslocaties van de waterkeringen voor. Daslook prefereert beschaduwde, voedsel- en humusrijke, losse, basenrijke, uitgesproken stikstofrijke, vochtige tot natte, kalkhoudende zand-, leem- en mergelgrond. Ze staat graag op plaatsen met drangwater of afstromend water op geringe diepte. Ze groeit in loofbossen en struwelen, onder heggen en op (jonge) kapvlakten, in landgoed- en parkbossen (Floron 2016). Uit figuur 6.3 blijkt dat daslook op kilometerhokniveau is waargenomen, namelijk ten westen van de Koninginnenbrug (zie ook hoofdstuk 5.2.2).

Ingreep: De aanleg van nieuwe keringen en versterking van de bestaande keringen beïnvloeden de huidige standplaatsen van het rapunzelklokje en de daslook; deze komen te vervallen.

Effect: Enkele groeiplaatsen van rapunzelklokje, bijvoorbeeld nabij Blitterswijk, verdwijnen ten gevolge van de aanleg van waterkeringen. Zowel landelijk (Floron 2016) als provinciaal (Provincie Limburg 2016) laat de soort een positieve trend zien; tussen 1980-1997 en 1998-2013 is het aantal kilometerhokken waarin de soort in Noord- en Midden Limburg aanwezig is toegenomen met ruim 83%, waarbij ook het aantal waarnemingen per hok is toegenomen met ruim 23% (Provincie Limburg 2016). Samenvattend laat de soort een positieve trend zien, zeker in Noord- en Midden Limburg. Dit betekent dat het verdwijnen van enkele groeiplaatsen (figuur 6.3 en 6.4) niet leidt tot negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van het rapunzelklokje.

De waarneming van daslook is op kilometerhokniveau weergegeven. Mogelijk bevindt de groeiplaats zich langs de voedselrijke oever van de (kalkrijke) Maas en wordt deze bij de graafwerkzaamheden beïnvloed (zie ook hs 5.2.2). Deze plant landelijk laat sinds 1950 een stijging zien in het aantal atlasblokken waarin de soort voorkomt per jaar (Floron 2016). Ook in Limburg breidt de soort zich uit: tussen 1980-1997 en 1998-2013 is het aantal kilometerhokken waarin de soort in Noord- en Midden Limburg aanwezig is toegenomen met ruim 100%, waarbij de presentie per kilometerhok licht is afgenomen (Provincie Limburg 2016). Samenvattend laat de soort een positieve trend zien, zeker in Noord- en Midden Limburg. Dit betekent dat het verdwijnen van één groeiplaats in één kilometerhok (figuur 5.4) niet leidt tot negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van daslook.

Het verdwijnen van groeiplaatsen van het rapunzelklokje en daslook is onlosmakelijk verbonden met het de aanleg van de waterkeringen en betekent overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 8). Ook maatregelen die leiden tot behoud van betreffende individuen, bijvoorbeeld verplanten, houden overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 8) in. Hiervoor is in beginsel een ontheffing nodig. Bevoegd Gezag kan deze ontheffing verlenen wanneer duidelijk is dat de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar komt. In het voorgaande is gemotiveerd duidelijk gemaakt dat het rapunzelklokje en daslook in een gunstige staat van instandhouding verkeren en dat het verdwijnen van enkele groeiplaatsen niet leidt tot negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding. Daarmee is zicht op een ontheffing voor overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 8 Flora- en faunawet ten aanzien van het rapunzelklokje en daslook.

Echter, een ontheffingsaanvraag voor overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 8 Flora- en faunawet ten aanzien van rapunzelklokje en daslook kan worden voorkomen door aantoonbaar te werken volgens een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode¹⁰. Afhankelijk van de gebruikte gedragscode betekent dit concreet:

- Verplaatsen planten van vaste groeiplaatsen voorafgaand aan de werkzaamheden naar een geschikt habitat in de directe omgeving;
- Uitstellen van werkzaamheden ter plaatse van vaste groeiplaatsen tot buiten het groeiseizoen. Verplaatsen planten van vaste groeiplaatsen voorafgaand aan de werkzaamheden naar een geschikt habitat in de directe omgeving;
- Planten worden opgenomen, eventueel in depot gezet en (naderhand) op adequate wijze uitgezet. Tijdens de uitvoering kan deze maatregel geborgd worden door bijvoorbeeld de toplaag met daarin de zaden in depot te zetten en na afronding van de werkzaamheden weer in de directe nabijheid als toplaag terug te brengen.

Samenvattend geldt dat de Flora- en faunawet in geval van rapunzelklokje en daslook realisatie van de waterkeringen niet in de weg staat.

Kleine modderkruiper en rivierdonderpad (tabel 2 FFW)

Voorkomen: De kleine modderkruiper heeft een voorkeur voor stilstaand tot langzaam stromende ondiepe wateren met een rijke plantenbegroeiing en een zandige of met dunne sliblaag bedekte bodem. Het leefgebied van de rivierdonderpad bestaat uit rivieren, beken, meren, kanalen, vaarten en sloten. In stagnante watertypen zoekt de rivierdonderpad plaatsen met hogere zuurstofgehalten op zoals oevers met windwerking of onder stuwtejes waar water overheen valt (Ravon 2016). Figuur 6.3 en 6.4 laten zien dat kleine modderkruiper en rivierdonderpad verspreid in het gebied voorkomen. Waarnemingen zijn onder meer gedaan bij de monding van de Molenbeek, Wolterskamp en Dorp.

¹⁰ Een initiatiefnemer mag gebruik maken van elke door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode, mits deze toeziet op de voorgenomen activiteit en alle in de betreffende gedragscode opgenomen maatregelen die betrekking hebben op de soort waarvoor deze gebruikt wordt aantoonbaar worden nageleefd. Aantoonbaar betekent dat de maatregelen worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol dat wordt toegelicht aan het uitvoerend personeel en altijd op het werk aanwezig is. Een overzicht van goedgekeurde gedragscode is te vinden op <https://mijn.rvo.nl/gedragscodes-overige-organisaties>. Wordt afgeweken van de gedragscode of wordt ervoor gekozen geen gedragscode te volgen, dient ontheffing te worden aangevraagd.

Ingreep: Voor de aanleg van nieuwe waterkeringen en de versterking van bestaande keringen worden bestaande waterlopen gedempt dan wel niet meer onderhouden waardoor ze geleidelijk gaan verlanden. Ter plaatse van de waterkeringen betreft dit onder meer de Tiendschuur ten oosten van de Koninginnebrug en delen van de Wolterskamp en Bolt nabij Blitterswijck en Ooijen (Waterhuishoudkundig plan Ooijen-Wanssum, 10 juni 2015). Na herinrichting ontstaan in de directe nabijheid nieuwe waterlopen, die geschikt zijn als leefgebied voor deze vissoorten.

Effect: Het vergraven van watergangen beïnvloedt het leefgebied van de kleine modderkruiper, waarbij mogelijk individuen worden gedood of vaste rust- en verblijfplaatsen van de soort worden beschadigd. Dit betekent overtreding van verbodsbepalingen geformuleerd in respectievelijk artikel 9 en 11 van de Flora- en faunawet. De kleine modderkruiper heeft een ruime verspreiding binnen Nederland en is binnen het verspreidingsgebied vrij algemeen (LNV 2008) en verkeert in een gunstige staat van instandhoudings (Crombaghs et al. 2000, LNV 2008, Ottenburg en van Swaay 2015).

De graafwerkzaamheden beïnvloedden het leefgebied van de rivierdonderpad, waarbij mogelijk individuen worden gedood of vaste rust- en verblijfplaatsen van de soort worden beschadigd. Dit betekent overtreding van verbodsbepalingen geformuleerd in respectievelijk artikel 9 en 11 van de Flora- en faunawet. De rivierdonderpad heeft zich, na een achteruitgang in het midden van de vorige eeuw, sinds de jaren '80 flink uitgebreid in Nederland. Het lijkt erop dat deze soort zich prima thuis voelt, niet alleen in het merengebied, maar ook in het huidige rivierenlandschap. Als gevolg van de rivierkanalisaties en dijkenaanleg, waarbij veel stortsteen werd gebruikt en waterkwaliteitsverbetering heeft deze soort zich in de 2de helft van de 20ste flink kunnen uitbreiden (Peters 2009, Ottenburg en van Swaay 2015) en verkeert nu in een gunstige staat van instandhouding.

Vanwege het feit dat beide soorten in een gunstige staat van instandhouding verkeren is uitgesloten dat het doden van enkele individuen en het beschadigen van enkele vaste rust- en verblijfplaatsen van zowel de kleine modderkruiper als de rivierdonderpad negatieve effecten heeft op de gunstige staat van instandhouding van beide soorten.

Het vergraven of dempen van watergangen betekent echter wel overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 9 en 11). Hiervoor is in beginsel een ontheffing nodig. Bevoegd Gezag kan deze ontheffing verlenen wanneer duidelijk is dat de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar komt. In het voorgaande is gemotiveerd duidelijk gemaakt dat zowel de kleine modderkruiper als de rivierdonderpad in een gunstige staat van instandhouding verkeren en dat de aanleg van waterkeringen niet leidt tot negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van beide soorten. Daarmee is zicht op een ontheffing voor overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 9 en artikel 11 Flora- en faunawet ten aanzien van kleine modderkruiper en rivierdonderpad.

Echter, een ontheffingsaanvraag voor overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 9 en 11 Flora- en faunawet ten aanzien van kleine modderkruiper en rivierdonderpad kan worden voorkomen door aantoonbaar te werken volgens een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode¹¹.

---

¹¹ Een initiatiefnemer mag gebruik maken van elke door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode, mits deze toeziet op de voorgenomen activiteit en alle in de betreffende gedragscode opgenomen maatregelen die betrekking hebben op de soort waarvoor deze gebruikt wordt aantoonbaar worden nageleefd. Aantoonbaar betekent dat de maatregelen worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol dat wordt toegelicht aan het uitvoerend personeel en altijd op het werk aanwezig is. Een overzicht van goedgekeurde

Afhankelijk van de gebruikte gedragscode betekent dit concreet:

- Het afdammen, dempen, vergraven of leegpompen van watergangen wordt op plaatsen waar juridisch zwaarder beschermde soorten worden verwacht in beginsel uitgevoerd in de periode tussen 15 juli en 1 november, dat wil zeggen na de voortplantingsperiode en vóór de winterrust van vissen, amfibieën en reptielen;
- Voorafgaand aan het dempen of vergraven van de watergang wordt deze zoveel mogelijk vrij gemaakt van juridisch zwaarder beschermde dieren en planten;
- Bij het dempen van een watergang wordt het water één richting uitgedreven naar een naastliggende sloot, opdat aanwezige vissen en amfibieën kunnen ontsnappen;
- Bij leegpompen van een watergang worden overige vissen en amfibieën tijdig weggevangen en elders uitgezet.

Samenvattend geldt dat de Flora- en faunawet in geval van kleine modderkruiper en rivierdonderpad aanleg van de waterkeringen niet in de weg staat.

Rode eekhoorn (tabel 2 FFW)

Voorkomen: Eekhoorns komen voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos maar ook in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Mits er voldoende voedsel beschikbaar is, komen ze ook in bebouwd gebied. Hun voorkeur gaat uit naar ouder bos (naaldbomen ouder dan 20 jaar en loofbomen ouder dan 40-80 jaar) omdat daar meer voedsel en nestgelegenheid is (Zoogdiervereniging 2016). De figuren 6.3 en 6.4 laten zien dat verspreid door het gebied vaste rust- en verblijfplaatsen van de eekhoorn aanwezig zijn.

Ingreep: In het kader van de werkzaamheden worden bomen gekapt waarvan bekend is dat deze onderdeel uitmaken van het leefgebied van de eekhoorn (zie ook figuur 6.9 en 6.10).

Effect: Alle bekende nestplaatsen van de eekhoorn bevinden zich buiten de invloedssfeer van de ingrepen (figuur 6.3 en 6.4), met uitzondering van de vaste rust- en verblijfplaats aan de aan de Boltweg (globaal kruising Boltweg - Kortbos). Deze nestplaats zal verdwijnen als gevolg van de aldaar aan te leggen waterkering. Dit betekent dat overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 11) optreedt. Hoewel de populatie van de eekhoorn van nature fluctueert als gevolg van jaarlijks wisselend voedselaanbod (mast; Zoogdiervereniging 2016), laat de soort toch een positieve trend zien (CBS 2015), waardoor sprake is van een gunstige staat van instandhouding. Bovendien gebruikt de eekhoorn een netwerk van tot zes vaste rust- en verblijfplaatsen. Hierdoor kan de eekhoorn eenvoudig uitwijken naar een ander nest binnen zijn territorium.

---

gedragscode is te vinden op <https://mijn.rvo.nl/gedragscodes-overige-organisaties>. Wordt afgeweken van de gedragscode of wordt ervoor gekozen geen gedragscode te volgen, dient ontheffing te worden aangevraagd.

Op grond van voorgaande én omdat buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden voldoende voor de eekhoorn geschikt habitat voor handen blijft is geen sprake van negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van de eekhoorn als gevolg van het realiseren van waterkeringen.

Kap van bomen met vaste rust- en verblijfplaatsen van de eekhoorn betekent echter overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 11). Hiervoor is in beginsel een ontheffing nodig. Bevoegd Gezag kan deze ontheffing verlenen wanneer duidelijk is dat de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar komt. In het voorgaande is gemotiveerd duidelijk gemaakt dat de eekhoorn in een gunstige staat van instandhouding verkeert en dat realiseren van waterkeringen niet leidt tot negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding. Daarmee is zicht op een ontheffing voor overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 11 Flora- en faunawet ten aanzien van de eekhoorn.

Echter, een ontheffingsaanvraag kan worden voorkomen door aantoonbaar te werken volgens een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode¹². Afhankelijk van de gebruikte gedragscode betekent dit concreet:

- De bomen in het plangebied dienen voorafgaand aan de kapwerkzaamheden in het vroege voorjaar (februari/maart) te worden geïnspecteerd op het voorkomen van eekhoornnesten;
- Zolang deze nesten in gebruik zijn mag de betreffende boom niet worden geveld;
- Bomen die direct naast een bijzondere nestboom staan worden gespaard om te voorkomen dat een bijzondere nestboom vrij komt te staan;
- In de periode 15 maart tot 15 juli) worden geen vellingswerkzaamheden uitgevoerd binnen een afstand van 50 meter vanaf een bijzondere nestboom;
- Bij vellingen in de nabije omgeving van een bijzondere nestboom is de velrichting altijd van deze boom afgewend.

Samenvattend geldt dat de Flora- en faunawet in geval van de eekhoorn realisatie van de waterkeringen niet in de weg staat.

Waterspitsmuis (tabel 3 FFW, bijlage I AMvB)

Voorkomen: De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Poelen, natuurlijke vijvers, kleine rivieren, beken, moerassen en moerasbossen, rietlanden, elzenbroekbossen en kruidenrijke oevervegetaties vormen vaak geschikte biotopen (Overman et al. 2008). Hoewel tijdens gerichte inventarisaties in 2007 geen waterspitsmuizen zijn aangetroffen in Midden- en Noord Limburg (Overman et al. 2008), laat figuur 6.3 toch waarnemingen van waterspitsmuis zien op kilometerhokniveau (rond Blitterswijk). Hierbij moet worden opgemerkt dat de soort moeilijk te inventariseren is.

¹² Een initiatiefnemer mag gebruik maken van elke door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode, mits deze toeziet op de voorgenomen activiteit en alle in de betreffende gedragscode opgenomen maatregelen die betrekking hebben op de soort waarvoor deze gebruikt wordt aantoonbaar worden nageleefd. Aantoonbaar betekent dat de maatregelen worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol dat wordt toegelicht aan het uitvoerend personeel en altijd op het werk aanwezig is. Een overzicht van goedgekeurde gedragscode is te vinden op <https://mijn.rvo.nl/gedragscodes-overige-organisaties>. Wordt afgeweken van de gedragscode of wordt ervoor gekozen geen gedragscode te volgen, dient ontheffing te worden aangevraagd.

Mogelijk betreft het waarnemingen gebaseerd op braakbalonderzoek; dergelijke waarnemingen kunnen leiden tot het opduiken van soorten in voor de soort volstrekt ongeschikte habitats. Ze geven uitsluitend aan dat de soort voorkomt binnen het jachtgebied van de betreffende (kerk)uil, dat vele vierkante kilometers kan omvatten.

Ingreep: Voor de aanleg van nieuwe waterkeringen en de versterking van bestaande keringen worden bestaande waterlopen gedempt dan wel niet meer onderhouden waardoor ze geleidelijk gaan verlanden. Ter plaatse van de waterkeringen betreft dit onder meer de Tiendschuur ten oosten van de Koninginnebrug en delen van de Wolterskamp en Bolt nabij Blitterswijck en Ooijen (Waterhuishoudkundig plan Ooijen-Wanssum, 10 juni 2015).

Effect: In de huidige situatie is in het gebied waar de waterkeringen voorzien zijn geen geschikt habitat voor de waterspitsmuis aanwezig (dit geldt ook voor de kilometerhokken waaruit de betreffende waarnemingen naar voren komen). De kilometerhokken bestaan uit gronden in intensief agrarisch gebruik, droog bos en bebouwing. De soort is hier niet te verwachten (zie ook Overman et al. 2008). Het is waarschijnlijker dat de soort elders in het plangebied (rond de al gerealiseerde klimaatbuffers en Linksstraat) voorkomt. Daar is geschikt habitat aanwezig. Voorkomen van de waterspitsmuis binnen het gebied waar de waterkeringen betrekking op hebben wordt op grond van de daar aanwezige habitats uitgesloten. Bijgevolg kan geen sprake zijn van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen. Een ontheffing voor de waterspitsmuis ten gevolge van het realiseren van de waterkeringen is dan ook niet aan de orde.

Bever (tabel 3 FFW, bijlage IV Habitatrichtlijn)

Voorkomen: Bevers komen voor in het overgangsgebied tussen land en water zoals moerassen, langs beken, rivieren en meren. De bever heeft een voorkeur voor rustige rivieren en meren omzoomd door broekbossen met bomen als wilg en es. De aanwezigheid van bossen op de oevers is een vereiste; (open of rotsige oevers worden gemedend). Er is geen voorkeur voor stromend of stilstaand water, maar een waterdiepte van minimaal 50 cm is een vereiste. In ondiep stromend water worden dammen gebouwd om de gewenste waterstand te krijgen (RVO 2014b). Binnen het plangebied zijn enkele waarnemingen van de bever op kilometerhokniveau bekend (figuur 6.3 en 6.4), maar burchten zijn niet aanwezig. De waarnemingen hebben vrijwel zeker betrekking op individuen die de Maas als migratieroute gebruiken tussen verschillende leefgebieden. Ten zuiden van het plangebied, westelijk van Broekhuizen ligt het Broekhuizerbroek. Dit natuurgebied, gelegen in een pleistocene maasmeander, bestaat uit bos met verschillende wateren en biedt het ideale leefgebied voor bevers. Uit beschikbare gegevens blijkt dat hier meerdere waarnemingen van bevers gedaan zijn.

Ingreep: Voor de aanleg van nieuwe waterkeringen en de versterking van bestaande keringen worden bestaande waterlopen gedempt dan wel niet meer onderhouden waardoor ze geleidelijk gaan verlanden. Ter plaatse van de waterkeringen betreft dit onder meer de Tiendschuur ten oosten van de Koninginnebrug en delen van de Wolterskamp en Bolt nabij Blitterswijck en Ooijen (Waterhuishoudkundig plan Ooijen-Wanssum, 10 juni 2015).

Effect: Omdat er geen burchten in het plangebied aanwezig zijn, beperken de effecten op deze soort zich tot de beïnvloeding van het foerageergebied. Hoewel plaatselijk bomen worden verwijderd en graafwerkzaamheden plaatsvinden binnen het potentiële foerageergebied van de bever, gaat het niet om essentiële onderdelen van het foerageergebied. Die bevinden zich elders langs de Maas, bijvoorbeeld ten zuiden van Broekhuizen. Verder geldt dat in de directe omgeving voldoende foerageergebied beschikbaar blijft, ook tijdens de werkzaamheden. Daarmee heeft het realiseren van de waterkeringen geen negatieve gevolgen voor het functioneren van vaste rust- en verblijfplaatsen van de bever en is geen sprake van verstoring van essentieel foerageergebied. Daarmee is geen sprake van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen. Een ontheffing voor de bever ten gevolge van het realiseren van de waterkeringen is dan ook niet aan de orde.

Das (tabel 3 FFW, bijlage I AMvB)

Voorkomen: De das leeft in allerlei soorten biotopen, met een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. Maar ook andere open terreinen, zoals vochtige heiden en rivierdalen zijn geschikte gebieden (RVO 2014a). De figuren 6.3 en 6.4 laten zien dat nabij de beoogde waterkeringen burchten (vaste rust- en verblijfplaatsen) aanwezig zijn bij de Veerweg, de Kooische berg en Kulertsberg.

Ingreep: Het versterken van bestaande en het realiseren van nieuwe (groene) waterkeringen leidt tot het ontstaan van verhoogde lijnvormige elementen en beperkt ruimtebeslag in het leefgebied van de das.

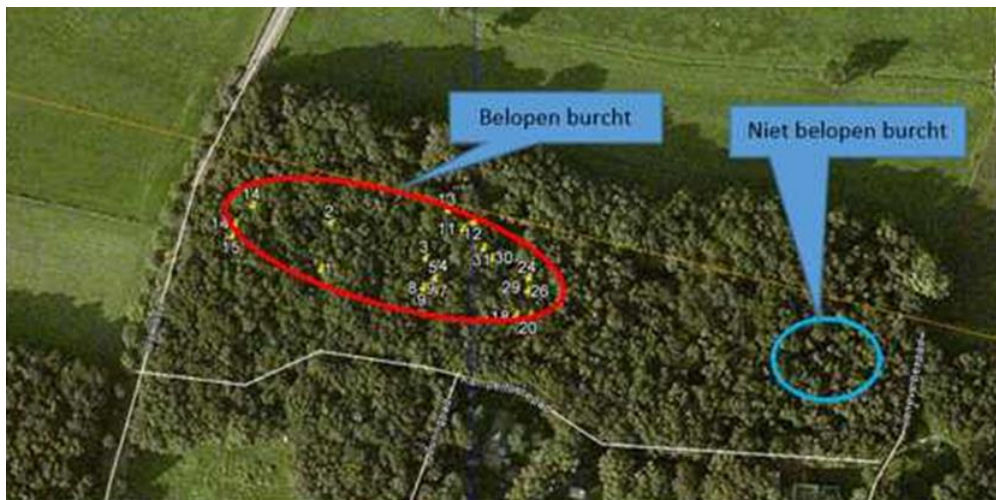
Effect: Als gevolg van het realiseren van de waterkeringen worden geen burchten direct aangetast door de werkzaamheden; vaste rust- en verblijfplaatsen van de das blijven intact en behouden. Het gaat uitsluitend om ingrepen in potentieel foerageergebied. Hierdoor is alleen sprake van effecten op het foerageergebied van de das, als onderdeel van de functionele leefomgeving van bedoelde vaste rust- en verblijfplaatsen. Hierbij geldt dat de keringen passeerbaar zijn voor de das, waardoor deze niet leiden tot versnippering van diens leefgebied leiden.

Wat betreft ruimtebeslag in voor de das potentieel geschikt foerageergebied geldt in alle gevallen dat het om zeer beperkt ruimtebeslag gaat in gebieden die veelal in gebruik zijn als bouwland. Omdat de keringen veelal ook passeerbaar zijn voor de das is geen sprake van ruimtebeslag in essentieel foerageergebied en is geen sprake van een toename van versnippering. Dit geldt ook voor de hoogstamboomgaard aan de Veerweg, waarvoor gericht onderzoek (RHDHV 2015b) heeft uitgewezen dat dit gebied niet van essentieel belang is voor de das. De das foerageert onder meer in boomgaarden op valfruit en de insecten en wormen die daarop afkomen. De boomgaard maakt onderdeel uit van het foerageergebied van de das, maar is niet te beschouwen als essentieel foerageergebied. De zone waarin gewerkt wordt is maximaal een halve hectare groot. Dit deel van het foerageergebied zal enige tijd niet gebruikt kunnen worden door de das. Op het totale foerageergebied van de das is dit deel echter verwaarloosbaar en is dit deel zoals gezegd geen essentieel foerageergebied. Er blijft ruim voldoende geschikt foerageergebied over voor de das. Daarmee heeft het realiseren van de waterkeringen geen negatieve gevolgen voor het functioneren van vaste rust- en verblijfplaatsen van de das en is geen sprake van verstoring van essentieel foerageergebied. Uitzondering vormen de burchten aan de Kooische berg (zie navolgend).

Overigens geldt voorgaande ook voor andere grondgebonden zoogdieren als steenmarter (*Martes foina*) en wezel (*Mustela nivalis*). Zo is de steenmarter een extreme voedselspecialist die zich met name voedt met (woel)muizen. Zaden, noten of fruit worden nooit geconsumeerd. De wezel houdt zich daar op, waar de meeste woelmuizen voor handen zijn, bijvoorbeeld rond huizen, in weilanden of bosgebieden. Beide soorten zijn bekend uit de omgeving van de boomgaard, maar, mede op grond van voorgaande, kan worden uitgesloten dat deze boomgaard van essentieel belang is voor beide soorten. In de directe omgeving zijn (beter) geschikte gebieden voor beide soorten voorhanden. Bovendien geldt ten aanzien van deze soorten een generieke vrijstelling onder de Flora- en faunawet, waardoor deze zich niet tegen de uitvoering van het inpassingsplan verzet.

Figuur 6.5 en 6.6 laten zien dat de groene waterkering ter plaatse op minder dan 50 meter (maar op meer dan 20 meter) van beide burchten is voorzien. Er is sprake van verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen wanneer activiteiten op minder dan 50 meter van een bewoonde burcht zijn voorzien. Binnen 20 meter van een burcht zijn geen werkzaamheden toegestaan. Hiermee is sprake van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 11). Hiervoor is in beginsel ontheffing nodig. Bevoegd Gezag kan deze ontheffing verlenen wanneer:

- sprake is van een bij wet genoemd belang;
- een alternatievenoverweging laat zien dat het gekozen alternatief een voor de das zo optimaal mogelijke oplossing biedt;
- de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd is.

Figuur 6.5: Dassenburchten nabij de Kooische berg

Figuur 6.6: Totale ruimtebeslag dijktracé nabij de Kooische berg

Wettelijk belang

Voor soorten via AMvB bijlage 1 opgenomen in tabel 3 van de Flora- en faunawet kan in geval van ruimtelijke ingrepen, zoals hier het geval, ontheffing verleend worden wanneer wordt voldaan aan een van onderstaande belangen:

- a. de bepalingen inzake de gemeenschappelijke markt en een vrij verkeer van goederen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap;
- b. de bescherming van flora en fauna;
- c. de veiligheid van het luchtverkeer;
- d. de volksgezondheid of openbare veiligheid;
- e. dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- f. het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, anders dan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren;
- g. belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort;
- h. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en in de bosbouw;
- i. bestendig gebruik;
- j. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Het realiseren van de waterkeringen kan gerekend worden tot wettelijk belang d (de volksgezondheid of openbare veiligheid) en j (de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling). Immers, de waterkeringen zijn noodzakelijk voor het verhogen van de hoogwaterveiligheid (d) en kan worden gezien als ruimtelijke inrichting (j).

Alternatieven

De aanpassing van de bestaande waterkeringen en het aanleggen van nieuwe keringen is noodzakelijk om te komen tot het vereiste niveau van hoogwaterbescherming. Reële alternatieven zijn er niet: zelfs in combinatie met de vergaande rivierverruimende maatregelen in het projectgebied, is het nodig om bestaande waterkeringen te versterken en nieuwe waterkeringen aan te leggen om een sluitend geheel van dijkringen te maken.

Wel is het nodig om de aanleg van de kering ter hoogte van de burchten aan de Kooische berg, wanneer deze op minder dan 50 meter van de burcht plaats vinden, de volgende maatregelen in acht te nemen (RVO 2014a; alternatieve uitvoering):

- Werken in de periode juli tot en met november;
- Werken tussen zonsopgang en zonsondergang plaatsvinden, maar nooit later dan 19.00 uur;
- Het gebruik van grondberijdende voertuigen en machines is niet toegestaan. Het gebruik van bijvoorbeeld handmotorzagen is wel toegestaan. Bomen en zware takken kunnen bijvoorbeeld met een lier van de burcht worden verwijderd;
- Er mag geen kaalkap van een houtopstand plaatsvinden. Als bomen verwijderd moeten worden, vindt dit gefaseerd in ruimte en tijd plaats. De velrichting is van de burcht afgekeerd;
- Schade aan de ondergroei moet zo veel als redelijkerwijs mogelijk is, worden voorkomen. Eventueel vindt er onmiddellijk herplant plaats. Een dichte dekking op de burcht kan ook worden gerealiseerd door middel van hakhoutbeheer.

Gunstige staat van instandhouding

Het voorkomen van de das in Limburg is goed onderzocht (Achterberg & Bekker 2010); 94% procent van het potentieel leefgebied was eind 2009 al geïventariseerd op het voorkomen van de das. Uit de inventarisaties blijkt dat de populatie van de das zéér sterk gegroeid is, namelijk met globaal 25% per 5 jaar (Hollander & La Haye 2013). Zo is alle geschikt leefgebied in Zuid-Limburg reeds bezet. Kortom: het gaat goed met de das, hetgeen voornamelijk het gevolg is van veranderende beeldvorming en beschermingsmaatregelen (Runhaar et al. 2015); zo goed zelfs dat de das een veel bredere ecologische niche laat zien dan verwacht (Zekhuis & Gerrits 2015).

Samenvattend geldt dat een ontheffing kan worden verkregen en de Flora- en faunawet, ingeval van de das met inachtneming van enkele specifieke maatregelen, aanleg van de waterkeringen niet in de weg staat.

Gewone dwerg- en grootoorvleermuis en laatvlieger (tabel 3 FFW, bijlage IV Habitatrichtlijn)

Voorkomen: Gewone dwergvleermuizen jagen in de beschutting van opgaande elementen in groene bebouwde omgeving, langs kanalen, vaarten, in tuinen en parken met vijvers, in lanen, tussen boomkruinen, boven open plekken in bos, langs de bosrand (vooral oude voedselrijke loofbossen), straatlantaarns, in en langs lanen, bomenrijen, singels, houtwallen en holle wegen. Waterpartijen en beschutte oevers zijn favoriet als jachtgebied. Gewone grootoorvleermuizen jagen op beschutte plekken in bos en kleinschalig parkachtig landschap, boven bospaden, in lanen en open plekken, langs bosranden en laag boven (bloeiende) kruidenvegetaties of langs en door de kroon van (bloeiende) bomen. Als wendbare vlieger jagen ze ook veel in gebouwen, bijvoorbeeld op zolders, in schuren en in stallen met vee. De laatvlieger jaagt boven open tot halfopen landschap, vooral in de beschutting van opgaande elementen zoals bosranden, heggen en lanen. Hij vliegt vaak op 5 - 10 m. hoogte, maar soms ook wel hoger tussen de boomtoppen. De laatvlieger vliegt meestal op enige afstand van de vegetatie boven (vochtige) graslanden en weilanden, langs kanalen en vaarten, in tuinen en in parken met vijvers. Bij windstil weer wordt het open gebied belangrijker. In dorpen en aan de rand van steden kan men in de schemering laatvliegers rond lantaarnpalen, in tuinen en in parken zien jagen (Vleermuisnet 2016). In het plangebied zijn onder meer ten zuiden van de Bolt waarnemingen gedaan van deze beschermde vleermuissoorten (figuren 6.3 en 6.4).

Ingreep: Kap van bomen en sloop van opstallen kan leiden tot verstoring van vaste vliegroutes of het verloren gaan van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen.

Effect: De voorgenomen maatregelen leiden tot het amoveren van een schuur aan de Kortenbos en twee gebouwen, één aan de Broekstraat 3 en één aan de Ooijenseweg 15 (RHDHV 2016). Effecten van de sloop van opstallen zijn al beschreven in hoofdstuk 4. Deze worden hier niet herhaald.

Van de te kappen bomen is niet duidelijk hoe deze door vleermuizen gebruikt worden, maar de beschikbare gegevens maken aannemelijk dat ook deze voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen kennen of functioneren als vaste vliegroute. Ten behoeve van het te zijner tijd aanvragen van een ontheffing is aanvullend onderzoek conform de daarvoor geldende standaarden (het vleermuisprotocol van het netwerk Groene Bureaus) noodzakelijk. Dit onderzoek zal in 2016 worden uitgevoerd. Op basis van het thans verrichte ecologische onderzoek kan worden aangenomen dat sprake is van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 11) ten aanzien van de gewone dwergvleermuis, de gewone grootoorvleermuis en de laatvlieger. Hiervoor is in beginsel een ontheffing noodzakelijk. Bevoegd Gezag kan deze ontheffing verlenen wanneer:

- sprake is van een bij wet genoemd belang;
- een alternatievenoverweging laat zien dat het gekozen alternatief een voor vleermuizen zo optimaal mogelijke oplossing biedt;
- de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd is.

Wettelijk belang

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn beschermd onder Habitatrichtlijn. Dat betekent dat de volgende wettelijke belangen van toepassing zijn:

- de bescherming van flora en fauna;
- de veiligheid van het luchtverkeer;
- de volksgezondheid of openbare veiligheid;
- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Het realiseren van de waterkeringen kan gerekend worden tot wettelijk belang d (de volksgezondheid of openbare veiligheid). Immers, het realiseren van de waterkeringen voorziet in een verhoging van de hoogwaterveiligheid (d).

Alternatieven

De aanpassing van de bestaande waterkeringen en het aanleggen van nieuwe keringen is noodzakelijk om te komen tot het vereiste niveau van hoogwaterbescherming. Reële alternatieven zijn er niet: zelfs in combinatie met de vergaande rivierverruimende maatregelen in het projectgebied, is het nodig om bestaande waterkeringen te versterken en nieuwe waterkeringen aan te leggen om een sluitend geheel van dijkingen te maken.

Gunstige staat van instandhouding

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuissoort in Nederland en komt zeer algemeen en wijdt verbreid voor, ook in Limburg. Er zijn geen aanwijzingen dat de soort achteruitgaat (RVO 2014e). De gewone grootoorvleermuis komt verspreid over het hele land voor, maar door zijn voorkeur voor kleinschalig landschap en bosgebieden nergens in grote aantallen. De soort laat een positieve trend zien (RVO 2014f). Over aantalsontwikkelingen van de laatvlieger in Nederland is vrijwel niets bekend (Vleermuiswerkgroep Noord-Brabant 2016). Vergelijkingen van de aantallen in kolonies, in de loop van de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw, laten geen noemenswaardige verandering zien (Vleermuiswerkgroep Noord-Brabant 2016). Het verloren gaan van verblijfplaatsen of migratieroutes van de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en/of laatvlieger zal dan ook niet leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding van deze soorten, zeker niet omdat in de directe omgeving voldoende alternatieven voor handen zijn. Dit betreft zowel verblijfplaatsen als migratieroutes.

Samenvattend geldt dat een ontheffing kan worden verkregen en de Flora- en faunawet ingeval vleermuizen realisatie van de waterkeringen niet in de weg staat.

Buizerd (jaarrond beschermd, cat. 4)

Voorkomen: De buizerd komt in allerlei landschappen voor, van landbouwgebieden met verspreide bomen, bossen en bergstreken tot rotskusten. De nesten van de buizerd zijn het gehele jaar beschermd en vallen onder categorie 4 van vogelnesten (“*Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen*”). Echter, buizerds blijken prima in staat om zelf een nest te bouwen, hoewel de buizerd een voorkeur heeft om in het territorium fundamenten van oude nesten te benutten van andere vogels die herbouwd worden (RVO 2014c). Het nest wordt van februari tot en met augustus gebruikt. In de periode maart tot en met juli zijn er eieren of jongen in het nest aanwezig. Vaak keert de buizerd jaarlijks terug naar het nest van het voorafgaand jaar, zeker als dat succesvol was geweest. Een vaste rust- en verblijfplaats is aanwezig binnen de invloedssfeer (75 meter) van de werkzaamheden, te weten in het verlengde van de Reijnenweg (figuur 6.4). Overige vaste rust en verblijfplaatsen van de buizerd bevinden zich buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Ingreep: Hoewel de bomen rondom de nesten van de buizerd niet worden verwijderd, worden in de directe nabijheid wel bomen gekapt ten behoeve van de aanleg/versterking van de waterkeringen, waardoor er mogelijk sprake is van verstoring.

Effect: Figuur 6.4 en 6.3 laten zien dat alle vaste rust- en verblijfplaatsen van de buizerd behouden blijven; géén van de bomen waarin de nesten zich bevinden wordt gekapt. Er is uitsluitend sprake van enig ruimtebeslag in gebied dat matig geschikt is als foerageergebied voor de buizerd (intensief agrarisch gebied). Het voedselaanbod is hier relatief laag, zeker in vergelijking met gebieden in de directe omgeving, waardoor geen sprake is van essentieel foerageergebied. Bovendien heeft de buizerd een jachtgebied van meerdere vierkante kilometers, waarin (ook binnen het plangebied) meer geschikt foerageergebied gevonden wordt. Daarmee heeft het realiseren van de waterkeringen geen negatieve gevolgen voor het functioneren van deze vaste rust- en verblijfplaats en is geen sprake van verstoring van essentieel foerageergebied. Daarmee is geen sprake van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen ten aanzien van de buizerd. Een ontheffing ten gevolge van het realiseren van de waterkeringen is dan ook niet aan de orde. Dit geldt ook voor het nest in het verlengde van de Reijnenweg. Immers, het nest grenst nu al aan open gebied. Het realiseren van de kering verandert hier niets aan.

Steenuil (jaarrond beschermd, cat. 1)

Voorkomen: Steenuilen zijn sterk verbonden aan het kleinschalige agrarische cultuurlandschap, een open tot halfopen landschap met een afwisselend korte en verruigde vegetatie en op erven van boerderijen (RVO 2014d). Steenuilen zijn uitgesproken standvogels. Ze verblijven het hele jaar in hun territorium. De vogels hebben relatief kleine territoria. Het activiteitssgebied rond de nestplaats (vooral boomholten, nestkasten) bedraagt maximaal 300 meter. De voortplantingsperiode begint met de baltperiode. In zachte winters is dit vanaf januari en in andere gevallen vanaf begin februari. De voortplantingsperiode duurt tot in het najaar, als de jongen het ouderlijk territorium verlaten. Langs de beoogde dijktrajecten zijn verspreid waarnemingen van steenuilen gedaan. De figuren 6.3 en 6.4 laten zien dat acht territoria van de steenuil een overlap vertonen met de werkzaamheden.

Ingrep: Het versterken van bestaande en het realiseren van nieuwe waterkeringen leidt tot het ontstaan van verhoogde lijnvormige elementen en beperkt ruimtebeslag in het leefgebied van de steenuil.

Effect: Voornoemde ingrepen leiden niet tot het verdwijnen van vaste rust- en verblijfplaatsen (nesten) van de steenuil (figuur 6.4). Daarmee is uitsluitend sprake van mogelijk effecten op potentieel geschikt foerageergebied. Ter plaatse van de Sint Leonardsweg (Wanssum), Kamillepad (Wanssum), Boltweg (Blitterswijck), Horreweg, Blitterswijckseweg (Ooijen), Zeelberg en de Maasstraat (Broekhuizenvorst) vindt enig ruimtebeslag in potentieel geschikt foerageergebied plaats. Het ruimtebeslag is zeer beperkt en vindt bovendien hoofdzakelijk plaats in gebied dan voor de steenuil marginaal geschikt is (bouwland met maïs en graan). Echter, de keringen worden gerealiseerd op minder dan 100 meter afstand van de vaste rust- en verblijfplaatsen, de twee territoria aan de Sint Leonardsweg uitgezonderd. Dit gebied rond de vaste rust- en verblijfplaats geldt als kerngebied. Steenuilen houden zich bij voorkeur in dit gebied op (RVO 2014d). Daarmee is sprake van verstoring van essentieel foerageergebied. Deze verstoring is tijdelijk van aard, immers, na realisatie van de kering kan het gebied weer als vanouds door de steenuil worden gebruikt. Dit betekent overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 11). Bevoegd gezag kan hiervoor ontheffing verlenen wanneer:

- sprake is van een bij wet genoemd belang;
- een alternatievenoverweging laat zien dat het gekozen alternatief een voor steenuil zo optimaal mogelijke oplossing biedt;
- de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd is.

Wettelijk belang

Voor soorten die krachtens de Europese Vogelrichtlijn bescherming genieten, kan een ontheffing voor een verstoring van de vaste rust- en verblijfplaatsen die van wezenlijke invloed is, alleen worden verleend in het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid. Indien geen sprake is van een verstoring met wezenlijke invloed en de nestplaatsen zelf behouden blijven, kunnen ook andere wettelijke belangen aan de ingreep ten grondslag worden gelegd (Raad van State 201401344/1/R6).

Onder verwijzing naar de hierboven opgenomen effectbeschrijving kan in dit geval worden uitgesloten dat er sprake zal zijn van verstoring van de vaste rust- en verblijfplaatsen die van wezenlijke invloed is. Hierdoor kunnen dus naast 'volksgezondheid of openbare veiligheid' ook andere wettelijke belangen aan de ingreep ten grondslag worden gelegd, zoals 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' of 'uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'. In geval van de realisatie van de keringen is sprake van belang d (de volksgezondheid of openbare veiligheid) en j (de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling). Immers, keringen voorzien een verhoging van de hoogwaterveiligheid in het gebied (belang d). Verder kan de aanleg van de keringen gezien worden als ruimtelijke ontwikkeling (j).

Alternatieven

De aanpassing van de bestaande waterkeringen en het aanleggen van nieuwe keringen is noodzakelijk om te komen tot het vereiste niveau van hoogwaterbescherming. Reële alternatieven zijn er niet: zelfs in combinatie met de vergaande rivierverruimende maatregelen in het projectgebied, is het nodig om bestaande waterkeringen te versterken en nieuwe waterkeringen aan te leggen om een sluitend geheel van dijkringen te maken.

Gunstige staat van instandhouding

De steenuil kent sinds 2000 landelijk een stabiele trend (SOVON 2015), terwijl in Limburg sprake is van een licht positieve trend sinds 1990 (Provincie Limburg 2015b). Verder laten de provinciale gegevens zien dat gedurende de verschillende karteringen (4 in totaal) de steenuilen binnen het plangebied van kilometerhok kunnen wisselen (Provincie Limburg 2015b), hetgeen laat zien dat nog niet alle beschikbare gebieden zijn ingenomen en dat in ieder geval alternatieve verblijfplaatsen voor handen zijn binnen het plangebied. Hiermee staat vast dat ondanks het gegeven dat tijdelijke verstoring van een zestal verblijfplaatsen van de steenuil aan de orde blijft, geen negatieve invloed op de staat van instandhouding aan de orde is.

Samenvattend geldt dat een ontheffing kan worden verkregen en de Flora- en faunawet ingeval van de steenuil realisatie van de waterkeringen niet in de weg staat.

Kerkuil (jaarrond beschermd, cat. 3)

Voorkomen: De kerkuil is een soort die voorkomt in cultuurland met gras- en bouwlanden die begrensd worden door kruidenrijke akkerranden, houtwallen, heggen of bosjes (RVO 2015). Figuur 6.3 en 6.4 laten zien dat twee territoria van de kerkuil in de nabijheid van de aan te leggen keringen aanwezig zijn, vlak nabij het Kamillepad bij Wanssum en nabij de Boltweg ten oosten van Roekenbosch.

Ingreep: Het versterken van bestaande en het realiseren van nieuwe waterkeringen leidt tot het ontstaan van verhoogde lijnvormige elementen en beperkt ruimtebeslag in het leefgebied van de kerkuil.

Effect: Voornoemde ingrepen leiden niet tot het verdwijnen van vaste rust- en verblijfplaatsen (nesten) van de kerkuil (figuur 6.4). Daarmee is uitsluitend sprake van mogelijk effecten op potentieel geschikt foerageergebied. Hierbij geldt, evenals bij de steenuil hiervoor, dat het ruimtebeslag zeer beperkt is en bovendien hoofdzakelijk plaats vindt in gebied dan voor de kerkuil minder prooien bevat. Echter, omdat de kerkuil verblijfplaatsen kent *in* gebouwen en een groot territorium bezit waarbinnen hij zich makkelijk verplaatst, is in geval van de kerkuil geen sprake van essentieel foerageergebied. Verder geldt dat in de directe omgeving voldoende (meer) geschikt foerageergebied voor handen blijft.

Daarmee heeft het realiseren van de keringen geen negatieve gevolgen voor het functioneren van vaste rust- en verblijfplaatsen van de kerkuil en is geen sprake van verstoring van essentieel foerageergebied dan wel de functionele omgeving van vaste rust- en verblijfplaatsen van de kerkuil. Daarmee is geen sprake van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen. Een ontheffing voor de kerkuil ten gevolge van het realiseren van de keringen is dan ook niet aan de orde.

6.2.3 Resumé

De maatregelen voor de waterkering leiden overwegend niet tot negatieve effecten op beschermde soorten. Voor de verstoring van het foerageergebied van de steenuil en een nestlocatie van de buizerd en eekhoorn dient een ontheffing te worden aangevraagd in het kader van de Flora- en faunawet. Voor de aanwezigheid van vaste verblijfsplaatsen / vliegroutes van vleermuizen dient een nader onderzoek te worden uitgevoerd op de locaties waar bomen worden verwijderd. In tabel 6.1 zijn de te verwachten effecten uit bovenstaande beschrijvingen samengevat.

Tabel 6.2: Samenvatting effecten op soorten Waterkeringen

Soort	Overtreding verbodsbepaling(en) artikelen 8-12 Ffw?	Ontheffing benodigd (na treffen van maatregelen)?
Daslook	Ja	Ja, tenzij gewerkt wordt met gedragscode. Dan: Nee
Rapunzelklokje	Ja	Ja, tenzij gewerkt wordt met gedragscode. Dan: Nee
Kleine modderkruiper	Ja	Ja, tenzij gewerkt wordt met gedragscode. Dan: Nee
Rivierdonderpad	Ja	Ja, tenzij gewerkt wordt met gedragscode. Dan: Nee
Rode eekhoorn	Ja	Ja, tenzij gewerkt wordt met gedragscode. Dan: Nee
Waterspitsmuis	Nee	Nee
Bever	Nee	Nee
Das	Ja	Ja
Vleermuizen	Ja	Ja
Buizerd	Nee	Nee
Steenuil	Ja	Ja
Kerkuil	Nee	Nee

6.3 Natuurnetwerk Nederland

6.3.1 Effecten

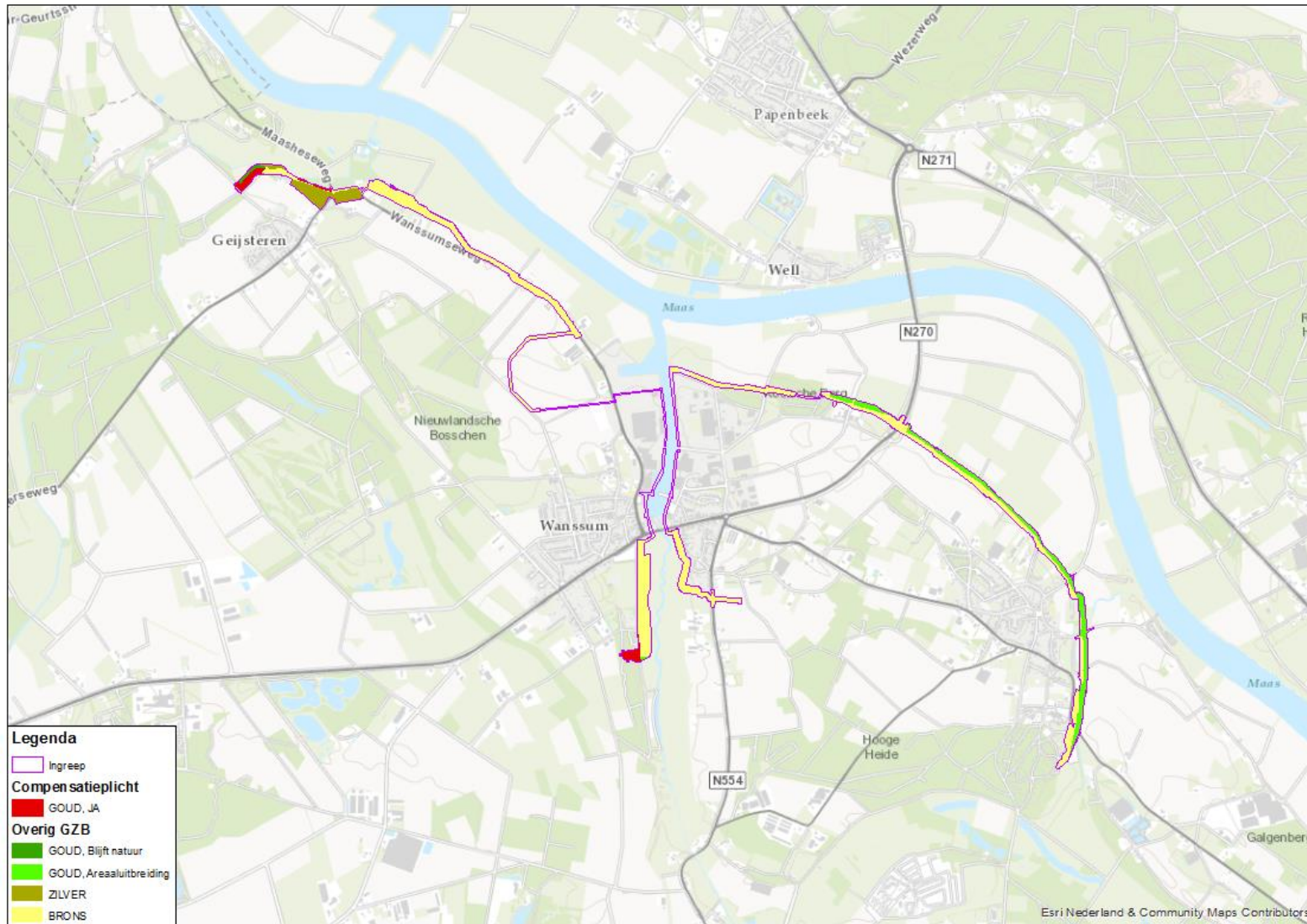
Door de ingrepen is op zes locaties sprake van ruimtebeslag in de bestaande goudgroene natuurzone, met een totale oppervlakte van 5,2 ha (figuren 6.7 en 6.8). Bij het bepalen van deze oppervlakte is als uitgangspunt gehanteerd dat het ruimtebeslag van de kering ten koste gaat van wezenlijke waarden en kenmerken van de goudgroene natuur. Wat betreft het ruimtebeslag van de boomvrije zone en de voorlandverbetering wordt er onderscheid gemaakt tussen ‘bosnatuur’ en andere natuurtypen. Indien de bestaande goudgroene natuurzone uit bos bestaat dan is dit als compensatie-plichtig aangemerkt omdat in de boomvrije zone nooit meer bos tot ontwikkeling mag komen/aangeplant mag worden (zie ook hs 6.1; figuur 6.1). Bij andere natuurtypen wordt er van uit gegaan dat deze typen, ook na realisatie van een eventuele voorlandverbetering, weer tot ontwikkeling kunnen komen. Deze zijn dan ook niet als compensatie plichtig aangemerkt.

In tabel 6.3 is aangegeven welke oppervlakte bestaande natuur verloren gaat door de aanleg van nieuwe waterkeringen en de versterking van bestaande keringen inclusief de voorlandverbetering. Dit verlies staat gelijk aan de compensatie-opgave.

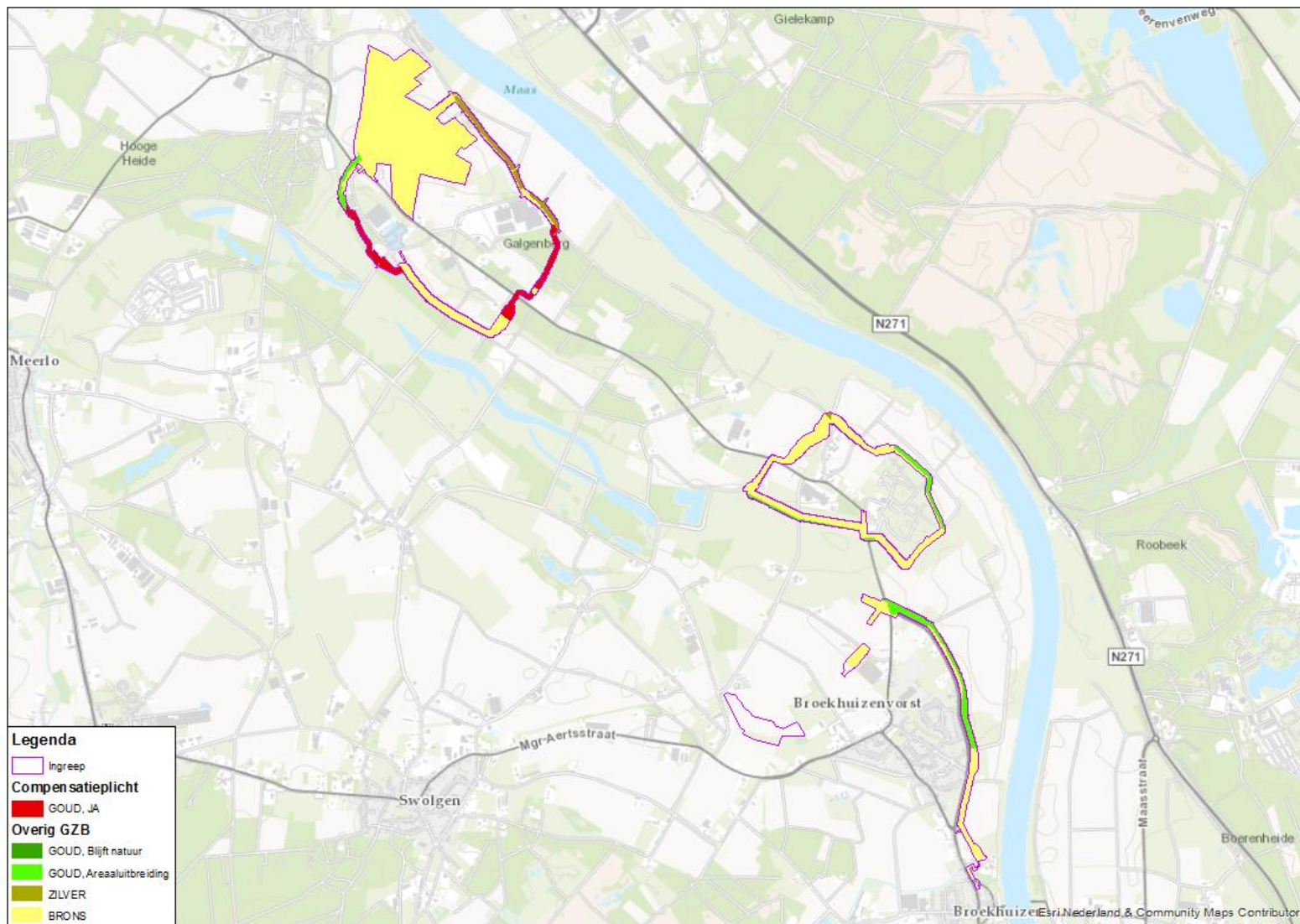
Tabel 6.3: Te compenseren oppervlakte goudgroene en bronsgroene natuur a.g.v. aanleg waterkeringen

AANGETASTE NATUUR	Te compenseren natuur door ruimtebeslag kering (ha)			Te compenseren natuur door voorlandverbetering (ha)			Te compenseren natuur door kap in zone vrij van beplanting (ha)		
	Goud	Brons	Totaal	Goud	Brons	Totaal	Goud	Brons	Totaal
Deelgebied									
Ruimtebeslag kering West	1,39	0	1,39	0,16	0	0,16	0,27	0	0,27
Ruimtebeslag kering Oost	3,78	0	3,78	0,28	0	0,28	0,59	0	0,59
Totaal	5,17	0	5,17	0,44	0	0,44	0,86	0	0,86

Figuur 6.7: Ruimtebeslag waterkeringen incl. voorlandverbetering op goudgroen, zilvergroen en bronsgroen gebied in westelijk deelgebied en te compenseren oppervlakte goudgroene natuur (in rood)

Figuur 6.8: Ruimtebeslag waterkeringen incl. voorlandverbetering op goudgroen, zilvergroen en bronsgroen gebied in oostelijk deelgebied en te compenseren oppervlakte goudgroene natuur

6.3.2 Nee, tenzij afweging waterkeringen

In het Provinciaal Omgevingsplan 2014 en specifiek in art 2.6.2 van de Omgevingsverordening 2014 is vastgelegd dat ruimtelijke plannen geen nieuwe activiteiten mogelijk mogen maken binnen een gebied van de goudgroene natuurzone, zoals die op kaarten bij de Omgevingsverordening Limburg 2014 is vastgelegd. Ook mogen geen wijzigingen van bestaande activiteiten plaatsvinden die de wezenlijke kenmerken en waarden van een dergelijk gebied aantasten.

In artikel 2.6.3 van de Omgevingsverordening Limburg is vastgelegd dat artikel 2.6.2. niet van toepassing is wanneer:

- a. er sprake is van groot openbaar belang;
- b. er geen reële alternatieven zijn;
- c. er uit het ruimtelijk plan blijkt dat en hoe negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt en voor het overige gecompenseerd, waarbij:
  1. de compensatie niet mag leiden tot verlies van areaal, samenhang en kwaliteit van wezenlijke kenmerken en waarden;
  2. de compensatie plaatsvindt, op financiële wijze of in natura in nog niet gerealiseerde delen van de Goudgroene natuurzone.

Het realiseren van de hoogwaterbescherming in het kader van de gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum is een groot openbaar belang zoals aangeduid onder a. De aanpassing van de bestaande waterkeringen en het aanleggen van nieuwe keringen is noodzakelijk om te komen tot het vereiste niveau van hoogwaterbescherming. Reële alternatieven, zoals bedoeld onder b, zijn er niet: zelfs in combinatie met de vergaande rivierverruimende maatregelen in het projectgebied, is het nodig om bestaande waterkeringen te versterken en nieuwe waterkeringen aan te leggen om een sluitend geheel van dijkkringen te maken. Hierna wordt per locatie nog nader op dit onderdeel b ingegaan.

In aanvulling op de algemene stelling over het ontbreken van reële alternatieven wordt per locatie nader ingegaan op dit onderwerp.

Locatie 1

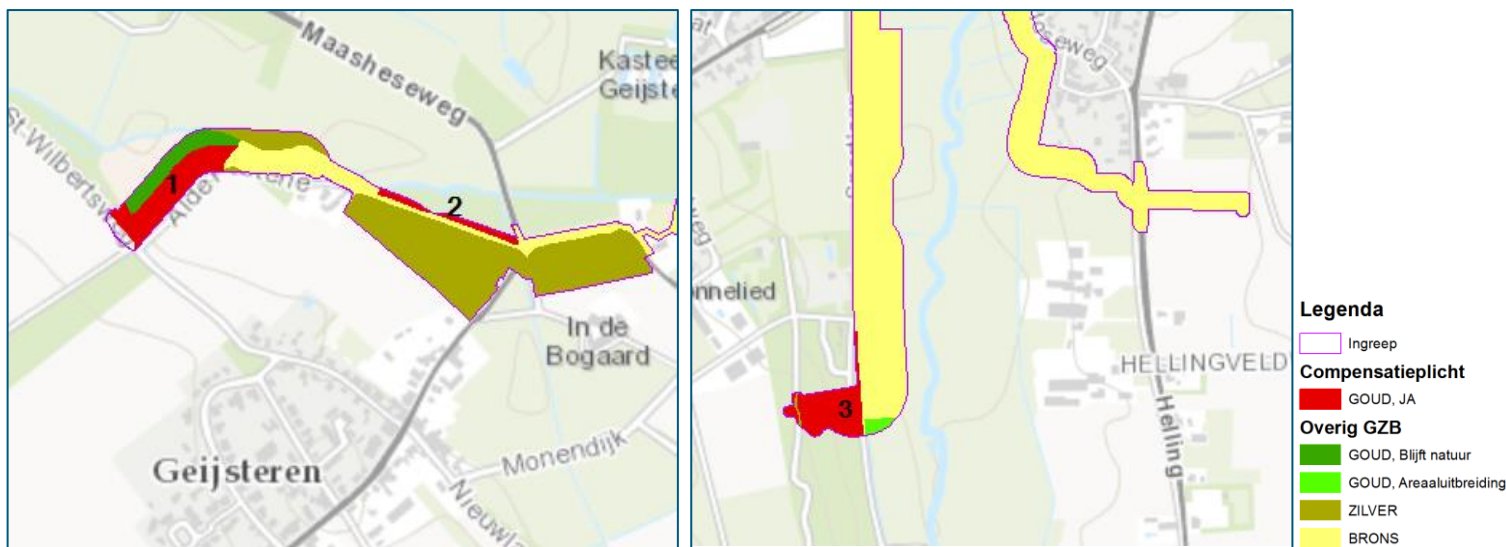
Hier is het bestaande tracé (bestaand dijkkringgebied uit de Waterwet) gevolgd, zie figuur 6.9. Voor de nieuwe waterkering inclusief de voorlandverbetering moet aanspraak worden gemaakt op de goudgroene natuurzone. In het ontwerp van de kering is geprobeerd deze aantasting zo veel mogelijk te beperken. Zo is aan de buitendijkse kant (noordkant) ruimte gezocht, om aan de binnendijkse kant een monumentale bomenrij te behouden. Tevens is er aan de buitendijkse kant al een klein perceel bos gekapt, in het kader van landgoedbeheer door landgoed Geijsteren.

Locatie 2

Hiervoor geldt grotendeels hetzelfde als voor locatie 1. De aantasting is hier zo beperkt mogelijk gehouden, door bestaande kavels aan binnendijkse kant op te hogen als “piping” maatregel.

Locatie 3

Op deze locatie is het bestaande dijkkringgebied gevolgd, dat aansluit op de hoog gelegen gronden aan de zuidkant van Wanssum. Op deze locatie is geen enkel alternatief te vinden dat recht doet aan de bescherming van de bebouwing van Wanssum tegen hoog water. Aan de oostkant van het geprojecteerde tracé is namelijk het Grote Molenbeekdal gelegen. Voorts moet de waterkering naar het zuiden toe ver genoeg doorlopen tot aan bestaande hoge gronden om de bebouwing van Wanssum te beschermen.

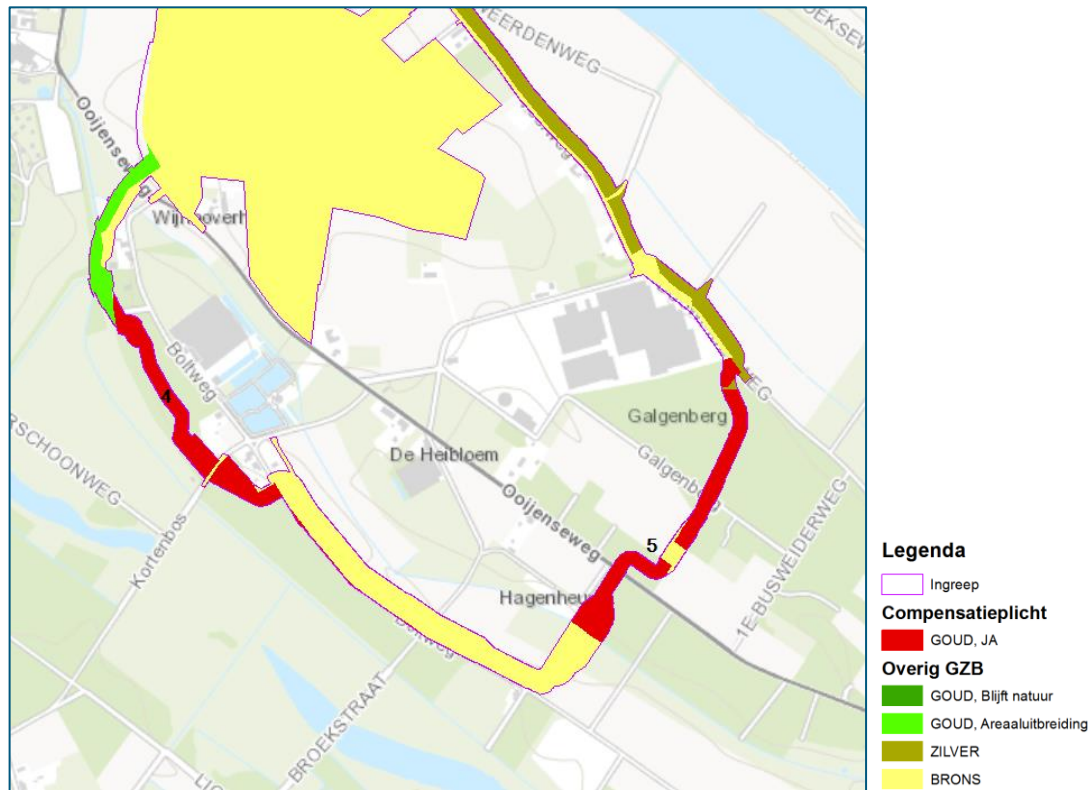
Figuur 6.9: Locaties 1, 2 en 3 nieuwe waterkeringen

Locatie 4

Deze waterkering op deze locatie, parallel aan de Boltweg, volgt het bestaande dijkkringgebied/hoge gronden (figuur 6.10). Knelpunten voor alternatieven zijn de bestaande forellenwekerij en glastuinbouwbedrijf aan de noordzijde. Aan de zuidzijde bevindt zich de “Oude Maasarm”, die om rivierkundige en landschappelijke redenen niet geschikt is voor de situering van een waterkering. Dit is het gebied dat door de reactivering van de Oude Maasarm juist weer moet gaan meestromen om de hoogwaterdoelstelling te kunnen halen.

Locatie 5

Hier volgt de waterkering deels bestaand dijkkringgebied en deels is er sprake van een nieuw stuk dijkkringgebied, die noodgedwongen de gouden natuur doorkruist omdat hier dwangpunten relevant zijn. Het voornaamste dwangpunt is dat de bescherming van het bedrijf Walkro Blitterswijck B.V.; de waterkering volgt hier daarom hoge grond, via de kortst mogelijke route, namelijk door het bestaande bos/gouden natuurgebied 'Galgenberg'. In samenhang hiermee, is een meer westelijke projectie van de waterkering geen alternatief, omdat in dat geval juist nog meer gouden natuur doorsneden wordt (doorsnijding over een grotere lengte). Hetzelfde geldt voor een meer oostelijk traject, waar ook meer bestaande gouden natuur doorkruist zou moeten worden.

Figuur 6.10: Locaties 4 en 5 nieuwe waterkeringen

Conclusie

Negatieve effecten worden, conform het gestelde onder c, zoveel mogelijk beperkt doordat:

- voor de helft van de totale lengte aan benodigde waterkeringen in het provinciaal inpassingsplan (zo'n 10,3 km) het tracé van reeds bestaande waterkeringen wordt gevolgd. Vanwege de vereiste aanpassingen (veiligheidseis 1/250) wordt het profiel van deze keringen breder, maar er is geen geheel nieuw ruimtebeslag nodig;
- zoveel mogelijk wordt aangesloten op bestaande hoog gelegen gronden om de dijkkringgebieden sluitend te maken; de DGR-noodkades worden verwijderd ten behoeve van de reactivering van de Oude Maasarm;
- landschappelijke patronen, waaronder de in het plangebied aanwezige steilrand, zo goed als mogelijk gevolgd worden.

Voor zo ver nog effecten optreden worden deze gecompenseerd binnen het project, volgens de eisen in artikel 2.6.3.

De conclusie is dat aan alle vereisten uit artikel 2.6.3 van de Omgevingsverordening Limburg 2014 wordt voldaan en dat het verbod in artikel 2.6.2 om nieuwe functies binnen de goudgroene natuur mogelijk te maken daarmee niet van toepassing is. Het PIP is daarmee niet in strijd met de Omgevingsverordening.

6.4 Boswet

Als er bomen of bos gekapt word(en)t die vallen onder de werking van de Boswet, dient herplant plaats te vinden (zie bijlage 3).

Op de figuren 6.11 en 6.12 is te zien welke bomenrijen of houtwallen voor de dijkversterking of aanleg van nieuwe dijken gekapt worden. In tabel 6.4 is de oppervlakte hiervan weergegeven. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen het ruimtebeslag van de kering zelf, de boomvrije zone en (het resterende deel van) de voorlandverbetering. De drie categorieën tezamen geven de totale oppervlakte waarvoor een herplantplicht geldt. Aangezien buiten de boomvrije zone na aanleg van de voorlandverbetering weer bos tot ontwikkeling kan en mag komen, kan de oppervlakte herplantplicht voor het deel van de voorlandverbetering ter plekke weer worden gerealiseerd. Dit betekent dat buiten de boomvrije zone in de nieuwe situatie (na herplant en groei) ook weer sprake is van bos.

Tabel 6.4: Verlies aan oppervlakte bomen, lanen en houtwallen door de dijkversterking en aanleg van nieuwe dijken, onderverdeeld in ruimtebeslag waterkering, boomvrije zone en voorlandverbetering buiten de boomvrije zone

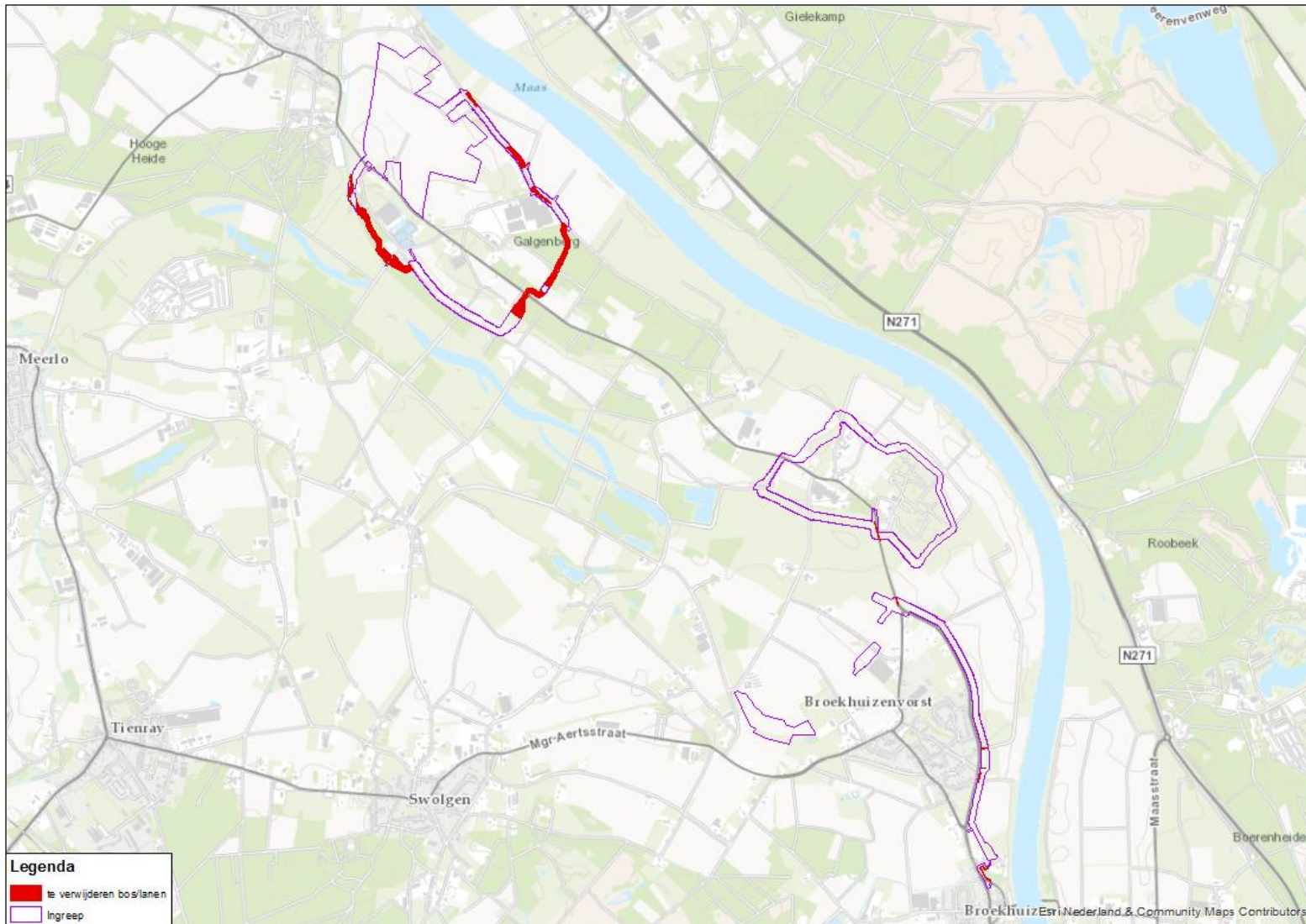
BOS EN LAAN	Te verwijderen bos en laan door realisatie waterkeringen			Te verwijderen bos en laan door voorlandverbetering			Te verwijderen bos en laan binnen de boomvrije zone v.d. dijk		
Deelgebied	Bos (ha)	Laan (ha)	Totaal (ha)	Bos (ha)	Laan (ha)	Totaal (ha)	Bos (ha)	Laan (ha)	Totaal (ha)
Ruimtebeslag kering West	3,39	0,55	3,95	0,39	0,08	0,48	0,63	0,06	0,70
Ruimtebeslag kering Oost	4,72	0,11	4,84	0,35	0,0002	0,36	0,74	0,01	0,75

Als dit wegbeplantingen of eenrijige beplantingen van populier of wilg, linde of paardenkastanje zijn, dan hoeven ze niet herplant te worden. Zijn het boombeplantingen met eiken of een andere houtsoort, dan moet een kapmelding verricht worden en worden herplant.

Figuur 6.11: Door aanleg en versterking van dijken in westelijk deelgebied te kappen bomen (en lanen)

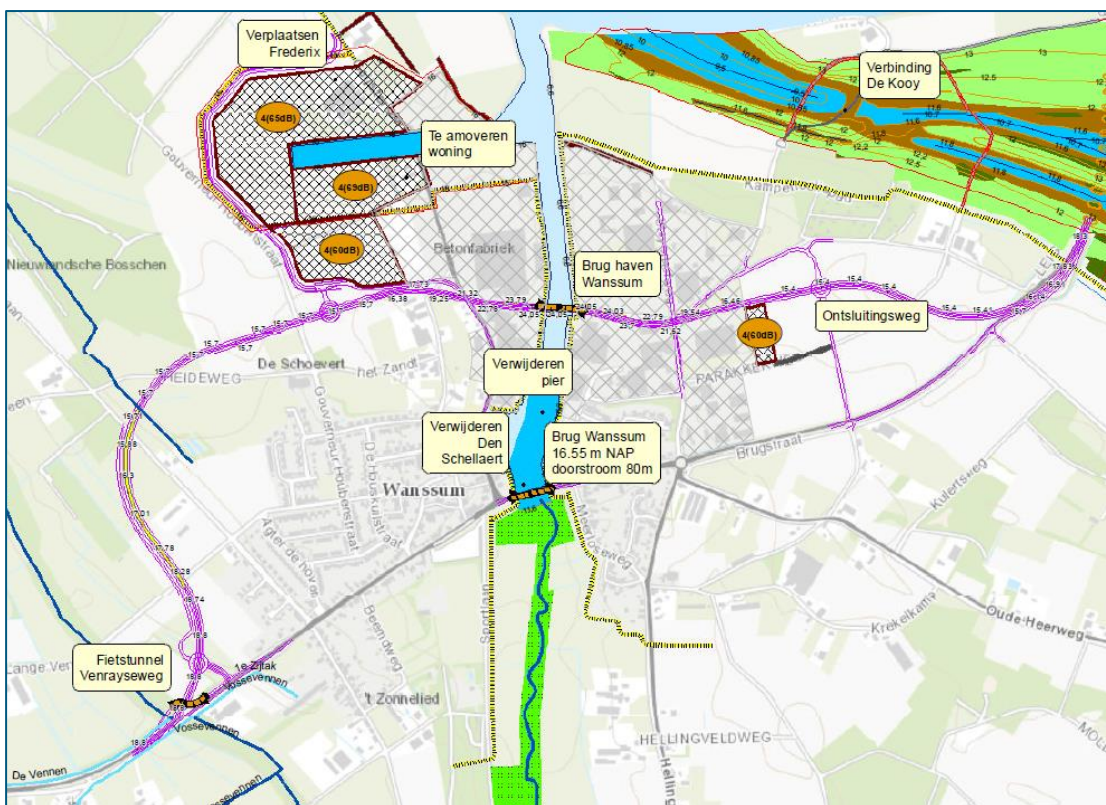

Figuur 6.12: Door aanleg en versterking van dijken in oostelijk deelgebied te kappen bomen (en lanen)

7 RONDWEG WANSSUM

7.1 Beschrijving maatregelen

De nieuwe rondweg bij Wanssum krijgt een lengte van circa 3,5 kilometer. De rondweg begint aan de zuidwestzijde als een afbuiging van de bestaande Venrayseweg. De locatie van deze afbuiging is bepaald door rekening te houden met de natuurgebieden (natuurnetwerk Nederland) aan de westzijde en de bebouwing aan de oostzijde. De weg ligt met een ruime boog om de bebouwing van Wanssum heen. Het westelijk deel van de rondweg (tot aan de Meerlosebaan) heeft een verdiepte ligging om (geluid)hinder voor omwonenden te beperken. De maximumsnelheid op de rondweg wordt 80 kilometer per uur en landbouwverkeer mag geen gebruik maken van de rondweg.

Figuur 7.1: Detail van de voorkeursvariant voor de nieuwe rondweg

De bestaande weg door Wanssum zal verkeersluw worden gemaakt en de maximum snelheid wordt teruggebracht tot 30 km/u, zodat het doorgaande verkeer bij voorkeur de rondweg kiest. Deze maatregel wordt versterkt door instellen van een verbod voor vrachtverkeer op de brug in het centrum van Wanssum.

De Geijsterseweg wordt verlegd naar een tracé buiten het toekomstige haven terrein om, om daar met behulp van een rotonde aan te sluiten op de rondweg. De Geijsterseweg krijgt een maximum snelheid van 50 km/u en heeft een belangrijke functie als ontsluiting van met name het bestaande deel van de haven. Ongeveer 600 meter van het tracé van de rondweg wordt verhoogd aangelegd om de haven van Wanssum te kunnen kruisen (verhoging van 0 tot ca. 8 meter ten opzichte van maaiveld). Ter plaatse van de haven wordt een nieuwe brug aangelegd voor de rondweg. De brug sluit aan de oostzijde aan op de Busserhofweg. In het verlengde van de Busserhofweg gaat het tracé verder op maaiveldniveau naar de bestaande Koninginnebrug.

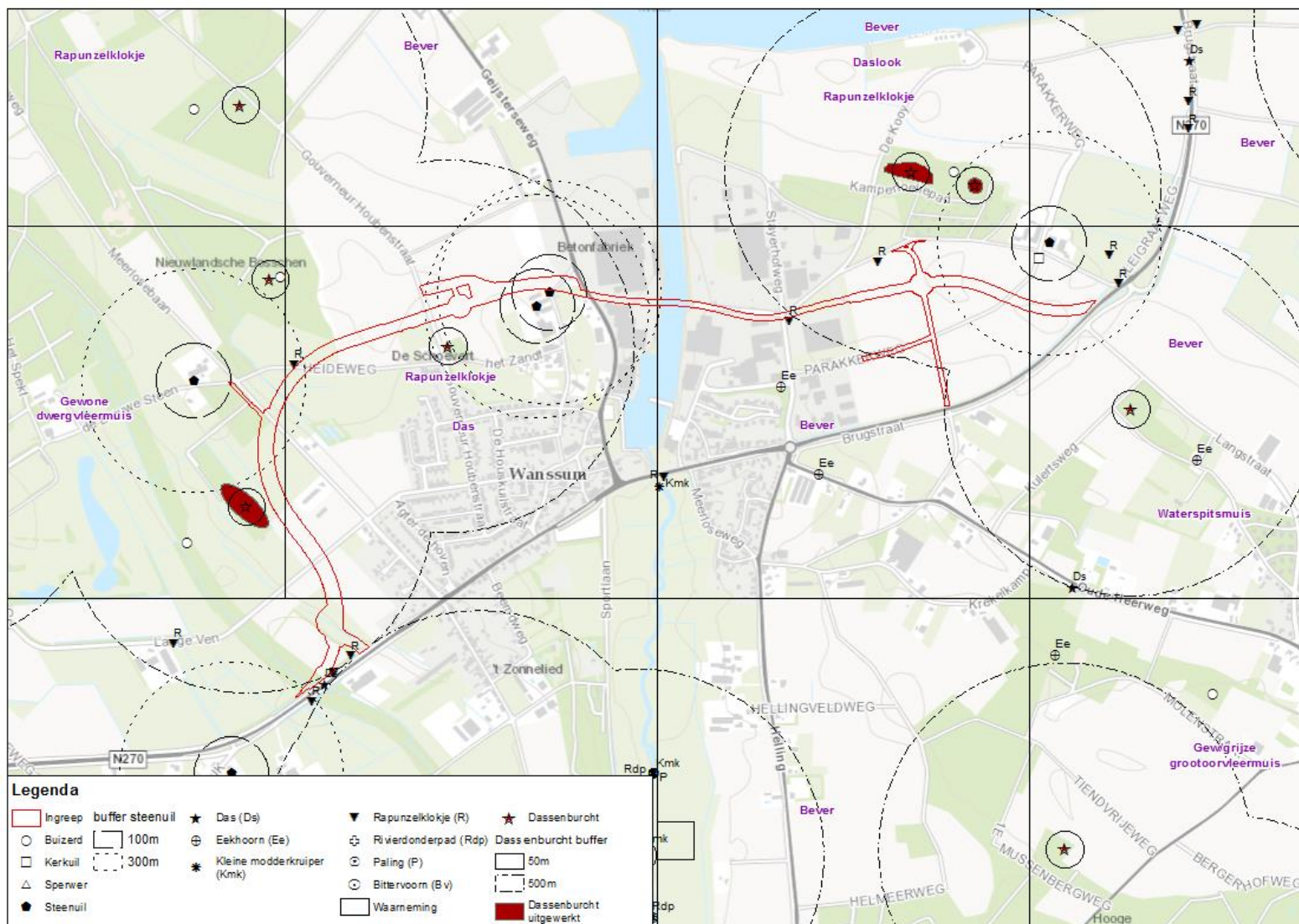
7.2 Flora- en faunawet

7.2.1 Aanwezige beschermde soorten

Figuur 7.2 op de navolgende pagina maakt inzichtelijk waar door de Flora- en faunawet beschermde planten en dieren voorkomen in relatie tot de geplande maatregelen (rood omlijnd in figuur 7.2). Zoals te zien gaat het om navolgende soorten:

- (groeiplaatsen van) het rapunzelklokje;
- (leefgebied en burcht van) de das;
- vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen;
- (deel van het jachtgebied van) de steenuil, buizerd en kerkuil en nest van de slechtvalk.

Verder laat figuur 7.2 waarnemingen van Bever en Waterspitsmuis op kilometerhok-niveau (paars) zien, voor de twee meest oostelijke kilometerhokken waarin ingrepen die verband houden met Rondweg Wanssum zijn voorzien. Ook deze soorten worden hieronder meegenomen.

Figuur 7.2: Rondweg Wanssum en aanwezige beschermde soorten (paarse aanduidingen betreffen waarnemingen per kilometerhok)

7.2.2 Effecten

Onderstaand wordt binnen de invloedssfeer van dit planonderdeel per aangetroffen beschermde soort beschreven welke habitateisen deze aan zijn omgeving stelt, hoe deze zich verhouden tot het plangebied en wat de staat van instandhouding is en of er sprake is van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen en zo ja, of er zicht is op ontheffing.

Rapunzelklokje (tabel 2 FFW)

Voorkomen: Rapunzelklokjes komen van nature voor op vochtige, kalkhoudende, grazige grond op dijken, in bermen en aan bosranden (soortenbank.nl, 2016). Zoals figuur 7.2 laat zien komt het rapunzelklokje op verschillende plaatsen langs het nieuwe tracé van de rondweg voor, met name ter hoogte van de aansluiting op de Venrayseweg, maar ook ter hoogte van de kruising met De Blauwe Steen en rond het Kamillepad.

Ingreep: De aanleg van rondweg Wanssum leidt tot het verdwijnen van de bestaande groeiplaatsen van het rapunzelklokje binnen de invloedssfeer van de ingreep (rode lijn in figuur 7.2).

Effect: Vijf groeiplaatsen van het rapunzelklokje zullen verdwijnen ten gevolge van de realisatie van rondweg Wanssum. Zowel landelijk (Floron 2016) als provinciaal (Provincie Limburg 2016) laat de soort een positieve trend zien; tussen 1980-1997 en 1998-2013 is het aantal kilometerhokken waarin de soort in Noord- en Midden Limburg aanwezig is toegenomen met ruim 83%, waarbij ook het aantal waarnemingen per hok is toegenomen met ruim 23% (Provincie Limburg 2016). Samenvattend laat de soort een positieve trend zien, zeker in Noord- en Midden Limburg. Dit betekent dat het verdwijnen van vijf groeiplaatsen in 3 kilometerhokken (Figuur 7.2) niet leidt tot negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van het rapunzelklokje.

Het verdwijnen van groeiplaatsen van het rapunzelklokje is onlosmakelijk verbonden met het realiseren van rondweg Wanssum en betekent overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 8). Ook maatregelen die leiden tot behoud van betreffende individuen, bijvoorbeeld verplanten, houden overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 8) in. Hiervoor is in beginsel een ontheffing nodig. Bevoegd Gezag kan deze ontheffing verlenen wanneer duidelijk is dat de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar komt. In het voorgaande is gemotiveerd duidelijk gemaakt dat het rapunzelklokje in een gunstige staat van instandhouding verkeert en dat het verdwijnen van vijf groeiplaatsen niet leidt tot negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding. Daarmee is zicht op een ontheffing voor overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 8 Flora- en faunawet ten aanzien van het rapunzelklokje.

Echter, een ontheffingsaanvraag voor overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 8 Flora- en faunawet ten aanzien van het rapunzelklokje kan worden voorkomen door aantoonbaar te werken volgens een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode¹³.

¹³ Een initiatiefnemer mag gebruik maken van elke door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode, mits deze toeziet op de voorgenomen activiteit en alle in de betreffende gedragscode opgenomen maatregelen die betrekking hebben op de soort waarvoor deze gebruikt wordt aantoonbaar worden nageleefd. Aantoonbaar betekent dat de maatregelen worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol dat wordt toelicht aan het uitvoerend personeel en altijd op het werk aanwezig is. Een overzicht van goedgekeurde

Afhankelijk van de gebruikte gedragscode betekent dit concreet:

- Verplaatsen planten van vaste groeiplaatsen voorafgaand aan de werkzaamheden naar een geschikt habitat in de directe omgeving;
- Uitstellen van werkzaamheden ter plaatse van vaste groeiplaatsen tot buiten het groeiseizoen¹⁴. Verplaatsen planten van vaste groeiplaatsen voorafgaand aan de werkzaamheden naar een geschikt habitat in de directe omgeving;
- Planten worden opgenomen, eventueel in depot gezet en (naderhand) op adequate wijze uitgezet. Tijdens de uitvoering kan deze maatregel geborgd worden door bijvoorbeeld de toplaag met daarin de zaden in depot te zetten en na afronding van de werkzaamheden weer in de directe nabijheid als toplaag terug te brengen.

Samenvattend geldt dat de Flora- en faunawet in geval van het rapunzelklokje realisatie van rondweg Wanssum niet in de weg staat.

Bever (tabel 3 FFW, bijlage IV Habitatrichtlijn) en Waterspitsmuis (tabel 3 FFW, bijlage I AMvB)

Figuur 7.2 laat zien dat in de twee oostelijke kilometerhokken bever en waterspitsmuis genoemd worden. Daar waar rondweg Wanssum is geprojecteerd, ontbreekt voor de Bever geschikt leefgebied. Bevers komen voor in het overgangsgedebied tussen land en water zoals moerassen, langs beken, rivieren en meren. De bever heeft een voorkeur voor rustige rivieren en meren omzoomd door broekbossen met bomen als wilg en es. De aanwezigheid van bossen op de oevers is een vereiste; (open of rotsige oevers worden gemeden). Er is geen voorkeur voor stromend of stilstaand water, maar een waterdiepte van minimaal 50 cm is een vereiste. In ondiep stromend water worden dammen gebouwd om de gewenste waterstand te krijgen (RVO 2014b). Het gebied waar rondweg Wanssum is geprojecteerd bestaat uit intensief gebruikt agrarisch gebied en bebouwing, op ruime afstand van de Maas; hier voelt de Bever zich niet thuis. Hij vindt hier noch geschikte rust- en verblijfplaatsen, noch essentieel foerageergebied. Bij gevolg is overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen ten aanzien van de Bever als gevolg van het realiseren van rondweg Wanssum uit te sluiten. De Flora- en faunawet staat in geval van de bever realisatie van rondweg Wanssum niet in de weg.

Iets vergelijkbaars geldt voor de Waterspitsmuis. De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Poelen, natuurlijke vijvers, kleine rivieren, beken, moerassen en moerasbossen, rietlanden, elzenbroekbossen en kruidenrijke oevervegetaties vormen vaak geschikte biotopen (Overman et al. 2008). Tussen bebouwing en in intensief gebruikt agrarisch gebied, met bijbehorende mestbelasting is dergelijk habitat niet te verwachten. De soort is hier niet te verwachten (zie ook Overman et al. 2008). Zoals eerder betoogd betreft het een waarneming gebaseerd op braakbalonderzoek; dergelijke waarnemingen kunnen leiden tot het opduiken van soorten in voor de soort volstrekt ongeschikte habitats, zoals hier het geval. Ze geven uitsluitend aan dat de soort voorkomt binnen het jachtgebied van de betreffende (kerk)uil, dat vele vierkante kilometers kan omvatten.

---

gedragscode is te vinden op <https://mijn.rvo.nl/gedragscodes-overige-organisaties>. Wordt afgeweken van de gedragscode of wordt ervoor gekozen geen gedragscode te volgen, dient ontheffing te worden aangevraagd.

¹⁴ *In geval van rapunzelklokje betekent dit werken in de periode september-april.*

Bij gevolg is overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen ten aanzien van de Waterspitsmuis als gevolg van het realiseren van rondweg Wanssum uit te sluiten. De Flora- en faunawet staat in geval van de waterspitsmuis realisatie van rondweg Wanssum niet in de weg.

Das (tabel 3 FFW)

Voorkomen: De das leeft in allerlei soorten biotopen, met een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. Maar ook andere open terreinen, zoals vochtige heiden en rivierdalen worden gebruikt (RVO 2014a). Figuur 7.2 laat zien dat de aanleg van rondweg Wanssum een relatie heeft met een vijftal dassenburchten, te weten (van west naar oost in figuur 7.2):

- ten noorden van de weg Lange ven (zuidwesten figuur 7.2);
- ten noorden van de weg Peddepoel (noordwesten figuur 7.2);
- ten oosten van de Nieuwlandsestraat (midden figuur 7.2);
- twee burchten ten noorden van het Kamperfoeliepad, ook bekend als Kooische berg (noordoost figuur 7.2).

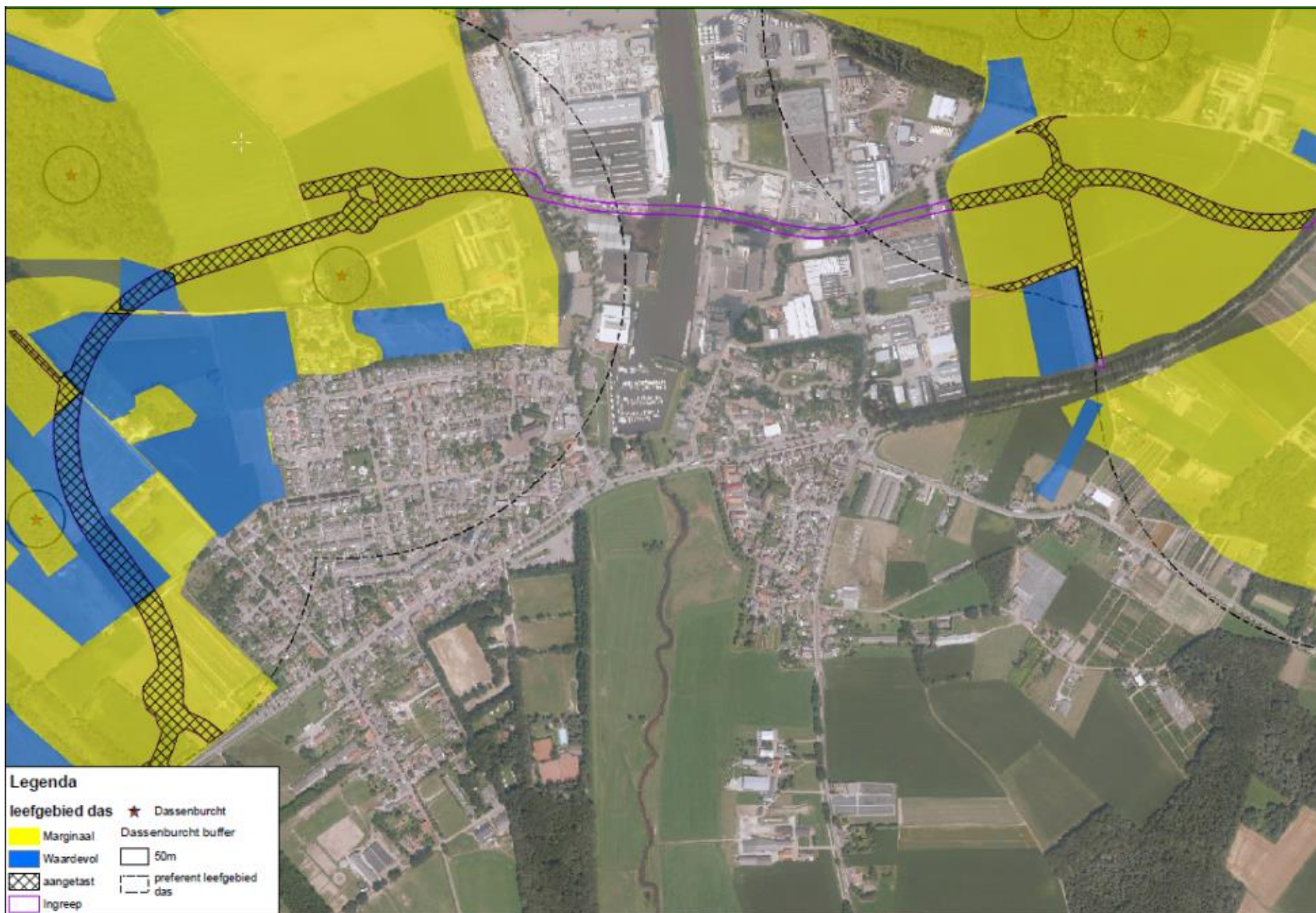
Ingreep: De aanleg van de rondweg leidt tot het omzetten van landbouwgrond in verhard oppervlak en een toename van het verkeersaanbod op plekken waar dit nu niet aan de orde is.

Effect: Als gevolg van het realiseren van rondweg Wanssum worden geen burchten direct aangetast door de werkzaamheden (figuur 7.2); vaste rust- en verblijfplaatsen van de das blijven intact en behouden. Het gaat uitsluitend om ingrepen in potentieel foerageergebied. Hierdoor is alleen sprake van effecten op het foerageergebied van de das, als onderdeel van de functionele leefomgeving van bedoelde vaste rust- en verblijfplaatsen. Het areaal (potentieel) geschikt leefgebied neemt hierdoor af. Verder zorgt de weg met zijn (deels) verdiepte ligging en verkeersaanbod voor barrièrewerking; de rondweg doorsnijdt de verbinding tussen de burchten ten noorden van de weg Lange ven en de burcht ten oosten van de Nieuwlandsestraat als ook de verbinding tussen de burcht ten noorden van de weg Peddepoel en de burcht ten oosten van de Nieuwlandsestraat. Voor de burchten ten noorden van het Kamperfoeliepad geldt dat de weg het foerageergebied ten zuiden van het Kamperfoeliepad in vieren deelt (figuur 7.2). Overigens wordt de nieuwe rondweg wel faunapasseerbaar aangelegd, waardoor de barrièrewerking wordt geminimaliseerd. Figuur 7.3 laat het ruimtebeslag ten gevolge van de realisatie van rondweg Wanssum zien in relatie tot de kwaliteit van het foerageergebied. In tabel 7.1 zijn dit ruimtebeslag en de daaruit voortvloeiende compensatieverplichting (conform de methode beschreven in hoofdstuk 3) uitgewerkt.

Tabel 7.1: Ruimtebeslag (in ha) ten gevolge van de aanleg rondweg Wanssum, uitgesplitst naar Marginaal en Waardevol foerageergebied en de daaruit voortvloeiende compensatieverplichting conform de in hoofdstuk 3 uitgewerkte methodiek

Type	Oppervlak aangetast gebied (ha)	Compensatiefactor	Oppervlak te compenseren foerageergebied (ha)
Marginaal foerageergebied	7,4	50%	3,7
Waardevol foerageergebied	2,5	100%	2,5

Figuur 7.3: Relatie tussen het ruimtebeslag ten gevolge van het realiseren van rondweg Wanssum in relatie tot de kwaliteit als foerageergebied voor Dassen

Het verloren gaan van foerageergebied en de barrièrewerking is onlosmakelijk verbonden met de aanleg van de rondweg en niet volledig te mitigeren. Dit betekent dat ten aanzien van de das overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 9¹⁵ en artikel 11) aan de orde is. Hiervoor is in beginsel ontheffing nodig. Bevoegd Gezag kan deze ontheffing verlenen wanneer:

- sprake is van een bij wet genoemd belang;
- een alternatievenoverweging laat zien dat het gekozen alternatief een voor de das zo optimaal mogelijke oplossing biedt;
- de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd is.

Wettelijk belang

Voor soorten via AMvB bijlage 1 opgenomen in tabel 3 van de Flora- en faunawet kan in geval van ruimtelijke ingrepen, zoals hier het geval, ontheffing verleend worden wanneer wordt voldaan aan een van onderstaande belangen:

- a. de bepalingen inzake de gemeenschappelijke markt en een vrij verkeer van goederen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap;
- b. de bescherming van flora en fauna;
- c. de veiligheid van het luchtverkeer;
- d. de volksgezondheid of openbare veiligheid;
- e. dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- f. het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, anders dan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren;
- g. belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort;
- h. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en in de bosbouw;
- i. bestendig gebruik;
- j. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Ten aanzien van de das kan ontheffing verkregen worden wanneer de ingreep is ingegeven door één of meer wettelijke belangen. In geval van de realisatie van rondweg Wanssum is sprake van belang d (de volksgezondheid of openbare veiligheid), e (dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten) en j (de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling). Immers, de rondweg voorziet in een substantiële verlaging van de verkeersdruk in de kern van Wanssum, hetgeen ten goed komt aan de verkeersveiligheid (belang d). Tegelijkertijd wordt het havengebied met daaraan verbonden industrie beter bereikbaar en beter ontsloten, hetgeen ten goede komt aan de economische positie van dit gebied (belang e). Verder kan de aanleg van de rondweg gezien worden als ruimtelijke ontwikkeling (j).

---

¹⁵ Hoewel rondweg Wanssum faunapasseerbaar (onder meer door gebruik te maken van voor de das passeerbare faunatunnels) wordt aangelegd waardoor de kans op slachtoffers maximaal wordt geminimaliseerd, wordt toch geadviseerd ook ontheffing voor artikel 9 (betrekking hebbend op het doden en verwonden van beschermde inheemse diersoorten) aan te vragen.

Alternatieven

Voor het tracé van de rondweg zijn verschillende varianten afgewogen in het kader van het Milieueffectrapport (MER) voor de Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum (RHDHV 2015c). De rondweg Wanssum is uiteindelijk zo gepositioneerd dat optimaal rekening wordt gehouden met natuurwaarden (onder meer Nationaal Natuurnetwerk) en de bebouwing van Wanssum. De bebouwing van Wanssum, die door de rondweg verkeersluwer en veiliger moet worden, maakt dat de rondweg gebonden is aan het buitengebied van Wanssum. Tegelijkertijd dient ook rekening gehouden te worden met aanwezige natuurwaarden, onder meer het Nationaal Natuurnetwerk (voorheen Ecologische Hoofdstructuur), maar zeker ook de das. Zo is de rondweg zo geprojecteerd dat burchten worden ontzien en ruimtebeslag waar mogelijk plaats vindt in marginaal foerageergebied. Hierdoor bestaat er geen beter alternatief, ook niet met het oog op de das.

Gunstige staat van instandhouding

Het voorkomen van de das in Limburg is goed onderzocht (Achterberg & Bekker 2010); 94% procent van het potentieel leefgebied was eind 2009 al geïnventariseerd op het voorkomen van de das. Uit de inventarisaties blijkt dat de populatie van de das zéér sterk gegroeid is, namelijk met globaal 25% per 5 jaar (Hollander & La Haye 2013). Zo is alle geschikt leefgebied in Zuid-Limburg reeds bezet. Kortom: het gaat goed met de das, hetgeen voornamelijk het gevolg is van veranderende beeldvorming en beschermingsmaatregelen (Runhaar et al. 2015); zo goed zelfs dat de das een veel bredere ecologische niche laat zien dan verwacht (Zekhuis & Gerrits 2015). Het verloren gaan van foerageergebied verbonden aan een vijftal burchten heeft daarom geen negatief effect op de staat van instandhouding van de das, zeker niet omdat de burchten zelf behouden blijven, het verloren gegane areaal gecompenseerd wordt en in de directe omgeving geschikt foerageergebied wordt gerealiseerd (bijvoorbeeld hoogwatergeul Ooijen, zie ook hoofdstuk 5).

Samenvattend geldt dat een ontheffing kan worden verkregen en de Flora- en faunawet ingeval van de das realisatie van rondweg Wanssum niet in de weg staat.

Gewone dwergvleermuis (tabel 3 FFW, bijlage IV Habitatrichtlijn)

Voorkomen: Figuur 7.2 laat een waarneming van de gewone dwergvleermuis zien. Op voorhand kan niet worden uitgesloten dat het te amoveren bedrijfsgebouw aan Stayerhofweg 9 voor gewone dwergvleermuis geschikte verblijfplaatsen bevat (RHDHV 2016). Gewone dwergvleermuis jagen in de beschutting van opgaande elementen in een groene bebouwde omgeving, langs kanalen, vaarten, in tuinen en parken met vijvers, in lanen, tussen boomkruinen, boven open plekken in bos, langs de bosrand (vooral oude voedselrijke loofbossen), straatlantaarns, in en langs lanen, bomenrijen, singels, houtwallen en holle wegen. Waterpartijen en beschutte oevers zijn favoriet als jachtgebied (Vleermuisnet 2016).

Ingreep: Het bedrijfsgebouw wordt geamoveerd om de rondweg te kunnen realiseren.

Effect: Voor het bedrijfsgebouw staat vast dat het potentieel voor gewone dwergvleermuis geschikte verblijfplaatsen bevat (RHDHV 2016). Hiermee leidt het slopen van de gebouwen tot verlies van vaste rust- en verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Ten behoeve van het te zijner tijd aanvragen van een ontheffing is aanvullend onderzoek conform de daarvoor geldende standaarden (het vleermuisprotocol van het netwerk Groene Bureaus) noodzakelijk. Dit onderzoek zal in 2016 worden uitgevoerd. Op basis van het thans verrichte ecologische onderzoek kan worden aangenomen dat sprake is van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 11) ten aanzien van de gewone dwergvleermuis. Hiervoor is in beginsel een ontheffing noodzakelijk. Bevoegd Gezag kan deze ontheffing verlenen wanneer:

- sprake is van een bij wet genoemd belang;
- een alternatievenoverweging laat zien dat het gekozen alternatief een voor vleermuizen zo optimaal mogelijke oplossing biedt;
- de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd is.

Wettelijk belang

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn beschermd onder Habitatrichtlijn. Dat betekent dat de volgende wettelijke belangen van toepassing zijn:

- de bescherming van flora en fauna;
- de veiligheid van het luchtverkeer;
- de volksgezondheid of openbare veiligheid;
- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

In geval van de uitbreiding haven Wanssum is sprake van belang een dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten. De uitbreiding van de haven komt immers ten goede aan de economische positie van dit gebied.

Alternatieven

Voor het tracé van de rondweg zijn verschillende varianten afgewogen in het kader van het Milieueffectrapport (MER) voor de Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum (RHDHV 2015c). De rondweg Wanssum is uiteindelijk zo gepositioneerd dat optimaal rekening wordt gehouden met natuurwaarden (onder meer Nationaal Natuurnetwerk) en de bebouwing van Wanssum. De bebouwing van Wanssum, die door de rondweg verkeersluwer en veiliger moet worden, maakt dat de rondweg gebonden is aan het buitengebied van Wanssum. Tegelijkertijd dient ook rekening gehouden te worden met aanwezige natuurwaarden, onder meer het Nationaal Natuurnetwerk (voorheen Ecologische Hoofdstructuur). Hierdoor bestaat er geen beter alternatief, ook niet voor vleermuizen.

Gunstige staat van instandhouding

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuissoort in Nederland en komt zeer algemeen en wijd verbreid voor, ook in Limburg. Er zijn geen aanwijzingen dat de soort achteruitgaat (RVO 2014c). Het verloren gaan van één verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis zal dan ook niet leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding van deze soort, zeker niet omdat in de directe omgeving voldoende alternatieven voor handen zijn.

Samenvattend geldt dat een ontheffing kan worden verkregen en de Flora- en faunawet ingeval van de gewone dwergvleermuis realisatie van rondweg Wanssum niet in de weg staat.

Steenuil (jaarrond beschermd, cat. 1)

Voorkomen: Steenuilen zijn sterk verbonden aan het kleinschalige agrarische cultuurlandschap, een open tot halfopen landschap met een afwisselend korte en verruigde vegetatie en op erven van boerderijen (RVO 2014d). Steenuilen zijn uitgesproken standvogels. Ze verblijven het hele jaar in hun territorium. De vogels hebben relatief kleine territoria. Het activiteitsgebied rond de nestplaats (vooral boomholten, nestkasten) bedraagt maximaal 300 meter. De voortplantingsperiode begint met de baltsperiode. In zachte winters is dit vanaf januari en in andere gevallen vanaf begin februari. De voortplantingsperiode duurt tot in het najaar, als de jongen het ouderlijke territorium verlaten.

Figuur 7.2 laat zien dat vijf territoria van de steenuil beïnvloed worden door realisatie van rondweg Wanssum, namelijk bij (van west naar oost in):

- de Oirlosedijk;
- de kruising Blauwe Steen-Meerlosebaan;
- de Sint Leonardweg (2);
- het Kamillepad.

Ingreep: De aanleg van de rondweg leidt tot het omzetten van landbouwgrond in verhard oppervlak (asfalt) en een toename van het verkeersaanbod op plekken waar dit nu niet aan de orde is.

Effect Voornoemde ingrepen leiden niet tot het verdwijnen van vaste rust- en verblijfplaatsen (nesten) van de steenuil (figuur 7.2). Daarmee is uitsluitend sprake van mogelijk effecten op potentieel geschikt foerageergebied. Voor het territorium aan de Oirlosedijk is het ruimtebeslag zeer beperkt, 0,3 hectare. Verder laat figuur 7.2 zien dat het gaat om een klein bosgebied. Dergelijk gebied is slechts marginaal geschikt als foerageergebied voor de steenuil en vormt geen essentieel leefgebied voor dit koppel. Omdat in de (ruime) omgeving van het territorium aan de Oirlosedijk optimaal geschikt foerageergebied ruim voor handen is, het gebied binnen dit territorium dat verloren zal gaan ten behoeve van de realisatie van rondweg Wanssum zeer klein is en bovendien slechts marginaal geschikt en geen essentieel foerageergebied vormt voor de steenuil, wordt geconcludeerd dat het territorium aan de Oirlosedijk geen effecten ondervindt van de realisatie van rondweg Wanssum. Overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen is dan ook uit te sluiten.

Voor het territorium aan de kruising Blauwe steen-Meerlosebaan geldt dat sprake is van 0,7 hectare ruimtebeslag; dit areaal zal na realisatie van rondweg Wanssum niet langer geschikt zijn als foerageergebied voor de steenuil. Ook hier geldt dat het met name gebied betreft dat ongeschikt is als foerageergebied voor de steenuil (bosgebied). Echter, in de omgeving van dit territorium is weinig optimaal geschikt foerageergebied aanwezig; de omgeving bestaat met name uit bosgebied of golfbaan. De 0,7 hectare moeten dan ook gezien worden als essentieel foerageergebied. Hierdoor is ten aanzien van dit territorium sprake van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 11). Hiervoor is in beginsel ontheffing noodzakelijk.

Ook voor beide territoria aan de Sint Leonardweg geldt dat een deel geschikt foerageergebied zal verdwijnen als gevolg van de realisatie van rondweg Wanssum (1,8 ha). Ook hier geldt dat het gaat om essentieel foerageergebied. Ten aanzien van deze territoria geldt verder dat de rondweg zo gepositioneerd is dat de vaste rust- en verblijfplaats door de weg van het foerageergebied gescheiden zal worden. Dit verhoogt de kans op verkeersslachtoffers. Hier geldt daarom dat de functionaliteit van beide verblijfplaatsen in het geding komt, waardoor sprake is van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 9 en artikel 11).

De realisatie van rondweg Wanssum leidt voor het territorium aan het Kamillepad tot het verdwijnen van 0,7 hectare niet (määsteelt) tot matig geschikt foerageergebied. Evenals voor het territorium aan de Oirlosedijk geldt hier dat in de omgeving van dit territorium voldoende optimaal geschikt foerageergebied aanwezig is, waardoor dit areaal niet te beschouwen is als essentieel foerageergebied. Omdat in de (ruime) omgeving van dit territorium optimaal geschikt foerageergebied ruim voor handen is, het gebied binnen dit territorium dat verloren zal gaan ten behoeve van de realisatie van rondweg Wanssum klein is en bovendien geen essentieel foerageergebied vormt voor de steenuil, wordt geconcludeerd dat het territorium aan het Kamillepad geen effecten ondervindt van de realisatie van rondweg Wanssum. Overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen is niet aan de orde. Bovendien profiteert dit territorium van de realisatie van hoogwatergeul Wanssum, ten gevolge waarvan voor de steenuil geschikt leefgebied zal worden uitgebreid.

Als gevolg van de realisatie van rondweg Wanssum is sprake van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 9 en artikel 11) ten aanzien 3 paar steenuilen, te weten beide paren aan de Sint Leonardweg (1,8 ha geschikt foerageergebied) en het paar aan de kruising Blauwe steen - Meerlosebaan. Hiervoor is in beginsel ontheffing noodzakelijk. Bevoegd gezag kan hiervoor ontheffing verlenen wanneer:

- sprake is van een bij wet genoemd belang;
- een alternatievenoverweging laat zien dat het gekozen alternatief een voor steenuil zo optimaal mogelijke oplossing biedt;
- de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd is.

Wettelijk belang

Voor soorten die krachtens de Europese Vogelrichtlijn bescherming genieten, kan een ontheffing voor een verstoring van de vaste rust- en verblijfplaatsen die van wezenlijke invloed is, alleen worden verleend in het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid. Indien geen sprake is van een verstoring met wezenlijke invloed en de nestplaatsen zelf behouden blijven, kunnen ook andere wettelijke belangen aan de ingreep ten grondslag worden gelegd (Raad van State 201401344/1/R6).

Onder verwijzing naar de hierboven opgenomen effectbeschrijving kan in dit geval worden uitgesloten dat er sprake zal zijn van verstoring van de vaste rust- en verblijfplaatsen die van wezenlijke invloed is. Hierdoor kunnen dus naast 'volksgezondheid of openbare veiligheid' ook andere wettelijke belangen aan de ingreep ten grondslag worden gelegd, zoals 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' of 'uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'. In geval van de realisatie van rondweg Wanssum is sprake van belang d (de volksgezondheid of openbare veiligheid), e (dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten) en j (de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling). Immers, de rondweg voorziet in een substantiële verlaging van de verkeersdruk in de kern van Wanssum, hetgeen ten goed komt aan de verkeersveiligheid en de volksgezondheid (belang d). Tegelijkertijd wordt het havengebied met daaraan verbonden industrie beter bereikbaar en beter ontsloten, hetgeen ten goede komt aan de economische positie van dit gebied (belang e). Verder kan de aanleg van de rondweg gezien worden als ruimtelijke ontwikkeling (j).

Alternatieven

Voor het tracé van de rondweg zijn verschillende varianten afgewogen in het kader van het Milieueffectrapport (MER) voor de Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum (RHDHV, 2015). De rondweg Wanssum is uiteindelijk zo gepositioneerd dat optimaal rekening wordt gehouden met natuurwaarden (onder meer Nationaal Natuurnetwerk) en de bebouwing van Wanssum. De bebouwing van Wanssum, die door de rondweg verkeersluwer en veiliger moet worden, maakt dat de rondweg gebonden is aan het buitengebied van Wanssum. Tegelijkertijd dient ook rekening gehouden te worden met aanwezige natuurwaarden, onder meer het Nationaal Natuurnetwerk (voorheen Ecologische Hoofdstructuur), maar zeker ook de steenuil. Zo is de rondweg zo geprojecteerd dat verblijfplaatsen zoveel mogelijk worden ontzien. Hierdoor bestaat er geen beter alternatief, ook niet met het oog op de steenuil.

Gunstige staat van instandhouding

De steenuil kent sinds 2000 landelijk een stabiele trend (SOVON 2015), terwijl in Limburg sprake is van een licht positieve trend sinds 1990 (Provincie Limburg 2015b). Verder laten de provinciale gegevens zien dat gedurende de verschillende karteringen (4 in totaal) de steenuilen binnen het plangebied van kilometerhok kunnen wisselen (Provincie Limburg 2015b), hetgeen laat zien dat nog niet alle beschikbare gebieden zijn ingenomen en dat in ieder geval alternatieve verblijfplaatsen voor handen zijn binnen het plangebied. Hiermee staat vast dat ondanks het gegeven dat een drietal verblijfplaatsen van de steenuil zal worden verstoord geen negatieve invloed op de staat van instandhouding aan de orde is.

Samenvattend geldt dat een ontheffing kan worden verkregen en de Flora- en faunawet ingeval van de steenuil realisatie van rondweg Wanssum niet in de weg staat.

Buizerd (jaarrond beschermd, cat. 4)

Voorkomen: De buizerd komt in allerlei landschappen voor, van landbouwgebieden met verspreide bomen, bossen en bergstreken tot rotskusten. De nesten van de buizerd zijn het gehele jaar beschermd en vallen onder categorie 4 van vogelnesten (“*Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen*”). Echter, buizerds blijken prima in staat om zelf een nest te bouwen, hoewel de buizerd een voorkeur heeft om in het territorium fundamenten van oude nesten te benutten van andere vogels die herbouwd worden (RVO 2014b). Het nest wordt van februari tot en met augustus gebruikt. In de periode maart tot en met juli zijn er eieren of jongen in het nest aanwezig. Vaak keert de buizerd jaarlijks terug naar het nest van het voorafgaand jaar, zeker als dat succesvol was geweest.

Ingreep: De aanleg van de rondweg leidt tot het omzetten van landbouwgrond in verhard oppervlak (asfalt) en een toename van het verkeersaanbod op plekken waar dit nu niet aan de orde is.

Effecten: Voornoemde ingrepen leiden niet tot het verdwijnen van vaste rust- en verblijfplaatsen (nesten) van de buizerd (figuur 7.2). Daarmee is uitsluitend sprake van mogelijk effecten op potentieel geschikt foerageergebied. Wel is sprake van enig ruimtebeslag in gebied dat matig geschikt is voor de buizerd (intensief agrarisch gebied) en geen essentieel foerageer- of leefgebied van de buizerd vormt. Het voedselaanbod is hier relatief laag. Omdat de buizerd een jachtgebied van meerdere vierkante kilometers kent waarin (binnen het plangebied) meer geschikt foerageergebied gevonden wordt, het ruimtebeslag betrekking heeft op marginaal foerageergebied en beperkt is tot enkele hectaren is overtreding ten aanzien van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen uit te sluiten. Ontheffing ten aanzien van de buizerd is niet aan de orde. Bovendien mag verwacht worden dat onder meer realisatie van hoogwatergeul Wanssum een uitbreiding van het areaal voor de buizerd optimaal geschikt foerageergebied oplevert.

Kerkuil (jaarrond beschermd, cat. 1)

Voorkomen: De kerkuil heeft zijn habitat in het laagland, meestal bij boerderijen en dorpen. De kerkuil is een soort die voorkomt in cultuurland met gras- en bouwlanden die begrensd worden door kruidenrijke akkerranden, houtwallen, heggen of bosjes (RVO 2015).

Ingreep: De aanleg van de rondweg leidt tot het omzetten van landbouwgrond in verhard oppervlak (asfalt) en een toename van het verkeersaanbod op plekken waar dit nu niet aan de orde is.

Effecten: Figuur 7.2 laat zien dat rondweg Wanssum niet over de verblijfplaats van de kerkuil is geprojecteerd; deze blijft behouden. Wel zal een klein deel van het foerageergebied verdwijnen en een hogere geluidbelasting kennen. Kerkuilen kennen optimaal jachtgebied daar waar ruige vegetaties, overhoekjes en plekken voor opslag van hooi en stro aanwezig zijn. Hier zijn veel muizen te vinden. Verder moeten oriëntatiemogelijkheden en schuilplekken aanwezig zijn, zoals houtsingels en hagen, als ook voldoende zit- en uitkijkposten (RVO 2015). Daar waar rondweg Wanssum is geprojecteerd, zijn deze elementen niet aanwezig. Er is sprake van intensief gebruikt agrarisch gebied. Hierdoor is geen sprake van essentieel foerageergebied. Dit, samen met het gegeven dat Kerkuilen jachtgebieden kennen van 60 (rijke gebieden) tot 120 (arme gebieden) hectaren betekent

dat realisatie van rondweg Wanssum de functionaliteit van de verblijfplaats aan het Kamillepad niet in de weg staat. Er is daarmee geen sprake van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepaling.

7.2.3 Resumé

Realisatie van rondweg Wanssum leidt tot overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van rapunzelklokje, das en steenuil. In tabel 7.2 zijn de te verwachten effecten uit bovenstaande beschrijvingen samengevat.

Tabel 7.2: Samenvatting effecten op soorten rondweg Wanssum

Soort	Overtreding verbodsbepaling(en) artikelen 8-12 Ffw?	Ontheffing benodigd (na treffen van maatregelen)?
Rapunzelklokje	Ja	Ja, tenzij gewerkt wordt met gedragscode. Dan: Nee
Bever	Nee	Nee
Waterspitsmuis	Nee	Nee
Das	Ja	Ja
Vleermuizen	Ja	Ja
Steenuil	Ja	Ja
Buizerd	Nee	Nee
Kerkuil	Nee	Nee

7.3 Natuurnetwerk Nederland

Realisatie van rondweg Wanssum leidt tot ruimtebeslag in gebieden die zijn aangewezen in het kader van Natuurnetwerk Nederland. In figuur 7.4 is te zien waar door de aanleg van de rondweg oppervlakteverlies zal plaatsvinden in bedoelde gebieden, waarbij onderscheid is gemaakt tussen goud- en bronsgroene landschapszones. Daarnaast is ook sprake van een verhoogde geluidbelasting. Volgens de in paragraaf 2.2 uitgewerkte kaders, volgt hieruit een compensatieopgave, welke is uitgewerkt in tabel 7.3.

Tabel 7.3: Overzicht aanleg rondweg bij Wanssum en compensatieverplichting

AANGETASTE NATUUR	Te compenseren natuur door ruimtebeslag maatregel		
	Goud (ha)	Brons (ha)	Totaal (ha)
Ruimtebeslag rondweg	0,36	0	0,36

Indirecte effecten door geluidverstooring

Met de aanleg van rondweg Wanssum wordt de geluidsbelasting op de natuur rondom vergroot. Compensatie voortvloeiend uit een verhoogde geluidsbelasting is alleen aan de orde als het betreffende perceel ruimtelijk (fysiek) door de maatregel wordt aangetast én onderdeel uitmaakt van de goudgroene natuurzone. Wordt aan voorgaande voldaan, is compensatie volgens regels uitgewerkt in de Methodiek Natuurcompensatie Limburg (Natuurbalans, Limes Divergens, 2007) aan de orde.

Binnen het ruimtebeslag van rondweg Wanssum vallen vier percelen behorend tot de goudgroene natuurzone. Van deze percelen is bepaald welk areaal binnen de geluidscontouren valt; 2 hectare. De hieruit voortvloeiende compensatieopgave bedraagt 20% hiervan, ofwel 0.4 hectare (tabel 7.4).

Tabel 7.4: Verstooring, vernietiging van natuurgebied door gebruik (geluid) van rondweg bij Wanssum en berekende compensatie

Type natuur	Geluidniveau	Oppervlak (ha)	Compensatiefactor	Opgave (ha)
Goudgroen	Tussen 48 – 58 dB	2,0	20% v/h verstoorde gebied	0,4
Goudgroen	> 58dB	n.v.t.*	50% v/h verstoorde gebied	n.v.t.

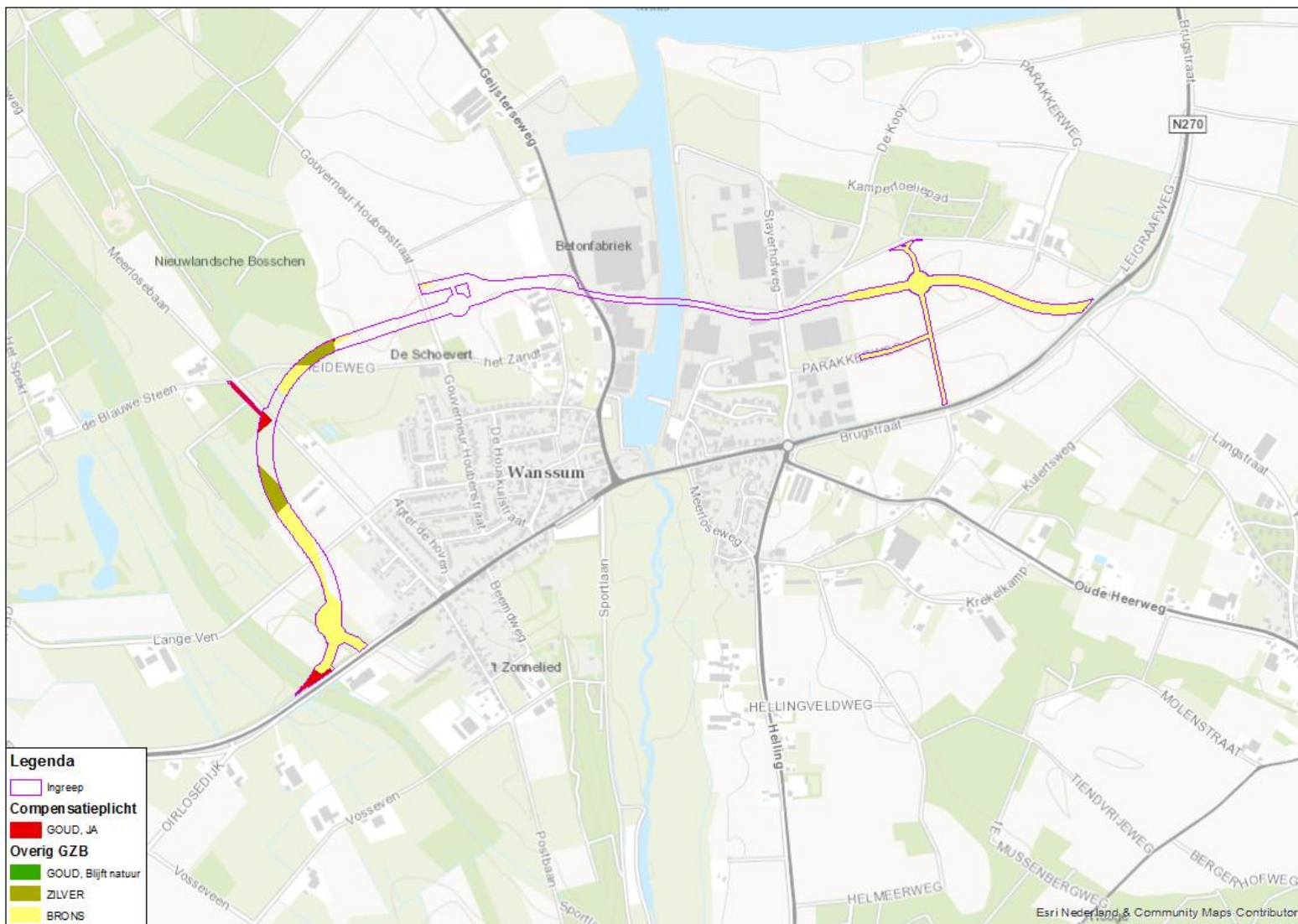
* Deze verstoringscontour valt voor de relevante delen (figuur 7.4) samen met het fysieke ruimtebeslag zoals aangegeven in figuur 7.2 (zie ook figuur 3.1), is daardoor reeds meegenomen in de compensatieopgave weergegeven in tabel 7.3 en behoeft daarom niet nogmaals gecompenseerd te worden.

7.4 Boswet

Als er bomen of bos gekapt wordt die vallen onder de werking van de Boswet, dient herplant plaats te vinden. In Figuur 7.5 is te zien welke bospercelen, bomenrijen of houtwallen voor de aanleg van de rondweg gekapt worden. Binnen de gele lijnen van de rondweg blijken meerdere stukken bos, bomenlanen / bomenrijen of houtwallen gekapt te moeten worden. Als dit wegbeplantingen of eenrijige beplantingen van populier of wilg, linde of paardenkastanje zijn, dan hoeven ze niet herplant te worden. Zijn het boombeplantingen met eiken of een andere houtsoort, dan moet een kapmelding verricht worden en worden herplant.

Tabel 7.5: Oppervlakte bos, bomen en laan die door de aanleg van de rondweg verdwijnt

BOS EN LAAN	Te verwijderen oppervlakte aan Bos en Laan		
	Bos (ha)	Laan (ha)	Totaal (ha)
Ruimtebeslag bomen rondweg	0,36	0,07	0,43

Figuur 7.1: Ruimtebeslag goudgroene, zilvergroeie natuur en brongroen gebied door de aanleg van de rondweg bij Wanssum en te compenseren oppervlakte goudgroene natuur

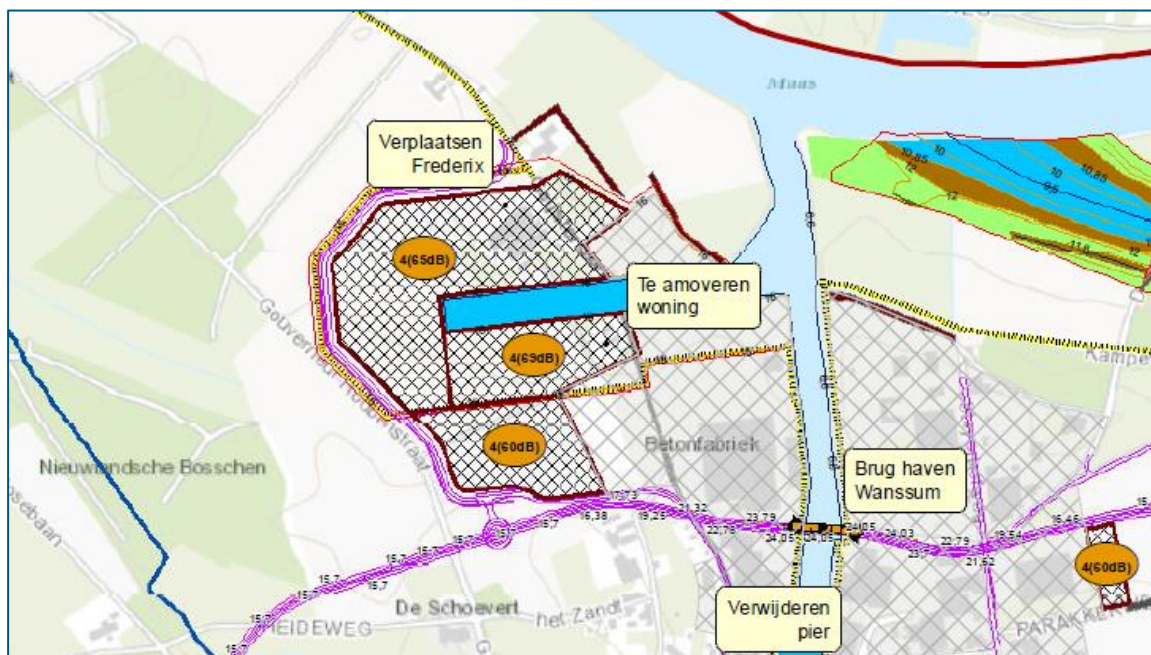

Figuur 7.5: Door de aanleg van de rondweg te kappen bomen

8 HAVEN- EN BEDRIJVENTERREIN WANSSUM

8.1 Beschrijving maatregelen

De uitbreiding van het haven- en industrieterrein Wanssum beoogt met name nieuwe watergebonden en watergerelateerde kavels te realiseren. In totaal gaat het in de uitbreiding om circa 19,2 hectare bruto bedrijventerrein. De toekomstige uitbreiding van de haven is voornamelijk gesitueerd aan de westzijde van de huidige haven. De uitbreiding vormt daar een logisch vervolg op de bestaande insteekhaven. De meeste watergebonden bedrijvigheid bevindt zich al in het westelijk deel van het bedrijventerrein. In de toekomstige situatie wordt de havenkom/kade met 400 meter uitgebreid tot een totale lengte van ongeveer 600 meter. De diepte van de havenkom wordt vergroot tot 4,5 meter. De lengte van de kades en de diepte van de havenuitbreiding is afgestemd op de toekomstige duwvaart in de Maas. De totale lengte van 600 meter wordt volledig in gebruik genomen als overslagkade en voorzien van een kraanbaan. De bijbehorende toename aan transportbewegingen bij de uitbreiding van de haven behelst 14 tot 17 scheepvaartbewegingen per week en ca. 737 vrachtautobewegingen per werkdag.

Figuur 8.1: Uitbreiding van de haven- en bedrijventerrein bij Wanssum

Het bedrijventerrein met haven zal inwaarts gezoneerd worden. Dat wil zeggen dat de meest belastende bedrijven zo ver mogelijk van de bebouwingsconcentratie worden gesitueerd om daarmee het aantal gehinderden maximaal te beperken. Rond de containerterminal geldt daarbij een bronvermogen van 69dB(A)-etmaalwaarde/m². Ten noorden en westen van de havenkom is het bronvermogen op 65dB(A)-etmaalwaarde/m² bepaald, terwijl de zone het dichtst bij Wanssum een vermogen van 60dB(A)-etmaalwaarde/m² krijgt.

8.2 Flora- en faunawet

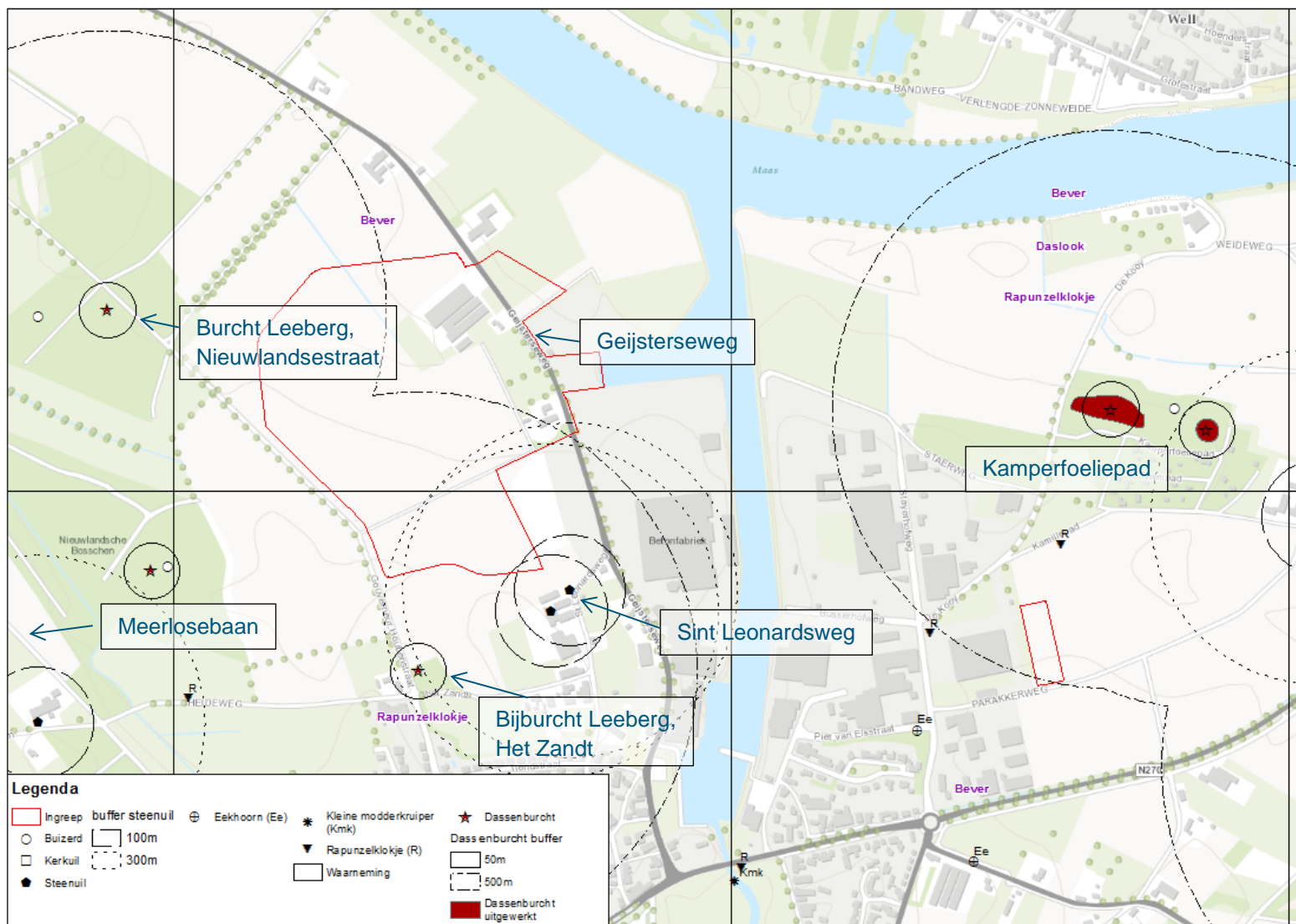
8.2.1 Aanwezige beschermde soorten

Figuur 8.2 maakt inzichtelijk waar door de Flora- en faunawet beschermde soorten voorkomen in relatie tot de geplande uitbreidingen (rood omlijnd in figuur 8.2). In de nabijheid van de locatie waar de uitbreiding van de haven gepland staat komen de volgende beschermde dieren voor:

- (leefgebied van) de das;
- (deel van het leef- en jachtgebied van) de steenuil;
- verblijfplaatsen van vleermuizen.

Verder laat figuur 8.2 waarnemingen van de bever, op kilometerhok-niveau (paars) zien, voor het kilometerhok waarin de uitbreiding van de haven gepland staat. Daar waar de uitbreiding van de haven gepland staat, ontbreekt voor de bever geschikt leefgebied. Bevers komen voor in het overgangsg gebied tussen land en water zoals moerassen, langs beken, rivieren en meren. De bever heeft een voorkeur voor rustige rivieren en meren omzoomd door broekbossen met bomen als wilg en es. De aanwezigheid van bossen op de oevers is een vereiste; (open of rotsige oevers worden gemeden). Er is geen voorkeur voor stromend of stilstaand water, maar een waterdiepte van minimaal 50 cm is een vereiste. In ondiep stromend water worden dammen gebouwd om de gewenste waterstand te krijgen (RVO 2014b).

De gronden waar de uitbreiding van de haven is voorzien bestaan uit intensief gebruikte landbouwgrond, hier voelt de bever zich niet thuis. Hij vindt hier noch geschikte rust- en verblijfplaatsen, noch essentieel foerageergebied. De Maas maakt ook deel uit van het kilometerhok waar de waarneming is gedaan. De oevers van de Maas herbergen in ieder geval lokaal voor de bever geschikt foerageergebied. Daarnaast is bekend dat in een aangrenzend kilometerhok ter hoogte van Landgoed Geijsteren -globaal 1 kilometer ten westen van het plangebied- een beverterritorium aanwezig is in de Oostrumse Beek (Kurstjens 2014). Bij gevolg is overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen ten aanzien van de bever als gevolg van het realiseren van de uitbreiding haven uit te sluiten.

Figuur 8.2: Uitbreiding van de haven- en het bedrijventerrein bij Wanssum en de daar aanwezige beschermde soorten

8.2.2 Effecten

Onderstaand wordt binnen de invloedssfeer van dit planonderdeel per aangetroffen beschermde soort beschreven welke habitateisen deze aan zijn omgeving stelt, hoe deze zich verhouden tot het plangebied en wat de staat van instandhouding is en of er sprake is van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen en zo ja, of er zicht is op ontheffing.

Das (tabel 3 FFW, bijlage I AMvB)

Voorkomen: De das leeft in allerlei soorten biotopen, met een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. Maar ook andere open terreinen, zoals vochtige heiden en rivierdalen worden gebruikt (RVO 2014a). Figuur 8.2 laat zien dat de uitbreiding van de haven en het bedrijventerrein een relatie heeft met een vijftal dassenburchten, te weten (van west naar oost in figuur 8.2):

- ten zuiden van de Nieuwlandsestraat, burcht Leeberg (noordwesten figuur 8.2);
- ten oosten van de Meerlosebaan (westen figuur 8.2);
- ten zuiden van de weg Het Zandt, bijburcht Leeberg (midden figuur 8.2);
- twee burchten ten oosten van de bestaande haven t.h.v. Kamperfoeliepad (oosten figuur 8.2).

Ingrep: De uitbreiding van de havenkom leidt tot het omzetten van landbouwgrond en grasland in water met een industrieel karakter. De uitbreiding van bedrijventerrein leidt tot het omzetten van landbouwgrond en grasland in verhard oppervlak.

Effect: Als gevolg van het voorgenomen initiatief worden geen burchten direct aangetast; vaste rust- en verblijfplaatsen van de das blijven intact en behouden. Het gaat uitsluitend om ingrepen in potentieel foerageergebied. Hierdoor is alleen sprake van effecten op het foerageergebied van de das, als onderdeel van de functionele leefomgeving van bedoelde vaste rust- en verblijfplaatsen. Dit ruimtebeslag is ruimtelijk weergegeven in figuur 8.3 en 8.4. In tabel 8.1 zijn dit ruimtebeslag en de daaruit voortvloeiende compensatieverplichting (conform de methode beschreven in hoofdstuk 3) uitgewerkt.

Tabel 8.1: Compensatieopgave (in ha) ten gevolge van de uitbreiding haven en bedrijventerrein Wanssum

Onderdeel	Type	Oppervlak aangetast gebied (ha)	Compensatiefactor	Oppervlak te compenseren foerageergebied (ha)
Haven- en bedrijventerrein	Marginaal foerageergebied	13,1	50%	6,6
Haven- en bedrijventerrein	Waardevol foerageergebied	2,7	100%	2,7
Bedrijventerrein oost	Marginaal foerageergebied	0,7	50%	0,35

Figuur 8.3: Aantasting van dassenfoerageergebied door uitbreiding van de haven

Figuur 8.4: Aantasting van dassenfoerageergebied door uitbreiding van het bedrijventerrein

De dassenfamilies ten westen van haven Wanssum beschikken in hun territorium voornamelijk over marginaal foerageergebied. Dit betekent dat ze relatief veel tijd moeten besteden aan foerageren en weinig beter alternatieven hebben. Daardoor moet het areaal aan foerageergebied dat verloren gaat ten gevolge van het ontwikkelen van haven Wanssum en bijbehorend bedrijventerrein worden gezien als verstoring van essentieel foerageergebied. Voor de dassenfamilies ten oosten van haven Wanssum ligt dit anders. Hier is het ruimtebeslag marginaal en het aanbod aan optimaal foerageergebied groter, ook buiten figuur 8.4 in noordoostelijke richting. Hierdoor moet areaal aan foerageergebied dat ten oosten van haven Wanssum verloren gaat niet gezien worden als essentieel foerageergebied voor de das.

Daarmee leidt het ontwikkelen van haven Wanssum en bijbehorend bedrijventerrein tot overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 11) ten aanzien van de dassenfamilies ten westen van de haven. Hiervoor is in beginsel ontheffing noodzakelijk. Bevoegd

Gezag kan deze ontheffing verlenen wanneer:

- sprake is van een bij wet genoemd belang;
- een alternatievenoverweging laat zien dat het gekozen alternatief een voor de das zo optimaal mogelijke oplossing biedt;
- de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd is.

Wettelijk belang

Voor soorten via AMVB bijlage 1 opgenomen in tabel 3 van de Flora- en faunawet kan in geval van ruimtelijke ingrepen, zoals hier het geval, ontheffing verleend worden wanneer wordt voldaan aan een van onderstaande belangen:

- a. de bepalingen inzake de gemeenschappelijke markt en een vrij verkeer van goederen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap;
- b. de bescherming van flora en fauna;
- c. de veiligheid van het luchtverkeer;
- d. de volksgezondheid of openbare veiligheid;
- e. dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- f. het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, anders dan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren;
- g. belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort;
- h. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en in de bosbouw;
- i. bestendig gebruik;
- j. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Wettelijk belang

Ten aanzien van de das kan ontheffing verkregen worden wanneer de ingreep is ingegeven door één of meer wettelijke belangen. In geval van de ontwikkeling van de haven en bijbehorend bedrijventerrein is sprake van belang e (dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten). De uitbreiding van de haven komt immers ten goede aan de economische positie van dit gebied. Bij de uitbreiding van dit initiatief is tevens sprake van belang j (de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling). Er vindt immers ruimtelijke inrichting en ontwikkeling plaats.

Alternatieven

Voor de locatie van de havenuitbreiding zijn verschillende varianten afgewogen in het kader van het Milieueffectrapport (MER) voor de Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum (RHDHV, 2015c). Voor de uitbreiding van de haven en het bedrijventerrein zijn geen alternatieven voorhanden. In Noord-Limburg liggen de binnenhavens van Gennepe, Wanssum en Venlo. Zonder uitbreiding van de haven van Wanssum zou er tussen 2020 en 2030 een capaciteitsprobleem ontstaan voor containers. Met de uitbreiding van de haven Wanssum is er echter voldoende capaciteit voor de toekomst (Havennetwerkvisie Limburg 2030). De containerterminals Wanssum en Venlo zijn complementair. Ze hebben ieder een eigen focus op de rederijen in de mainports Rotterdam en Antwerpen (havennetwerkvisie). De herstructurering van de haven Venlo moet op de lange termijn 20 hectare nieuw nat bedrijventerrein opleveren binnen het huidige havengebied. De haven van Wanssum is in de regio Noord-Limburg de enige haven waar uitbreiding op korte termijn te realiseren is. De toekomstige uitbreiding van de haven is gesitueerd aan de westzijde van de huidige haven. De uitbreiding vormt daar een logisch vervolg op de bestaande insteekhaven. De meeste watergebonden bedrijvigheid bevindt zich al in het westelijk deel van het bedrijventerrein. Hierdoor bestaat er geen beter alternatief, ook niet met het oog op de das.

Gunstige staat van instandhouding

Het voorkomen van de das in Limburg is goed onderzocht (Achterberg & Bekker 2010); 94% procent van het potentieel leefgebied was eind 2009 al geïnventariseerd op het voorkomen van de das. Uit de inventarisaties blijkt dat de populatie van de das zéér sterk gegroeid is, namelijk met globaal 25% per 5 jaar (Hollander & La Haye 2013). Zo is alle geschikt leefgebied in Zuid-Limburg reeds bezet. Kortom: het gaat goed met de das, hetgeen voornamelijk het gevolg is van veranderende beeldvorming en beschermingsmaatregelen (Runhaar et al. 2015); zo goed zelfs dat de das een veel bredere ecologische niche laat zien dan verwacht (Zekhuis & Gerrits 2015). Het verloren gaan van foerageergebied verbonden aan een drietal burchten heeft daarom geen negatief effect op de staat van instandhouding van de das, zeker niet omdat de burchten zelf behouden blijven, het verloren gegane areaal gecompenseerd wordt en in de directe omgeving geschikt foerageergebied wordt gerealiseerd (bijvoorbeeld hoogwatergeul Ooijen, zie ook hoofdstuk 5).

Samenvattend geldt dat een ontheffing kan worden verkregen en de Flora- en faunawet ingeval van de das ontwikkeling van de uitbreiding van het Haven- en Industrierrein Wanssum niet in de weg staat.

Steenuil (jaarrond beschermd, cat. 1)

Voorkomen: Steenuilen zijn sterk verbonden aan het kleinschalige agrarische cultuurlandschap, een open tot halfopen landschap met een afwisselend korte en verruigde vegetatie en op erven van boerderijen (Soortenstandaard steenuil, RVO 2014d). Steenuilen zijn uitgesproken standvogels. Ze verblijven het hele jaar in hun territorium. De vogels hebben relatief kleine territoria. Het activiteitsgebied rond de nestplaats (vooral boomholten, nestkasten) bedraagt maximaal 300 meter. De voortplantingsperiode begint met de baltsperiode. In zachte winters is dit vanaf januari en in andere gevallen vanaf begin februari. De voortplantingsperiode duurt tot in het najaar, als de jongen het ouderlijke territorium verlaten. Figuur 8.2 laat zien dat twee territoria van de steenuil beïnvloed worden door de uitbreiding van de haven, namelijk de twee territoria aan de Sint Leonardsweg (figuur 8.2).

Ingrep: De uitbreiding van de havenkom leidt tot het omzetten van landbouwgrond en grasland in water met een industrieel karakter. De uitbreiding van bedrijventerrein leidt tot het omzetten van landbouwgrond en grasland in verhard oppervlak.

Effect: Voornoemde ingrepen leiden niet tot het verdwijnen van vaste rust- en verblijfplaatsen (nesten) van de steenuil (figuur 8.2). Daarmee is uitsluitend sprake van mogelijk effecten op potentieel geschikt foerageergebied (figuur 8.5). Dit ruimtebeslag is aanzienlijk, namelijk 4,7 hectare. Gegeven de beperkte omvang van een territorium van een steenuil en diens voorkeur in de directe omgeving van de nestplaats te foerageren, moet dit areaal gezien worden als essentieel foerageergebied. Hierdoor is ten aanzien van deze territoria sprake van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 11). Hiervoor is in beginsel ontheffing noodzakelijk. Bevoegd gezag kan hiervoor ontheffing verlenen wanneer:

- sprake is van een bij wet genoemd belang;
- een alternatievenoverweging laat zien dat het gekozen alternatief een voor steenuil zo optimaal mogelijke oplossing biedt;
- de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd is.

Wettelijk belang

Voor soorten die krachtens de Europese Vogelrichtlijn bescherming genieten, kan een ontheffing voor een verstoring van de vaste rust- en verblijfplaatsen die van wezenlijke invloed is, alleen worden verleend in het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid. Indien geen sprake is van een verstoring met wezenlijke invloed en de nestplaatsen zelf behouden blijven, kunnen ook andere wettelijke belangen aan de ingrep ten grondslag worden gelegd (zie bijvoorbeeld de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State d.d. 10 september 2014, zaaknummer: 201401344/1/R6).

Onder verwijzing naar de hierboven opgenomen effectbeschrijving kan in dit geval worden uitgesloten dat er sprake zal zijn van verstoring van de vaste rust- en verblijfplaatsen die van wezenlijke invloed is. Hierdoor kunnen dus naast 'volksgezondheid of openbare veiligheid' ook andere wettelijke belangen aan de ingrep ten grondslag worden gelegd, zoals 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' of 'uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'. In geval van de uitbreiding haven is sprake van belang e (dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten). De uitbreiding van de haven komt immers ten goede aan de economische positie van dit gebied. Bij de uitbreiding van dit initiatief is tevens sprake van belang j (de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling). Er vindt immers ruimtelijke inrichting en ontwikkeling plaats.

Alternatieven

Voor de locatie van de havenuitbreiding zijn verschillende varianten afgewogen in het kader van het Milieueffectrapport (MER) voor de Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum (RHDHV, 2015). Voor de uitbreiding van de haven en het bedrijventerrein zijn geen alternatieven voorhanden. In Noord Limburg liggen de binnenhavens van Gennep, Wanssum en Venlo. Zonder uitbreiding van de haven van Wanssum zou er tussen 2020 en 2030 een capaciteitsprobleem ontstaan voor containers. Met de uitbreiding van de haven Wanssum is er echter voldoende capaciteit voor de toekomst (Havennetwerkvisie Limburg 2030). De containerterminals Wanssum en Venlo zijn complementair. Ze hebben ieder een eigen focus op de rederijen in de mainports Rotterdam en Antwerpen (havennetwerkvisie). De herstructurering van de haven Venlo moet op de lange termijn 20 hectare nieuw nat bedrijventerrein opleveren binnen het huidige havengebied. De haven van Wanssum is in de regio Noord-Limburg de enige haven waar uitbreiding op korte termijn te realiseren is. De toekomstige uitbreiding van de haven is gesitueerd aan de westzijde van de huidige haven. De uitbreiding vormt daar een logisch vervolg op de bestaande insteekhaven. De meeste watergebonden bedrijvigheid bevindt zich al in het westelijk deel van het bedrijventerrein. Hierdoor bestaat er geen beter alternatief, ook niet met het oog op de steenuil.

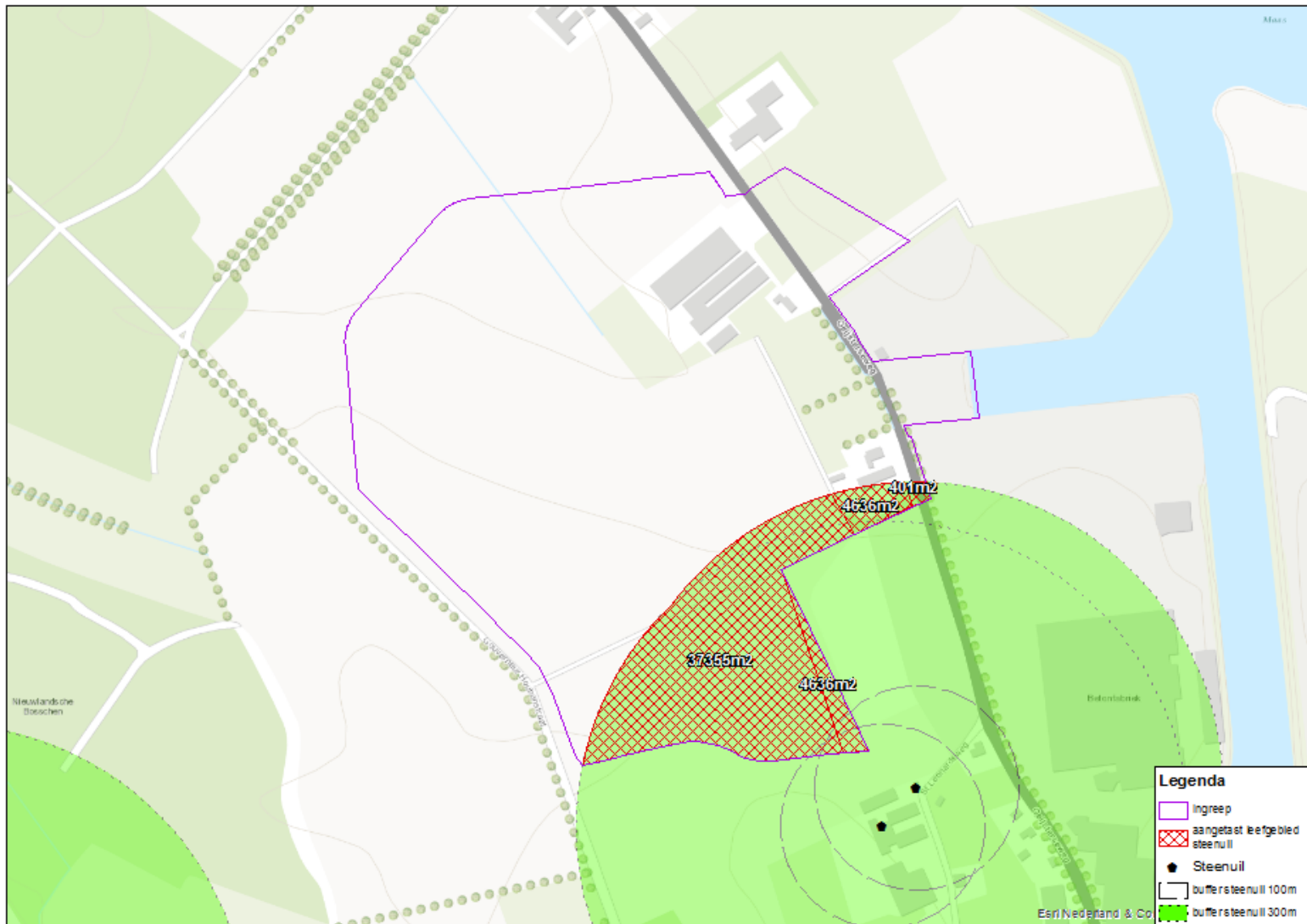
Gunstige staat van instandhouding

De steenuil kent sinds 2000 landelijk een stabiele trend (SOVON 2016), terwijl in Limburg sprake is van een licht positieve trend sinds 1990 (Provincie Limburg 2015b). Verder laten de provinciale gegevens zien dat gedurende de verschillende karteringen (4 in totaal) de steenuilen binnen het plangebied van kilometerhok kunnen wisselen (Provincie Limburg 2015b), hetgeen laat zien dat nog niet alle beschikbare gebieden zijn ingenomen en dat in ieder geval alternatieve verblijfplaatsen voor handen zijn binnen het plangebied. Hiermee staat vast dat ondanks het gegeven dat verstoring van een tweetal verblijfplaatsen van de steenuil aan de orde blijft, geen negatieve invloed op de staat van instandhouding aan de orde is.

Samenvattend geldt dat de Flora- en faunawet in geval van de steenuil ontwikkeling van haven Wanssum en bijbehorend industrieterrein niet in de weg staat.

Functionaliteit verblijfplaats

De verblijfplaatsen zelf blijven intact maar door de grote inbreuk op het leefgebied -waarbij geldt dat aanleg van de rondweg en ontwikkeling van haven Wanssum met bijbehorend industrieterrein cumuleren- is het zaak om voorafgaand aan de werkzaamheden aanvullende maatregelen te treffen. Het is noodzakelijk om te voorzien in nieuwe verblijfplaatsen, binnen de huidige territoria, maar buiten de invloedssfeer van de ingrepen ten noorden van de nieuwe rondweg. Het is raadzaam om ook hier nieuw leefgebied te creëren dat kwalitatief hoogwaardiger is dan het huidige leefgebied. Denk hierbij aan erven (met gazons en tuinen), overhoeken (met opslag, houtstapels), kruidenzomen, ruigten, struwelen, houtwallen, begraasd grasland en hagen en mantelvegetaties met struiken en bomen die noten of vruchten dragen. Bestaande boerderijen zijn een goede optie als verblijfplaats. Om de nieuwe verblijfplaats aantrekkelijker te maken kunnen takkenrillen en houtstapels geplaatst worden en tijdelijk begraasde graslanden worden gecreëerd. Dergelijke compensatie is nu gevat in het landschapsplan. (zie ook het landschapsplan; Projectbureau Ooijen-Wanssum 2016).

Figuur 8.5: Aantasting van jachtgebied van twee paar steenuilen, door uitbreiding van de haven

Gewone dwergvleermuis (tabel 3 FFW, bijlage IV Habitatrichtlijn)

Voorkomen: Hoewel geen waarnemingen naar voren komen uit figuur 8.2, kan niet worden uitgesloten dat de te amoveren woningen aan de Geijsterseweg 19, 19a en 19b, Venrayseweg 2¹⁶ voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen bevatten (RHDHV 2016). Verwacht mag worden dat het om de Gewone dwergvleermuis zal gaan, de meest voorkomende gebouwbewonende vleermuissoort van Nederland. De praktijk leert dat wanneer een gebouw potentieel geschikt is voor deze soort, de soort aldaar ook aanwezig is. Daarom wordt aangenomen dat genoemde gebouwen vaste rust- en verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis kennen.

Gewone dwergvleermuizen jagen in de beschutting van opgaande elementen in een groene bebouwde omgeving, langs kanalen, vaarten, in tuinen en parken met vijvers, in lanen, tussen boomkruinen, boven open plekken in bos, langs de bosrand (vooral oude voedselrijke loofbossen), straatlantaarns, in en langs lanen, bomenrijen, singels, houtwallen en holle wegen. Waterpartijen en beschutte oevers zijn favoriet als jachtgebied (Vleermuisnet 2016).

Ingreep: Om het bedrijventerrein te kunnen uitbreiden zal een aantal woningen dat voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen bevat verdwijnen.

Effect: Voor de woningen staat vast dat ze voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen bevatten (RHDHV 2016). Hiermee leidt het slopen van de gebouwen tot verlies van vaste rust- en verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Ten behoeve van het te zijner tijd aanvragen van een ontheffing is aanvullend onderzoek conform de daarvoor geldende standaarden (het vleermuisprotocol van het netwerk Groene Bureaus) noodzakelijk. Dit onderzoek zal in 2016 worden uitgevoerd. Op basis van het thans verrichte ecologische onderzoek kan worden aangenomen dat sprake is van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 11) ten aanzien van de gewone dwergvleermuis. Hiervoor is in beginsel een ontheffing noodzakelijk. Bevoegd Gezag kan deze ontheffing verlenen wanneer:

- sprake is van een bij wet genoemd belang;
- een alternatievenoverweging laat zien dat het gekozen alternatief een voor vleermuizen zo optimaal mogelijke oplossing biedt;
- de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd is.

---

¹⁶ Deze laatste twee gebouwen hebben ook raakvlakken met andere planonderdelen (bijvoorbeeld de rondweg), maar worden hier besproken.

Wettelijk belang

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn beschermd onder Habitatrichtlijn. Dat betekent dat de volgende wettelijke belangen van toepassing zijn:

- de bescherming van flora en fauna;
- de veiligheid van het luchtverkeer;
- de volksgezondheid of openbare veiligheid;
- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

In geval van de uitbreiding haven Wanssum is sprake van een dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten. De uitbreiding van de haven komt immers ten goede aan de economische positie van dit gebied.

Alternatieven

Voor de locatie van de havenuitbreiding zijn verschillende varianten afgewogen in het kader van het Milieueffectrapport (MER) voor de Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum (RHDHV, 2015). Voor de uitbreiding van de haven en het bedrijventerrein zijn geen alternatieven voorhanden. In Noord Limburg liggen de binnenhavens van Gennep, Wanssum en Venlo. Zonder uitbreiding van de haven van Wanssum zou er tussen 2020 en 2030 een capaciteitsprobleem ontstaan voor containers. Met de uitbreiding van de haven Wanssum is er echter voldoende capaciteit voor de toekomst (Havennetwerkvisie Limburg 2030). De containerterminals Wanssum en Venlo zijn complementair. Ze hebben ieder een eigen focus op de rederijen in de mainports Rotterdam en Antwerpen (havennetwerkvisie). De herstructurering van de haven Venlo moet op de lange termijn 20 hectare nieuw nat bedrijventerrein opleveren binnen het huidige havengebied. De haven van Wanssum is in de regio Noord-Limburg de enige haven waar uitbreiding op korte termijn te realiseren is. De toekomstige uitbreiding van de haven is gesitueerd aan de westzijde van de huidige haven. De uitbreiding vormt daar een logisch vervolg op de bestaande insteekhaven. De meeste watergebonden bedrijvigheid bevindt zich al in het westelijk deel van het bedrijventerrein. Hierdoor bestaat er geen beter alternatief, ook niet met het oog op de gewone dwergvleermuisen.

Gunstige staat van instandhouding

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuissoort in Nederland en komt zeer algemeen en wijd verbreid voor, ook in Limburg. Er zijn geen aanwijzingen dat de soort achteruitgaat (RVO 2014c). Het verloren gaan van enkele verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis zal dan ook niet leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding van deze soort, zeker niet omdat in de directe omgeving voldoende alternatieven voor handen zijn.

Samenvattend geldt dat een ontheffing kan worden verkregen en de Flora- en faunawet ingeval van de gewone dwergvleermuis ontwikkeling van de uitbreiding van het Haven- en Industrierrein Wanssum niet in de weg staat.

Slechtvalk (jaarrond beschermd, cat. 3)

Voorkomen: De slechtvalk laat in Nederland een sterk stijgende trend zien (SOVON 2016), met name het gevolg van het ophangen van nestkasten. De soort broedt van nature in rotsachtige gebieden, maar wordt in Nederland tegenwoordig vrijwel uitsluitend gevonden in bebouwde en industriële omgevingen waar hij zijn nest maakt op richels op hoge gebouwen of daar opgehangen nestkasten. Gejaagd wordt in open gebieden, hoewel tegenwoordig ook steeds vaker stadsdieven op het menu staan. Zo ook in haven Wanssum (figuur 3.1).

Ingreep: De ontwikkeling van haven Wanssum met bijbehorend industrieterrein heeft geen fysieke invloed op de nestplaats. Wel zal sprake zijn van een verhoogde geluidbelasting.

Effecten: De slechtvalk staat te boek als ongevoelig voor verstoring door geluid (Ministerie van Economische Zaken 2016). Hierdoor zijn effecten op de nestplaats van de slechtvalk als gevolg van een verhoogde geluidbelasting uit te sluiten. Zeker ook omdat in de huidige situatie al sprake is van een industriële geluidbelasting. Gejaagd wordt in open gebieden, bijvoorbeeld langs de Maas, of in het dal van de Grote molenbeek. Hier is nauwelijks sprake van een verhoogde geluidbelasting. Bovendien is in de directe omgeving ruim voldoende alternatief foerageergebied voor handen.

Samenvattend geldt dat overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen ten aanzien van de slechtvalk uit te sluiten is.

8.2.3 Resumé

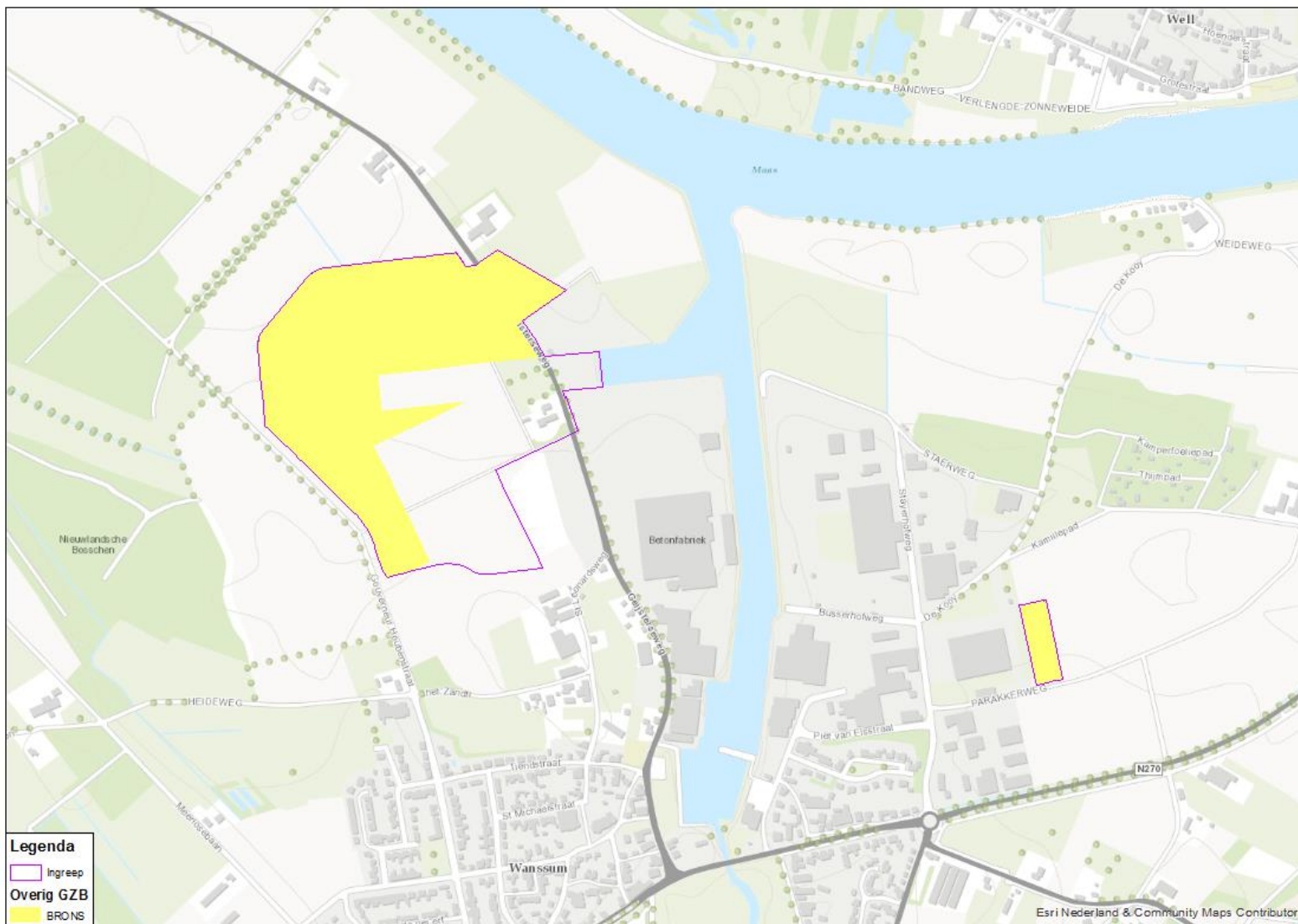
Uitbreiding van de haven en het bedrijventerrein Wanssum leiden tot overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van das en steenuil. In tabel 8.2 zijn de te verwachten effecten uit bovenstaande beschrijvingen samengevat.

Tabel 8.2: Samenvatting effecten op soorten haven- en bedrijventerrein Wanssum

Soort	Overtreding verbodsbepaling(en) artikelen 8-12 Ffw?	Ontheffing benodigd (na treffen van maatregelen)?
Das	Ja	Ja
Steenuil	Ja	Ja
Vleermuizen	Ja	Ja
Slechtvalk	Nee	Nee

8.3 Natuurnetwerk Nederland

Er blijkt door ontgraving en uitbreiding van de haven en uitbreiding van het industriegebied bij Wanssum geen aantasting van de goudgroene en zilvergroene natuur plaats te vinden. Door de uitbreiding van de haven is er wèl aantasting van bronsgroene natuur (figuur 8.6). Er hoeft hier echter niet gecompenseerd te worden, omdat het geen landschappelijke kernkwaliteiten betreft conform Omgevingsverordening Limburg 2014 (Provincie Limburg 2014a).

Figuur 8.6: Aantasting van brongroene gebieden door uitbreiding haven- en bedrijventerrein bij Wanssum

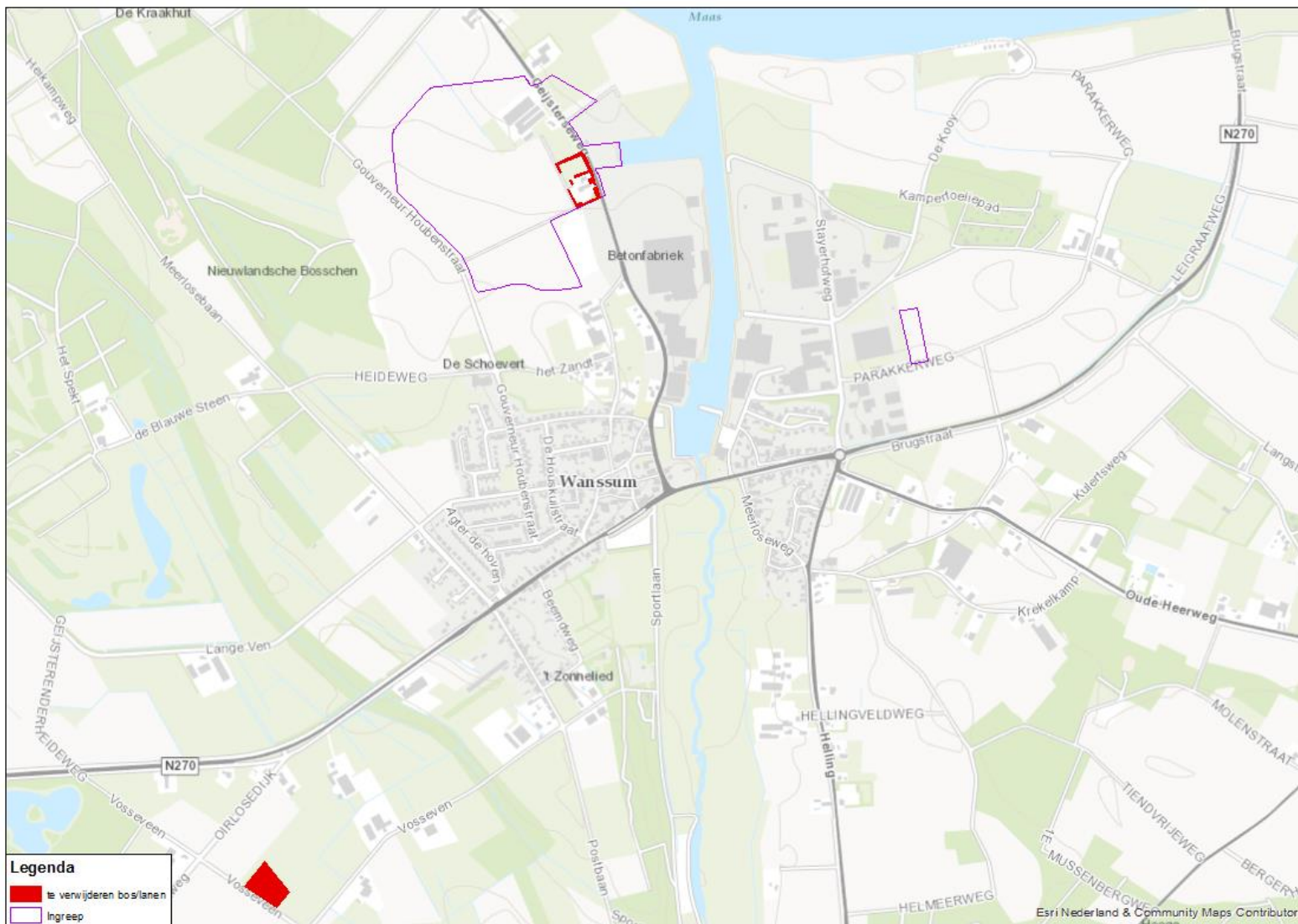
8.4 Boswet

Als er bomen of bos gekapt wordt die vallen onder de werking van de Boswet, dient herplant plaats te vinden. In figuur 8.6 is te zien welke bomen(rijen) of houtwallen voor de uitbreiding van de haven en het bedrijventerrein Wanssum gekapt worden. Het betreft één boomsingel of houtwal rondom een terrein langs de Geijsterseweg voor de uitbreiding van de haven gekapt wordt. In het zuiden ter hoogte van de weg Vosseven (figuur 8.7) is men voornemens een stuk bos te kappen. Deze locatie is voorzien als verplaatsingslocatie voor de boerderij langs de Geijsterseweg die voor de ontwikkeling en uitbreiden van de haven dient te worden verplaatst.

Als dit wegbeplantingen of eenrijige beplantingen van populier of wilg, linde of paardenkastanje zijn, dan hoeven ze niet herplant te worden. Zijn het boombeplantingen met eiken of een andere houtsoort, of houtwallen dan moet een kapmelding gedaan worden en dit binnen drie jaar succesvol worden herplant. Samenvattend leidt dit tot de volgende compensatieopgave (tabel 8.3).

Tabel 8.3: Berekende oppervlaktes te kappen bos, bomen en laan voor de uitbreiding van het haven- en bedrijventerrein bij Wanssum

BOS EN LAAN		Te verwijderen oppervlakte aan Bos en Laan	
Deelgebied	Bos (ha)	Laan (ha)	Totaal (ha)
Haven- en bedrijventerrein Wanssum	0,76	0,22	0,98

Figuur 8.7: Te kappen bos, bomen, houtwallen of lanen door de uitbreiding van de haven en het industriegebied bij Wanssum, en de verplaatsing van een boerderij

9 UITBREIDING VAKANTIEPARK HET ROEKENBOSCH

9.1 Beschrijving maatregelen

Vakantiepark Het Roekenbosch wil het bestaande recreatieterrein een kwaliteitsimpuls geven. Hiertoe dient het bestaande terrein te worden uitgebreid met circa 0,7 ha ten behoeve van realisatie van recreatiewoningen, alsmede een aan te houden boszoom van 10 meter. Op het bestaande deel van het park zal het aantal recreatiewoningen worden verdund. Het huidig maximum aantal recreatiewoningen en de toegestane bebouwde oppervlakte voor de recreatiewoningen blijft hierbij ongewijzigd. Figuur 9.1 maakt inzichtelijk welke gronden hierbij betrokken zijn.

Ten behoeve van het parkeren wordt ruimte gecreëerd om een tweetal nieuwe parkeerterreinen aan te leggen ten noorden van het projectgebied. Een deel van het bestaande parkeerterrein verdwijnt. Voor het bereiken van de benodigde hoogwaterveiligheid dient hier zowel een primaire waterkering te worden aangelegd als graafwerk te worden verricht. In totaal is voorzien in 7.344 m² aan nieuw parkeerterrein en in 1.805 m² aan te behouden parkeerterrein. In totaal is er dan ook circa 9.150 m² aan parkeerterrein beschikbaar. In de bestaande situatie is circa 8.100 m² aan parkeerruimte aanwezig. In totaal wordt de ruimte voor het parkeren met circa 0,1 ha uitgebreid.

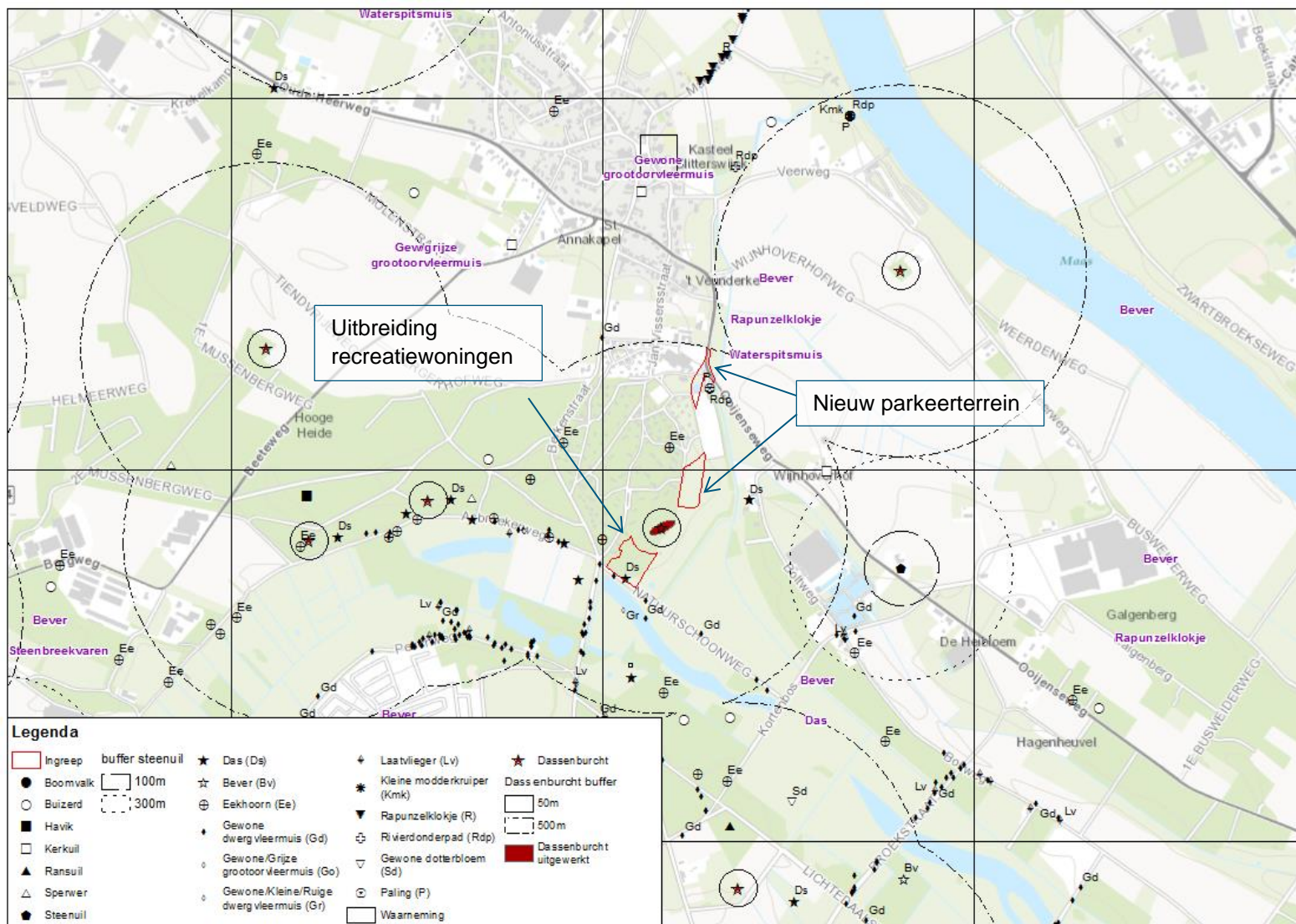
9.2 Flora- en faunawet

9.2.1 Aanwezige soorten

Figuur 9.1 maakt inzichtelijk dat een beschermde plantensoort en enkele beschermde diersoorten mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden:

- (leefgebied en een bewoonde hoofdburcht van) de das;
- (leefgebied van) de eekhoorn;
- een aantal vleermuissoorten, zoals gewone en grijze grootvleermuis, gewone en ruige dwergvleermuis.

Verder laat figuur 9.1 wat onverwachte waarnemingen zien van rivieronderpad, naast waarnemingen van bever, waterspitsmuis en rapunzelklokje op kilometerhokniveau. Deze soorten worden onderstaand ook besproken.

Figuur 9.1: Door uitbreiding recreatierrein Roekenbosch (rode lijn geeft de ligging van de betrokken gronden) beïnvloede beschermde soorten (paarse aanduidingen betreffen waarnemingen per kilometerhok)

9.2.2 Effecten

Onderstaand wordt per binnen de invloedssfeer van dit planonderdeel aangetroffen beschermde soort beschreven welke habitateisen deze aan zijn omgeving stelt, hoe deze zich verhouden tot het plangebied en wat de staat van instandhouding is en of er sprake is van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen en zo ja, of er zicht is op ontheffing.

Rapunzelklokje (tabel 2 FFW)

Voorkomen: Rapunzelklokjes komen van nature voor op vochtige, kalkhoudende, grazige grond op dijken, in bermen en aan bosranden (Soortenbank 2016). Figuur 9.1 geeft geen uitsluitel over het exacte voorkomen van het rapunzelklokje binnen de invloedssfeer van de uitbreiding van vakantiepark Het Roekenbosch. Uit de provinciale kartering (Provincie Limburg 2016) komt een drietal locatie specifieke waarnemingen naar voren in de kilometerhokken waar de uitbreiding is voorzien; twee uit 2003 (1 tot 10 exemplaren) en een uit 2010 (tot 50 exemplaren), allen ruim buiten het gebied waar de uitbreiding is voorzien. Omdat het een vlakdekkende kartering betreft (Provincie Limburg 2016), mag worden aangenomen dat de soort in andere gebieden niet is aangetroffen. Het in 2015 uitgevoerde natuuronderzoek rondom Roekenbosch -met nadruk op de das- maakt wel melding van andere onder de Flora- en faunawet beschermde soorten, maar niet van het rapunzelklokje (RHDHV 2015b).

Ingrep: De voorziene uitbreiding van vakantiepark Het Roekenbosch resulteert in het omzetten van een bosgebied (zuid) naar een gebied met vakantiewoningen (rode lijn in figuur 9.1). De situatie wordt vergelijkbaar met het al bestaande vakantiepark zoals dat op figuur 9.1 en 9.3 duidelijk te herkennen is. In het bosgebied moeten bomen worden gekapt om ruimte te maken voor woningen, maar blijven ook veel bomen staan.

Effect: De beschikbare gegevens laten zien dat rapunzelklokje niet is aangetroffen binnen de invloedssfeer van de voorgenomen uitbreiding van het vakantiepark. Effecten volgend uit de uitbreiding van het vakantiepark zijn dan ook uit te sluiten. Een ontheffing voor het rapunzelklokje ten gevolge van de uitbreiding van het vakantiepark is dan ook niet aan de orde.

Rivierdonderpad (FFwet Tabel 2)

Voorkomen: Het leefgebied van de rivierdonderpad bestaat uit rivieren, beken, meren, kanalen, vaarten en sloten. In stagnante watertypen zoekt de rivierdonderpad plaatsen met hogere zuurstofgehalten op zoals oevers met windwerking of onder stuwten waar water overheen valt (Peters 2009). In Limburg is de soort echter gebonden aan stromende wateren (Crombaghs et al. 2000). Figuur 9.1 laat zien dat net naast de noordelijke uitbreidingslocatie, ter hoogte van de huidige parkeerplaats (meest noordelijke rode contour in figuur 9.1) één waarneming van rivierdonderpad bekend is. Ten oosten van de daar aanwezige bomenrij is daar open water aanwezig; de afwatering van waterberging "Linksstraat" (gelegen ten zuiden van de Natuurschoonweg), die, na samen gekomen te zijn met de afwatering van de viskwekerij, langs Roekenbosch via de kasteelruïne uitmondt in de Maas. De watergang is diep ingesneden, gerationaliseerd en heeft vooral een landbouwkundige functie en kent maar zeer beperkt stroming; dit past niet bij het habitat waarin de soort in Limburg verwacht mag worden. Toch is deze waarneming ook terug te vinden in Crombaghs et al. (2000). De waarneming moet daarom als valide worden beschouwd.

Ingrep: De voorziene uitbreiding van vakantiepark Het Roekenbosch resulteert in het omzetten van een bosgebied (zuid) naar een gebied met vakantiewoningen (rode lijn in figuur 9.1). De situatie wordt vergelijkbaar met het reeds bestaande vakantiepark zoals dat op figuur 9.1 en 9.3 duidelijk te herkennen is. In het bosgebied moeten bomen worden gekapt om ruimte te maken voor woningen, maar blijven ook veel bomen staan.

Effect: Het realiseren van de uitbreiding van Roekenbosch heeft geen relatie met de waterloop waaruit een waarneming van de rivierdonderpad bekend is (figuur 9.1). Bij gevolg is overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen ten aanzien van de rivierdonderpad als gevolg van het realiseren van de uitbreiding van Roekenbosch uit te sluiten.

Rode eekhoorn (tabel 2 FFW)

Voorkomen: Eekhoorns komen voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos maar ook in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Mits er voldoende voedsel beschikbaar is, komen ze ook in bebouwd gebied. Hun voorkeur gaat uit naar ouder bos (naaldbomen ouder dan 20 jaar en loofbomen ouder dan 40-80 jaar) omdat daar meer voedsel en nestgelegenheid is (Zoogdiervereniging 2016). Figuur 9.1 laat zien dat in de directe nabijheid van Roekenbosch vaste rust- en verblijfplaatsen van de Eekhoorn aanwezig zijn.

Ingrep: De voorziene uitbreiding van vakantiepark Het Roekenbosch resulteert in het omzetten van een bosgebied (zuid) naar een gebied met vakantiewoningen (rode lijn in figuur 9.1). De situatie wordt vergelijkbaar met het reeds bestaande vakantiepark zoals dat op figuur 9.1 duidelijk te herkennen is. In het bosgebied moeten bomen worden gekapt om ruimte te maken voor woningen, maar blijven ook veel bomen staan.

Effect: De uitbreidingslocatie nét noordelijk van de Natuurschoonweg (meest zuidelijke rode contour in figuur 9.1) is potentieel geschikt als foerageergebied of vaste rust- en verblijfplaats van de eekhoorn. Gericht onderzoek van deze locatie (RHDHV 2015b) heeft echter uitgewezen dat de eekhoorn in dit bosgebied géén vaste rust- en verblijfplaatsen kent en dat het geen onderdeel uitmaakt van het essentieel foerageergebied van de eekhoorn. Hierdoor is uitgesloten dat de eekhoorn negatieve effecten ondervindt als gevolg van het uitbreiden van Roekenbosch. Een ontheffing voor de eekhoorn ten gevolge van de uitbreiding van het vakantiepark is dan ook niet aan de orde.

Bever (tabel 3 FFW, bijlage IV Habitatrichtlijn) en Waterspitsmuis (tabel 3 FFW, bijlage I AMvB)

Figuur 9.1 laat zien dat waarnemingen van bever en waterspitsmuis bekend zijn uit de kilometerhokken waar uitbreiding van Roekenbosch is voorzien.

Daar de uitbreiding van Het Roekenbosch in het bos is geprojecteerd, ontbreekt voor de bever geschikt leefgebied. Bevers komen voor in het overgangsgedebied tussen land en water zoals moerassen, langs beken, rivieren en meren. De bever heeft een voorkeur voor rustige rivieren en meren omzoomd door broekbossen met bomen als wilg en es. De aanwezigheid van bossen op de oevers is een vereiste; (open of rotsige oevers worden gemeden). Er is geen voorkeur voor stromend of stilstaand water, maar een waterdiepte van minimaal 50 cm is een vereiste. In ondiep stromend water worden dammen gebouwd om de gewenste waterstand te krijgen (RVO 2014b). Het gebied waar Roekenbosch uitgebreid zal worden bestaat uit bos, op ruime afstand van de Maas; hier voelt de bever zich niet thuis. De waterpartij ten zuiden van de Natuurschoonweg valt niet binnen de reikwijdte van de uitbreiding van Roekenbosch. Bij gevolg is overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen ten aanzien van de bever als gevolg van het realiseren van de uitbreiding van Roekenbosch uit te sluiten.

Iets vergelijkbaars geldt voor de waterspitsmuis. De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers (Overman et al. 2008). In het bos en in intensief gebruikt agrarisch gebied is dergelijk habitat niet te verwachten. Mogelijk betreft het waarnemingen gebaseerd op braakbalonderzoek; dergelijke waarnemingen kunnen leiden tot het opduiken van soorten in voor de soort volstrekt ongeschikte habitats. Ze geven uitsluitend aan dat de soort voorkomt binnen het jachtgebied van de betreffende (kerk)uil, dat vele vierkante kilometers kan omvatten. Bij gevolg is overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen ten aanzien van de waterspitsmuis als gevolg van het realiseren van de uitbreiding van Roekenbosch uit te sluiten.

Das (tabel FFW 3)

Voorkomen: De das leeft in allerlei soorten biotopen, met een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. Maar ook andere open terreinen, zoals vochtige heiden en rivierdalen worden gebruikt (RVO 2014a). Figuur 9.1 laat zien dat de uitbreiding van vakantiepark Het Roekenbosch relatie heeft met één burcht, te weten Roekenbosch (figuur 9.1. Toponiem naar RHDHV 2015).

Ingreep: De voorziene uitbreiding van vakantiepark Het Roekenbosch resulteert in het omzetten van een bosgebied (zuid) naar een gebied met vakantiewoningen (rode lijn in figuur 9.1). De situatie wordt vergelijkbaar met het reeds bestaande vakantiepark zoals dat op figuur 9.1 duidelijk te herkennen is. In het bosgebied moeten bomen worden gekapt om ruimte te maken voor woningen, maar blijven ook veel bomen staan.

Effect: Als gevolg van uitbreiden van Roekenbosch¹⁷ worden geen burchten direct aangetast; vaste rust- en verblijfplaatsen van de das blijven intact en behouden. Het gaat uitsluitend om ingrepen in potentieel foerageergebied. Hierdoor is alleen sprake van effecten op het foerageergebied van de das, als onderdeel van de functionele leefomgeving van bedoelde vaste rust- en verblijfplaatsen; ook omdat de werkzaamheden niet binnen een straal van 50 meter vanaf de dichtstbijzijnde ingang van de burcht plaatsvinden (RVO 2014a). Meer specifiek gaat het om 0.72 hectare marginaal foerageergebied dat permanent verloren zal gaan door de bouw van de vakantiewoningen (RHDHV 2015b). Daarnaast zal tijdens de aanleg, die samenvalt met realisatie van de gebiedsontwikkeling rond Roekenbosch, sprake zijn van een tijdelijk verlies van in totaal 10.5 hectare foerageergebied, waarvan 0.9 hectare marginaal en 9.6 hectare optimaal foerageergebied (RHDHV 2015b). Hierbij geldt dat ontwikkeling van het vakantiepark en realisatie van de gebiedsontwikkeling zouden kunnen cumuleren. Geconcludeerd wordt dan ook dat de voorgenomen ingreep leidt tot het (tijdelijk) ongeschikt voor de das essentieel foerageergebied. Dit betekent overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 11). Hiervoor is in beginsel een ontheffing nodig. Bevoegd Gezag kan deze ontheffing verlenen wanneer:

- sprake is van een bij wet genoemd belang;
- een alternatievenoverweging laat zien dat het gekozen alternatief een voor das zo optimaal mogelijke oplossing biedt;
- de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd is.

Wettelijk belang

Voor soorten via AMvB bijlage 1 opgenomen in tabel 3 van de Flora- en faunawet kan in geval van ruimtelijke ingrepen, zoals hier het geval, ontheffing verleend worden wanneer wordt voldaan aan een van onderstaande belangen:

- a. de bepalingen inzake de gemeenschappelijke markt en een vrij verkeer van goederen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap;
- b. de bescherming van flora en fauna;
- c. de veiligheid van het luchtverkeer;
- d. de volksgezondheid of openbare veiligheid;
- e. dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- f. het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, anders dan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren;
- g. belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort;
- h. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en in de bosbouw;
- i. bestendig gebruik;
- j. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

¹⁷ Na afronding van het dassenonderzoek (RHDHV2015b) is de parkuitbreiding nog iets verkleind waardoor het ruimtebeslag en daarmee de compensatieopgave iets zijn verkleind. Daardoor wijken de oppervlakten in de Natuurtoets en het genoemde dassenonderzoek in geringe mate van elkaar af. Desondanks blijven de conclusies op dit aspect verder ongewijzigd.

Ten aanzien van de das kan ontheffing verkregen worden wanneer de ingreep is ingegeven door één of meer wettelijke belangen. In geval van de uitbreiding van vakantiepark Het Roekenbosch is in ieder geval sprake van het belang uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Alternatieven

Uitbreiding van vakantiepark Het Roekenbosch is plaatsgebonden; er dient een relatie te zijn met het bestaande vakantiepark met bijvoorbeeld het oog op (bereikbaarheid en rentabiliteit van) centrale voorzieningen. Verder is de huidige uitbreidingslocatie mede ingegeven door grondposities ten bate van het uitvoeren van de hoogwatermaatregelen (verhogen van de hoogwaterveiligheid: ontgraving van de laagte is noodzakelijk om voldoende ruimte voor de hoogwaterafvoer te creëren) en het verbeteren van de economische positie van het gebied Ooijen-Wanssum, bestaand natuurgebied (goudgroen) en de eigendomssituatie van elders gelegen belendende percelen. Ook is bij de uitwerking van de plannen al zoveel mogelijk rekening gehouden met de aanwezigheid van de das. Er is geen uitvoeringswijze mogelijk die tot minder effecten op het leefgebied van de das leidt. Een uitgebreide alternatieven afweging heeft plaatsgevonden in RHDHV (2015b), waarnaar hier voor het verdere verwezen wordt.

Gunstige staat van instandhouding

Het voorkomen van de das in Limburg is goed onderzocht (Achterberg & Bekker 2010); 94% procent van het potentieel leefgebied was eind 2009 al geïnventariseerd op het voorkomen van de das. Uit de inventarisaties blijkt dat de populatie van de das zéér sterk gegroeid is, namelijk met globaal 25% per 5 jaar (Hollander & La Haye 2013). Zo is alle geschikt leefgebied in Zuid-Limburg reeds bezet. Kortom: het gaat goed met de das, hetgeen voornamelijk het gevolg is van veranderende beeldvorming en beschermingsmaatregelen (Runhaar et al. 2015); zo goed zelfs dat de das ook een veel bredere ecologische niche laat zien dan verwacht (Zekhuis & Gerrits 2015). Het tijdelijk verloren gaan van foerageergebied verbonden aan een deze burcht heeft daarom geen negatief effect op de staat van instandhouding van de das.

Samenvattend geldt dat een ontheffing kan worden verkregen en de Flora- en faunawet ingeval van de das, met inachtneming van enkele specifieke maatregelen, uitbreiding van Het Roekenbosch mede in het licht van de te nemen hoogwatermaatregelen niet in de weg staat.

Niet tegenstaande het voorgaande is het wel noodzakelijk, vanuit de zorgplicht (artikel 2) en de standardeisen van Bevoegd Gezag (RVO 2014a) om door middel van aangepaste, gefaseerde werkwijze effecten op de das verder te beperken. Hiervoor zijn de volgende maatregelen geformuleerd (RVO 2014a, RHDHV 2015b):

- Voorafgaand en tijdens de realisatie van de parkuitbreiding maatregelen treffen ter afscherming/bescherming van de burchtlocatie;
- Bij uitvoeringswijze en tijdstip van uitvoering rekening houden met kwetsbare periode/eigenschappen van de das;
- Het omvormen van marginaal foerageergebied tot optimaal leefgebied voorafgaand aan de graafwerkzaamheden
- Het gefaseerd uitvoeren van maatregelen in het kader van de gebiedsontwikkeling;
- Mocht dit toch niet mogelijk zijn, dan dient voorafgaand een (zeer beperkt) oppervlak elders te worden gecompenseerd.

Gewone en grijze grootoorvleermuis (FFW tabel 3, bijlage IV Habitatrictlijn)

Voorkomen: Gewone en grijze grootoorvleermuizen jagen op beschutte plekken in bos en kleinschalig parkachtig landschap, boven bospaden, in lanen en open plekken, langs bosranden en laag boven (bloeiende) kruidenvegetaties of langs en door de kroon van (bloeiende) bomen. Als wendbare vlieger jagen ze ook veel in gebouwen, bijvoorbeeld op zolders, in schuren en in stallen met vee. Verblijfplaatsen vinden ze echter met name in gebouwen, waarbij de grijze grootoorvleermuis uitsluitend gebruik lijkt te maken van zolders (Vleermuisnet 2016). Figuur 9.1 laat zien dat in de nabijheid van de uitbreidingslocaties verschillende vleermuissoorten zijn waargenomen, met name langs de Natuurschoonweg en de Asbroekerweg. Dit duidt op een vaste vliegrouete langs dit tracé. Voor beide soorten geschikte gebouwen ontbreken echter binnen de invloedssfeer van de hier besproken werkzaamheden. Verder concludeert het natuuronderzoek (RHDHV 2015b) dat de uitbreidingslocatie nét noordelijk van de Natuurschoonweg (meest zuidelijke rode contour in figuur 9.1) voor boombewonende vleermuissoorten geschikte vaste rust- en verblijfplaatsen kan herbergen. Ook kunnen de lijnvormige elementen nabij de meest noordelijke uitbreidingslocatie (meest noordelijke rode contour in figuur 9.1) in gebruik zijn als vaste vliegrouete van de waargenomen soorten.

Ingreep: De voorziene uitbreiding van vakantiepark Het Roekenbosch resulteert in het omzetten van een bosgebied (zuid) naar een gebied met vakantiewoningen (rode lijn in figuur 9.1). De situatie wordt vergelijkbaar met het reeds bestaande vakantiepark zoals dat op figuur 9.1 en 9.3 duidelijk te herkennen is. In het bosgebied moeten bomen worden gekapt om ruimte te maken voor woningen, maar blijven ook veel bomen staan. Met name oudere bomen worden gespaard.

Effecten: Het realiseren van de uitbreiding van vakantiepark Het Roekenbosch gaat onvermijdelijk gepaard met het kappen van bomen. Deze bomen kunnen dienst doen als vaste rust- en verblijfplaats van boombewonende vleermuizen (hoewel de te verwachten aantallen laag zijn (RHDHV 2015b)) of onderdeel zijn vaste vliegroutes. Op basis van het thans verrichte ecologische onderzoek kan worden aangenomen dat geen sprake zal zijn van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 11) ten aanzien van de boombewonende vleermuizen, vanwege de mogelijkheid om bomen die dienst doen als vast rust- en verblijfplaats of onderdeel zijn van vaste vliegroutes te ontzien.

Ten behoeve van het te zijner tijd aanvragen van een ontheffing is aanvullend onderzoek conform de daarvoor geldende standaarden (het vleermuisprotocol van het netwerk Groene Bureaus) noodzakelijk. Dit onderzoek zal in 2016 worden uitgevoerd. Indien uit dit onderzoek blijkt dat er bomen aanwezig zijn die in gebruik zijn door boombewonende vleermuizen dan kunnen/zullen deze bomen worden gespaard door bij het plan hier rekening mee te houden. Derhalve zal er geen sprake zijn van overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen (artikel 11) ten aanzien van de boombewonende vleermuizen.

Samenvattend geldt dat ten aanzien van boombewonende vleermuizen een ontheffingsaanvraag voorkomen kan worden, waardoor de Flora- en faunawet ingeval van de boombewonende vleermuizen uitbreiding van Het Roekenbosch niet in de weg staat.

9.2.3 Resumé

Uitbreiding van vakantiepark Het Roekenbosch leidt tot overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van de das en de vleermuizen. In tabel 9.1 zijn bovenstaande beschrijvingen samengevat.

Tabel 9.1: Samenvatting Flora- en faunawet uitbreiding Roekenbosch

Soort	Overtreding verbodsbepaling(en) artikelen 8-12 Ffw?	Ontheffing benodigd (na treffen van maatregelen)?
Rapunzelklokje	Nee	Nee
Rivierdonderpad	Nee	Nee
Rode eekhoorn	Nee	Nee
Waterspitsmuis	Nee	Nee
Bever	Nee	Nee
Das	Ja	Ja
Vleermuizen	Ja	Ja

De compensatieopgave is voor wat betreft de rondweg en de haven nader uitgewerkt in het Landschapsplan Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum (2016) en voor wat betreft het Roekenbosch in het Flora- en faunawetonderzoek das Roekenbosch (2015). De compensatie die benodigd is als gevolg van verlies van marginaal foerageergebied door de parkuitbreiding wordt binnen de natuurontwikkeling van Ooijen-Wanssum gerealiseerd. Het tijdelijk verlies van foerageergebied als gevolg van graafwerk ter hoogte van het Roekenbosch wordt middels gefaseerd werken in combinatie met habitatverbetering/natuurontwikkeling opgevangen.

9.3 Natuurnetwerk Nederland

In figuur 9.2 is te zien waar bij de Roekenbosch effecten op het Natuurnetwerk Nederland kunnen voorkomen, in dit specifieke geval zijn vooral de goudgroene en bronsgroene natuur in genoemde deelgebieden aangewezen.

Deelgebied A betreft de naaste omgeving van de huidige ingang van het park. Hier worden naast parkeerruimte ook hagen en stukje natuurlijk grasland gerealiseerd. Dit leidt tot een kwaliteitsverbetering van de bronsgroene zone.

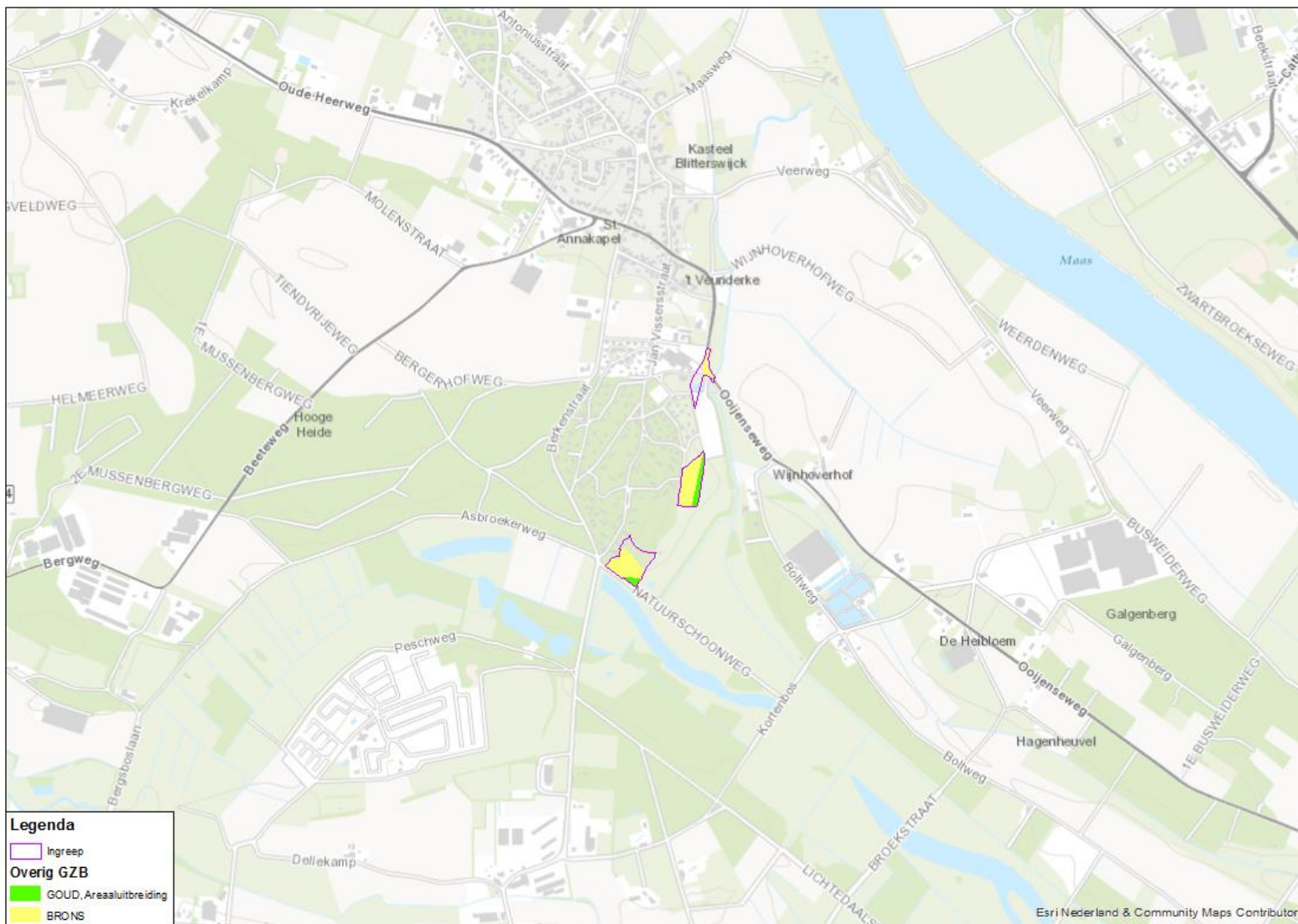
In deelgebied B bestaat nog uit agrarisch gebied. De betreffende akker wordt omgevormd tot parkeerruimte. Het gedeelte dat is aangewezen als goudgroenzone natuurzone wordt tot natuur omgevormd middels de inrichting met een boszoom.

In deelgebied C wordt het bestaande bos lokaal uitgedund ten behoeve van de realisatie van enkele recreatiewoningen. Daardoor zal de structuurvariatie in het gesloten bos sterk toe nemen. Er ontstaan door de ingreep open (zonnige) plekken in het bos waardoor de lengte aan bosrand, met verschillende zon-expositie ook sterk toeneemt). In de bronsgroene zone leidt dat niet tot een wezenlijke aantasting van de

landschappelijke kwaliteit. Ook in dit deelgebied zal het gedeelte van de goudgroene zone worden omgevormd tot natuur door de ontwikkeling van een boszoom.

De ingrepen bij de Roekenbosch leiden tot een natuurinrichting van de goudgroene natuurzone terwijl kwaliteitsverlies van bronsgroene landschapszone niet aan de orde is. Er hoeft niet gecompenseerd te worden.

Figuur 9.2: Door de uitbreiding van vakantiepark Het Roekenbosch beïnvloede gebieden aangewezen onder het Nationaal Natuurnetwerk

9.4 Boswet

Als er bomen of bos gekapt wordt die vallen onder de reikwijdte van de Boswet, welke voorschrijft dat herplant dient te worden. Figuur 9.3 laat zien dat er geen bos bij het Roekenbosch gekapt wordt, wel zullen enkele individuele bomen verwijderd worden (vakken A en B in figuur 9.3). In de zuidpunt van het Roekenbosch (vak C) vindt dunning plaats door middel van het (lokaal) verwijderen van enkele bomen. Dit betekent dat er geen sprake is van compensatie.

Figuur 9.3: Bij uitbreiding van vakantiepark Het Roekenbosch te verwijderen en uit te dunnen stukken bos en (laan)bomen. Individuele bomen zijn hierbij niet weergegeven

10 CONCLUSIES

10.1 Flora- en faunawet

10.1.1 Cumulatie

Zowel het afzonderlijk beoordelen van de verschillende planonderdelen, zoals in voorgaande heeft plaatsgevonden, als het in het geheel beschouwen van de Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum, leidt niet tot andere conclusies met betrekking tot het zicht op een eventueel noodzakelijke ontheffing.

De dassenburchten op de Kooische berg worden beïnvloed door realisatie van de rondweg, de aanleg van kades en keringen en de aanleg van de hoogwatergeul Wanssum. In alle gevallen blijft de burcht zelf echter vrij van ingrepen. Verder wordt in de verschillende deelplannen rekening gehouden met de das (bijvoorbeeld aanleg van faunapassages onder de rondweg) en geldt dat het omzetten van percelen in nu intensief agrarisch gebruik (akkers) naar meer extensief grasland positief is voor de das. Hierdoor blijven de conclusies uit de afzonderlijke hoofdstukken gehandhaafd; de burcht blijft functioneel, ook na uitvoering van de voorgenomen ingrepen. Ontheffing ten aanzien van de das blijft wel noodzakelijk, maar conform de afweging in de afzonderlijke hoofdstukken, kan deze zeker worden verleend.

Ten aanzien van de steenuilen aan de Sint Leonardsweg geldt dat ze worden beïnvloed door zowel ontwikkelingen voorzien rond de haven, als de realisatie van de rondweg. Wel worden de nestplaatsen zelf fysiek gezien behouden. De rondweg vormt een barrière tussen jachtgebied en verblijfplaats, terwijl de haven zorgt voor ruimtebeslag in het foerageergebied. Samen zorgen deze activiteiten ervoor dat de steenuilen mogelijk deze nestplaatsen zullen verlaten. Dit is overeenkomstig de conclusies getroffen in beide hoofdstukken. Verder is het wenselijk dat voor aanvang van de ingreep in aanvullende nestplaatsen wordt voorzien. De hiervoor noodzakelijke ontheffing kan, overeenkomstig de in de betreffende hoofdstukken getrokken conclusies, worden verkregen.

10.1.2 Conclusies Flora- en faunawet

In de voorgaande hoofdstukken is per deelproject nagegaan voor welke handelingen en soorten een Flora- en faunawet ontheffing moet worden aangevraagd. In de onderstaande tabel is dit per planonderdeel samengevat. Voor alle planonderdelen geldt dat er zicht is op een ontheffing ten aanzien van beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet. Een nadere onderbouwing hiervan is opgenomen in hoofdstuk 4 t/m 9. Een ontheffingsaanvraag voor Tabel 2- soorten afgeleid uit de Flora- en faunawet is niet aan de orde indien aantoonbaar wordt gewerkt volgens een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde Gedragscode.

Een initiatiefnemer mag gebruik maken van elke door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode, mits deze toeziet op de voorgenomen activiteit en alle in de betreffende gedragscode opgenomen maatregelen die betrekking hebben op de soort waarvoor deze gebruikt wordt aantoonbaar worden nageleefd. Aantoonbaar betekent dat de maatregelen worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol dat wordt

toegelicht aan het uitvoerend personeel en altijd op het werk aanwezig is. Een overzicht van goedgekeurde gedragscode is te vinden op <https://mijn.rvo.nl/gedragscodes-overige-organisaties>. Wordt afgeweken van de gedragscode of wordt ervoor gekozen geen gedragscode te volgen, dient ontheffing te worden aangevraagd.

Tabel 10.1: Samenvatting van ontheffingsplichtige soorten a.g.v. de Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum

Soort	Oude Maasarm (hfst. 4)	Hoogwatergeulen (hfst. 5)	Waterkeringen (hfst. 6)	Rondweg (hfst. 7)	Haven Wanssum (hfst. 8)	Roekenbosch (hfst. 9)
Daslook (tabel 2 FFW)		X	X			
Rapunzelklokje (tabel 2 FFW)	X	X	X	X		
Steenbreekvaren (tabel 2 FFW)						
Kleine modderkruiper (tabel 2 FFW)	X		X			
Rivierdonderpad (tabel 2 FFW)	X	X	X			
Rode eekhoorn (tabel 2 FFW)	X		X			
Waterspitsmuis (tabel 3 FFW, bijlage I AMvB)	X					
Bever (tabel 3 FFW, bijlage IV Habitatrichtlijn)						
Das (tabel 3 FFW, bijlage I AMvB)		X	X	X	X	X
Vleermuizen (tabel 3 FFW, bijlage IV Habitatrichtlijn)	X		X	X	X	X
Steenuil (jaarrond beschermd, cat. 1)			X	X	X	
Huismus (jaarrond beschermd, cat. 2))	X					
Buizerd (jaarrond beschermd, cat. 4)		X				
Kerkuil (jaarrond beschermd, cat. 3)						
Sperwer (jaarrond beschermd, cat. 4)						
Havik (jaarrond beschermd, cat. 4)						
Ransuil (jaarrond beschermd, cat. 4)						
Slechtvalk (jaarrond beschermd, cat. 3)						

De maatregelen voor de Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum leiden overwegend tot positieve effecten op beschermde soorten. Met de gebiedsontwikkeling wordt circa 340 ha nieuw natuurgebied ontwikkeld, hetgeen voor de meeste soorten leidt tot een uitbreiding van het leefgebied. Dat neemt niet weg dat er plaatselijk sprake is van verstoring dan wel aantasting van het leefgebied van beschermde soorten, die leiden tot een overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen.

Voor twee soorten, te weten de das (tabel 10.2) en de steenuil (tabel 10.3; voor deze alleen als het gaat om beide territoria aan de Sint Leonardsweg die worden beïnvloed door zowel de rondweg als ontwikkeling van haven Wanssum), geldt dat compensatie aan de orde is om de gunstige staat van instandhouding te kunnen blijven garanderen. Een totaaloverzicht van het te compenseren habitat is in de onderstaande tabellen 10.2 en 10.3 weergegeven. De compensatieopgave is voor de rondweg en de havenuitbreiding nader uitgewerkt in het Landschapsplan behorende bij de Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum.

Tabel 10.2: Samenvatting compensatieopgave das voor de Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum

Deelgebied	Type foerageergebied	Oppervlakte aangetast gebied (ha)	Compensatiefactor	Te compenseren / te verbeteren oppervlak (ha)
hoogwatergeul Wanssum	Marginaal	3,0	50%	1,5
hoogwatergeul Wanssum	Waardevol	4,7	100%	4,7
Rondweg	Marginaal	7,5	50%	3,7
Rondweg	Waardevol	2,5	100%	2,5
Haven Wanssum	Marginaal	13,1	50%	6,6
Haven Wanssum	Waardevol	2,7	100%	2,7
Bedrijventerrein oost	Marginaal	0,7	50%	0,36
Roekenbosch uitbreiding	Marginaal	0,72	50%	0,4
Totaal		34,9		22,5

Parkuitbreiding, wordt binnen het werk van O-W verwerkt in te compenseren natuur, en/of de oude Maasarm indien hier gefaseerd wordt gewerkt.

Tabel 10.3: Samenvatting compensatieopgave steenuil voor de Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum

Deelgebied	Te compenseren oppervlak (ha)
Rondweg	4,0
Haven Wanssum	4,7
Totaal	8,7

10.2 Natuurnetwerk Nederland

De voorgaande hoofdstukken beschrijven waar de ruimtelijke ontwikkelingen van de gebiedsontwikkeling effecten hebben op natuurzones. De onderdelen van de gebiedsontwikkeling zijn zo gekozen dat het effect op natuurwaarden minimaal is. Zo valt het grootste deel van de keringen in de bronsgroene of zilvergroene zone en de rondweg en havenontwikkeling in de bronsgroene natuurzone. Omdat in deze gebieden geen beschermde natuurelementen worden aangetast is geen sprake van compensatieplicht. De goudgroene zone wordt op enkele plekken aangetast, onder andere nabij Geijsteren, Blitterswijck en de Galgenberg en twee 'plukjes' ter plaatse van de rondweg. In de tabellen 10.4 en 10.5 is samengevat hoeveel oppervlak van de goudgroene zone wordt aangetast door ruimtebeslag (7 ha) en geluidsverstoring (0,4 ha).

Met de gebiedsontwikkeling wordt tegelijkertijd een groot oppervlak (circa 340 hectare) aan nieuwe natuur ontwikkeld in de Oude Maasarm en de hoogwatergeulen (Projectbureau Ooijen-Wanssum, 2015). De te compenseren 7,4 hectare goudgroene natuur kunnen conform de beleidsregel natuurcompensatie (financieel of in natura) ingevuld worden binnen de nog te realiseren gebieden in de goudgroene natuurzone in de Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum.

Tabel 10.4: Samenvatting compensatieopgave goudgroene natuurzone voor de Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum

Deelgebied	Oppervlakte te compenseren natuur (ha)
Oude Maasarm	0,16
Hoogwatergeulen	0
Waterkeringen – west*	1,83
Waterkeringen – oost*	4,66
Rondweg	0,36
Haven Wanssum	0
Roekenbosch	0
Totaal	7,02

* Inclusief voorlandverbetering en boomvrijzone

Indirecte effecten door geluidverstoring

Met de aanleg van rondweg Wanssum wordt de geluidsbelasting op de natuur rondom vergroot. Nadelige effecten door geluid zijn compensatieplichtig. Compensatieregels voor geluidsverstoring zijn uitgewerkt in de Methodiek Natuurcompensatie Limburg (Natuurbalans, Limes Diversens, 2007). Compensatie voortvloeiend uit een verhoogde geluidbelasting is alleen aan de orde als het betreffende perceel ruimtelijk door de maatregel wordt aangetast én onderdeel uitmaakt van de goudgroene natuurzone. Binnen het ruimtebeslag van rondweg Wanssum vallen vier percelen behorend tot de goudgroene natuurzone. Van deze percelen is bepaald welk areaal binnen de geluidscontouren valt, het betreft in deze 2 hectare. De hieruit voortvloeiende compensatieopgave bedraagt 20% hiervan, ofwel 0.4 hectare (tabel 10.5). Ook voor dit oppervlak geldt dat dit gecompenseerd wordt als onderdeel van de nieuw te ontwikkelen natuur in de goudgroene natuurzone binnen Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum.

Tabel 10.5: Verstoring, vernietiging van natuurgebied door gebruik (geluid) van rondweg bij Wanssum en berekende compensatie

Type natuur	Geluidniveau	Oppervlak (ha)	Compensatiefactor	Opgave (ha)
Goudgroen	Tussen 48 – 58 dB	2	20% v/h verstoorde gebied	0,4
Goudgroen	> 58dB	n.v.t.	50% v/h verstoorde gebied	n.v.t.

10.3 Boswet

Een andere vorm van gebiedsbescherming gaat uit van de Boswet. Die beschermt bosopstanden die groter zijn dan 10 are, en met een kroonsluiting van meer dan 30% alsmede laanbeplantingen die uit meer dan 20 bomen bestaan. Er zijn diverse uitzonderingen voor onder andere kerstdennen, wegbeplantingen en beplantingen in één rij langs landbouwwegen, voor zover die bestaan uit populieren of wilgen, uitgezonderd knotwilgen. Daarnaast bestaat de verplichting om de gekapte opstand binnen drie jaar te herplanten. In bijzondere gevallen kan de herplant op een ander perceel plaatsvinden of kan een ontheffing van de herplantplicht worden aangevraagd.

Vernietiging van bosoppervlak dient één op één gecompenseerd te worden. Binnen het plangebied van de gebiedsontwikkeling is geïnventariseerd waar bos en houtopstanden verdwijnen door de voorgenomen maatregelen. Naast het bos dat verdwijnt door de aanleg van kades en de rondweg, zal er ook bos en laanbeplanting verdwijnen vanwege rivierkundige overwegingen in de hoogwatergeulen en de Oude Maasarm. Voor het gehele project gebiedsontwikkeling Ooijen – Wanssum is ca. 13 ha compensatieopgave vanuit de Boswet berekend. Aanvullend worden in het landschapsplan nog oppervlaktes bos gecompenseerd.

Met de natuurontwikkeling in de Oude Maasarm en hoogwatergeulen is ook bos voorzien. In het rivierkundig model zijn de verwachte vegetatietypes opgenomen en hydraulisch doorgerekend. Hierin zien we dat er rekening wordt gehouden met ruim 35 ha nieuw te ontwikkelen bos en struwelen (zie tabel 10.7). Dit bos is van het natte natuurtype en bestaat voornamelijk uit zachthoutoibos. De verwachting is dat dit bos snel tot ontwikkeling zal komen via spontane opslag en successie.

Tabel 10.6: Totale opgave vanuit de Boswet

Deelgebied	Te verwijderen bos en laan(bomen)			Deel te verwijderen bomen op voorland		
	Bos (ha)	Laan (ha)	Totaal (ha)	Bos (ha)	Laan (ha)	Totaal (ha)
Hoogwatergeul Ooijen	0	0,06	0,06	0	0	0
Hoogwatergeul Wanssum	0	0,2	0,2	0	0	0
Oude Maasarm	1,7	0,7	2,4	0	0	0
Waterkeringen - West	3,3	0,5	3,9	0,08	0,0025	0,09
Waterkeringen - Oost	4,7	0,1	4,8	0,07	0	0,07
Rondweg	0,3	0,07	0,4	0	0	0
Haven Wanssum	0,7	0,2	0,9	0	0	0
Roekenbosch	0	0	0	0	0	0
Totaal	10,7	1,83	12,66	0,15	0,0025	0,16

Tabel 10.7: Te verwacht bos- en houtopstanden

Vegetatietype	Oppervlakte (ha)	Oppervlak, aandeel bos (ha)
Hardhoutooibos	6,4	6,4
Zachthoutooibos	12,7	12,7
Zachthoutstruweel	3,2	3,2
Bos met 25% grasland	16,5	12,4
Zegge met 20% zachthoutstruweel	2,0	0,4
Totaal		35,1

Bronnen

- Achterberg C, Bekker DL. 2010. Verspreidingsonderzoek Nederlandse zoogdieren. VONZ 2009. ISBN: 978-90-79.
- CBS. 2015. Meetprogramma's voor Flora- en fauna - Kwaliteitsrapportage NEM over 2014. Centraal Bureau voor de Statistiek. Heerlen.
- Crombaghs BHJM, Akkermans RW, Gubbels REMB, Hoogerwerf G. 2000. Vissen in Limburgse beken - de verspreiding en ecologie van vissen in stromende wateren in Limburg. Stichting Natuurpublicaties. Maastricht.
- Das & Boom, 2015. Levering informatie dassenburchten en slachtoffers tot op heden verzameld in plangebied Ooijen Wanssum.
- Das & Boom. 2012. Onderzoek naar de knelpunten voor dassen op provinciale wegen in Limburg. Beek-Ubbergen.
- Dassenwerkgroep, 2013, Kort verslag overleg Dassenwerkgroep, d.d. 5-12-2013, POW, Meerlo.
- de Mars H, Possen BJHM, Goossens-Stofmeel P. Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum - Passende Beoordeling. 9Y3672.A0/R0058/902556/JEBR/Nijm. Versie 05 februari 2016. Royal HaskoningDHV. Maastricht.
- Ecologica, 2008. Beschermd flora en fauna Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum – Quickscan in het kader van de Flora- en faunawet. Maarheeze.
- Floron. 2016. <http://www.floron.nl/>. Laatst bezocht 21 januari 2016.
- Hollander H, La Haye M. 2013. Dassenschade en -preventie. Rapport Zoogdierverseniging. Nijmegen.
- Hoogerwerf G, Heijkers D. 2007. Methodiek Natuurcompensatie Limburg: bepaling mitigatie en compensatie bij aantasting natuurwaarden.
- Kleijn D. 2008. Effecten van geluid op wilde soorten. Implicaties voor soorten betrokken bij de aanwijzing van Natura 2000 gebieden. Alterra-rapport 1705.
- Kurstjens. G. 2014 Natuurtoets Zuidgeul Well-Aijen. In opdracht van Rijkswaterstaat Limburg. Kurstjens, ecologisch adviesbureau, Beek-Ubbergen.
- LNV. 2008. Profieldocument Kleine modderkruiper. versie 01 september 2008.
- Ministerie van Economische Zaken. 2016. Effectenindicator. <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/effectenindicatorappl.aspx?selectTypenEnSoorten=Slechtvalk%5E03200&stFactor13=on&subj=effectenmatrix>. Laatst bezocht 21 januari 2016.
- Ottenburg FGWA, van Swaay CAM. 2015. Gunstige referentiewaarden voor populatieomvang en verspreidingsgebied van soorten bijlage II, IV en V van de Habitatrichtlijn. WOt-rapport 124. Wageningen.
- Overman WG, Dekker JJA, de Bruijckere ETC. 2008. De Waterspitsmuis in Limburg. Beschermingsmaatregelen naar aanleiding van inventarisaties in 2007. VZZ rapport 2008.018. Zoogdierverseniging VZZ, Arnhem.
- Peters JS. 2009. Kennisdocument donderpad het geslacht Cottus. Kennisdocument 09 (herziene versie). Sportvisserij Nederland.

- Provincie Limburg. 2014. Provinciaal Omgevingsplan Limburg - Voor de kwaliteit van Limburg. Provincie Limburg. Maastricht.
- Provincie Limburg. 2015a. Omgevingsverordening Limburg 2014. Versie 08 september 2015. Provincie Limburg. Maastricht.
- Provincie Limburg. 2015b. Provinciaal Natuurbeheerplan Limburg 2016. Versie 14 april 2015. Provincie Limburg. Maastricht.
- Provincie Limburg. 2015c. Beleidsregel natuurcompensatie. Provinciaal blad 1519. Versie 24 maart 2015. Provincie Limburg. Maastricht.
- Provincie Limburg. 2016a. <http://www.floravanlimburg.nl/>. Laatst bezocht 21 januari 2016.
- Provincie Limburg. 2016b. <http://www.natuurgegevensprovincielimburg.nl/>. Laatst bezocht 21 januari 2016.
- Ravon. 2016. <http://www.ravon.nl/>. Laatst bezocht 21 januari 2016.
- RHDHV. 2015a. Quickscan Flora- en faunawet dijktracé Veerweg. Versie 18 mei 2015. Royal HaskoningDHV. Amersfoort.
- RHDHV. 2015b. Flora- en faunawetonderzoek das Roekenbosch - Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum en uitbreiding bungalowpark. Projectbureau Ooijen Wanssum. Meerlo.
- RHDHV. 2015c. Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum - Hoofdrapport MER. 9Y3672.A0/R0054/901971/BW/Nijm. Royal HaskoningDHV. Nijmegen. Versie 28 mei 2015.
- RHDHV. 2016. Verkennend veldbezoek natuurwaarden te amoveren gebouwen. WAT9Y3672.A0N001D01. Concept.
- Runhaar HAC, Runhaar M, Vink J. 2015. Beelden van de Das in Nederland 1900-2013; van ongedierte naar troeteldier. De Levende Natuur. 116:228-230.
- RVO. 2014a. Soortenstandaard das. Versie 2.0. december 2014.
- RVO. 2014b. Soortenstandaard bever. Versie 2.0. december 2014.
- RVO. 2014c. Soortenstandaard buizerd. Versie 2.0. december 2014.
- RVO. 2014d. Soortenstandaard steenuil. Versie 2.0. december 2014.
- RVO. 2014e. Soortenstandaard gewone grootoorvleermuis. Versie 2.0. december 2014.
- RVO. 2015. Soortenstandaard kerkuil. Versie 2.0. december 2014.
- Soortenbank. 2016. <http://www.soortenbank.nl/>. Laatst bezocht 21 januari 2016.
- SOVON. 2016. <https://www.sovon.nl/nl/vogelgegevens>. Laatst bezocht 21 januari 2016.
- Vleermuisnet. 2016. <http://www.vleermuis.net/>. Laatst bezocht 21 januari 2016.
- Vleermuiswerkgroep Noord-Brabant. 2016. <http://www.vleermuizeninbrabant.nl/vleermuizen/laatvlieger-2>. Laatst bezocht 08 februari 2016.

Vogelbescherming. 2016. http://www.vogelbescherming.nl/vogels_kijken/vogelgids. Laatst bezocht 21 januari 2016.

Zekhuis M, Gerrits GM. 2015. Sterke toename van de Das in Overijssel; toont *Meles meles* een ander gezicht?. De Levende Natuur. 116:232-236.

Zoogdiervereniging. 2016. <http://www.zoogdiervereniging.nl/>. Laatst bezocht 21 januari 2016.